
3 1761 05091298 9

JONAS LIE

SAMLEDE VÆRKER

ELLEVTE BIND

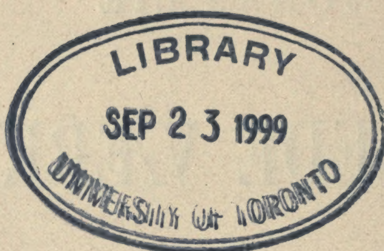
JONAS LIE

SAMLEDE VÆRKER

ELLEVTE BIND

KJØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG
FR. BAGGES BOGTRYKKERI
1903

NIOBE

NUTIDSROMAN

(1883)

I.

Der var Scene inde paa Kontoret. Doktoren sprat bleg af Ophidselse frem paa Gulvet, som om han tog de første Pas til en Halling. Han knugede et Brev i Haanden. Resterne, to, tre Ark, laa slængt udover Pulten og Instrumenterne.

„Ha'de jeg ham her, ha'de jeg ham her" ...

Han saa op mod Loftet og søp Luften i sig.

„... Vove at by mig sligt — sligt favnelangt Sludder!"

„Jaja, Baarvig, — vi faar vel finde os i lidt af vore Børn, vi ogsaa, om de famler en Stund, inden de finder frem. Ungdommen vil ha Ret for sig nufortiden, — bli det, de kan sætte sin Glæde i," — mente Fruen; hun stod henne ved Bogskabet og fulgte ham med Øinene.

„Finde os i — finde os i ... Næ—æ—." Han brændte hende sit Blik nær ind i Ansigtet og sa langsomt:

„Næ—æ, Bente — jeg finder mig — ikke — i det."

De stille graa Øine, han mødte, var fastere end hans. Og han mente heller ikke hverken at skræmme eller imponere; han mente kun at vise og bedyre hende sit inderste inderste, saa hun grundig begreb, at ingen Modsigelse eller Overtalelse eller overhovedet nogensomhelst Talen Fornuft til ham bagefter, naar han igjen var blet rolig, vilde nytte.

Efter en hastig Omgang paa Gulvet, hvorunder han ligesom søgte en Gjenstand for Udladelsen af sin koleriske Trang, knagede hans Person igjen i Kontorstolen.

,,Næ—æ—æh — Bente! — denne Gang er vi ved Væggen. Han kommer inte længere, nei. — Næ—i, — inte længere" ...

Han foldede Hænderne med den intelligente Mands sorgfulde Resignation: —

,,Først var det Theolog. Men det kunde han ikke bli. For han hade ikke længere Troen, nei, — hel og pur — slig, som de lærer den derinde paa Universitetet" ...

,,Ja, Baarvig, det faar vi nu respektere."

,,Aa neimæn, om de var saa nøie og synaalsfine paa Trua i gamle Dage. Der røg to og et halvt Aars Læsning og tre tusind Kroner. Men lad gaa. Saa skulde vi da ha Filologien og Sprogrødderne. I det følte han sig som en vordende Opdager. Var det ikke saa, Du? — vordende Opdager af ,,Veiene til Menneskeslægtens Oprindelse og Liv fra Urtiden". Han var ,,optændt af Forskerbegjæret", — skrev om Forskerens Ild, som om han skulde være en hel Nordpolfarer — jo, Bente. Og istedetfor at faa ham lidt nedstemt og nøgtern, svarte Du heller i samme Tone. Det gik saadan paa ha! altsammen."

,,Tror Du, det var saa urigtigt, at jeg styrkede Gutten. Endre er nu engang saa, at han maa leve i en vis høi Stemning for at kunne arbeide."

,,Aa ja, — altsaa først Profet, — Endre den Profet! — Og saa Endre den Opdager! ... Hi hi, haa haa" ... Doktoren rystede paa Hodet og slog ud i Luften med Papiret. ,,Og saa ... Endre den Sanger! Jagu vil han bli Sanger!"

Han fløi op og viste Brevet ud imod hende:

,,Det staar her — det staar her, siger jeg Dig," skreg han. ,,Han vil synge, Du, Fyren vil synge — ,,fange Verden med sine Toners Magt," traveste-

rede han. Han dreiede sig rundt og begyndte at tage nogle Operatoner, der sled sig ud af Halsen. Saa stansede han raadvild, medens Aarerne svulmede i Panden:

,,Gid jeg fik Slag, Du!"

,,Gud bevare Dig for din egen Heftighed, Baarvig; jeg vilde ønske, Du forgreb Dig paa mig for at faa et Udløb, — Du slog nu vel ikke Konen din rent ihjel?" kom det med et eget varmt Skjær.

,,Jo—o, — saa Huset stod brødløst, — og der ikke var andet end de bare nøgne tomme Vægge at bide i" — begyndte han indarg skadefro at forfølge Tanken.

,,Saa blev der nu for det første ikke noget Pengebrev hver Maanedsdag. Og da kunde han jo faa sy—ynge, saa Maven peb af Sult som et Posthorn, — ta hele Skalaen lige til det høie F ... Der blev bare ingen Middagsmad af, — slet ingen. Nei saamæn. Og da turde den sunde Fornuft komme, saa det kanske ikke længere laa saa alt for lavt at spekulere over slige Ubetydeligheder som Middags- og Aftensmaden — —

Ja, for det maatte jo aldrig nævnes her i Huset, at det var for slige materielle Lavheders Skyld, som, hvor man skulde faa Maden fra, at han tog fat paa Theologien eller Filologien. Det var altid kun for de høiere Endemaal. Jeg har aldrig forstaat det Luksusræsonnement, — bare følt mig ilde, som der var en Kat i Stuen ...

Og der har Du hjulpet godt til, Bente! — altid støttet dem i dette høitravende ideale."

,,Vi er i en ny Tid, Baarvig. Det er ikke længere saa udveisløst som i min Ungdom, da det bare var at ta det, som bød sig, og resignere og resignere."

,,Ja—a, de skal snuse og snuse efter, ,,hvad de kan ha mest Glæde af i Livet", som Du saa skjønt siger. De har faat det med at ha et ,,indre Væsen, som maa reddes", — skal først og fremst finde ud,

hvad for Døgenigtsliv, de kunde ha mest Lyst paa. Det er blet deres hellige Pligt mod sig selv at pønske ud det."

,,Du er baade klog og intelligent nok, Baarvig; men Du er ikke med paa Tiden. Du sætter rent Vrangvillien imod."

,,Haahaa, — saa? ... Jaha, han offrer sig naturligvis nu, han, — for Kunsten, — Sangens Kunst! — er det ikke saa, det hedder i det moderne Kraakemaal?"

,,Kjære Baarvig, kan Du nu ikke forsøge at ta Tingen mere rolig."

,,Du kjøber, — jeg svæ'r Dig det til, Bente," — skreg han, — ,,Du kjøber jagu Sko for at slippe at fryse og ikke for at ophjælpe Skomagerprofessionen ... Hu—u, — hvor jeg hader disse Ræsonnementerne!"

Han gjentog og gjentog det med Haanden utaalmodig farende opover den store Hjerneskalle.

Der opstod en Pause, hvorunder Fruens spæde Skikkelse nærmede sig sagte. Som en mild Dyretæmmerske lod hun Fingrene glide dulmende og beroligende gjennem hans Haar.

,,Ja sig, det er Synd i mig, Bente; jeg har Blod og jeg har Ret, men faar ikke slaa til nogen Kant for Jers forbandede ømme Hensyn og Dæggeri! — Jeg kan sige Dig, jeg kommer engang til at dø just af det."

,,Naar vi bare kom saavidt, at vi kunde tale fornuftig sammen om det, skulde Du se, hvor det lettede," trøstede Fru Bente nu, det værste af Paroksysmen syntes over.

,,Fire og tyve — fi—re og tyve Sider fulde af blaa Talemaader og opstyltet imbecil Indbildskhed. Naturligvis, ingen af Professorerne værdt engang saameget som at pudse hans Støvler. Selve Faget producerer nu hvert Aar bare ny Kuld af trangsynte Pedanter, som hører hjemme i Rom og Grækenland

og gaar som Haugtudser om i vor Tid og spøger — —. Og ud af al Røgen og Dunsten og hele dette opskruede Bryg kommer saa Humlen: — Nu vil han bli Sanger, han. Maf!"

Udtrykket ledsagedes af et Smæk med Læben og en tilgjort idiotisk Stirren paa hende.

„Ne—i, Du, han faar ikke „Fred for sin Samvittighed", dersom han skal leve videre med den Bevidsthed, at han har „svigtet sit Kald", — han skriver det selv."

„Kjære Baarvig, er det nu det, Du skal tænke paa at pine og plage mig. Er det ikke Gutten, Vennen min, vi begge sørger over."

... „Og saa kan han ikke fordrage at faa sin Fremtid fanget i disse Spidsborgermetierer, — at maatte gaa som en Statens Embedsmand i smaaligt Luntetrit om det samme og det samme aandløse reglementerede, saa det længst er glemt, at der overhodet gives noget, som hedder en fri Villieindskydelse. Du forstaar, Bente, Villieindskydelse."

„Ja, kjære Ven, gi Dig Luft, Du. Du m a a ha det, skjønner jeg, og jeg synes saa Synd i Dig."

Hun snakkede ham efter Munden med et fortænkt Udtryk, som der gjærede noget i hende.

„... Han vilde kjende sig nedværdiget, skriver han, om han skulde bli en saadan Embedsmand — vilde føle sig som en Ting, — som Tappen i et Maskineri ... E—he, Du indser, Du er gift med Tappen i et Maskineri, Bente! ... Men, skal han faa en Øre af mig, saa —." Han slængte den krøllede Brevklump paa Bordet.

„Vi er jo alligevel enige om ét, Baarvig, at vi vil faa det bedste, vi kan, ud af Gutten. Og jeg har faat en Skræk i Blodet; — hun bøiede sig over ham i Sindsbevægelse, saa Stemmen blev hviskende. „Skulde kanske netop al denne overflommende Følelse og Stemning hos ham være Udtrykket for en Kunstnernatur? ... Aa, Baarvig, — end om det har

været os, som har drevet og sporet hans Begavelse ind paa Felter, hvor den ikke havde hjemme? Jeg forstaar saa lidt af dette, kan ikke se igjennem det. Han er nu engang saadan, at han maa ha en vis høi Stemning ved alt det, han skal lægge sig paa. Og vi vil jo, vil jo, vil jo gjøre alt for Gutten, — for at han skal finde sig selv og ikke bli ulykkelig," — udbrast hun med en Inderlighedens Magt, som Doktoren straks følte, han fik unddrage sig.

„Se saa, nu er det blet Kunstnernatur!" raabte han og sprang op. „Nu begynder saamæn ogsaa hun at bli løs i Skruerne. Nei, — ikke en Øre" ...

Han rev op Døren til Stuen, saa Træværket dirrede.

„Men Far da!" lød det derinde.

Det var hans ældste attenaarige Datter Minka, som forskrækket stansede sine Øvelser ved Pianoet.

„Aa, det er ingenting, mit kjære Barn," sa han indædt. „Det er bare din Bror Endre. Han vil forlade Filologien og bli Sa—a—nger," — halv sang han i Fortvilelse hen mod Pianoet. „Og din Mor begynder alt at gruble over hans Kunstnernatur" ...

„Ja men Far!" indvendte Minka, „naar han nu virkelig føler Kald!"

„Kald? — Kald? Jeg mener, hele Huset er pustet op med Talemaader."

Noget usikker forsøgte Minka:

„Men Endre har jo saa vakker Stemme; naar han er i Selskab, nøder de ham bestandig."

„Aah, — disse Talenter i en privat Stue, som forsurrer sig ind i Offentligheden, — jeg har kjendt nok af dem. Før skulde alle Fantaster og Døgenigter tilsjøs, nu skal de til Kunsten. Endre har altid gaat med sin egen Luftpumpe, til han er blet en hel oppustet Vigtighed. Og nu vil han fornøie sin Familie med Skandalen."

„Det er nu vel ikke Skandale at faa bruge sine Evner, Far," vovede Minka hidsig.

Doktoren vendte sig inderlig forarget til Bente: „Er det ikke, som Virkeligheden er aldeles fordunstet hos dem. Skandale ... Skandale ... hvad gjør det. Hvad gjør det? Hun sidder der, Minka, og véd, Gud hjælpe mig, ikke hvad det gjør ... Skandale! Gale Ideer er svært smitsomme i et Hus, Bente!

Jeg regner efter, Du ... Endre har til Dato nøiagtig brugt to og et halvt Aar til hvert af sine Indfald, — hvad siger jeg" — han stansede og løftede høitidelig Armen, — „til hver af sine store Livsopgaver. Naturligvis, intet mindre end Livsopgaver ...

Naa, han skal ialfald faa grei Besked.

Sagen er ganske enkel. Syng væk for mig, Hr. Endre; — me—n, ikke en Øre!"

Kontordøren smeldte igjen efter ham.

Det var ingen heldig Dag. Da Lamperne vel var tændt, kom Kjel, Doktorens næstældste Søn og Yndling, drivende ind fra Regnet og Høstbløden med Cigarstumpen i Munden.

Han vedblev at gaa med tilknappet Overfrakke og spyttede halvgrættent Tobakstrevler til det, han tænkte. Der laa et forretningsmæssigt Fynd over Væsen og Manerer.

Efter et Par Omgange paa Gulvet kastede han som en Endskab paa Overveielserne den fortyggede Cigarstump hen paa Ovnspladen.

„Saa nødig én tyr til Far sin, — der blir ingen anden Raad, skal jeg ikke ligefrem styrte Pengene i Elven," udbrød han; „Du faar hjælpe mig med din Underskrift til seks hundrede Kroner."

Der hørtes kun et Knirk i Kontorstolen.

... „Jeg har bestilt sytti Tylfter Sagtømmer til at skjære paa Bruget."

„Bevars, bevars, naar man optræder som Grosserer" ...

„Ja Sagværket kan jo umulig staa stille, saa Godtfolk i Bygden faar den Indbildning, at jeg mangler baade Kapital og Søgning, og alt det, som hedder Skurtømmer, gaar ned til Johansens Brug, — netop, saa at sige, i en afgjørende Tid for Foretagendet, om det klarer Konkurrencen" ...

Der fulgte intet Svar, saa Kjel følte Nødvendigheden af at udfylde Stilheden.

„Den Fandens Johansen, at han netop skulde falde paa at ta efter min Spekulation, — gjør én Traadsneller, skal alle gjøre ligedan. — — Jeg skulde ha kjøbt det lille Vandfaldet hans dengang; men da havde jeg ikke Penge. Indsaa det nok; men vilde ikke perse Dig for mere."

Der blev fremdeles uhyggelig stille.

„Naa ja, Pengene har Du jo i Tømmeret eller rettere i Plankerne og Bordene. Saa jeg er nu ikke egentlig saa forfærdet i Samvittigheden, naar jeg for én Gangs Skyld klemmer Dig for en Underskrift. Men" — han drev op og ned med en vis Overlegenhed, — „saa liker jeg det nu ikke. Du har jo desuden forstrakt mig med Penge før til Sagbruget ... skjønt, — Du har jo Værdien —. M—en ... Ja, vil Du gjøre din næstældste Pode den Tjeneste, — ellers faar jeg saamæn ud nogetsteds og plade. Jeg kan naturligvis faa" — —

„Rigtig snilt af Dig, Kjel, i den Anledning at tænke paa din Far," lød det tørt fra Pulten. Bag den grønne Lampeskjærm skimtedes Doktorens ved Tindingerne udtyndede graa Haar og af og til et Glimt i Guldbrillerne over den skarpe Næse.

„Nei nei, Far, jeg faar da hjælpe mig selv."

„Skrive under gjør jeg nu ikke, — der skal ingen se mit Navn paa et Papir."

„Aa saa for Pokker, kjære Far, der er da ingen, som ber Dig haardere."

„Du fik mig til at lægge det meste af det lille, jeg eier, i dette Sagbruget dit. Det var jo den eneste Maade at faa Dig igang paa. Det blev ingenting, sa Du, før Du fik noget at styre selv. Men, saa véd Du jo, at der ikke kan være Tanke om, at jeg kan furnere Dig med nogensomhelst Kapital til Affærer."

„Men kjære, kjære Far," Kjel klappede Doktoren med sønnekjærlig Humor paa Skulderen, — „det er jo ogsaa derfor, jeg bare nævnte det saa rent løselig for Dig, — for muligt Tilfælde, ser Du, — for de tre Maaneders Tid. Men havde jeg tænkt, det skulde ta i nogen Maade paa Humøret, saa — — — Og saa taler vi ikke mere om det ... Lad det være usagt, kjære Far. Du kan da tænke Dig, jeg greier seks hundrede Kroner. Pokker ogsaa, at jeg skulde komme til at nævne det for Dig. Lad det nu være glemt, hører Du."

Kjel lavede sig til at gaa igjen.

„Men Kjel, hvorfor kan Du ikke lade Sagbruget staa den Stund?"

Kjel knappede videre paa Frakken og skuttede den op paa Skulderen.

„Du er ikke tidsmæssig, Far."

„Saa?" fo'r Doktoren hidsig op. „Kommer nu Du ogsaa!"

„Jo—o som Doktor, der er Du nok Pokker til intelligent Mand. Men i Forretninger, nei maa jeg be! — Saaledes ikke Ide om Reklame. Du kan bygge et Sagbrug og lade det staa, Du. Sligt gik kanske i gamle Dage. Men nu, midt i Slaget og Konkurrencen med Johansen ovenikjøbet at la Bruget staa. Joho, joho, saa Johansens Sag blev den eneste, som durede og skar paa to Mile. Ja, det var, rive mig, Spekulation det! ... Nei, Far, det er nok desværre Reklamen, én faar holde paa — og baade forstaa og nytte. En faar til sine Tider forstaa at male Blaar i Øinene paa Folk. Naa, her

koster det tilfældigvis i Realiteten ingenting, saa det er lidet at disputere om."

,,Hm, Du gaar ikke ind i Stuen, ser jeg" ...

,,Nei, jeg er buden til Simonsen iaften, vi skal spille Kort."

,,Til Kassereren?"

,,Ja, — og der faar jeg paa røde Rappet, bare han har," henkastede Kjel.

Doktoren greb et Par Gange op til Lampen og lettede paa Skjærmen.

,,Hør, Kjel, — om jeg nu gav Dig Bemyndigelse til at ta de seks hundrede af Mors Sparebankbog, — jeg siger bare, om jeg gjorde det. Er Du vis paa, at jeg da har Pengene igjen paa dette Bord," — Doktoren lagde Haanden med Eftertryk paa Pulten, ,,om tre, nei la os for en Sikkerheds Skyld sige fire Maaneder, — altsaa til Marts. Mener og tror Du vist og fast, at Du kan det, Gutten min, — vist og fast?"

,,Nei saamæn, Sagbruget kan jo til den Tid være revet bort af Flom eller brændt op, — eller Verden forgaat und so weiter," — lød det grættent.

,,Naa ja, min Bemyndigelse til at hæve Beløbet skal Du faa for denne ene, eneste Gang. Men der blir ikke mere af den Sort, forstaar Du, om det saa skulde høres aldrig saa rimeligt" — — —

Doktoren blev siddende endel betænkt, medens Sønnen drev op og ned foran Pulten.

,,Svært godt at jeg slipper at bry den Kassereren med noget Laan, — adskillig lettende, Far. En spiller saa ganske anderledes kvikt Kortene, sætter anderledes frimodig Bêt udi Letsindighed ... He, he, he, hi, hi, hi, Far," — støiede han under sin Lettelse — — ,,de snød da ind paa Johansen ihøst mindst tredive Tylfter. Tørraadent alt ihob — hver evige Stok. Saa nu, -- hi, hi, hi, — ligger Plankestablerne dernede ved Sagen hans dødblege i Veden, — hvide som Ligben. Han tror alt, hvad de

bilder ham ind. Og — og det er saamæn endel af mit Haab det, — af min Kalkule ... Sligt kaldes indbringende Punkter, Far."

Doktoren la sig tilbage i Stolen og strakte Benene med Hænderne i Lommerne, ikke uden en vis lun Betagethed ved Sønnen.

... „Ja for var det en rigtig dreven Skogkar, jeg havde at ta det op med, saa — — hi, hí, hi, jeg gad vide, om han ikke skulde kunne bevæges til at forsyne sig med mere af samme Tørskogen ... Bare Konkurrence, Far. En faar være haard Hund, skal én drive det til selfmade Mand ... Og," nikkede han ind af Døren, — „jagu pladede vi Dig alligevel, Gamlen ... Godnat, Far, og sid ikke bedrøvet for dine Midler!"

Ved Aftensbordet hvilte der noget fortrykt over alle.

Doktoren sad mørk og fortænkt og skar i Beafen. Han ventede at blive hentet ud i Nattebesøg til en Patient og nød et varmt Ekstramaaltid.

Minka saa med stille endnu fortørnet Mening ned for sig i Dugen og haandterede Servietten; det var iaften den yngre Søster Bertheas Tur at sætte Thekopperne om efterhvert som Moderen skjænkede. Den tolvaarige Arnt aad med fulde Kjæver og keg henad Borddugen op paa Faderen, medens Massi sad grætten og stred mod at faa Servietten bundet om Halsen.

Schulteiss, Huslæreren, led med pinte Nerver under Trykket af den lumre Stemning. Det vanføre Skulderparti — han var pukkelrygget — blev stedse høiere, og Ansigtet nærmede sig altid mere ludende mod Tallerkenen.

Medens han sammenrullet i sig selv funderede, kunde han ikke lade være at skotte hen paa Fruen.

Det var hele Tiden, som hun holdt paa at faa Taarer i Øinene og sligt et opskydende høit Veir i hendes Ansigt. Hun maatte som ung ha havt krøllet Haar, slog det hans Iagttagelse, for iaften vred der sig ligesom en blank, strid Krøl ned i Panden paa hende. Den var der kanske ellers ogsaa; — men iaften ... Og noget saa underlig over hende, naar hun af og til saa hen paa Doktoren og urolig passede paa, at han intet manglede ... „Nei, det er Osten, Far ser efter, Minka. — Aa skaf Far en ren Tallerken, Du Massi min" —

... Her var noget i Luften ... her var noget i Luften! ...

Doktoren nikkede utaalmodig med Kniven efter Smørret og skar og huggede i Osten, hvoraf han aandsfraværende lagde paa to Gange.

Situationen befriedes for et Øieblik ved, at Doktoren grætten atter lod forhøre ud i Kjøkkenet, om der endnu ikke var kommet noget Bud.

... Var det kanske noget med en Patient, som satte Doktoren i sligt Humør?

Umuligt, — han havde jo været nede i Kalnæsgrænden igaar ogsaa for den samme Blodgangen ...

Schulteiss begyndte at gløtte lønsk, men stedse ivrigere hen paa Minka. Hun saa saa underlig trykket og betaget ud —

Han tabte sig i Formodninger.

Noget med Posten idag, — — som — har — vedkommet hende? ...

Schulteiss rullede sig endnu dybere ned i sit selv ...

Var det noget, Faderen vilde, og hun ikke vilde ... Eller noget, hun vilde og hendes Far ikke ... Moderen var saa oprørt ...

Et Frierbrev ... fo'r der pludselig som Ild gjennem hans Hjerne.

Han begyndte at svede og gned de klamme Hænder i Servietten. Han havde længe været hende

paa Sporet, hvordan hun hemmelig sendte Breve ind til Hovedstaden ...

Han skjød fra Siden hastige, angstfulde Blikke hen paa hende — — og det mørknede og gik rundt for ham, medens Minkas Ansigt snart veg langt bort, snart svævede ganske nær ...

Det var et Frierbrev! ...

Han dirrede overvældet af sin Oprørthed.

... Til en saa ung, uudviklet Pige ... Javist havde Faderen Ret i, at han ikke vilde skyve hende ud i Verden slig til den første den bedste, hun i sin umaadelige Uerfarenhed kunde sætte sig i Hodet. Fru Baarvig maatte, maatte kunde bringes til at indse det ...

Skulde han tale? ... Skulde han under Taarer betro Doktoren — og Fruen, — hvilken umaadelig begavet, rent ud Undtagelsesnatur, hun var. Men, at hun endnu kun stod som den tunge drømmende Knop, saa fuldstændig ubevidst om sit eget dybe, herlige Væsen — — anraabe dem om ikke at lade nogen for tidlig Virkelighed bryde og knække den, før den endnu havde faat Lov til at begynde at udfolde sig ...

Han fortabte sig i vilde Fantasier, huskede ikke, hvordan han kom fra Bordet, — vidste kun som vanlig at finde Vei til at begrave sig i Krogen bag Pianoet i Dagligstuen for med Nakken mod Væggen stille at nyde Minka, der igjen nyttede ham til sit hemmelige Publikum, for hvis sikkre Beundring hun foredrog som den udtryks- og sjælfulde Pianistinde.

— Doktoren forsvandt inde paa Kontoret, som han pleiede.

Han stod og lyste med Lampen op i Boghylden efter et eller andet Bind og vendte sig ikke, da Fruen kom med Pigen, som bar ind hans Pels og Reiseklæder.

„Som jeg har sagt," henkastede han kort og

kjøligt, da han saa fandt Bogen og gik hen og satte sig, — „ikke en Øre, — jeg skriver det til ham imorgen."

Fru Bente stod lidt, som hun trængte til at samle sig af sin Bevægelse:

„Dette er ikke min Mening, Baarvig. Jeg er hans Mor og faar ogsaa ha min Ret til at raade i den Sag. Og aldeles ikke, siger jeg Dig, — slet ikke er jeg med paa at ta det Ansvar paa mig. Jeg har set ham i hele Dag for mig gaa derinde nødlidende og hadsk i Hjertet mod os. Og kanske med Rette ... Jeg siger Dig det, — jeg bærer det ikke!"

„Bed Pigen ta ud Reiseklæderne ... Bed Pigen ta ud Reiseklæderne ... Jeg véd ikke, hvorfor jeg skal fare og slæbe og vaage og trælle ved Nattens Tider i Slud og Issvul og Høstmørke for at han skal synge væk Pengene. Jeg tar herefter bare Dagpraksis".

„Er det en Maade — at ture og dure, naar vi har noget saa alvorligt for os. Det er haardt for Dig, jeg forstaar det nok, slig, som Du opfatter det. Men saa vil Du nu vel ikke rent ud skjære alt — alt over mellem os og Gutten."

„Jo—ho—o, — som Dødkjød, som Dødkjød, Bente ... Det er det eneste Raad ... Der er gaat Koldbrand i ham, — virkelighedstom, hul Indbildskhed i hele Fyren. Og det maa opereres væk, — han maa stilles foran Nødvendigheden!"

„Nu faar Du betænke Dig, Baarvig," — lød det stille uhyggeligt ... „Jeg er hans Mor, og jeg er bange for, at Du kom til at operere mig væk ogsaa da, — skjære mere bort end den Gutten."

„Du blir jo rent rasende, Bente."

„Jeg vil sige Dig med engang, Baarvig, at jeg har tat min Beslutning. Endre skal ikke slippes. Jeg reiser lige ned til ham, om det behøves. Jeg har jo Penge staaende i Banken!"

„Naa naa naa naa naa, Bente, — ta det nu rolig ... ha nu lidt Oversigt ... og" — han fo'r op

af Stolen. ,,Jeg mener pinedød, Du vil skræmme mig, — — sætte mig Pistolen for Brystet ... Naa naa naa naa naa, Bente — Kom hid nu og lad os tale med — med ... Du er jo aldeles overspændt, hed, rød" ... Han fo'r igjen op og slog i Pulten. ,,Gud fordømme mig for en Rakker af en Gut, — jeg skjønner jo, han holder paa at ta Mor sin fra mig. — — —

Og saalunde, saalunde klemmer man mig for Pengene," — lød det fint indbittert ...

,,Ja ja, Bente gaa Du hans Ærind, Du" — ,,Aa jeg gaar ingens Ærind — gjør kun det, jeg maa gjøre, skal Freden bevares her i Huset. De fem tusind Kroner, jeg arvede efter min Bror, maa jeg da faa raade lidt over — saa de to tusind kan gaa til hans Uddannelse."

,,Dine fem tusind i Sparebanken?" — Doktoren sad et Øieblik taus, medens Minen mørknede af Krænkelse, — ,,Gudbevars, Gudbevars, de skal Du faa," lød det koldt. ,,Jeg er desværre næsten bange for, at jeg idag har forgrebet mig paa dine Midler ... Jeg lod Kjel faa laant fem hundrede af dem. Men jeg kan forsikkre Dig — paa min Ære — der er fuld Garanti for at Summen er tilbage igjen til Marts — saa da skal Pengene ligge her prompte paa Bordet til din Disposition. Kun vil jeg være fri for videre Befatning med de Midler — og overhovedet med Remisser til vor Søn — Sangeren."

,,Lad nu ikke al den Smaalighed komme op i Dig, Baarvig. Har jeg nogengang saameget som nævnt de Penge ... Men sig mig bare, er der anden Udvei? Eller mener Du, det nytter at drive Endre tilbage til det, han engang har opgit. Det er ialfald vist, at det ikke blir til noget."

,,Du lar den Gutten trække afsted med Dig, Bente," affeiede han uden at høre, — ,,er aldeles — aldeles blind for ham." Han lagde sig tilbage og saa op i Taget.

En hed Rødme skjød op i Fruens Ansigt ... „Har jeg nogengang indvendt en Stavelse imod, at Du la Penge hen i Kjels Sagbrug," lød det undertrykt hidsigt.

„Aahaa, — Kjel Du, — kommer Du med det. Det er en anden Sag. Kjel er inde i det, han rent ud ligger for — er som slaat for. Og ikke lider jeg af nogensomhelst Blindhed der."

„Det véd jeg nu ikke saa nøie, Baarvig. Vi fik ham først med megen Møie til Agronom. Men ikke har jeg set ham med egen Haand ta saameget som i en Spade, — ikke engang en Havespade."

„Nehei, for der passede han ikke."

„Husker Du de storartede Beregninger og Planer, han gik med, da han vilde overta Rognerudgaarden uden Kapital, — bare Rigdom og Overflod! ... Og nu har vi da set, hvordan det vilde gaat. Jeg priste mig rent lykkelig, da han saa fik vore Sparepenge til dette Sagbruget sit og kom udaf det Kjøb."

„Aa, — det var nu Kjels Maade at rase fra sig Ungdommen paa — alle disse Beregninger! ... Hans Digten og Tragten ligger for at slaa sig op. Akkurat det modsatte af en Luftpumpe, Du, han vil saamæn pumpe Penge til sig, han! ... Og nu skulde jeg mene, at det, som det kniber om, er at faa Hr. Endre reduceret tilbage til en nogenlunde ædrulig Aandstilstand."

„Det eneste, vi har at gjøre, Baarvig," hun saa med et opgjort Alvor paa ham, — „er at støtte ham. Heller ikke tror jeg, Du har fuld Forstaaelse af, hvad en virkelig Sanger er. Det er ikke noget som en omreisende Bierfiedler, Endre stunder til at bli."

„Ja neigu, om jeg med den redeligste Villie kan befri mig for den Tanke ... Men" — han hørte Bjeldeklangen og Hesten, der skulde hente ham,

og reiste sig, — „Gudbevars, Du har jo Pengene, — disponerer over Midlerne til hans Opblomstring."

Hun fulgte ham hen til Reiseklæderne.

„Ja, Baarvig, Du faar ta det som Du vil, — disse to tusind Kroner maa jeg ha, — vil jeg faa raade over til Endre. Jeg formaar ikke at gaa med den Tanke, at han skulde være sluppet af os. Jeg faar ikke Fred ellers!" — raabte hun ude af sig.

„Du hører jo Du faar dem, Bente" ...

Han rev sig næsten fra hende, da hun vilde hjælpe ham med Pelsen.

„Du véd nok, jeg aldrig har tænkt paa de Penge, Baarvig, — paa at blande mig i, hvad Du bestemmer med dem. Nei lad mig faa knytte Skjærfet bedre om Dig. Det er jo Du, som forsørger os allesammen. Og Endre har gjort det svært for Dig ved sine evige Omskiftelser og Skuffelser. Jeg siger intet om, at Du tilslut kan gaa træt af det, stakkar. Men" — den lille spæde Skikkelse strakte sig og trak ham Pelskraven op over Skjærfet — „men saa har Du ikke mindre Hjerte for Børnene Du end jeg ... Og, naar vi maa, saa" —

„Naar jeg maa, saa" — tordnede han.

Hun veg lidt tilbage og saa paa ham.

„Jo—o, jeg forstaar," — udbrød han indbidt og skred i Reisestøvlerne hastig til Døren, „jeg skal hjælpe ham den Vei, Hønen sparker ... Og mod min Overbevisning ...

Men Bente," — vendte han sig skjærende i Døren, medens hun skyndte sig hen at ta Lampen og lyse ham ud, „det Brev imorgen med den liberale Opmuntring til Sangeren faar Du være saa snil at redigere selv. Jeg er bange for, jeg ellers kom til at beta ham Troen noget for udelikat," — lød det i Mørket nede fra Gadetrappen.

II.

Snefnokkerne faldt tætte og vaade mod Ruden oppe paa Skoleværelset hos Doktorens paa Elvsæt.

Det var en graa Formiddag med knap et Skimt af Skogaaserne paa den anden Side af Elven.

Eleverne sad om det lange Bord delte i tre Klasser. Inderst ved Væggen dukkede den sytten-attenaarige Minkas brunrøde Haartop sig ned i en tysk Stil med den tyske Læsebog, Leksikonet og et Par andre Bøger opstablede som Gjerde mod den yngre Søster Berthea, der sad tynd og skindmager i Egenskab af anden Klasse, og gnavede paa en Griffelstump.

Den laveste og mere talrige tredie Klasse udgjordes af Doktorens og nogle af Naboernes Sønner og Døttre.

„Altsaa," — den lille pukkelryggede Huslærer skuldrede Linealen og satte sig i Positur, — „altsaa, Du Arnt. Hvad hed Kongen, som de danske Kvinder løste ud af Fangenskabet i Venden med sine Smykker?"

„Svend — Svend Tveskjæg."

„Aa—huh! — Kan Du ialfald ikke høre det ud af dit naturlige Skjønhedsinstinkt, at en slig Konge ikke hed Tveskjæg — Tju—u—geskjæg" —

Schulteiss rettede sig med et Sideglyt paa Minka — „at det maatte være en Mand af den Sort, som sætter Kvindernes Indbildningskraft i Bevægelse."

Han vandrede frem og tilbage med sammenknebne Øine og en af egen Seerfølelse løftet Mine, hvad der bebudede, at retnu steg han ind i et af sine høiere Foredrag, hvoraf de i tredie ialfald ikke forstod andet end, at idag slap de for videre Forhør i Lekserne, og at nu blev der Moro.

... „Heller en Mand med fine Ansigtsdrag, hvoraf der lyste Overlegenhed ... skarpe, strenge Øine, som

pludselig kunde bli indtagende, — og," — han saa sig høibaarent løftet om, — ,,til et kraftigskjønt intelligent Hode et Par herlige brede Skuldre" ...

Minka og Berthea vekslede Blikke.

,,Naa altsaa, — de gav ham sine Smykker ... Angrede de det?"

,,Der staar ingenting i Bogen om det, Hr. Schulteiss."

,,Jeg spør, om Du tror, de angrede det, — henvender mig til din uudviklede Forstand. Tror Du for Eksempel, din Søster Minka vilde angret det, om hun havde git bort sin smukke Brystnaal?"

Minka kastede paa Nakken, som hun fandt Eksemplet vel nærgaaende.

,,Det kom vel an paa, hvad Slags Konge, det var det," — kilede Berthea ind, høist interesseret.

,,Tillad mig at gjøre Berthea opmærksom paa, at uden den fædrelandske Offerhandling var en skjøn Daad udgaaet af Historien; der staar Glans af den."

,,Da skulde saamæn jeg ikke ha spenderet min Brystnaal paa en Per hvemsomhelst," — næbbede hun igjen.

,,Om han havde havt Pukkel som en Dromedar" ... hviskede Ole fra Lensmandens, han sad lattersprængt med stive Øine.

,,Imidlertid, — maa jeg be, hvad er det for Uro der! — e he — det var om Kvindens Stilling gjennem Tiderne her i Norden, jeg talte — —. Dette med Smykkerne viste ét Karaktertræk: — Evnen til Hengivenhed og Begeistring.

Saa nævnte jeg Olaf Trygvasons Hustru, Thyra, som sad og græd under Dækket, da han faldt ved Svolder, og som døde af Sorg."

,,Hun kunde godt ha hjulpet til at stikke nogen af dem istedetfor bare at sidde og tude," mente Arnt.

,,Det aabenbarer et andet Træk hos hende: —

Dybde i Følelsen," — fortsatte Schulteiss, overhørende det sagte, — „Dybde i Følelsen" ...

„Jeg læste nylig om en Hund, som døde paa sin Herres Grav," — fandt Minka for godt at henkaste fra sin dybe Optagethed.

„Rigtig, rigtig," — han bøiede sig komplæsant, — „vi kommer nu til de mere interessante Følelser — — Sigrid Storraade ... Slaget ved Svolder var hendes politiske Værk, hendes i Dage og Nætter udstuderede og rænkefuldt sindrigt iværksatte Hævn, fordi Kong Olaf havde sveget hende. Her har vi Kvindens Personlighed oppe: — Den Mand, som træder paa hendes Stolthed og hendes Kjærlighed, ham dræber hun, — dræber hun!" — Det sidste skreg han, saa Stemmen næsten raknede.

Berthea fniste tøseagtig nede i Bordet og keg hen til Minka dreiende paa Næsetippen, hvori hun havde en egen Force.

Minka rettede et Øieblik energisk paa Nakken, øiensynlig anderledes opfyldt af Sagen, og hug saa ivrig fat paa Stilen. Dette kom jo ikke hende ved.

Med et eget stille Smil af Tilfredsstillelse og noget æggende i Blikket vendte Schulteiss sig atter med sit Foredrag til den for dets Indhold høist uimodtagelige tredie Klasse.

... „Det er altsaa Kvinden, hvor hun træder frem som noget andet end Husmor og Spinderske. Hun fyldes med Livets store Begjær: Kjærlighed, Trangen til at styre og herske udenfor sin lille huslige Kreds, — Kravet paa ogsaa at kunne fordre Regnskab og sin Ret af ham, hun ikke længer kun blindt og ydmygt hengir sig til; men med hvem hun skal dele Interesser, Udvikling og Vækst. Saadanne Kvinder kræver ogsaa at beholde sit eget Navn og ikke at se det gaa under i et Ægteskab. Hun, jeg nævnte, hedder Sigrid Storraade til evige Tider. — Jeg kan næsten beskrive, hvordan hun har set ud ... Rødbrunt, rigt Haar," — han skottede hen

til Minkas fyldige Top, — „et udpræget Slægtsansigt med nedarvede Træk, — lidt af — um — um — Fru Bentes — — og som med en Drøm i Øiet ..." henstirrede han.

„Jeg maa be Dem, Hr. Schulteiss, la Mor være udenfor Sammenligningen" — afbrød Minka hvast. — „Hun hedder ellers udenfor Familien Fru Baarvig."

„Aa—aa, Legemsbygning og Statur saa vidt forskjellige, — som en stor og mægtig skaaret er det fra en spæd og fin ... En ualmindelig stærk fortømret, fast Hals og herlige Skuldre. Men som ung var Sigrid Storraade Aabenbarelsen af en høi blond rank og lunefuld Pige med vilde Øine."

„De mener nok, at ingen vilde faat hende til at sidde og skrive tysk Stil," snabliserede Berthea uforbederlig. Hun havde længst opfattet Schulteiss's Svaghed for at faa Søsteren interesseret.

... „Denne Kvinde sad med den ubændige, ubetvingelige Natur, som Verden aldrig kunde kue. Der var en jomfruelig Steilhed ved hendes Person, som bragte Kongerne til at løbe omkaps og beile, medens hun vragede og dræbte dem i sine Mjødkar som Fluer ...

Saa kom Olaf Trygvason, den skjønneste og stolteste Mand i Norge; han havde besteget Smaltserhorn" ...

Schulteiss rettede sig med Nakken mod den høie Skulder og saa ligesom op til Smaltserhorn.

... „Ham elskede hun, til ham vilde hun hengi sig. Og, da han saa vragede hende, — i Fanatisme slog hende med Hansken i Ansigtet og kaldte hende en hedensk Tæve, fordi hun ikke vilde skifte Tro, — da vilde hun bare ét, ét, ét i Livet, — dræbe ham.

... Og det blev Slaget ved Svolder, hvor Dronning Thyra sad under Dækket og glemte Haandtenen!"

,,Kongen maatte bytte Sværd, for hans eget var aldeles ophakket," oplyste Ole.

,,Ja, — og saa sprang han overbord, han tabte ikke," ivrede Arnt.

... ,,Jeg tror nok, man vil indrømme," — et opalblaat Blik skjød hen paa Minka, — ,,at disse to Kvindeskikkelser var Personligheder af høist forskjellig Rang, — de bedste hver i sit Slags. Den ene den brave trofaste Dronning for alle Spindersker i Hjemmet, — den anden Forløberen, — Forløberinden," — han løftede med ét Røsten nu, Minka selvforglemmende saa paa ham, og hug ud i Luften med Linealen, saa det hven, — ,,for den frigjorte Kvinde, som kjæmper for sin Personlighed i vor Tid!"

Med et Ryk paa sig for at overvinde sin uvilkaarlige Fristelse til at vende sig til Minka rettede han Blikket strengt eksaminerende imod Børnene: —

,,Hvad var det med Gyda, Du Arnt?"

,,Hun fri'de, — nei Harald Haarfager fri'de. Men hun sa, at, kom han igjen og fri'de, før han havde erobret hele Norge, saa" —

,,Ehe, ehe, — ser Du, — saa forskrækkelig beskedne var Damerne hellerikke dengang," bemærkede Schulteiss underfundig mysende. — ,,En Personlighed" — han saa stivt hen paa Minka, — ,,kjæmper sig til Riget ... Og fra det Standpunkt ser man med uendelig Foragt ned paa Ubetydelighederne dybt under sig, — Myreflokken med de bøiede Rygge" ...

Der lød et Fnis mellem Gutterne.

,,Harald Haarfager havde jo saa mange Koner og Barn, at det kry'de af dem," raabte Ole.

,,Og endda var han ikke ældre end tolv Aar," ivrede Arnt.

,,Salomo havde fler, han havde to og syvti," oplyste Tor, Klokkersønnen.

,,Her kunde være Plads for den Bemærkning,"

anførte Schulteiss spydig ud i Luften, — „at udenfor nævnte Gyda og hans senere Dronning, Ragna den jydske, var de lutter Upersonligheder allesammen. Om én eller et Dusin Spinderokker, gjør her hverken fra eller til. Gjennem Tiderne har man vidst at indskrænke sig til bare én i Huset, — væsentlig af økonomiske Hensyn. Man har endog poetisk ophøiet det med det skjønne Navn: „Freyas Rok", — visselig noget for en ung Nutidens Kvinde at stile Længsler og Drømme mod" —

Blik og Udtryk rettedes under den sidste Udtalelse utvetydigt hen paa Minka, som sad adspredt og fingrede nervøst med Pennen i alt andet end Stiletanker.

„Nu kror han sig og mener, han har gjort det godt," tiskede Berthea med en Fortrækning paa sin forskyvelige Næsetip ... „Og se bare, nu laver han til Anstand —"

„Hold op, hører Du, han skjønner, at Du gjør Nar af ham," truede Minka hidsig.

Schulteiss spankulerede betænkt frem og tilbage, stirrende ned paa sine Fodblade, af hvis Form han syntes særlig forfængelig. Han satte Fødderne nøiagtig og elegant for sig Skridt for Skridt, og hver Omdreining gjorde han med et dybt Duk i Knæerne, svarende til det Tankearbeide, han udførte.

Han blev ivrigere og ivrigere, Omdreiningerne hastigere og hastigere, og hans Duk med Knæerne mere og mere betydelig dybe.

Pludselig stansede han med et lysende, selvbevidst Smil.

„ „Spinderokkens Historie", — det er Titelen paa et Værk, jeg agter at skrive, — i flere Bind. Hvad der er udspundet ved Rokken ... Mændene har gaat igjennem Traadringen som Uldtotter. Det vil sige, e—he—e," han satte Hagen iveiret og blæste ud i Luften, — „alt dette om Kvinden i den romantiske Forestilling overlader jeg Verdens alle smaa Skrive-

kræ ... Jeg, jeg," — raknede det med ét op til en lidenskabelig Gneldrerøst, — „vil tænde en Brandfakkel, — en Brandfakkel! — forevise Slavinden, som kjøbes og sælges og lænkes til Spinderokken.

Og saa, Frøken Minka," — han stansede og satte et paa en Gang høitideligt og listigt Blik hen paa hende, som til den underforstaaede Stridsfælle, — „begynder Frihedskampen. Men først, — først Historien om den Skade, hun har tat, hendes dybe Fald. En høist intrikat, indviklet fin, fin Sag, som kun et Geni med det mest gjennemtrængende psykologiske Øie formaar at udrede, — lægge i Dagen i alle sine Enkeltheder. En saadan Mand maa kjende Kvindehjertet tilbunds, — ti—l—bunds!"

Arnt nappede og trak i Snippen af hans Lommetørklæde, som stak ud bag i Frakken.

... „M—en jeg, — naar min Pen først er kommet i Ga—ang," — skrev han med udstrakt Skrivearm, saa det magre Haandled vistes bart langt ud af Frakkeærmet, — „skal besørge en Afsløring, — aa — aah, en Afsløring —."

Her fik Arnt Lommetørklædet halet ud til en Svands.

— „Afdække alle hendes Vaaben, — hele Arsenalet! ... Trin for Trin skal jeg gaa hendes usle Vei efter i Fugerne og vise og bevise, hvorledes denne bestandige skjulte Nødværgekamp og Intrigeren mod Manden, — Magthaveren, — har vrængt hendes inderligste, helligste Følelser om til synaalsfine, forgiftede Vaaben, til den snedigste fangende Forlokkelse, og gjort hende til Mesterinden for alle glatte svigefulde Fælder, — reduceret hendes Had og Elsk til den smaasindede, troløs-underfundige Trælkvindes. Ja—a, jeg siger det, krænget hendes Natur lige ind i Hjerteroden."

Han rettede et blodigt Blik paa Minka.

... „Hun koketterer med Manden og leger med ham saa egoistisk kold lidenskabelig og blodgjerrig

lysten som Katten med Musen ... Hun — hun — hu—un," — han hugede sig i Knæerne med en sødladen Mine, — „sidder bedaarende ved Faldlugen og smigrer og lokker, — og, naar Dummerjanen plumper i," — der fulgte et foragteligt Spark, — „gir sit Liv, en hel Verden af Følelse," — det begyndte at dirre blaablegt ved de stort udformede Læber, — „fælder hun Taarer saa fortryllende, saa hjerterørende" ...

Han fo'r frem og tilbage medens Lommetørklædet svandsede efter ham ... „Hun er forvendt til Jordens store Bedragerske ... et lavt satanisk Instinkt, hvis Lidenskab er at forlokke, — — et farligt, fa—arligt, — siger jeg, — i tusind forførende Farver spillende Giftkryb."

Han slog pludselig over i en infernalsk spydig fin Stemme ... „En Skabning, e—he, he, — som — som — burde psykologisk studeres og overvaages med samme Mistillid, som en Slange, man tror tæmmet."

„Kji kji kji, — hi hi, — kji kji kji, — Slangen, se Slangen" ...

Det gjaldt, om Ole nu endelig skulde faa karret det viftende Lommetørklæde helt ud med Gjenhagen paa sin Siljupisk.

Schulteiss sprikede begge Ben ud, vuggede paa dem og mysede hektisk hed i Kinderne op i Taget med Nakken bagover mod det ophøiede Skulderparti.

Slangen hang nu ret ned, og Øinene vogtede spændt paa, om den igjen vilde bevæge sig.

„Det var et forfærdeligt Billede, jeg der oprullede for Dem," — gav han sig Luft med en dyb Udaanden hen mod Minka.

Fra de side, nedslagne Øienlaag hævede Minka Blikket uskyldig fremmed op ... „Hvad? — Hvad behager? — Jeg skriver paa Stilen, Hr. Schulteiss."

Han blev med ét graa i Ansigtet. Hans hele

selvfølende Reisning ligesom skrumpede ind og forsvandt i en vims, ængstelig liden Skikkelse, og han hostede og stammede: —

„Derefter havde jeg ... havde jeg ment at fremstille Kvinden paa det Stadium, da en be—beaandet Følelse af hendes egen Værdighed er vaagnet, — hendes store, skjønne Kamp i vor Tid og dybe — dybe" — —

„Hihihi—i, — Slangen, — der ligger Slangen!" — brød Latteren vildt ustyrligt ud blandt Gutterne.

Schulteiss saa sig forvildet om.

„Der — der, Hr. Schulteiss" ... pegte Berthea forekommende.

Han tog Lommetørklædet hastig op, fo'r hen til Bøgerne og gik befippet over til en anden Lekse ...

„E—he he, — saa var det altsaa Geografien, — Langfjeldene" ...

„Du fik ham da til at slaa Paraplyen sammen," hviskede Berthea frydefyldt.

Schulteiss bladede nervøs urolig i Bogen.

Gutternes Øine havde stadig fulgt Viseren paa Slaguhret i Krogen.

„Klokken mangler bare ti Minutter paa tolv, Hr. Schulteiss," oplyste Arnt uskyldigt, — „og vi har endnu ikke faat Lekserne til næste Gang."

„Naa saa, — i Historien kan I ta Afsnittet ud."

„Afsnittet ud! naar vi endnu ikke er hørt i det første. Skal vi ha to Lekser i samme Time", — murredes og knurredes der i det underfundige Øiemed at faa de resterende Minutter til at gaa.

Som Uhret sugede og drog sig op til Tolvslaget, stod med ét baade Klokker- og Lensmandssønnen opreist med sammenbundne Bøger under Armen. De havde det altid saa uhyre presserende om Klokkeslettet formedelst de strenge Paabud, de paaberaabte sig hjemmefra, om at være betids til Middagen.

Massi, Doktorens tolvaarige Datter i nederste,

var i samme Øieblik henne hos Minka; og Berthea fo'r nedad Trappen for at være der, naar Gutterne bandt Skierne paa udenfor Gangdøren og skulde staa nedover Stabursbakken.

Schulteiss samlede med ligegyldig Mine nogle efterlagte Bøger paa Bordet.

„De maa undskylde, jeg fik ikke Stilen helt færdig idag," yttrede Minka, idet hun lagde sine Ting sammen; — „men jeg blev virkelig lidt adspredt. De talte saa ivrig" ...

„Aa—aa, jeg er ingen Argus, forsikkrer jeg Dem, — befatter mig ikke med at kontrollere — en Elev, som er vokset fra Kontrollen," — udbrast han i Hede, — „jeg — jeg" — Stemmen fik en Skjælven af indre Bevægelse.

Minka stod, som hun tænkte paa noget: —

„Schulteiss", — begyndte hun varsomt prøvende. „Kjender De noget til Frøken Feiring?"

„Frøken Thekla Feiring ... Jo—o ... jeg vedkjender mig hende, — om ingen anden vil, — mellem os, — bare mellem os! ... Jeg har mine Nys. Hun er en af de Damer, som skriver i det „Tyvende Aarhundrede" ... en af Fuglene, som kvidrer endnu gjemt i Kronerne — ganske anonymt" —

„Hun kommer hid idag, Schulteiss," betrode Minka ham ivrig, — „paa Veien op til Foged Preus, hvor hun skal være Guvernante. Aa, jeg er saa spændt", — lød det, idet hun skyndte sig ud.

Schulteiss stod længe og stirrede paa Døren, da den havde lukket sig efter hende — — — — — — — — — — — — — — — — — —

— Klokken blev henimod fire, før der lød Dombjelder ude paa Gaardspladsen og Frøkenen kom. Det var Snefaldet og Føret, som havde hindret.

Medens der blev livligt dernede, og Gaardskaren mødte frem for at ta Hesten, stod Schulteiss oppe paa Skoleværelset og gned Ruden og keg, og fo'r

Husets næst ældste Søn, Kjel, barhodet ud og modtog hende.

Noget lig en overføgen Veistolpe stod Frøken Feiring saa i Gangen, envis døv for alle venlige Indbydelser omkring hende. Hun var ikke til at nøde ind i Stuen, før et Hylster af Overtøi og de svære haarede Raggesokker var besørget hende af Fødderne.

Det viste sig at være en noget spanskrøragtig rank Dame i modern tætsluttende Figurkaabe med Skindkanter forneden og for Ærmene. Den ene af de to Rygknapper i Kaaben dinglede farlig løst og halvt afslidt efter Traaden, og den om Halsen hængende elegante silkeforede Muffe duftede af et parfumeret Indhold. Ved det krøllede Lommetørklæde skimtedes derinde noget som et gult Boghefte.

Kjel følte hendes granskende Sideblik ned ad sin tykke Uveirsjakke og de vide landssyde Permissioner, der stak ned i et Par høiskaftede Fedtlæders Støvler.

Pokker saa ærgerligt, at han just skulde komme til at præsentere sig slig for den moderne Bydame!

Han slog sig freidig paa Jakkeskjødet og Laaret, som om han bankede Sneen af:

„Man tar ægte Landsens Sportsdragt paa i sligt Veir, Frøken, for at vade gjennem Snedriverne."

Frøkenen hørte ikke paa ham; de to smaa sorte Øienprikker fulgte levende interesseret Minka, som med yderste Omsorg bar ind og bredte Reiseklæderne ud paa et Par Stole i Spisestuen for at varme dem.

„Og De er Frøken Minka?" spurgte hun. „Jeg tænkte mig Dem ikke saadan — lidt blegere og——"

Med Munden yderligere sammendraget til Hilsen kniksede hun sig idetsamme med en Foroverbøining ind i Dagligstuen.

Frøkenen lod til at forkaste de mere vanlige Indledninger; hun saa sig taus om, reserverende sig sin egen Mening.

,,Naa, her paa Landet bor man ialfald rummeligt," kom der saa ud af hendes Betragtninger ... ,,En kjender straks, at én er kommet ind i en anden uskyldigere Tidsalder, hvor man brænder Bjerkeved istedetfor Kul og Cokes."

,,Men hvorfra kan De ha faat nogen Forestilling om vor Minka?" — udbrød Fruen.

Frøken Feiring stod og mysede og smilte hen paa den unge Pige:

,,Jeg kjender hende egentlig saa inderlig godt. Deres Søn, — ja, det er jo Filolog, han skal være efter Opskriften, — han har fortalt mig saameget om sin Søster. Han forstaar hende saa helt."

Minka syslede rødere og rødere og mere geschæftig henne i Ovnsheden.

,,Saa, De kjender altsaa vor Søn Endre, — endog ganske godt?" følte Fruen sig for.

,,Aa Gud for et aandfuldt Menneske ... Og saa deiligt, som han synger. Jeg har truffet ham næsten hver Dag i hele dette Halvaar sammen med Sangeren Figer. — Naar han taler om Sangen, — det er ikke til at komme fra, Frue! Det er en hel ny Tid ogsaa i den Kunst, — hvorledes Indtrykket skal gjøres levende, dramatisk indforlives i Personligheden."

Fruen fik et nervøst Udtryk og saa urolig imod Kontordøren, hvorfra hun hvert Øieblik ventede sin Mand.

... ,,En Duet af ham og Figer, den ene Tenor og den anden Bas, det er en Nydelse over al Beskrivelse, — og de indøver stadig ny Ting" ...

,,Vær saa god, Frøken, jeg er bange, Maden blir kold," indbød Fruen med en vis Skyndsomhed.

,,Tak, tak ... Og Figer og han er uadskillelige, altid at se sammen" ...

,,Men nu maa de endelig komme og spise, Frøken."

... ,,Og, blir ikke han en Kunstner! Af hans hele Naturel aander noget saa stort og varmt, at det ikke er til at ta feil af. — Jeg kan forsikkre Dem, der er mange flere end Figer som mener det samme" ...

Medens Frøkenen nød af de Par gode Retter, der var afholdt til hende, vedblev hun uforstyrret af alle afledende Henvendelser at udtale sig med største Iver om det samme kildne Emne.

,,Naa ja, hvad synes De saa, jeg havde nær sagt om os heroppe paa Landet?" — indledede Kjel, da hans Mor saa et Øieblik var ude.

,,Jeg trode virkelig, De ogsaa vilde spúrgt om Fiskebollerne jeg", lo hun.

,,Kjødbollerne, maa jeg be."

,,Ja ja, Kjødbollerne, — det er Madstudierne, man først og fremst maa tænke paa her paa Landet ... Og Kramsfugl i Gelée," — hun saa med et medlidende Blik først paa Fadet og saa hen til Døren, hvor Fruen var forsvundet ... ,,Naar jeg tænker paa alt det Stræv," — hun løftede en Kramsfugl paa Gaffelen over til sin Tallerken, — ,,den Ret henter man i Byen fra en Restauration, naar man faar Lyst paa den. Det er saamæn al den Tanke og Omsorg, det volder ... Aa—h!" vendte hun sig med ét over Kjel til Minka, — ,,jeg følte det straks foran den første Tunnel, vi kom til med Jernbanen, at nu, nu bar det ind i Hulen, — hvor alt aander af Madduft og Madstræv."

,,Høist agreable Fornemmelser altsaa, Frøken, ved at komme slig op paa Landsorten," opgjorde Kjel overlegent rækkende sig bagover.

,,Og, da jeg saa fra Jernbanen blev styrtet lige i en Ulveskinds Slædefeld, var det, som jeg skulde sluges af alt dette. Jeg turde i Begyndelsen ikke engang røre ved Haarene, jeg syntes, det maatte være en virkelig Ulv."

,,Ganske pikant," — plirede Kjel og grov frem

af Vestelommen et elegant brunet Merskums Cigarmundstykke.

... „Saadan en dødsdømt sløves, véd De ... Med alt det graa Snefog imod mig fra Skogaaserne og den endeløse tristé, hvide Elv, jeg kjørte og kjørte opover, sad jeg tilsidst saa hyggelig halvsøvnig og indbildte mig, at jeg snede ned og frøs ihjel, — til jeg engang skulde vaagne i Himmerig igjen hos mine Venner i Hovedstaden."

„Naa—aa, — saa faar De nu ikke gjøre Dem altfor overdrevne Forestillinger om vor Landsens Uskyldighed heller, Frøken," bemærkede Kjel. — „Vi tar os da lidt Peber paa Nerverne, vi ogsaa ... De kan tro, slig en Plankeaffære, naar det dreier sig om op og ned om hele Kapitaler, — den stiver op. — Ja, jeg vil ikke nævne Summer, De vilde kanske besvime, Frøken. Og angaaende Ens Leben und Treiben, saa at sige i det private, saa er vi saamæn ikke saa lidt tidsmæssige der heller — —. Og, — for mit Vedkommende saa, — ja desværre. Naa ja, det snakker vi ikke om udi Familiehjemmet."

Minka spilede Øinene op paa Broderen. I Blikket laa den uforgribelige Formening, at han var ude baade som Tosk og Vigtigper.

„Men De behøver da vel ikke at bli heroppe for bestandig," — trøstede hun helt hjertegrebet.

„Jeg forsikkrer, det var, saa Halsen snørede sig sammen i mig, — og, havde jeg ikke havt Korrekturen paa en deilig liden Artikel til „Det tyvende Aarhundrede" at læse ... Det var som et sidste Solskin af Hovedstaden at varme mine valne Hænder i!"

Hun rettede fremdeles Talen til Minka som den selvgivet ene tænkelig forstaaende.

„Den havde saadan en betagende Titel" ...

Hun sagde det let hen, idet Fru Baarvig kom ind, og saa som ligegyldig ud af Vinduet ... „Kan De gjætte den?"

Minka blev bleg og saa sig hastig om, hvem der var i Stuen.

„„Kvinden, som vaagner" ... Redaktionen var enig om, at den maatte trykkes."

Minka stirrede dirrende koldsved paa hende.

„Der gjærede saadant deiligt Oprør i den. Og alle disse udmærkede Citater af Historien ... Nei men Tak, Fru Baarvig, skal jeg nu ogsaa ha Syltetøi og Kager ... Jeg forsikkrer, — saa jeg Forfatterinden, vilde jeg tat hende i Haanden og trykket hende slig, som jeg nu trykker Deres, Frøken Minka," — hun rakte Haanden og udførte, hvad hun sagde, — „og bedt hende bare bli ved at skrive, bare levere mere" ...

Noget i den enes Tone og den andens opglødede Mine vakte Fruens Opmærksomhed og lod hendes Blik med en vis prøvende og forskende Studsen gaa langsomt hen over dem begge. Som hun søgte at kvæle ned noget pinligt, yttrede hun pludselig med Tyngde:

„Nei, det er ingen let Opgave, De har tat Dem paa, at opdrage og lede to halvvoksne Pigebørn, Frøken Feiring. Et stort Ansvar, vanskeligt, som Tiden nu er blet, baade for Forældre og Børn."

Frøkenen mødte op med et fromt blikkende Ansigt og sin mindste Mund.

„Naar Forældre saadan maa holde det gamle fast i det længste, saa er det tit, fordi de føler, at der endnu ikke er naat til at bli rigtig Hold og Tag i det ny," — vedblev Fru Baarvig.

Frøken Feiring rettede et beseende Blik paa den lille Frue. Her havde hun nok truffet paa den rette Landsens Husmor med de solide Laase og Grunde for sine fastnaglede Anskuelser. Men hun veg uvilkaarlig af for de faste, gjennemskuende Øine.

„Det er vist ikke saa let," jattede hun saa.

„Nei, — ikke saa let. — De kan tro, en Mor

har nok sine Tanker nu fortiden, Frøken Feiring" ...

Doktoren kom hastig ind, han havde været opholdt af Patienter paa Kontoret.

,,Goddag, Frøken, — steller man noget vel med Dem? — De skal op til Foged Preus. Rar Skrue det, kan De tro."

,,Saa, — original? — Glæder mig."

,,Han har én Idé. Kan De tro paa den rigtig, ordentlig, — bare spørge ham bra ud og ind om den, saa har De Manden."

,,Saa, virkelig, — en Mand af Ideer?"

,,Det vil sigé af én Idé. Men den tilgavns. Han tror paa Ligbrændingen, — sværmer rent ud for den. Vi skal ha den i næste Aar alt. Det har han forsikkret mig nu i alle de atten, jeg har bo't heroppe."

,,Aah!" —

,,Ellers er det en Biedermann, gammeldags konservativ som en Staur; men paalægger ingen Tvang. Faar bare Hoste, naar han kommer hjem fra Bytaagen, af alle de daarlige Meninger dernede, dem han bruger en hel Uge til at harke op igjen, siger han."

,,Da maa jeg sandelig protestere mod, at den Luft, som er fyldt med Interesser, skulde være mindre ren end en, som ingen eier, Hr. Doktor."

,,Kommer an paa, hvad Slags Interesser, Frøken, — hvad Slags. Der staar sandelig en noksaa slem Dunst dernedefra af alt det, de fyrer under Maskinerierne — i enhver Forstand."

,,Der er nu for Eksempel vakt Interesser for en Verden, som intet Brændsel har," — henkastede hun spidst, — ,,og som man der har faat Blikket aabent for, — Proletariatet."

,,De mener den Verden, som vil kaste hele Samfundet som Ved paa Varmen," affeiede Doktoren.

,,Hvis vi skal holde os til Logiken, Hr. Doktor," — tog hun det tappert op.

,,Fruentimmerlogiken, — javist, — javist," — jønede han, ,,den er berømt. Men indlad Dem nu bare ikke med Futen paa at reparere Verden. Han er saa skrækkelig fornøiet med den gamle, ser De ... De véd nok, der gives Folk, som er saa glad i sine gamle Støvler, at de heller lapper dem hundrede Gange end tar paa ny. Han er akkurat en af dem han."

Frøken Feirings smaa runde, urolig blikkende Øienprikker mindede noget om en Mus's, naar den farer frem og tilbage og leder efter Udvei mellem Sprinklerne i Fælden. Hun var øiensynlig i Uvished, om hun skulde lade sig nøie med slig spøgefuld Udgang paa Spørgsmaalet, og sank taus og langsomt Bid efter Bid med et forbeholdent Udtryk.

,,De gjør mig rent beklemt, Hr. Doktor," — gav hun sig saa Luft. ,,Jeg føler det, som det var til Munkholmen eller nogen anden Ø bortenfor Verden, jeg skulde føres. Ikke et Menneske altsaa at tale med om ... om ... noget af det, som foregaar ude i Livet. — Jeg skal blot knirke tysk og engelsk, Geografi og Historie, og, som en ret Guvernante, ikke modsige Herren i Huset. Oprigtig, er det ikke saa Doktor, at et saadant Væsen, som her sidder, er stillet?"

,,Det nytter ikke Ministre at by sig frem til Kopistposter, véd De, Frøken. Man kan bli usalgbar, fordi man er for fin Vare ogsaa ... duer aldrig at ha Aandsforlangender udover Stillingen."

,,Det vil sige, Samfundets uretfærdig indrettede Love transporterer mig nu til mit Sibirien," udbrast hun.

Minka var varm og helt med; hun kjendte, det prikkede og stak i Øinene.

Og Kjel sad i Oprør ...

Der gik Faderen og slog sig bondevittig paa

hende, — hende! ... Skjønte ikke, at han trakkede op i fine, raffinerede Nervestrenge ...

Han sprang pludselig op af Stolen:

„Ja Far ... Jeg skulde altsaa for Eksempel ikke havt Ret til at ha Aandskrav, da jeg ingenting tjente. Men, vinder jeg nu imorgen klækkelig paa Plankerne mine, saa h a r jeg Aandskrav! Det er saa bornert og gammeldags, at —. Nutildags har vi alle Aandskrav, det siger nu jeg" ...

„Ja, alle disse Aandskrævere", — mumlede Doktoren. „Du fortalte vist selv nylig noget om, at Du viste en Pietist bort fra Arbeidet ved Sagbruget, fordi han vilde omvende istedetfor at sage. Jeg tror, Du regalerede ham med noget som, at han var en for høi Aand til dit Brug."

„Aa—h, sligt noget — en pur Undtagelse, grundet paa ganske andre Omstændigheder" — afviste Kjel. Han gjorde et eget Kast paa Nakken, som betød, at Fatter nok tilfældigvis ikke rigtig var paa Høide med Situationen.

Virkelig en mærkelig Dame, mildest talt, — gik det i ham ...

Bare Maaden, naar hun bøiede Nakken og sa noget, — sligt pikant, skjult overlegent Smil.

... Og blot det lille Træk, at hun saadan af Vane lod Hanskerne ligge i Fanget, medens hun spiste. Noksaa rørende, at hun skulde være slig fordømt til at slave hos Fogden.

Han kunde nok ha Lyst til at betro hende et og andet om nogle ordentlige Risikoer, som han — — for Eksempel, da han kjørte forbi den fingertynde Elvis for at komme forbi Sagfører Ring til Auktionen paa Kjerstad. Og lidt om kanske, — hvad han nu vaagede i Affærerne, — og hvordan han gik og svedede for Posten to Gange om Dagen, saa de herhjemme ikke skulde faa Nys om — og Idyllen forstyrret, — ved det, han stod i ...

— „Ja, Frøken Feiring," — sagde Doktoren, da

Kaffen var drukket, „det er ikke af Ugjæstfrihed, at jeg vil drive Dem ud i Snefoget. Men, skal det ikke bli for senaftens, saa bør vi nok se til at faa Dem i Reiseklæderne og pakket ind i Slæden igjen."

„Og saa, ding dang, gaar vi til Sibirien," — spøgte Frøkenen, idet hun takkede og brød op. „Jeg kan ialfald sige, jeg har rastet paa en behagelig Station underveis.

Redaktionen tar, hvad De skriver," — hviskede hun bøiet over til Minka, da hun hjalp hende i Raggesokkerne. „Vi maa nu paa noget Vis korrespondere" ...

Som Frøken Feiring i sit Reisehylle lystes ud, ventede Kjel i Gangdøren, hvor Snefoget drev ind, iført Tulup og med Svøbe i Haanden.

„Det er mørkt og vanskelig Issvul mangesteds ved Elvekanten, Frøken, og, hvis De ikke har noget imod det, saa tror jeg, De er bedst tjent med, at jeg overtar at kjøre Dem disse to Mile op til Fogden."

„Det kalder jeg et menneskekjærligt Træk af Dem, Hr. Brugseier. Jeg er saamæn saa hjerteangst for det altsammen", — lød det inde fra Reiseklæderne.

„Huh, — skal jeg lige i Dybet her?" spurgte hun, da hun i Mørket udenfor blev puttet ned i Slæden og Fodposen.

Sneen knirkede under Slædemeierne ... Kjels beroligende „Fola—Fo—ola", hørtes dernedefra, medens han manøvrerede den kjipne Hest, fulgt af et hvast Rap med Svøben.

Saa tabte Bjeldelyden sig i Taagen bag Stabursbakken.

— — — — — — — — — — — — — —

— I Spiseværelset var der nu mørkt med kun et Lysskjær inde fra Lampen i Dagligstuen.

De stod endnu ved Ovnen begge Stolene, hvorpaa Frøken Feirings Reiseklæder havde ligget ...

Og Minka gik derinde sagte paa Taa som en Skygge, for at ingen skulde falde paa at kalde paa hende og forstyrre hende.

Det var, som Dagens Oplevelse endnu kunde fastholdes, saalænge de to Stole stod der urørte paa Kant. Saalænge var Frøken Feiring endnu nærværende og forsikkrede, at hendes Artikel skulde trykkes, — virkelig staa i det „Tyvende Aarhundrede" med Overskrift og alting ...

Under en af Stolene skimtede hun en liden lys Gjenstand.

... En Cigaret — vist uhyre fin. Og lige under der, hvor Frøken Feirings Muffe havde hængt.

Hun puttede den hastig til sig. Her havde hun noget virkeligere at fæste sig ved.

Hun svævede om med sin urolige Lykke uden at faa Luft, — undredes af og til, medens hun sad mellem de andre ved Aftensbordet, over sin egen anonyme Storhed.

Om de havde vidst ... Om de havde anet, at hun, som sad her og næsten ikke kunde faa ned Smørrebrødet, var med og slog et Slag ude i Verden ...

Hun følte sig næsten som nogetslags hemmelig Nitroglycerin eller Dynamit mellem dem. Hun blev helt stolt krigersk i Nakkereisningen, da de disputerede om Frøken Feiring, og kunde nok overse, hvad de mente herhjemme paa Landet.

Hvor Schulteiss vilde maabet, om han havde vidst det ...

Efter Aftensbordet satte hun sig til at spille — Triumfmarsch og alskens kapriciøse Ting.

Og Schulteiss tog sin Plads bag Pianoet.

Hun saa ham, lynte ham, lo ham ind i Øinene der, han sad med Nakken i Nodehylden og lod Skyggen af sit Profil ligne Napoleon.

Minkas bevægelige skiftende Ansigt var helt over ham med uudsigelige Meddelelser. Hun løftede Nak-

ken værdig og var imposant ... Og Schulteiss reves hen i bleg Henrykkelse.

Da han som i en Rus bukkede til Godnat, saa hun mystisk megetsigende paa ham ... Og hans Hænder skalv i Trappegelænderet, da han gik ovenpaa til sit Værelse.

— Sent om Aftenen oppe paa Sovekammeret, efterat hun havde forsikkret sig om at Sødskenderne sov, kastede Minka Kjoleskjørt og Sjal om sig.

Og ude paa Loftet sad hun saa i Mørket og tænkte og røg og var europæisk og nød, — indtil hun kjendte, hun ikke længere havde godt af det.

Fru Baarvig sov sent ind og vaagnede med ét i svær Uro og Angst.

Natteuroen var blevet hende til Vane gjennem hendes Liv som Doktorfrue. Det var sjelden, hun ikke stod op for en eller anden Ank, hun fik paa sig, og gjorde sin Rundtur over den store kolde Sal ovenpaa hen til Børnenes Soveværelser. Saa var det, om Smaapigerne havde slukket Lyset eller, om Massi havde kastet af sig og laa og hostede. Saa, om Arnt havde skubbet Terpentinkluden af Halsen, om Strømper og Sko laa der vaade uden at være tat ned til Tørring eller, om der var Kakkelovnsos.

Hun laa hvergang og studerede ud sin Fremgangsmaade, hvorledes hun skulde udføre det Kunststykke at staa op og tænde Lys og komme ud igjennem Døren uden at vække sin Mand, — som var kommet sent hjem eller naarsomhelst paa Natten kunde blive kaldt ud til en syg. Hun var forfaren i, hvad der turde voves, eftersom han laa slig eller slig, sov let eller tungt. Hun havde studeret hans Ansigt næsten ind til hans Drømme der, han laa i Sengen lige ved Siden, bestandig med et saa deiligt roligt Udtryk imod alt det Veir, som gik

over det i vaagen Tilstand, og som hun havde at stride med.

Hun vandrede derinde paa Gulsalen, naar der ikke var for koldt, og hun kunde mangengang hygge sig saa godt der, — ligesom faa hvilt ud med sine egne Tanker ...

Men inat var hun skvættet op som af en ond Drøm.

Der var sket noget ...

Hvad var dette med Minka og Frøken Feiring? ...

Som en skjult hemmelig Forstaaelse mellem dem. Noget, som maatte dølges og unddrages hende ...

Afhandlingen, Frøken Feiring saadan talte om ... Det var noget, Minka havde skrevet ...

Minespillet, — Minkas vanskelig skjulte store, rædde Glæde. Hun saa det op igjen for sig med en stedse bittrere Følelse af, at dette holdtes hun, — Moderen, — udenfor.

Og hvad kunde hun ha skrevet, — leveret ind? ... „Kvinden, som vaagner," var Titelen ... Minka havde altid havt det med Pennen.

Aa, men det var jo ikke det, at Minka skrev. Det var ikke det ...

Fru Bente stirrede bare i ét, — kom bare tilbage til ét: —

Fortrolighedens Grund fattedes, — fandtes ikke længere. Minka havde udviklet sig i Skjul for hende ...

Hun stirrede og stirrede ind i det. Kløften gabede altid bredere og med et koldere Pust:

Hun havde mistet Minka! ....

Den ældste Datter, som havde været under hendes Øie og opdragende Haand, til hun blev voksen, — som hun trode sig saa helt og fuldt klar paa ...

Men netop sit bedste Liv førte hun nu afgjemt.

Og Veien til hendes inderste Tro eiede hun ikke længere ...

Hun havde mistet Minka!

Hun fik en kvælende Trang til at fare op og ind til hende ...

Blot se paa hende, medens hun sov ... Som for en sidste Gang ta Afsked med sin Illusion.

— Lidt efter stod hun med Lyset i Haanden inde pa Gulsalen ved det gamle lange Bord, hvor al Vasken var henlagt.

Den kolde Sal laa i Mørke, og den svære Jernovn løftede sine Omrids stor og truende frem af Dunkelheden.

Dette knugende voksede og voksede ...

Der havde hun Endre, som hun støttede med al sin Villie paa hans ny Bane.

Og der havde hun Kjel ...

Kjendte hun dem, — hvad de mente og tænkte? Havde hun deres Fortrolighed?

Eller egentlig talt ikke paa samme Vis længst mistet ogsaa dem, — begge sine ældste Sønner?

Hun huskede, hvorledes de hver paa sit Vis havde det med at tie og smile, naar hun talte sig varm om noget.

Hvor var ikke Endre bitter mod Faderen ...

Og der havde hun Arnt, og der havde hun Massi endnu at miste!

I raadløs Angst følte hun bare, at hun vilde og maatte frelse, hvad frelses kunde. Hun skreg Nødsskrig indvendig, — hun vilde ikke miste flere, — ikke mere miste! ...

Hun gik urolig, som hun lyste efter noget inde paa den kolde Sal ...

Havde de git Børnene forliden Frihed, — været for lidet menneskelig fortrolig med dem? — Hun var jo selv saa glad i alle Tidens Ideer, haabede saa paa bedre Tilstande. Men, naar det kom til Stykket,

var de alligevel ikke saa lette at gjennemføre. Det var, som de endnu ikke havde fæstnet sig til Skik.

Hun stansede ved Glasskabet, hvor alle Doktorens Apothekersager stod, — holdt Lyset aandsfraværende op ind over Mangfoldigheden af Pakker, Krukker, Flasker og Æsker, store og smaa, som om hun studerede Paaskrifterne.

Saa gik der et Skjær over Fru Bentes Ansigt ...

Imorgen den Dag abonnerer vi paa ,,Det tyvende Aarhundrede".

Og ved Leilighed nævner man saa lidt til Minka om at forsøge sig i at skrive — prøve sig med Pennen.

Hun gik igjen langsomt et Stykke bortover hen mod det sammenslagne Spillebord, nikkende til sine egne Tanker. De spredte Møbler var som Oaser, hvor hun satte Lysepladen ned.

Der kom en Følelse af Beroligelse over hende.

Hvor alt blev til Overdrivelse saadan om Natten ...

Javist, — — hun havde jo ikke kunnet spise noget til Aftens for al Uro efter Guvernanten ... Man sover aldrig godt med en tom Mave ...

Om hun gik ned i Spisekammeret for at skjære sig et Stykke Smørrebrød.

Lyset forsvandt ud paa Trappegangen ...

III.

Doktorens Karjol var rullet afsted tidlig i den svale Sommermorgen. Pigen begyndte at pudse Vinduerne i Kontoret, og huslige Arbeider, der altid udførtes under Doktorens hyppige Fravær, var sat igang.

Schulteisses Tilsynekomst nedenunder udenfor Maaltiderne beroede meget paa den Karjoldur. Hans Nerver trykkedes altid af Doktoren.

Han kunde ta sig en Tur gjennem Værelserne eller drive og spankulere med Hænderne i Ærmegabet paa Vesten rundt om ude paa Gaardspladsen og puste frit, — staa og stirre paa Slibestenen, medens den dreiedes, og en af Slaattekarene slibte, kige dybsindig ind ad Vedskjuldøren, hvor Gaardsgutten huggede, gi korte ironiske Livsvuer tilbedste over Indhegningen ned til Purken og Grisene eller filosofere for Gjedebukken.

De holdt paa at luge og vande nede i Haven, medens der endnu var lidt Skygge af Morgenen, og i sine ensomme Studier havde Schulteiss just git sig til at ballancere med præcise Trin udover en af Tømmerstokkene ved Fjøsvæggen, da Minka saa ham og skyndsomt kom ud af Stakitporten.

Han gjorde et Tilløb som for at springe Stokken ud; men hoppede saa ned med et elegant dybt Duk i Knæerne.

„Schulteiss," ivrede hun, „De gaar nu vel ikke og er distræt og glemmer at passe Posten saa betids, før Kjel kommer til. De véd jo, han altid er ude og reviderer den nedenfor Grinden."

Schulteisses stille, bevidste Smil afviste al Tvil.

„Klokken maa jo være snart ti, og endnu gaar De her."

„Jeg forsikkrer Dem, Frøken Minka ... Kan De et Øieblik tvile paa min", — afbrød Schulteiss befippet.

„Kunde De for Eksempel ikke lige saa godt finde paa at spadsere nede i Landeveien, Schulteiss?"

„Og derved udsætte mig for at bli iagttaget af Hr. Kjel?" udbrød han seirrigt ... „hans Mistanke vakt, og Deres Interesse kompromitteret ... Om lidt," — han tog frem Uhret, — „vil De se en ligegyldig

slentrende Person forsvinde ned over Stien bag Lysthushaugen."

,,Hvad, — ikke halv ni endnu? — Gaar den rigtig, er De vis?" afbrød hun ivrig.

,,Jeg indestaar.

Stol paa mig, Frøken Minka!" kom det saa lidt efter i en lav, hul lukket Tone, som inde fra et Tøndehvælv.

,,Uf, De har saa mange Vridninger, Schulteiss," skjændte hun koket, — ,,kunde De ikke straks sagt mig, hvormange Klokken var."

,,Jeg tilbageholder enhver Indsigelse, — tier" ... Han bukkede med et lysende Ansigt.

,,Hører De, Schulteiss, det gjælder at faa tat ,,Det tyvende Aarhundrede" ud af Fars Aviser. Den Opsats, som jeg gav Overskriften: ,,Det lille glatte Jaord," — den vil jeg ikke, at Mor skal læse, — hun kjender mig straks paa Stilen. Og De véd, naar hun vil tale med mig om det, og det skal ligesom ud i Vinduet og luftes og beses alt, hvad én saadan kan skrive ... Det er saa utaaleligt! Hvis de har tat det ind, saa kommer det vist nu i dette Hefte. Det iser ordentlig i mig, naar jeg tænker paa, hvor mangen ung Pige kanske ligger allerede samme Nat i Taarer og angrer, hvorledes hun saadan i et Minut har git sig helt bort til Eneherskeren. Jeg havde ikke Fred, før jeg fik skrevet om, at Jaordet bør gjælde, saa hun har baade let Skilsmisse og Særeie og Ligeberettigelse og altsammen i Orden."

,,Hm, — Ideen i og for sig udmærket, — endogsaa brillant, — om den — um, um, — havde Udsigt til at — — — —. Det vilde med engang være Kvindens fulde Beskyttelse fæstet ved Lov til Jaordet, — saa at sige Frihedsdiamanten i hendes Fæstensring — —. Um — um — men —"

,,Ja, ikke sandt," — triumferede hun og slog ham over Fingrene med det Straa, hun manøvrerede.

„Jeg har, — hvad var det, han kaldte det, han, som udfandt ...”

„Hevreka, — det var Arkimedes.”

„Hevreka, Hevreka! Løsningen paa det hele. Det er, saa jeg kunde springe indvendig, saa glad er jeg.”

„Hm—m,” — Schulteiss trak betænkelig paa det udprægede Læbeparti.

„Hvorfor sætter De slig Mine, Schulteiss?”

„Um — um ... jeg mente kun, jeg kunde inderlig ønske, det lod sig gjennemføre, Frøken Minka.”

„Har De ikke selv saa mangen Gang sagt —”

„Men desværre, De glemmer i Deres umistænksomme Hjerte Eneherskeren, — Undertrykkeren. Han vilde ikke saa let slippe en saadan Lov til.”

„Jeg synes, De bare staar og modsiger Dem selv jeg.”

„Jeg ber om at faa tydeligjøre mit Standpunkt. Jeg fastholder, at Ideen er brillant, — fastholder det urokkeligt. Men Hindringerne —”

„Hvad for Hindringer? De har altid Hindringer, naar det kommer til Stykket, Schulteiss. De er overhodet saadan en med Forhindringer.”

„Den Lov at faa sat den igjennem, — forudsætter ... jeg vil ikke skjule det for Dem, — intet mindre end, at hele Kvindesagen først har seiret” ...

„Uf, saadant et kroget, vredent Menneske!” udbrast hun.

Schulteiss saa værgeløst paa hende, som han bare bad for sig.

Hun slog sig med Straaet paa Kjolen og trampede:

„Det er saa ærgerligt, at De bestandig skal finde ud noget, som er iveien. Nu kan straks min Lov ikke gaa. Og paa det skal nu hele Artiklen falde!” klagede hun fortvilet. „Jeg tror retnu, jeg begynder at hade alt det, som Mandfolk hedder ...”

„Ja—a, Frøken Minka, — med den Lidenskab

kunde der udrettes noget. Hadet maa drive Befrielsesværket, til alt kan gaa af sig selv engang — med Kjærlighed."

„Alligevel, Schulteiss", — lød det efter en Betænkning — „skulde Artiklen komme — og, synes De, den er rigtig godt skrevet, — jeg bryr mig ikke længere om Ideen, naar den alligevel ikke skal bli til noget før om hundrede Aar. Men, tror De den vil gjøre Lykke, saa klapper De tre Gange i Hænderne ved Haveporten som til Duerne.

Og saa, Schulteiss ... Der kan godt komme Svar idag fra Frøken Lund, om de har faat det til at gaa dernede i Byen med den store Fodtur heropefter. Isaafald kommer Thekla Feiring straks hid for at be om Lov for mig til at være med. Men Far og Mor maa ikke ha Anelse om, at jeg har været ude og virket for det. Hører De, Schulteiss, De har meget at passe paa idag."

Han nikkede med den betroedes lykkelige Smil, medens Minka skyndte sig ned i Haven igjen.

Posttiden var over, og Breve og Aviser efter de foreløbige Revisioner nede i Landeveien som vanlig i hensigtsmæssig luttret Stand indlagt paa Kontorbordet, deriblandt, skinnende frem af sit Korsbaand, et nyt gult Hefte af „Det tyvende Aarhundrede", der imidlertid ikke gav Anledning til noget Haandklap ved Haveporten.

Schulteiss havde vandret og vanket urolig indtil det lykkedes ham at faa anbragt for Minka den trøsterige Mulighed, at der maaske ikke havde været Plads i dette Hefte til at ta Artiklen.

Han var paa Vei op til sit Værelse, da han stansedes af Fru Bente, som kom ud i Stuedøren:

„Vi har faat Brev fra Endre ... Vil De ikke

komme ind og sidde ned lidt, Schulteiss ... Fra Dresden."

,,Fra Kunstnerstaden, det skjønne Florents ved Elben," — udfyldte Schulteiss komplæsant.

,,Det er jo Kunst, Schulteiss, — dybere Kunst, — Operetten ogsaa? — Det er Operettesanger, Endre nu tænker paa at bli." Hun saa forskende paa ham.

,,Utvilsomt, Frue, — ganske utvilsomt."

,,Han siger, at de saakaldte første Rangs Operaer gjør Kunstneren til Storbrøler og Bror af Gadeudraaberen ved de umenneskelig store Lokaler, og at Sangeren i Udførelsen kun kan opta de aller groveste Momenter."

,,Sandelig høist slaaende," — udbrød Schulteiss.

,,Ja, jeg forstaar mig jo saa lidet paa det. Der er meget i hans Brev, som jeg tænkte, De kunde gi mig lidt Forklaring paa. Saa skriver han, at han ikke vil ta Undervisning hos denne berømte Lutzmann."

,,Saa! — men det var jo derfor, han —"

,,Han har fundet en anden Sanglærer, som endnu ikke er berømt, men nok staar i Spidsen for en Bevægelse dernede, — en hel ny og naturligere Methode. De gamle Sanglærere har forkvaklet og ødelagt Stemmerne, paastaar de.

Og der kan vel være noget i det, Schulteiss! — Endres er jo saa bløđ, saa bløđ", — kom det med et Udtryk, som om Erindringen overvældede hende.

,,Ja, Tiden vil det naturlige. Det er for det, der løftes Faner og man fylker sig paa alle Omraader!" demonstrerede Schulteiss.

,,Men det hele der i Dresden er nu alligevel sletikke, som jeg havde tænkt mig det ... alle disse Venner og dette Liv, han er kommet op i med Sangere og Sangerinder — ja vi maa jo huske, at det er Operetten, han stiler paa —. Men alligevel, De, — Fräulein og Frau Operettesangerske den og den ..."

„Kunstnersindet trænger først og fremst til at leve i Kunstens Luft, Frue. Fisken tør ikke berøves sit Element."

„Mener De det, Schulteiss" ...

Hun sad og vuggede hen i egne Tanker ...

„Ja, De véd nok, en Mor gjør sig mange overdrevne Bekymringer. Jeg havde nu forestillet mig, at han skulde levet saa ganske stille der, blot beskjæftiget med sin Uddannelse, — at han ligesom med Flid skulde gjemt sig bort fra sin Fortid i disse to, tre Aar, indtil han kunde træde frem fuldfærdig. Dette maa da alt ta Tid fra ham?"

Schulteiss krøgede paa sig til ærbødigst Indsigelse:

„Tillad mig, Frue! Skulde man slutte fra det vanlige hverdagslige ... Men," — han løftede Røsten, — „en Kunstners Selvfølelse e r i k k e hverdagslig. Man maa gaa ud fra en iboende Ubændighed. Vildfuglen kan ikke finde sig i at sidde en Læretid med klippede Vinger i Bur. Eller ogsaa e r der ingen Ubændighed tilstede," — skreg han i dialektisk Hede, — „og da tør der heller ikke være nogen — nogen Kunstner."

Fruen tog sig ligesom sammen:

„De har vist saa Ret, — vist saa Ret, Schulteiss; man maa ikke dømme sædvanligt om det usædvanlige." — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — —

Fru Bente sad ved Sybordet, efterat Schulteiss var gaat ovenpaa. Hendes Udtryk var saa forpint betænkt.

Hun sukkede dybt, — aabnede Laaget, tog Brevet op og lagde det mekanisk ned et Par Gange ...

Hun begyndte at gaa med rastløs Mine og Haanden trykket i Siden, som hun led legemligt.

I den heldende stille Aften var der pludselig blevet folksomt hos Doktorens paa Elvsæt. Paa Trappen og indover Gangen laa Randsler og Plaids og Stokke, medens sportsklædte Herrer og Damer i Uldstrømper og tykke Begsøms Sko under Støi og Liv færdedes inde i Stuerne.

Et Turistselskab, — tre Damer og to Herrer, havde sat Stevne her med Frøken Feiring, som alt tidligere paa Dagen var kommet fra Foged Preus og nu holdt paa at bombardere Doktoren og Fruen for at faa Minka med.

Der var planlagt en længere tre, fire Dages Tur indover Skogmarkerne. Kjel var naturligvis selvfølgelig, — for ham havde Thekla Feiring garanteret, paa hans paalidelige Fiskestang berode desuden Udsigten til rød Fjeldørret stegt ved Baal, naar de slog Leir.

Og afsted maatte de, før Sol stod op næste Morgen, for at kunne holde Rast, naar Heden blev for stærk udpaa Dagen.

Døre og Vinduer stod aabne og trak Luften ind fra Høstakkerne, medens man, røgende Snadder og Cigaretter, hvilte ud efter Dagens Anstrengelser.

Kjels overstrømmende Gjæstfrihed saa at sige vrængte hele Huset. De medtagne Madforsyninger maatte undersøges og suppleres med, hvad Staburet kunde opdrive af delikat Sommerkost, — røget Laks, Spegekjød, Skinke og diverse.

Men Fatters Konjak ... Turde ikke anbefale den; han smilte halvblunkende til de to Herrer, — derimod Akeviten den ...

En Baad parat til dem ved Fiskevandet, — Hest, — man maatte ha Hest, om nogen skulde bli for træt, og til den tyngste Bagage, — han skulde sørge for det altsammen, disponerede over nok af Folk og Trækheste, saalangt Distriktet rak ...

Minen med den kortbuskede Knebelsbart og de sikkre, stø, grossererbevidste Udtalelser lod ikke ta

feil af, at de her havde været saa heldige at finde en Slags Protektor og Omnipotens paa disse Kanter, — en Forening af plutokratisk Indflydelse og af at være særlig kjendt og populær.

Mellem dem fo'r Arnt og Massi til det yderste optagne og interesserede; de var snart blet kjendt med dem allesammen.

Doktoren viste sig en og anden Gang inde blandt dem som den gjæstfri Vært med nogle Ord hist og her. Under en temmelig uigjennemtrængelig Holdning fulgte han af og til med et eget Udtryk Cigaretrøgen, der drev som en tæt Skodde over Damegruppen.

Og smal og tynd, med den gule Flettepisk nedover Kjoleryggen stak Bertheas runde Hode, knuppede Næse og blanke Øine nysgjerrigt frem her og der. Hun undgik stedse ivrigere med Øinene den mørke vakkre Kandidat Krefting, naar han saa hen paa hende, saa han tilsidst nærmede sig og begyndte at spøge og spørge, — var gruelig interessant, sa, hun var en Knop, som snart skulde bli til en Rose ...

Minka saas sjeldnere og gled ind og ud med et urolig nervøst, trykket Smil. Hun gav sig Mine af at ha travlt. Skulde hun være med, maatte hun naturligvis ordne med Udrustning og Dragt, traakle op Kjolen o. s. v.

Som hun fo'r gjennem Gangen, vinkede hendes Far til hende i Kontordøren:

„Minka! — Aa, hør lidt ...

Du vil gjerne være med paa denne Turen, kan jeg skjønne," — sa han, da hun kom indenfor.

„Ja svært gjerne, Far. Jeg har jo aldrig været med paa noget saadant."

„Jeg skal sige Dig, min kjære Minka, — hm, ja, hvordan skal jeg faa sagt Dig det uden at bedrøve Dig formeget. — Men som Doktor, ser Du, og som din Far, — saa er jeg ikke saa lidet æng-

stelig for, om Du egentlig har Helbred til denne lange, voldsomme Tur bortover i Skog og Vildmark ... Nei, nei, Barn, jeg vil ikke forbyde Dig noget, blot henstille til din egen Overveielse — —. Om Du med engang gik træt og blev liggende syg langt inde paa Skogen."

„Aa, jeg kjender saa godt, saa vist, at det gjør jeg ikke, Far. Blev jeg syg," — overvældedes hun pludselig af Graaden, — „saa var det vel, om jeg nu ikke fik Lov."

„Du faar jo Lov," — skreg han; men tog sig igjen —

„Hør nu, Minka, — om — om, ... husk paa, jeg blir lige blid paa Dig, tvinger Dig ikke ... men, om Du opgir Turen, skal Du paa din attende Fødselsdag i September faa et Gulduhr — med ordentlig smuk Kjede," — føiede han til, da han saa, det trak op til nei i Minkas Mine.

Hun saa bleg stivt paa ham.

„Nei, nei, Far" — udbrød hun ude af sig. „Forbyder Du mig det, skal jeg bli hjemme. Men for Guld opgir jeg det ikke!"

„Naa naa, ja ja, — Du skal ikke ta det saa. Du véd, jeg forbyder Dig ingenting. Men Du skjønner vel, at dette med Helbreden maatte jeg sige Dig ... saa saa, saasaa —. Ja, det var ikke andet, jeg vilde Dig, Minka. Siger din Mor ja, saa véd Du nok, jeg ikke siger nei — —. Naa, ikke bedrøvet, Barn ... Men Du skal alligevel passe Dig lidt for de to Lap — de to fremmede Karljohansløverne. Du er jo en fornuftig Pige, og det er ikke sagt, de har saamegen Folkeskik — —. Ja neimæn om det var andet, jeg vilde sige Dig, — jeg mente bare, et Gulduhr kunde glædet Dig endnu mere." — — —.

— „Og Du slipper hende ind i dette?" kom Doktoren hed i Hodet op paa Soveværelset til Fruen, som sad og syde og traaklede paa Turistkjolen.

„Kan vi vel andet, Du."

„Saa — heisan, — jeg skjønner ingenting — absolut ingenting længere. I gamle Dage vilde et sligt Rend paa Skogen med fremmede Mandfolk ført en ung Pige i Folkemunde, — Rygtet spoleret, siger jeg Dig!"

Fru Baarvig gjorde et Kast med Hodet over Sømmen:

„Jeg véd, det havde ikke gjort mig andet end bare godt, om de havde git mig mere Frihed, da jeg var ung" ...

„Ja Du, Bente" —

„Jeg var vist som andre Piger. Vi gik jo der som Faar i Fold. Skikkelige og uskikkelige, blev vi alle lige erfaringsløse Gjæs, som de proppede med alskens Ideer om Livet. Da vi kom udover Aarene, fik vi lære om igjen."

... „Slig tilskogs i alslags Kompagni, er det noget for en skikkelig Pige det? Tror Du virkelig nogen Mand i Stilling vilde ta en saadan forløben én —"

„Tiden tænker anderledes nu, Baarvig, — jeg tror, mangen Mand vil det. Se nu Kjel med Thekla Feiring."

„Snak ikke om Kjel," fo'r han op. — „Jeg siger Dig, Bente ... Kort og godt, jeg spør Dig: Er vi dømt, — nødt til at gi Minka hen i dette?"

Fruen pustede dybt, medens hun syde ilsomt:

„Jeg véd ialfald ikke noget bedre Raad, Baarvig, end at slippe Børnene til og la dem lære at bruge deres Frihed. For ét er sikkert, nægter vi dem den, mister vi dem aldeles."

Nu kom Minka indover Salen for at prøve Kjolen.

„Var Far urolig for Turen, Mor, — var det det, han var oppe nu og snakkede med Dig om?" frittede Minka, da de blev alene.

„Det er bare det, at det er første Gang, Du

saadan er ude paa egen Haand," — omgik Fru Bente Spørgsmaalet. ,,Disse rutinerede Bymennesker, de forstaar saa vel Forskjellen mellem Snak og Komplimenter, og, hvad der virkelig menes. Og Du véd jo, det er ikke til at ta for god Fisk alt, hvad de kommer med."

,,Saa ganske Landkommission er jeg nu ikke, Mor. Der er ingen af dem her, som maaler sig med Thekla Feiring. Og desuden maa jeg sige, jeg tror nok, jeg staar paa Høiden med Ideerne."

,,Hm," — mumlede Fruen med Traaden i Munden, — ,,det er just ikke de interessante Spørgsmaal og Samtaler, jeg tænker paa, Minka, — dér kan Du nok klare Dig. — — Det er mere — hvad skal jeg sige, — deres personlige Maade at omgaas én paa. Man glider saa let ind i Fortroligheder og Venskab og sligt, og der tar en ung ligetil Pige som Du saa let det for gode Varer, som disse —"

,,Jamæn maa jeg le af Dig, Mor. Du er ræd for Kurtise og Forliebelse og sligt ... Pyh, — vi har saa ganske andre Interesser nu. Der kan altid bli Tid til at gifte sig og skaffe sig en Herre paa Halsen."

,,Ja, ser Du, man vil saa gjerne se Personen i Lys af de Idealer, de gjør sig til Riddere for; men det er ikke sagt, det altid svarer, Minka."

Minka rystede overlegent paa Hodet.

,,Kjære, indbild Dig ikke, at det er saadant, vi gaar og tænker paa. Det var kanske i gamle Dage det — Aa Mor, — søte Mor, vil Du ikke be Far for mig om at faa laant hans Dobbeltkikkert, at bæres saadan i Rem om Skulderen, Du. Det tar sig saa sportsmæssig ud.

Du behøver ikke at være ræd for Bedaarelser, Mor. Aa jeg glæder mig, saa jeg ikke kan sige det, — jeg véd, jeg ikke faar lukket et Øie inat. Det er rigtig kjedt, skal jeg nu flere Gange vise mig dernede i Stuen i denne stakkars Sommerkjo-

len, mens de andre gaar der i flotte Turistdragter. Det nytter nu ikke Luise Lund med alt hendes fine Cheviot og Messingbelte, — Thekla er fjongere, hun har Snittet, hun, — rent medfødt, sa Kjel, straks han saa hende. Det var rigtig et godt Indfald af ham, at han skaffede de Melkeringerne fra Staburet ud paa Trappen til dem, det blev med én Gang saa landturagtig. Og saa mærkede jeg godt, at han blinkede til Thekla, og at de morede sig, — de saa straks, at Luise var uvant til at røge Cigaretter — —. Aa nei, Mor, tag den ikke ind om Livet, den kan gjerne være endnu videre, — slig flot som Anna Rists, saa én øieblikkelig ser, at der ikke er Korset —

Færdig, Mor? — saa tar jeg den straks paa ...

Den kunde vist gjerne være endnu mere optraaklet," mente Minka, som hun mønstrede sig ... ,,Theklas er kortere, det gir saadant frit Sving."

,,Thekla er kortlivet og har ganske anderledes lange Ben at gjøre med end Du, Minka. Dig vilde det ikke klæde, heller ta sig lidt for snuppet ud."

,,Mor, Du husker at be om Kikkerten" —

,,Se til at spise noget, Minka, Du har jo forsømt Aftensmaden."

,,Aarker ikke, Mor," — raabte hun tilbage, idet hun skyndte sig indover Salen. —

— Som vanlig bevægede Schulteiss sig rundt Begivenhederne, altid fjernt nok til ikke at blive attraperet.

Men pludselig lagde han lysende opstemt og bukkende Veien tvertigjennem Værelserne, hvor Selskabet nu høist animeret stimlede om en Bolle med Sommerdrik, som Kjel vidste at sammensætte af allehaande mystiske Ingredientser ... Havde det været hos ham nede paa Bruget, turde der ogsaa være kommet Champagne i, — antydede han.

Schulteiss havde set Minka komme i sin Reise-

dragt og forstod, at Slaget var vundet. Følelsen af at være intimere knyttet til Foretagendet satte ham i hel optaget Reisestemning. Han indlod sig paa at udvikle Napoleons Kunst at vinde Plads og pakke ned i Tornistret. Han ventede til Minka kom i Døren for at række hende Amtskartet. Han var i Aanden med, stregede op til Veie paa Kartet, én med blaat og én med rødt. Han svælgede i Fantasien, — vogtede og værgede for Minkas Fjed, tøttede hende over Klopperne, var hendes skjulte Forsyn, saa sig vaagende under Stjernerne, naar hun sov.

Han fløi op paa sit Værelse og ned igjen. Det var det trykte Sagn om Røsvandet, — Uhyret der, — at læse for Selskabet ved passende Leilighed og Stemning, naar der hviltes i Fiskerboden ...

Han stansedes i Gangen ved en trillende Latter ude fra Gadedørstrappen. Minka stod leende og straalende i overgivent Snak med den ene af de to fremmede Herrer. Det var Varberg, Ingeniøren, som skulde bli Sektionschef ved det ny Jernbaneanlæg heroppe til Vaaren.

Schulteiss saa Høgenæsen imod Luften. Hans Blik fangede Manden intens nøiagtigt som et Fotografiapparat: — lidt tyndhaaret over Panden, — bleg markeret i Trækkene, — Øinene rappe lurende — en kold snedig Forlokker ...

„Det er ikke længere nogen Hemmelighed, at man kan overvinde utrolige Strabadser blot med den psychiske Kraft" — hørte han Ingeniøren foredrage ... „Den lader sig udvikle hos enhver, som har medial Natur. Jeg befaler Dem at gaa ti Mile, og De gaar ti Mile."

„Ja, naar man først er indrettet paa at lystre," — lød det overmodigt fra Minkas Side. „De kunde jo forsøge Dem paa Thekla — Frøken Feiring, — prøve, om De formaar at knække hendes Villie. — Jeg tænker, hun vilde gi Dem nok at bestille. Ellers

vilde vi nok alle ønske at faa sat det Slags Maskineri i os, naar vi skal ud paa en lang Fodtur."

,,De er vantro, Frøken; tar jeg ikke feil, er just De et udmærket Medium."

,,Saa? ... Saa, tror De ... Hvoraf slutter De det?" lød det spændt nysgjerrig.

,,Deres Haand, som ligger der paa Rækværket, — vil De tillade, at jeg stryger den blot med Fingerspidsen nogle Gange ... Naa? — er det ikke en behagelig, beroligende Fornemmelse? — Strøg jeg den længe nok, skulde De faa sove. Jeg er nu bestyrket i, at De er et sjeldent Medium."

,,Tillad mig, Frøken Minka," — sprat Schulteiss til. ,,Men den Sort Eksperimenter vil jeg be Dem vogte Dem for. Deres Far vilde vist høilig advare Dem imod det."

Han bukkede stedse mere tændervisende komplæsant ... ,,Man er inde paa et ubekjendt Gebet ... Der er Følger og Konsekventser, som ikke kan beregnes, — en Bortgiven af sin villende Personlighed."

Det kom stødvis med graablegt Ansigt, idet han med overdrevne Buk knugede og vaskede sine Hænder, saa Knoerne hvidnede.

Ingeniøren stirrede paa ham med et Udtryk af Forbauselse og Lystighed og vekslede Blikke med Minka, som igrunden aldrig havde havt Øie for, hvilken Karrikatur Schulteiss var, før han nu iaften producerede sig for den fremmede Herre.

,,Formodentlig den Præceptor, der har værnet om Deres Ungdoms Fjed?" spurgte han med ufordulgt Munterhed.

Schulteiss stod et Øieblik konfus, drog sig saa forvirret bort og skyndte sig med rasende Fart op af Trappen.

Laasen smækkede igjen for hans Værelse.

Derinde laa han paa Sengen og skar Tænder i Stilheden udover Aftenen ...

„Frøken Minka" ... demonstrerede og bad han pludselig med fordreiede Træk og høitidelig oprakt Arm, — „Deres Villie vil han lamme og fange ... Jeg advarer Dem, jeg besværger Dem —. Vig fra ham og alt hans Væsen, — hans Blik som hans Haand! ... Jeg sætter Himmel og Jord, — Deres Far og Mor, i Bevægelse" ...

Han løftede sig i Sengen og truede ... „Aa — den Djæ—ævel!" ...

— — — — — — — — — — — — — —

Under al sin Ank kom Fru Bente næsten ikke tilsengs. Hun grublede i Halvsøvne over Forkjølelse af vaade Fødder om Dagen og af at sove ude i Skur om Natten, — værkede paa, om hun skulde gi Minka et yderligere Vink — eller, om det overhovedet var klogt at sige noget. Formaninger og Advarsler vilde saa let ta Smag af Hjemmets Myndighed. Om hun kanske kunde gi't hende det paa nogen Maade saa fint, at hun ligesom bare kom til at gjøre sig det op selv ...

Hun puttede en Flaske med bittre Mavedraaber i hendes Randsel og føiede til et lidet ekstra Uldliv.

Og saa begyndte Tummelen og Støien rundt om med Vækkingen.

Frokosten, Kaffe, Smørrebrød og Æg, kom betids paa Bordet; det gjaldt om, at de ikke drog ud i den fugtige kjølige Morgenluft uden at ha faat noget varmt tillivs ...

— Selskabet var draget afgaarde tidlig i Gryet, medens Taagen endnu laa som en langspunden hvidlig Uld over Elven, og Duggen slog Væde om Fodtøi og Skjørtekanter.

De havde været oppe i Utide baade Mennesker og Dyr.

Morgenen blev lang, slæbte sig hen fra Firetiden, da Folkene hvæssede Ljaaerne og skulde ud og slaa Volden i Morgenduggen, til Solstrimen ved

Femtiden begyndte at drage sig langsomt nedover Madklokken paa Staburstaget. Da den naade Starreburet paa Væggen, led det endnu bare mod halv seks.

Der faldt som en Stilhed over Gaarden efter de bortdragne — ligesom noget pinsomt ødt ...

Massi og Arnt vilde ikke tilsengs igjen, efterat de først engang havde bestaat Overvindelsen ved at staa op.

Arnts varme svede Ansigt og Trøien, der var overdrysset med Straa, bar Mærkerne af, hvor ufortrødent han den ganske Morgen havde kjørt paa Hølæsset mellem Engen og op til Laaven. Massi havde nu sidst været ude og ledt op de nylagte Æg, — hun eiede et Talent til at lure op, hvor Hønsene værpede.

Ved vanlig Tid kom saa Doktoren ned til Frokosten; han havde tat sig sin Søvn hele Natten.

„Naa," — brød det ud, som han slog an sit friske Æg, — Minka er da draget med? ... Havde jeg vidst noget Raad, Bente, jeg forsikkrer Dig, jeg havde stoppet det —. Saadant Taterleben" ...

„Du maa tro, Baarvig, Ungdommen nutildags vil ha anden aandelig Underholdning end i vor Tid, — de lever ganske anderledes i almene Interesser."

„Jaha, — haa haa, — de skulde ligesom ikke være saadanne lave jordiske Mennesker nu da. Ja tro det ... Nu skriver de og snakker og filosoferer de blot med hverandre om Kjærlighedens Væsen. Vi vidste ikke af andet end enten eller, vi. Men disse, de forstaar at gjøre anderledes mangfoldig Svir ud af Tingen de, — slig — Damer og Herrer, — i Aandsfællesskab! — tilskogs" ...

„Friskt og freidigt Friluftsliv tør føre til noget bedre og aabnere end den gamle skyggerædde Snigen om i Gange og Kroge," mente Fruen.

„Aa Præk, Bente, Kjærestefolk vil altid gjemme sig bort!"

IV.

Piletræerne foran Hovedbygningen paa Elvsæt sledes af Vindstødene for de sidste Blade, medens Toppen bøiede sig susende over Tagmønningen.

Det var uroligt Graaveir, Storm og Stridregn, byget Himmel gjennem Uger og stille rugende Høstdage med Taage og Støvregn.

Doktoren kom igjen og kjørte ud i Overfrakke og Oliekappe med tilskvættet Karjol. Gangdøren holdtes lukket, og Skrabejernet og Granbaret paa Trappen nyttedes af allehaande Støvler, der kom ud af Høstbløden allevegne fra og skulde til Doktorkontoret.

Huset levede den Søndag i Forandringen efter at ha faat dobbelte Vinduer indsatte. Dagslyset i Værelserne var blevet en hel Skygge mattere, Ovnsvarmen med engang et behageligt Mon lunere. Af og til randt en lang kroget Stribe nedover Ruden udvendig af den vædetunge Disighed, og dryppede Tagrenden med nogle enkelte hørlige fulde Plask.

Fru Baarvig og Massi var kjørt til Kirke og paa en Snarvisit bagefter til Præstegaarden. De lod sig som vanlig tilbage igjen sætte over Elven nede ved Bruget for at se indom Kjels Leilighed.

Og Berthea benyttede deres Fravær og Ensomheden til at faa skrevet et Brev oppe paa Soveværelset.

Hun var blevet Gjenstanden for et vildt Sværmeri fra Lensmandens over to Aar yngre Ole. Det var ikke frit for, at hun opmuntrede ham, og der havde udviklet sig et Finger- og Tegnsprog mellem dem paa Skolen.

Men igaar havde han puttet til hende et Brev, hvori det forlød, at hans Far havde bestemt, at han skulde ind til Byen og sættes i Lære hos hans Onkel Bøssemageren. Han kjendte, at han ikke holdt det ud, og foreslog hende nu, at de skulde rømme til Amerika sammen. I Dakota fandtes der Guld, bare man grov i Jordbunden, og der kunde man leve af Jagt. Der var Ræv og Odder og Bøfler og Bisonokser og nok af vilde Heste at jage dem med. Han tilføiede, at han dog mente først til næste Aars Høst, naar han var konfirmeret.

Berthea skrev med Taarer ned paa Brevet, saa hendes Fortvilelse maatte ses baade paa Blækket og Papiret.

Arnt fordrev den lange Formiddag nede i Vedskjulet med et længe planlagt Arbeide for Vinteren, at faa gjort Skjæker til Kjælken. Staldbukken indfandt sig af og til nysgjerrig i den aabne Indgang og saa opmærksomt til.

Han afbrødes ved, at en Bonde fra sin Vei til Kirken bragte et Par Storfugle ind i Kjøkkenet, — en af de vanlige Sendinger, Honorar *in natura* for Lægebehandling. Det var det første af den Slags Høstvildt. Doktor Baarvig vilde ikke vide af Fugl skudt i ulovlig Tid.

I Bislaget stod Arnt bagefter høit interesseret. Han strøg tilbage de strittende Nakkefjær paa Fuglen.

„Se her, Minka" ... han bredte ud Vingen paa Tiuren, — „Hullet, hvor Skudet har gaat — lige der indunder ... Det er vist ikke længe siden den har levet ... Den er næsten varm, — kjend paa den ... Neimæn, om hun tør ta i den. — Tør Du virkelig ikke?" ...

De to Tiurer hang der paa Spigeren i Bislaget med rødkantede halvlukkede Øine, Granbar ud af Næbbet og af og til en Blodsdraabe dryppende ned i en liden Bloddam.

Minka stod og stirrede paa den.

„Tør Du ikke aabne Næbbet paa den engang, — se her," — holdt Arnt paa.

„Kom ikke nær Hodet," — udbrast Minka bleg med en Mine af ulidelig Skræk, — „ser Du ikke de døde Øinene, den sætter paa os ... Ta ikke, ta ikke i den, siger jeg. Du skal ikke røre ved den" ... Hun grøssede og fo'r ind.

— Lige før Middagsbordet blev der en hel Sammenstimlen af Kirkefolk ude paa Gaarden. Hen til Trappen bares en blødende Mand. Det var den samme Bonde, som om Formiddagen havde bragt Tiurerne. Han var fundet liggende som livløs ved en Veisten med et gabende Saar i Hodet. Hesten var faret ud nede i en af Bakkerne, Stolkjærren væltet og slæbt afsted.

Manden laa der paa Bærebøren med det dødblege Ansigt opadvendt, og den mørkerøde Stribe af Saaret drog sig ind i det vaade, blodklissede Haarfilter. Øinene døsede med en uhyggelig hornagtig Stirren; de var rødsprængte i det hvide af underløbet Blod, og Laagene halvt aabne.

Minka og Arnt kom farende ud og trykkede sig frem for at se.

Pludselig udstødte Minka et vildt Skrig.

Fra Doktoren, som kom ud paa Trappen, lød et kort vredt: „Ind med jer, Børn" ... og Manden blev baaret op af Trappen og lagt paa den lange Voksdugssofa i Kontoret.

Schulteiss stod som vanlig iagttagende ved Gangvinduet ovenpaa, da Minka kom farende underlig forstyrret op af Trappen. Hun lagde Veien hastig hen mod Salsdøren; men, da hun opdagede ham, udbrast hun med en Armbevægelse, som om hun fortvilet lukkede for Synet:

„De Øinene ... jeg blir aldrig kvit dem!"

„Men, Frøken Minka, hvor kunde De dog være

saa uforsigtig at udsætte Deres tendre Nerver for et saa rystende Syn."

... „Akkurat de samme røde Øine som paa Tiuren ... De gløttet slig dødt, som de vidste noget langt inde i mig, jeg maatte være saa umaadelig ræd for, — noget Slags Sjæl eller Aand, som brugte de Øine til at se paa mig og true" ...

Hun lukkede Døren op til Salen og saa ind; men slog den hastig igjen.

„Jeg tror ikke, jeg tør være alene ... Jeg vil være her, til vi skal spise."

Hun satte sig paa en af Gulvbjelkerne langs Skraavæggen med Ansigtet i Hænderne.

„Jeg tror nok, man maa skjelne, Frøken Minka, mellem Nerveindtryk og virkelig Aandeaabenbarelse," — begyndte Schulteiss varsomt. — „Nei, nei, — jeg forbeholder mig, jeg benægter aldeles ikke Muligheden. Men saadanne blodfyldte Øine kan i og for sig selv nok" —

„Jeg siger Dem, det var ikke Øinene, — der var nogen udenfor dem, som havde noget at sige mig ... Aa, jeg kommer ikke til at holde det ud. De vil mig noget, — de ligesom tvinger og trækker i mig," — sad hun og mumlede ...

Hun reiste sig med ét:

„Nu tror jeg virkelig paa det for Alvor, Schulteiss, — alt det, som Varberg talte om paa Turen isommer. Det er nu først gaat helt op for mig, at det er sandt hvert Ord, — nu har jeg Erfaringen ... Hvad kan det være, Aanden vil sige mig — hvad for noget ... Vil den advare mig, tror De, — for noget i Fremtiden, — nogenting rent ulykkeligt" ...

„Hvis det virkelig skulde være en Meddelelse, hvad jeg dog i det længste betviler" —

„Maa jeg engang for alle be om at være fri for Deres overlegne Doceren i dette, Schulteiss, — det, jeg véd, det véd jeg. Og, er det Meningen bare

at kriticere og tvile, er det ligesaagodt, jeg ikke taler med Dem om det.

Hun gjorde studs en Mine til at gaa.

,,Jeg overlegen, — docerende! — overfor Deres indre Forvisning, som er mig saa hellig. Nei, Frøken Minka!" — han slog sig for Brystet, — ,,her, — her kan De trygt sænke ned alle Deres Tanker som i en Brønd. Og, tror De virkelig, — virkelig selv, at det har været nogenslags Materialisation af en Aand, nogetslags sig Iklæden Legemlighed gjennem Blikkets eiendommelige Skimt, — isandhed det finest tænkelige Aandesprog — —. Tror De det, saa tror jeg det, som jeg tror paa Dem."

,,Men var det bare en Advarsel, mener De?" ... tog Minka det op igjen.

,,Neppe andet. Vistnok kun en advarende Stemme."

,,Mener De ... Tror De —. Det isnede ordentlig i mig af Rædsel — —. Men, hvad kunde det være, De? Der er slig Uro i mig, som jeg drages, — ventes, ventes ...

Tænk Dem," — lo hun med ét, ,,jeg fik det i Formiddags, som jeg saa absolut maatte ind til Byen. Det kom saadan over mig, straks efter at jeg havde set Tiuren. Noksaa rart, Schulteiss. Noksaa underligt, De, — saadan grøssende mystisk.

Men hvad kunde det være, som just havde med mig at gjøre?" fulgte det stirrende. ,,Kunde det være nogen, som længes efter mig ... tænker paa mig ... vil mig noget?"

,,Aa nei, nei, Frøken Minka," slog Schulteiss det pludselig afgjort bort, — ,,alt, alt her tyder paa Advarsel, — kun, kun en advarende Stemme, — heller næsten noget fiendtligt!"

,,Ja saadan føler nu ikke jeg det. Jeg kunde ha Lyst til at se endnu mere" — udbrød hun med ét. ,,Vi maa prøve at faa at vide det, Schulteiss! Vi maa ... Vil De som jeg, forsøger vi med Aande-

skriften, som Varberg forklarede mig. Men ingen maa vide af det.

Det er et Ord, Schulteiss, vi prøver ... Det er bare et rundt Papir med noget til Viser og saa store Bogstaver tegnet omkring. Saa dreier vi den og prøver Svarene.

Hør, — nu roper de os ned at spise. Men i Eftermiddag ved Kaffetiden begynder vi."

— Medens Minka og Schulteiss i den rolige Eftermiddagsstund drev det oppe paa Skoleværelset med Spørgsmaal og Svar fra Aandeverdenen, sad Doktoren nedenunder i Stuen ved Aviser og Tidsskrifter. Der var altid endel opsat Lekture lagt hen til Søndag fra Ugens Travlhed.

Af og til lagde han Læsningen fra sig og gik hen og saa ud.

Graaveiret var tyknet til, Væden laa sløragtig paa Ruden, og det dryppede alt i et blankt fra Vinduskarnischerne.

Doktoren begyndte at se altid hyppigere paa Uhret —

Ved denne Tid ventede han Kjel med sin Forlovede, Thekla Feiring; han var taget op til Foged Preus med Giggen allerede tidlig imorges.

Der rullede Giggen for Døren.

„Her er Posten, Far," — sa Kjel, han traadte ind.

Doktorens Blik fo'r undersøgende over Indholdet og derpaa skarpt hen paa Bente, som fulgte ind hastig efter, — hed og nervøs af et Brev fra Endre, som hun krammede i Lommen.

Hun havde keget saavidt i det, at hun forstod, der igjen kom Krav paa et Pengebeløb. Men det var som en stille Overenskomst, at Doktoren skulde holdes udenfor al Korrespondance med Endre ...

„Og ny Reisepels, Mor," raabte Kjel, idet han tog Thekla ved Haanden og foreviste hende, — „bestilt inde i Byen. Jeg fik den imorges akkurat,

saa jeg kunde ha den med mig op til hende ... Elegant, hvad? — Dyr forresten som Pokker ... blødt, fint Graaværk indeni og Krave af Ilderskind. Thekla liker den.

Dersom Du bare selv kunde se, hvor den klæ'r Dig," ivrede han, medens han hjalp hende af med den ... „Jeg siger, i vort Hus skal der være et Langspeil, saa Du kan se Dig fra Hode til Fod. Vi har ikke gjort andet end snakke om Huset vort underveis. Det skal bli et helt modernt — nutids, og indrettet for to selvstændige Personligheder."

„H—um," — Doktoren trak langt paa det, — „d e t traf man jo bedst ved at bo i hver sit Hus som før."

„Ja, nei om Thekla drager ind i noget gammeldags, Far. Huset skal tilveirs det. Ikke sandt, Thekla?"

Thekla var forsvundet; — hun vidste, hvad der nu skulde forhandles.

„Jo—o, jeg tænker virkelig paa at bygge, — alt i alt opgjort, blir det alligevel det rentableste," — kom det med et Skut paa Skulderen; han begyndte at drive op og ned i Stuen, — „alligevel det rentableste" ...

„Gud bevare Dig, Kjel ... Penge — Penge" ...

Kjel dreiede sig hastig og sa grættent hvast: —

„Der er bare Spørgsmaal om, hvad der koster mest, Far, — saadan kalkuleret for en fem Aarstid, — enten at bygge eller ikke at bygge ... Penge, — javist gaar der Penge! Men det gjælder at skjelne mellem de, man ser, og de, man ikke ser. At bære sig ad som Fattigmand er nu tilfældigvis akkurat det luksuriøseste, én kan finde paa."

Doktoren saa ikke ud, som om Sønnens Argumenter tilfredsstillede ham, han gjorde et og andet Kast paa Hodet af Misnøie.

„Ser Du, Kjel," indvendte Bente varsomt, „baade Far og jeg vilde synes, det var saa trygt, om Du

ventede med at bygge, til Du havde faat en liden oplagt Kapital at gaa ud fra."

,,Idyl, Mor, — Idyl. En Hytte og hans Hjerte. Det er nu netop det gammeldags, som ikke lønner sig. Bo dernede paa Bruget i det gamle Huset med Sagduren lige i Ørene, — med en Kone, som længes mod alle Tidens Fordringer. Og saa ikke kunne repræsentere sig skikkelig selskabeligt, som jeg maatte som gift Mand i min Affærsposition, om jeg skal gjøre et blot nogenlunde solvent Indtryk paa mine Medmennesker og ikke synke ned i en hel anden Linie, — hvor de, Gudhjælpemig sa mig op Krediten. Jeg har betænkt det altsammen. Saa det sandsynligste, jeg fik se i Øinene med Hytten din, Mor, var at gjøre Konkurs."

,,Der er nu alligevel noget, som hedder Nøisomhed, Kjel," tog Moderen skarpt i, — ,,og to unge, som —"

,,Og saa paa den anden Side af Stregen, Far," ivrede Kjel, — ,,paa Kreditsiden —. Man maa holde det klart ud for sig: — Konen tilfreds, — sparer Tid, — et Hus, hvor man knytter sine gode Forbindelser, samler i sin Omgang Topperne af dem, som er i Affærerne. Man blir ikke nødt til at fare omkring paa Bygden for at tigge sig til Navne paa et Papir, — har Chancer for at bli Direktør i Sparebanken og Sikkerhed for, at de Penge, én bruger, ikke blir opsagte i Utide. Og saa videre, og saa videre langt at opregne, — Følgerne af det, som kaldes at ha Indflydelse."

,,Papirer, Papirer", — gren Doktoren hidsig, — ,,hvorfor skal Du absolut ha Papirer? — Udvid Forretningen, efterhvert som Du faar Penge."

,,Ja, der er det, — der staar vi ved det," — stansede Kjel op, som han egentlig fortvilede om at kunne forklare sig for saa totalt uforstaaende Hoder. ,,Jeg skal forsøge at tydeliggjøre Dig det, Far, blot sige Dig, at en Forretningsmand, som driver

det ordentlig, altid trænger Penge. De er som Vand til Hjulet de. Jo dygtigere han arbeider, desto pengeforlegnere er han. Og saa forstaar det sig, at det gjælder om at bane sig Vei til Indflydelse og Kredit, og især Magt i Pengeinstituterne. Var jeg saavist bare Sparebankdirektør, saa blev det mig, de maatte vende sig til, hver Affærsmand i Distriktet for at faa bevilget Penge, — oho" —

Der lød et hørligt Støn. Fru Bente sukkede.

,,Gud véd, hvorfor Du blander Dig i dette, Mor. Du tar Dig jo bare Sorg af det. Jeg skulde mene, det er min Affære og min Ryg, som faar bære det ... Eller kanske Far vil betale det Huset for mig, saa takker jeg," — spasede han.

,,Gutten faar styre, som han vil, Mor, det nytter ikke andet," mente Doktoren.

,,Jeg synes nok, Du ialfald skulde ha tænkt paa at betale din Far igjen noget af det, Du skylder ham. Det tar sig saa upaalideligt ud for Dig, Kjel!"

,,Det er jagu saa nobelt tænkt netop nu, — saamæn nok saa tarveligt" ... busede Kjel ud.

,,Saa er det nu ialfald det, jeg er kommet overens med Thekla om at sige Dere i Eftermiddag, at vi har bestemt at gifte os nu før Jul og saa faa Bygningen saavidt færdig, at vi er i det ny Huset til Sommeren."

Bulerne i Doktorens Pande hednede; han saa paa Bente og Bente paa ham.

,,Din Mors Mening er nu, Kjel, at Du skulde vente baade med at gifte Dig og at bygge, indtil Du havde noget ordentlig reelt at sætte Bo for."

,,Det vil sige, til jeg blir rig, Mor, — kan realisere Bruget og trække mig tilbage som Rentier, saadan om tredive Aar — jaha! — — — Nei, jamæn faar Thekla og jeg dele Chance og staa Last og Brast om Fremtiden. Og ikke taaler jeg, at hun

længere gaar der og slaver og slider sig ud oppe hos Fogden.

Saa nu véd I vore Planer," lød det, idet han drev ud; — „ganske som Barn faar I nu ikke behandle mig heller" ...

Bentes Udtryk var blegt oprørt, skarpt:

„Ja, Baarvig, dette mener jeg, vi bør sætte os imod med Næb og Klør, og saalangt vor Indflydelse og Myndighed bare rækker. Saa har vi ialfald gjort, hvad vi kan. For aldrig gaar dette godt, skal det begynde i den Stil."

„Hør hende nu igjen, — altid uforstaaende foran den Gutten!" fo'r Doktoren op. „Kjel er nu engang af dem, som ikke kan ha sin Interesse paa to Steder. Saa hel, der han er. Før havde han sit Sind udelukkende paa Bruget, nu er det hos Kjæresten. Det er just hans Styrke det, som Du aldrig begriber, Bente. Det bedste blir alligevel, at han faar hende til sig, saa kommer alt paa sin Plads. — Eller hvad har han gjort andet end at farte op og ned der til Foged Preus nu helt fra tidlig i Vinter? Saa det næsten er blet en vanlig Besked dernede paa Bruget, hører jeg, at han ikke er at træffe. Der blir ikke Greie paa det før, det indser jeg, det ... Gifte dem jo før jo heller!"

Der opstod en Taushed, kun afbrudt ved, at Doktoren brækkede den Avis, han læste i. Der hørtes Skridt ovenpaa og af og til i den regngraa, tagdryppende Eftermiddagsstilhed en Lyd af at nogen skrabede af Fødderne og gik i Kjøkkendøren.

Minka gled sagte ind.

Hun søgte efter noget henne i Nodehylden eller paa Pianoet, hun ikke kunde finde. Saa blev det henne i Sybordet og paa Konsolen mellem Nipssagerne og Fotografierne.

„Det er bare Fingerbøllet mit, som jeg ..."forklarede hun, medens hendes Hænder kattebehændig

varsomt følte sig frem for ikke at komme til at støde noget overende ...

„Nei ikke der heller" ... Hun saa sig om efter andre mulige Steder.

„Og tænk Thekla, som skal til Byen og kjøbe Udstyr paa Torsdag," faldt det saa ligegyldigt.

„Saa—aah? da har Far og jeg ikke hørt noget om det endnu." Der dirrede Indignation i Moderens Tone.

„Idetmindste snakker de om det, — hun og Kjel ... og saa tænkte jeg ..."

„Aa, Mor," beroligede Doktoren, da han saa, hun sad, som hun blot fortabt appellerede til alle Vægge. „De har saa gode Bremser. Umuligt at gaa længere end Pengene rækker, ser Du."

„Høit, høit over Hodet paa os", — mumlede Bente.

„Du har Evne til at lægge svart, — kulsvart, over alting," fo'r Doktoren op; han vidste jo det ikke var til at bære, naar Bente begyndte at bli fortvilet. „Hvad er det, Du staar der og vri'r Dig for, Minka?" udbrød han pludselig. „Er det noget med Dig ogsaa? ... Jeg tror, Gudhjælpemig, Du lægger et Tryk paa Huset, Mor, saa vi tilslut blir gale allesammen."

„Og saa me—mente jeg," stammede Minka ... „jeg har virkelig gaat og tænkt paa det saalænge nu, — helt siden i Sommer, — at — at jeg vilde snakke med Dere om, — spørge om — om det ikke kunde gaa an, at jeg fik være i Byen i Vinter. Jeg vilde saa gjerne være paa egen Haand en Tid. Jeg føler, jeg blir saa rent uselvstændig af at gaa her bare som Barn og Datter i Huset. Og saa tænkte jeg, at Kjel og Thekla nu saa let kunde skaffe mig nogen at bo hos."

„Ganske let ... Saamæn saare snedig udfundet. Ganske forunderlig glidende. Det vil gaa som smurt,

Du, — bare Du har noget at betale med. Jaha, jaha, det var jo ogsaa et Indfald."

„Minka tænker vel paa sin videre Uddannelse, Baarvig," — støttede Moderen hende.

„Jeg længes saa umaadelig efter at komme ud fra dette samme og det samme herhjemme!" brød Minka løs uden længere at lægge Baand paa sig.

„Ja, Mor og jeg længes s'gu ogsaa Du, — jeg vilde saa umaadelig gjerne leve af en Pension i Byen istedetfor at kjøre og praktisere Dag ud og Dag ind heroppe. Jeg synes rent ud sagt, Du skulde skamme Dig, Minka. Komme med en slig Begjæring nu, Du véd, hvilket Brug, vi har for Penge paa alle Kanter."

„Ja, faar jeg ikke komme ud, — skal jeg bli her i Vinter ogsaa ... nei, saa bryr jeg mig ikke om at leve ... nei, nei" ... skreg hun forvildet, medens Øinene brændte ud af det blege Ansigt.

„Det er Blegsot, — intet andet end Blegsot dette, Bente ... Jernpiller skal hun ha, — ordentlig kropsligt Arbeide i Huset istedetfor alt det forskruede og forsprængte aandelige Væsen. Du ser jo, hvad det fører til, Bente ... Gud bevare mig, hvor alt tar Dimensioner for hende" ...

Han stansede pludselig i sin Gang paa Gulvet:

„Hvorfor kan nu Minka for Eksempel ikke hjælpe Dig i Husholdningen? — Hvorfor skal absolut Du trave i det Døgnet rundt fra tidlig Morgen, medens din Frøken Datter sover og hviler og maa ha Ro til at læse interessante Værker og passe paa Sjælen og Følelser og Stemninger. Hvorfor, spør jeg Dig," — tordnede han. „Ligge vaagen i Rørelser om Kvindens Fremtid og alskens Grublerier! Naturligvis ikke faa sove, fordi man ikke har brugt Kroppen den ganske Dag, — bleg og syg. Hvorfor i alt sundt Vets Navn kan vi ikke opsige en af Pigerne, Bente, og faa lidt Hjælp af Minka" ...

„Minka er ikke slaat for dette praktiske, ligger

saa lidet for det, Baarvig, — ellers véd Du vel, jeg havde tænkt paa det."

„Hvorfor ikke slaat?" drev Doktoren paa —. „Jo —ho—o, fordi hun er blet aldeles afvænnet med at bruge Haand og Krop og Kræfter i praktisk Gjerning. De var saameget høiere alle disse fordømte saakaldte Interesser.

Jeg siger Dig, Minka, hold op med den Tudingen," trampede han i Gulvet.

„Ja, der har vi hende nu, besat af et eller andet Indfald af dette svævende. Nu vil hun til Byen — pinedød absolut til Byen, — i høiere Luft. Men, ser Du, min Pige, det blir der nu ikke noget af, — ikke, før Du kan skaffe Dig Penge og raar Dig selv. Der skal nu, — fra idag af, lægges an paa, at Du kommer til at føre et anderledes sundt Liv, — først og fremst gjenoprette din Helbred. Jeg vil ha dette saa, Bente. Hun skal staa for og ansvare en Part, Du kan anse passende i Husgjerningen, — stryge, stoppe Strømper og sy, saa hun har Tiden udfyldt som et andet nyttigt Menneske."

„Du kan tvinge mig, Far! Men saa véd jeg ogsaa, hvad jeg tænker," — sa Minka blegt. — „Jeg har min Ret til at udvikle mig og følge min Natur, jeg ogsaa. Og, skal den trædes ned" ...

Kjels Latter og høirøstede Snak med Thekla lød indefra Gangen.

„Ja det er nok, Minka," afbrød Doktoren pludselig barsk, — „jeg vil ikke vide af nogen Udstilling af intime huslige Scener for — for — fremmede" ...

Døren gik op, og ind kom Thekla leende og noget trippende ude af Ligevægt, syntes det, for et Tryk i Ryggen.

Med en krænket Mine tilbage paa Kjel søgte hun hastigt at faa Holdningen gjenoprettet og satte sig hen i Pindestolen hos Fru Baarvig, medens Kjel støiende og overlegen slentrede efter indover Gulvet.

,,Det var jo det, vi skulde overlægge med din Far og Mor om," mindede hun ham.

Kjel stansede med Fingerspidserne stukket ned i Vestelommen og yttrede let hen:

,,Ja, det er da det, at Thekla og jeg reiser til Byen nu paa Torsdag og kjøber Udstyr. Jeg har regnet ud, at det blir billigst at gjøre det af med engang, — Møblementet og alt, — saa det passer for det ny Hus."

,,Hm — ja, — a ... Der skal Penge til, Kjel," — indvendte Doktoren noget hvast.

,,Pyh, kan faa saameget, jeg vil, dernede i Banken nu. Og Afdrag efter Behag. Enten jeg gjør Papiret paa ét eller to tusind, er fra den Side komplet ligegyldigt."

,,Saa er det vel egentlig intet at høre dine Forældres Mening om," yttrede Fru Baarvig koldt med stærkt pressede Læber.

Theklas smaa runde sorte Øine blikkede bestemt paa Fruen:

,,Lad mig udtrykkelig faa gjøre opmærksom paa, at jeg ikke vil ha det ringeste at sige om, hvormeget Kjel bør kjøbe. Jeg har blot udbedt mig af ham det eneste, at det, der kjøbes, blir efter vor egen Smag."

... ,,Det er bare det" — blev Kjel ved; han lagde Fingeren paa Næsen og mysede forstaaende hen over dem til Faderen, — ,,at jeg vinder et Par hundrede — mindst, — er jeg lidt svineheldig, kanske tre, — om jeg skriver to tusind og kjøber med engang en gros."

,,Der vilde vist ingen heller end jeg, at Du blev rig, Kjel!" udstødte Fruen med et svært, svært Suk, — ,,paa alle dine Beregninger og Spekulationer," — lød det halvhøit noget efter.

,,Det gaar kanske lidt over det dagligdags Husholdningsknib, Mor ... Spare paa Skillingen og la

Daleren gaa," — slængte Kjel af sig, han slentrede paa Gulvet med skrabende selvfølende Skridt.

,,Jeg sidder rigtig og ser paa Dig, Minka," brød Thekla den pinlige Taushed, ,,er der noget, der feiler Dig, Du ser saa daarlig ud."

Theklas levende Øine gled forskende fra Doktoren til Fruen og tilbage igjen. Saa vekslede hun Blik med Minka og mødte en Hovedrysten.

,,Der er saamangen Indskrænkning, man maa paalægge sig i et Hjem som vort; man kan leve lykkelig for det," — sa Fru Baarvig meget alvorlig, og der skjød et skarpt Blik hen paa Thekla ... ,,Minka har netop faat vide, at vi ikke har Raad til at lade hende være i Byen i Vinter."

Kjel gik og smaamumlede og ræsonnerede, som han her kun yderligere bestyrkedes i sit: Spare paa Skillingen og — —

,,Det er det ... det er det ... at jeg havde tænkt mig saameget for denne Vinter," brød det med Graad i Røsten sagte ud fra Minka.

,,Vi faar vænne os til at ta Skuffelse nogen hver," mente Fru Baarvig.

,,Jeg skulde gjerne arbeidet Nat og Dag," forsikkrede Minka, ,,naar det bare var med noget, jeg interesserede mig for."

,,Ens Arbeide interesserer altid, Minka," — afbed Doktoren kort.

Vuggende med begge Hænderne i Lommen sa Kjel, idet han saa hen paa Thekla, der sad med tændte Lys i Øinene:

,,Mon ikke den samme smukke Sætning kunde bruges til at trøste ogsaa dem, som sidder paa Slaveanstalten, Far."

,,Ja, ikke forstaar jeg, hvad jeg er til for," brød Minka eksalteret ud, — ,,naar jeg ikke skal faa gjøre det, jeg har Interesse for i Verden ... Bare, bare bli stængt paa alle Kanter. Det er, saa én kan kvæles. Men, faar jeg ikke følge det, jeg har

Lyst og Trang til, saa skjønner jeg ikke, hvorfor jeg skal leve dette Liv heller."

„Saa faar Du jagu la være, Minka," — svarte Doktoren haardt.

„Jeg har aldrig bedt om at bli sat ind i Verden," — tudede hun.

„Du tror kanske, jeg stod med Huen i Haanden og bukkede og bad mine Forældre om det?"

„Saa ganske uden Ret kan da Børnene ikke staa i Verden", — mente Thekla bidende. „Der faar da opstilles et Ansvar, — ialfald mellem Menneskene."

„Det er ogsaa det, vi Forældre haardt nok føler," tog Fru Baarvig pludselig i. „Jeg tror nok, vi kan sige, vi plukker Dunet af vort eget Bryst, saa vi næsten ribber os for hvert Barn, vi har, — at vi sætter hele vor Tilværelse og Lykke ind paa dem. Det er bare, saa at sige, vort Instinkt. Og, naar vore Børn filosoferer om det og spør, hvorfor den Verden, de er kommet i, er slig, saa har vi saamæn bare vort slidte og medtagne baade Sjæl og Legeme at svare med, — bedste Thekla" ... lød det skjælvende og tilbagetrængt.

Minka var hastig gledet hen over Gulvet og satte sig bag Moderens Stol med Armen heftig om hendes Hals.

„Naa naa, Mor," spøgte Doktoren, — „ta det nu ikke saa. Du véd jo, Børn er nogen Kanibaler."

— Medens det regnede og dryppede lydt og ustanseligt i Træværket udenfor, gik Passiaren senere udover i Skumringen livligt om Udstyret, der overveiedes og afgjordes i Samraad med Minka.

Theklas knappede fine Sko stak af og til ind i Lysskjæret paa Gulvet, eftersom hun bevægedes af Gyngestolen, over hvis Ryg Kjel hang med Armen. Og Berthea, som laa paa Knæ foran Ovnspladsen og holdt Øie med de Æbler, hun stegte paa Gløderne, la sig idelig i med hidsige Formeninger, som

hun nok turde eie lidt mere Skjøn og Erfaring, end de tænkte.

Henne i det mørkeste af Værelset, et Stykke bag Gyngestolen, gik Schulteiss frem og tilbage med Hænderne bag under Frakkeskjøderne og præcise smaa Pas, medens der kun var Plads for korte Vendinger.

Han var egentlig bare Øre, — anspændt for at opsnappe af Ord og Antydninger, om hun virkelig skulde ha faat sat igjennem denne høist skjæbnesvangre Idé at tilbringe Vinteren i Hovedstaden under Paavirkning af denne Herr ...

Pludselig gjorde han med et lysende Smil en voldsom braa Omdreining.

... Ikke Tale om nogen Byreise for Minka! —

V.

Kjel var en populær Kar; han kjørte i Visiter med sin Kone, og Vitsen var ved Indtrædelsen stadig den samme friske freidige: — „Ny Bredslæde, ny Bjørneskindsfeld, ny Kone," — han turde ikke sige „ny Mær," som det første Gang i Undfangelsens Øieblik nær havde sluppet ham af Tungen. Men den gule Hoppen var virkelig nykjøbt, og det en Traver, han kunde være bekjendt af, — elleve Kilometer i tre Kvarter — bare halvanden Time om Veien op til Futen.

Deroppe mødte Fogden selv i Gangdøren høitidelig galant, bød Fruen Armen saavelsom Sofaen i Storstuen, satte frem sin bedste Madeira og erklærede, at han vilde gjort ligedan, om hans Kontorist var blet udnævnt til Amtmand, — hvad saa ikke for en ung Dame, der altid havde været hans

Meningsfælle om den eneste Idé, som duede i Tiden, nemlig Ligbrændingen ... Her skulde hun faa se Regnskabet over Omkostningerne nu i fire forskjellige Lande — og Tallet af Ligbrændinger for sidste Aar ...

Under Kjels forskjellige Visiter gik der altid først en Stund med mere eller mindre stiv Holdning og urolige Blikke hen paa Thekla, om hun var fornøiet med, hvordan man placerede hende. Det var saa sin Sag og maatte tages som med en første Gangs Eksersits det at vænne Egnens Fruer til at behandle én, der blot for to Maaneder siden var Guvernante hos Fogden, som en dem i Rang nu helt fuldkommen ligestillet. Erindringen var for ny, og Minerne blev jo her og der endel smilforladte og stramme, naar den nyslagne Frue straks saa afgjort og uden videre søgte frem og nonchalant satte sig akkurat i Sofapladsen.

Kjel fik saa, hvor det passede, sin lille afsides Konference med Husherren ... Anledningen til at faa Penge nu, om De vil ha, — han blinkede lunt, — hos min gode Ven, Bankchefen. — Slægtning af min Hustru ellers ... Han ber mig sige min Mening om Forholdene heroppe, — Vederhæftigheden naturligvis ... Og et lidet Ord af mig nu ... Ja bevars helst, om jeg selv vilde skrive paa, sa han; — men Tak, inderlig Tak skal han ha; jeg forstod Klunkingen. En gammel Ræv, ser De ... Jovist, naar jeg bare vilde skrive paa, ja ... Men, som sagt, mellem os, — lidt Anbefaling fra mig skader ikke nufortiden ... Selvfølgelig rekommenderer jeg ikke andet end det, som er Guld. Og slet ikke er det Guld alt, som glimrer heller, — hvad? — Naaja, det var kun et lidet venskabeligt Vink. — For Mulighed, — for Tilfælde, — saa véd De nu, hvor De har mig."

Med en vis selvfølende mystisk Mine af Affærer blandede man sig saa igjen gemytlig ind i Stuens

private Hygge, hvor Thekla unægtelig virkede noget kjøligt, ikke mindre ved sit Velstandsfruetoilette og de lange elegante Hansker end ved visse overlegne Orienteringer over høiere Interesser.

Men Thekla agtede nu engang ikke at bøie sig for Fruerne. Hun var aldeles bestemt paa at gjennemføre Kampen.

„Nu staar de fromme Forældrene naturligvis i den Formening, at jeg ikke har bestilt andet end turet den ganske Tid, hvad?" — forlød det under et af Kjels Besøg hjemme saadan i Fortrolighed til Fatter og Mutter. „Nehei ... Jeg har faat dannet et Kompagni om at kjøbe hele Svartskogen, elleve tusind Maal.

Blir Du forskrækket nu, Mor? — Nei jeg er ikke med i det, Du, — at sige, hvis jeg ikke vil. — Det blir nu mig, som skaffer Pengene i Byen til nogle af Kjøberne, — — bereder Muligheden — —.

Nei jeg er ikke med ... Der er bare ét, jeg har betinget mig, — bare den Smaating, at alt Tømmeret skal skjæres paa mit Sagbrug, — saadan femten hundrede Tylfter i Løbet dette og næste Aar."

„Men dette høres jo godt, — fornuftigt, Baarvig," — udbrast Fru Bente med Taarer i Øinene.

„Nei hør Fruen, Du — hæver hun ikke Blikket imod Loftet fordi hun opdager, at hendes Søn har Vet i Skallen."

„Og ingen Risiko, Kjel?" prøvede Bente ham igjen.

„Ingen Mor, — — bare, at jeg kan notere den dobbelte Fortjeneste paa det, naar vi faar Jernbanen færdig."

Bente græd.

„Jeg trængte saa til at høre lidt godt, kjære

Gutten min," — hulkede hun. Hun fattede sig og forlod Stuen.

„Mor er blet saa nervøs, skal jeg si Dig, Kjel," sa Doktoren. „Vi maa skaane hende ... Det er vel denne fornøielige Endre, som tar Livet af hende. Jeg vil aldrig spørge efter, hvormeget hun har igjen af Pengene, de to tusind; det vil krænke hende. Kan Du faa det fint ud af hende, saa sig mig det; men ikke idag, — hun taaler ikke mere nu."

„Pyh, saa kan da jeg spæde lidt til. Galere er det vel ikke end at underholde et enkelt Menneske med nogle Maanedspenge, til vi faar se noget bortimod et Resultat, Far. Han er gæl'n naturligvis. Men saa kan hans egen Familie da ikke straks dømme ham paa Daarehuset heller, uden at han har faat prøvet sig. — Pinedød saa Synd i Mor. Og hun har storartet Skjøn, naar det kniber. Se nu bare dette med Svartskogen, — hun tog det straks, — med et Glimt!" ... — — —

— — „Naa, der kan Du se, Bente," — lød det bagefter, — „havde jeg Ret eller ikke, da jeg sa, at Kjel vilde bli sig selv igjen, naar han blev gift. Nu gaar Sagskuren, saa Flisen fyger. Ordentlig opmuntrende, Du, at staa og se paa Lysningen dernedefra om Kvældene, før én lægger sig."

„Ja, det synes virkelig, som det gaar nu," indrømmede Bente tankefuld. — —

— Kjels Hvedebrødsdage havde varet med allehaande Visiter og Besøg udover helt, til Slæden i Vaarsmeltingen begyndte at skure paa den ene Meien.

Over fra Jernbaneanlægget paa den anden Siden af Elven var Arbeidet alt begyndt, og peb og peb det nu i Tide og Utide. Skarpe korte Hvin, lange vedholdende Signaler, dump Dundren af Dynamitsprængninger, som om der stadig skulde være noget paafærde, urode den vante Landsens Stilhed, og jog Folk nervøst op af deres Søvn om Natten.

Schulteiss fordrog ikke denne Piben:

Han stansede midt i Lektiehøringen og trak op det ene Ben og gren, som det gik ham gjennem Marv og Krop.

Aa, hvor han af sit inderste Hjerte hadede dette Ul! Han skar Tænder og klemte Neglene ind i Haanden ...

Minka var pludselig blevet promptere end nogensinde med at gaa de Morgenture, hendes Far havde indskjærpet. Schulteiss hørte hende nedenunder, naar hun tidlig om Morgenen tog de ny elegante Halvgaloscher paa, som Kjel havde foræret hende, og skyndte sig ud af Gangen. I den raske Kaabe og med det flatterende Slør paa Hatten for Solbranden, som saa let vilde sætte Fregner, forsvandt hun i de forskjelligste Retninger, — nordover mod Lensmandsgaarden, i Skogveiene hen til Husmandspladsene eller nedover mod Bruget.

Lidt efter steg Schulteiss med tilbagetrængt omskuende Jægermine og skyndsomme Skridt ned ad Gadedørtrappen.

Han gik i Diagonaler, — skraade langs Aassiden, tog Gangstien bag Gjerdet eller skjød tvertover Doktormyren og rundt Bakken bag Lysthushaugen. Det gjaldt at komme ubemærket til et Punkt, hvor han beherskede Stillingen, hvor han kunde iagttage Minka. For, i hvad Retning, hun tog, — det endte ufravigelig i Landeveien henimod Jernbanebroen.

Did havde hun spadseret i forrige Uge hver Morgen og altid været saa ivrig paa at faa Berthea med sig. Det var først fra Dagen før iforgaars, da Hr. Varberg havde præsenteret sin Person ved Enden af Broen og geleidet dem saa galant paa Tilbageveien, at hun havde fundet det rigtigst for Sundheden at staa saa tidlig op, at Søsteren ikke brød sig om at bli med. — —

Og virkelig, — hans skarpe Blik lod sig aldrig

skuffe, — Hr. Varberg kom ogsaa idag imod hende fra nogen Kant over eller under Broen og gjorde hende Følge tilbage.

Joho, — akkurat saa langt, at de ikke kunde ses fra Vinduerne hjemme paa Elvsæt, — did og ikke længere ... Mærkelig nok, akkurat did, — han skulde endogsaa kunne beregne Linien ...

Og der blev de staaende, — hvorfor ikke de tyve, tredive Skridt længere frem, helt hen til Grinden? — Og der vilde de, som det lod, blet staaende, om ikke Frøken Minka — saare heldigt for, hvad der var passende, — saa bestemt maatte være hjemme Klokken otte og skjænke The til Frokosten ...

E—ndelig Farvel!

Og i lange Skridt pa'ede han Diagonalen hjemover for der som tilfældigvis at kunne møde hende i Gangen eller paa Trappen og i skjælvende Angst læse, gjætte af hendes hemmelighedsfuldt tindrende Øine og oplivede Mine, om det var Diagonalen, — den lige strake ned til Elven, — han havde at styrte afsted ... Han saa den saa tydelig som en Blækstreg over Sneen gaa bent, direkte hen til de hvidgrønne Isstykker, som brød sig halvsmeltede i Strømmen med det sorte Mørke under.

Bagefter studerede han oppe paa sit Værelse med opklorede Haandbager ... Var der sket noget ... Var hun tabt for ham ... Eller blot paa Veie til det ... Og han hengav sig skridtende frem og tilbage til rasende, brølende Fantasier. Han skulde ... H—an skulde ...

Om Eftermiddagen listede Minka sig op paa Gulsalen. Hun stod ved det borterste Vindu, hvorfra hun kunde se i det lysegraa Grustag derover ved Gjennemskjæringen ... Sektionschefen Varberg havde sit Kvarter kun en knap Halvmil søndenfor paa en Bondegaard ved Elven.

Hun lyttede og lyttede ... Det fo'r gjennem hende, hvergang Damppiben deroverfra kløvede Luften,

som der laa mystiske Meddelelser i den, — Fløiten ... hidsige, korte Stød ... lange, melankolsk klagende ... pludselig vilde truende, fyldte af en Villiekraft, der tvang uimodstaalig ... De sislede og hvislede ondskabsfuldt, giftig haanende med langt udtrukne Efterlyd ...

Naar Jerbaneulet skar i den lave, lange, vedholdende Tone, hørte hun til i bleg Ekstase ...

Det var hans Villie, som byggede Bro i Luften over til hende. Hun saa den spinde sig i et fint Netværk som af Skygger. Og hun skulde gaa bare paa Kraften af hans Villie, paa høiere og høiere Buer gjennem Luften ...

Lyden fløi op i vildthvinende Angst, — og saa blev det med ét stille.

Det var hendes Skyld. Hun var ikke godt nok Medium, — aarkede ikke at modta hele Villien.

Dybt under strømmede svimmelt den svarte, fossende Elv ...

Og videre maatte hun igjen prøve sig ud paa Villiebroen.

For det hvinede paany op og skingrede tvingende, overmægtigt.

Hun svævede og svævede, til hun pludselig med en umaadelig Rædsel opdagede, at hun ikke længere tilhørte sig selv, — at hun holdt paa at gaa over i en andens — i hans Væsen og Villie ... forsvinde, fortabe sin Sjæl, — ubønhørligt, uigjenkaldeligt ...

Hun saa hans Ansigt med det tilslørede gaadefulde Smil fra igaar, som sa, at Magten var saa sikkert hans.

— — Idag kom Varberg pludselig efter Middagen ind i Stuen, hvor Fruen og Minka sad, og spurgte efter Doktoren, som han vidste ventedes hjem. En af hans Jernbanearbeidere havde forslaat sig og trængte Tilsyn.

Han saa sig om, — det var, som han vilde trænge igjennem Døraabningen ogsaa til Spisestuen,

— naturligvis, om Thekla var heroppe. — Kjedeligt, at han ikke kunde fordrage hende, tænkte Minka. Men hun var virkelig saa uforstaaende lige over for alt hans. Og lidt forandret og gift var hun nu ogsaa, bare optat af sit Fruevæsen.

Han vilde bie, sa han, til Doktoren kom, — vilde ikke forstyrre, — bad Fru Baarvig om at faa sidde og læse Husets Aviser saalænge. Imellem tog han op en Notitsebog og gav sig til at regne ivrigt, som det syntes, med Tankerne travlt optagne af Ting eller Arbeider derover ved Jernbanen.

Berthea kom og hviskede en Besked til Moderen, saa hun reiste sig og gik ud.

Minka vidste, at Berthea og Massi passede paa inde i det andet Værelse, og at det var et Krigspuds af Berthea for at faa Moderen ud. Hendes livlige Aand fantaserede naturligvis; hun var blet saa mærkværdig delikat med ikke længere at paatvinge hende sit Følgeskab om Morgenerne ...

Det gik i Døren derinde og knirkede et Par Gange af nogle forsigtige Mandsskridt over Gulvet ... Huf, var nu Schulteiss ogsaa ude med sin ufordragelige Iversyge.

Hun vilde reist sig; men forhindredes ved, at Varbergs Øine under Beregningerne som uvilkaarlig blev hængende ved hende, — de stirrede borte i Tanker underlig skarpe med et blaagraat Lys skimrende langt indefra ...

Og gjentagende fæstede de sig ved hende ... længere og længere ...

Notitsebogen laa paa Bordet inde i en halvlys Solstrime fra Vinduet, og Haanden med Blyanten hvilte paa den. Blikket var saa aandsfraværende hensunket, at hun ikke kunde unddrage sig det. Det var som inde fra hans Drømmeliv til noget langt inde i hendes Væsen.

Hun fulgte hans villieløse Haand. Det syntes, som Blyanten begyndte at føre Skrifttræk, — at

skrive — langsomt, — Bogstav efter Bogstav ... blev til en hel Linie, tydeligt, stort. Og som ved et Ryk førtes Haanden nu tilbage. Der begyndte en ny Linie — og atter en ny ...

Det var, som alt indeni hende var under en lammende Halvsøvn — umuligt at rive sig løs ... Bogstaverne svimlede henne paa Bordet op klare, som om hun saa i halv forvildende, forstørrende Briller. Hun syntes næsten, hun saa en lysegraa Taagehaand ud af Solstrimen hen mod Blyanten.

Uden at vide det var hun borte hos ham og heldede sig over hans Skulder.

Hun læste:

„Din Fylgje taler med hendes Fylgje det, I endnu ikke selv forstaar."

Hun saa ind i det underlige Dyb i hans gnistrende Øine, følte, han slog Armen om hendes Liv og drog hende ned paa sit Fang, og, inden hun tænkte paa at afværge det, trykkede han et heftigt Kys paa hendes Læber.

Hun stirrede overrumplet stivt forfærdet paa ham og undersøgende som ved et pludselig opglimtende Magnesialys — hans Ansigt og Person, om han — han, — virkelig — virkelig var den Mand, hun vilde hengi sig til. Ved det halvlegende sikkre Smil, der hvilte paa hende, steg der op en Angst.

Den kom som en pludselig Panik igjen denne Følelse af Rædsel for, at hun kanske holdt paa at fortabe sin Person — blive mystisk bundet ved noget Afgjør udenfor hendes egen Magt og Villie.

Hun stødte ham fra sig med et lidet Skrig, saa sig forvildet mod Døren; men hørte idetsamme Moderen komme, og satte sig hastig ophidset og rød neddukket i sin Søm bag Pladen ved Sybordet.

Hun fik under Forfjamselsen og Frygten for, hvad Moderen kunde have mærket, knap Tanke for sig til at forbløffes over Varbergs Koldblodighed. Uforstyrret koldt vendte han sig kun halvt om til

Fru Baarvig som med Øinene endnu ned i Notitsebogen, og sa, medens et tilsløret dirrende Blik skjød over til Minka:

„Jeg har faat nyttet Tiden godt, Frue, — fundet hele Beregningen paa en Jernbanekurve her nordenfor" … — —

— Medens Fru Baarvig stod over Jordbærsyltningen om Eftermiddagen, gik de bekymrede Tanker for Minka i hende.

Hun var saa alt for let tilgjængelig. Den ene glødende Interesse afløste den anden. Nu var det, som Skrivningen var kommet aldeles bort, og hele Ærgjerrigheden der. Disse stedse hyppigere Tilnærmelser til Huset og Datteren fra Varbergs Side kunde nok føre til mere. Han var just ikke den, hun havde tænkt sig for Minka, — gav ikke Indtryk af at kunne offre meget i et Forhold. Hverken egentlig blød eller bøielig. Men han var dog en dygtig, energisk ung Mand. Ialfald ærlig og helt greben af disse spiritistiske Ideer. Og nogen, som kunde holde af hende som den stakkars, — stakkars — Schulteiss, vilde Minka alligevel aldrig finde …

— Doktoren lod længe vente paa sig. Han maatte være kaldt i Praksis noget andetsteds hen, og Varberg blev der udover Aftenen fordybet i spiritistisk Underholdning med Minka.

Schulteiss var dem en urolig Aand. Han gled ind i Stuen og ud af Stuen haardnakket overholdende en antipatisk Taushed mod Varberg, der øiensynlig gjennemskuede ham og morede sig med at opægge ham ved stedse mere interesserede og varme Henvendelser til Minka.

Schulteiss lod sig aldrig skuffe. Han havde taget sin egen Tæft af, at her var noget i Luften. Disse underlige Svar fra Minkas Side til Varberg, — det lod virkelig til, at de førte en egen dybt interesseret Guerillakrig med hinanden. Hun laante ham snart fornærmede, snart udfordrende Blikke, og —

det v a r ikke til at ta feil af, — hun skalv paa Haanden og skiftede Farve, da hun med en tilgjort Mine rakte ham Thekoppen.

Schulteisses Irritabilitet var fra tidlig i Eftermiddag i stadig Stigende. Han skulde, — ha—n vilde, — ganske — ganske ligegyldig — ganske gelassent — som intet var, — intellektuelt reducere, — knuse — denne Ubetydelighed ... Lige for Minkas Øine afklæ—æde denne damehypnotiserende Lægprædikant, som sad der og bredede sig for hele Familien over Foreteelser og Muligheder i den mystiske Verden saa tørt, korthodet haandgribeligt, som det kunde være om Dørstolper og Vińduer. Men dette skulde ha en Ende! ...

„Tillad mig," — fræsede han pludselig med en sødblid Mine til et Par glubende Øine, — „jeg vil tro, at De, Hr. Varberg, personlig kan være i Besiddelse af baade magnetiske og hypnotiske Kapaciteter. De findes ellers hos saa mange. Mit eget Blik for Eksempel" ... Han saa vist, stivt hen paa Minka. „Men en dybere videnskabelig — tillad, at jeg betviler ... Jeg har tilfældigvis — ehe — mine Studier over denne Materie og kan udtale, at man er alt andet end tilbunds i den i en Haandevending, — saa lønsom den kan være for Populærfilosofer" ...

„Bukker mig for Deres lærde Bevidsthed, Hr. Schulteiss," nikkede Varberg spydig uden at lade sig afbryde i sit Foredrag. „Vi staar foran Undersøgelser om en endnu mere vidtrækkende *Struggle for the life* og Kamp om Førstepladsen, end vi hidtil har kjendt," — vedblev han. „Den stærke tvinger den mindre stærke uafhængig af Rummet, kun ved Villiekraften."

Minka følte et Blik fra ham gjennem Halvmørket over til sig i Ovnsskyggen.

„Ihi—i, ja," — hvinede Schulteiss op, „og saa faar vi en hel fantastisk Aandetro opreist paa en Videnskab om Nervefysiologien!"

,,Jeg mener udelukkende, hvad vi erfarer, Hr. Schulteiss, — ad videnskabelig Methode. Viser Eksperimentet mig en Indianer, tror jeg, det er en Indianer, og afslører det mig en Aand, viger jeg ikke tilbage for det Faktum heller."

,,Tillad mig," — bukkede Schulteiss elskværdig bidsk med sit dybest indsigende Vrid paa Nakken, — ,,denne videnskabelige Erfa—aringsmaade, — det kommer saa høilig an paa, hvem der haandterer den. I en Fantasts Haand vil den saa let yngle en hel Fantasiverden fuld af aandelige Indianere," — han sigtede over til Minka, om det slog an, — ,,Geister med alleslags baade Hoder og Haler, — som det noksom har vist sig ... Og Tilhængere blir der nok af, — Fantasi taler, som De noksom véd, til Fantasi, Hr. Varberg. Det tænder som en Ild, indtil det blir en hel Aandsrid. Vi faar Angekokker og Troldmænd i det daglige Liv, en Fylde af Lægprædikanter for Sagen og alskens magnetisk begavede Kapaciteter, der udretter Vidundere paa nervesvage, — og — og særlig i den hypnotiske Damepraksis ... Høist fa—rlige Individer, Hr. Varberg!"

,,Skal kun bemærke," affeiede Varberg med skjult Heftighed, — ,,at den psykiske Energi er Menneskehedens sidste store Opdagelse, — mod den Kraft synes Dampens og Elektricitetens for intet at regne."

Schulteiss braavendte og mysede ironisk hen paa ham:

,,Har læst det, — har læst det, — ehe — he — alt i tre Indledninger til spiritistiske Værker, — de selvsamme smukke Udtryk, Hr. Varberg, — virkelig de samme Ord — om disse Villiens overnaturlige Undere. De gjør altid Effekt paa Galleriet. Men det, Videnskaben slaar fast, kan *eo ipso* ikke ligge udenfor vore Erkjendelsesmidler, som ved Eksperimentet kun kan være vor materielle Sansning. En immateriel Aand befinder sig absolut udenfor

Stregen, Hr. Varberg. Jeg kan mulig tro paa dens Eksistens, men aldrig sanse den."

„Man kan endogsaa fotografere den," oplyste Varberg som kjed og ligegyldig.

„U—undskyld, at jeg ogsaa her tillader mig at trænge lidt dybere ind i Materien, Hr. Varberg. Der er egentlig intet rationelt iveien for, at vore Forestillinger skulde kunne fotograferes. Hukommelsen er, som bekjendt, en Fotografikasse fuld af lagvise Billeder, som Fantasien skaber, og Fotografien burde kunne opfange, — var de blot tilstrækkelig intense. Islænderne ser i deres „Skinlæka", Billedet af en fraværende. Nogen, som tænker paa én, viser sig i Dødsøieblikket. Det er alt energiske Villiestrømninger, som man maa antage ved en eller anden ukjendt Lov, ligsom Elektriciteten, forplanter Forestillingerne uafhængig af vore vanlige Begreber om Tid og Rum. Men Videnskaben — Videnskaben, Hr. Varberg, — véd aldeles intet om hverken Geister eller „Geister, som skriver". Den holder sig fremdeles til Sandsynligheden af, at disse Fænomener skyldes vor egen ubevidste Produktion."

„De taler som en vel indreden Universitetsprofessor, Hr. Schulteiss. Men, ser De, Doktrinernes og Skrollerternes Tid" —

„Demokratisere Videnskaben, mener De. Jaha ...... Den psykiske Kraft skulde være en ny Opfindelse," braastansede han saa igjen midt paa Gulvet. „Som om ikke al Mythologi og Bibel er fulde af den! Appolonius af Tyane, Aleksander Aboniticus og hele Rækken af Mirakelmagere omkring Kristi Tid. De skulde studere de Sager, Hr. Varberg, og De vilde forundre Dem over hvad for oldgraa Erfaringer, man tillader sig at opføre som ny, — splinterny — —. Ikke at tale om Beretningen om *Simon Magus*, som De naturligvis kjender ... Naa — ehe, — ikke, — — han nævnes blandt andet i Apostlernes Gjerninger, *Akta apostolorum*" ...

Schulteiss nød og solede sig omskuende i Følelsen af, at han seirede i Minkas Øine; hans Fistelstemme og pludselige Positurer blev stedse mere outrerede.

„Den Mand kunde ifølge Tidens Vidnesbyrd eftergjøre alle Undere, — viste sig samtidig paa forskjellige Steder, kunde se, hvad der foregik i det fjerne, forsvandt lige for Øinene paa sine Dommere og saa videre og saa videre. Da han udbredte falsk Lære, fulgte St. Peter ham ifølge Kirkehistorien til Rom for at bekjæmpe ham. Der steg Simon Magus op i Luften for Keiser Neros Øine, — i Paranthes sagt, det samme Kunststykke, som udføres af de indiske Fakirer. Men, hedder det, da Sankt Peter bad imod ham, og drog ham ved sin høiere Kraft, styrtede han til Jorden og omkom. Og saa udgi, — udkramme, — udbasunere det som noget nyt! — den Kraft, som Jesus alt for atten hundrede Aar siden har karakteriseret som den, der flytter Bjerge" ...

I sin Seiersbevidsthed skrævede og steg han mysende i Loftet med lange demonstrative Pas frem og tilbage.

Varberg var blet noget hed i Hodet; men smilte med stigende Spot til hans Figur og Stillinger, som han lod til at bese i yderste Forbauselse.

... „Virkelig" — bævede det med dybeste Foragt i Tonen, — „det, jeg vil kalde en lav — høist ordinær — Apparition i Tiden, Hr. Varberg, — denne almindelige Bolten i Djævlebesværgelse, Aandemanen og mystisk Overtro, som altid har tilhørt Halvdannelsens Fantasier i Gjæringstiderne om en stor opdukkende Sandhed. Jeg vilde, — jeg mener ingen specielt," — skreg han, — „jeg hentyder absolut kun til Meningsretningen. Jeg vilde virkelig ikke nedlade mig til at mænge min Person med denne banale — vulgære — Døgnbølge, — besmitte, drukne — selvmyrde" ... Han saa sig dukkende i Knæerne

om op i Loftet, som han vilde udtrykke en Hængning.

Varberg magede sig tilbage i Stolen, som han ret nød Skuespillet. Hans kritiske Reflektioner forraadte sig af og til i et Blik over til Minka og Berthea, fuldt af opdæmmet Harcellas.

,,Høist interessant" blinkede han uforskammet ... ,, ,,Den jaloux Filosof", — prægtig Titel paa et Theaterstykke" ...

Minka opfangede i det samme et saa tirrende Smil hen paa sig, som han aldeles ikke betvilte ogsaa hendes — Elevens, — enthusiastiske blinde Beundring for Læreren, og at hun nok kunde faa sin Rolle i det.

... ,,Før jeg vilde være med paa denne almindelige idiotiske Massedans, — denne Ca—ancan" ... trippede og sparkede Schulteiss.

,,Kunde De ikke la være at akkompagnere Deres Foredrag med Dans ogsaa!" — brast Minka nu løs, hun fo'r op og skjød utaalmodig Stolen tilbage. ,,Dette er virkelig ikke til at holde ud" ...

Schulteiss blev staaende og stirre paa hende med et forvildet Udtryk, som han dalte fra sin Høide gjennem mange Rum. Han sank langsomt fra Stillingen, og Minen blev forvirret, fjollet. Han havde øiensynlig Møie med at fatte eller optage dette i sig.

,,Jeg hævder, — hævder — mit Standpunkt!" — hvinte han ude af sig selv med en pludselig Opblussen og slog truende ud med knyttet Næve.

Ingen svarede, og han stod og stirrede og saa sig om i pinlig Taushed.

Med et sky Blik paa Minka stammede han saa næsten lydløst:

,,Jeg — forstaar ... Jeg skal — ikke besvære med min Nærværelse."

Han sendte Varberg et halvvovet rasende indbidt Øiekast og famlede ud af Døren.

Fru Baarvig var lige i Hælene paa ham op af Trappen.

„Schulteiss, Schulteiss, — De maa ikke ta det saa" — —

Han hørte ikke, fo'r ind paa sit Værelse og kastede sig paa Ansigtet i Sengen.

„Schulteiss, siger jeg Dem, De skal ikke ta det saa, — bry Dem om et overilet Ord" ...

Schulteiss grov Ansigtet ned i Puden.

... „De, som forstaar at tale saa udmærket for Dem" ...

Pukkelen begyndte at gjøre nogle Bevægelser og Ryk, der hørtes nogle kvalte, undertrykte Lyd, som en ufuldkommen Hulken —

Den tiltog og tiltog, indtil det blev en vild Brølen. Fru Baarvig blev siddende ved Sengekanten; hun holdt hans Haand, som laa bag over, og slap den ikke.

„De tar det saa altfor heftig," kom det, da der igjen blev Lyd for et Ord, — „De, som var saa overlegen, seirede saa totalt."

Intet Svar.

„Jeg siger Dem jo, jeg syntes helt fra Begyndelsen af, at De var aldeles Herre over Materien. Tingen er og blir, at De vandt, Schulteiss."

Schulteiss stønnede og vendte lidt paa Hodet ... „Ja, det er nu Deres Mening, Frue" ...

Han vilde ned i Puden igjen. Men Fru Bente klappede ham beroligende over Skulderen.

Det gjorde en pludselig Virkning, at hun saadan rørte ved hans Vanførhed, og han sad i samme Øieblik med Benene udover Sengekanten.

... „Deres Mening, Frue. De er det Menneske, jeg har mest Respekt for i Verden ... Tillad mig, undskyld" ...

„Jeg kan nok forsikkre Dem," sa hun og reiste sig, — „at dette igrunden ogsaa er Minkas Mening."

„Tro—r De .. Kunde De tænke Dem det, Frue" ...

„Jeg saa jo saa godt, hvad hun mente under Disputen," stadfæstede hun.

„Iagttog — saa — De ogsaa det, Frue, — at hun —"

„Ikke Spørgsmaal om det, Schulteiss."

„De tror, Frue, at Minka virkelig — alligevel — paaskjønnede, — jeg mener i nogen Maade alligevel heldede til mine Anskuelser" ...

„Ganske sikkert, Schulteiss."

„Jeg vil betro Dem, Frue, at jeg med Flid har søgt Anledningen til at undergrave denne Hr. Varbergs høist skadelige Indflydelse paa Minkas Nerver. Ingen god Karakter heller ... nok saa fordægtig" ...

Fru Bente stod, som hun betænkte sig lidt.

„De har jo ogsaa D e r e s store Del i Minkas Opdragelse, Schulteiss. Jeg véd ikke, om det gaar Dem som mig, at vi kan ha lidt formeget af den Følelse, at vi eier hende. Det er saa galt, jeg véd det; og alligevel, jeg ligesom gruer mig til, at hun nogengang skal skilles fra mig. Og De, mente jeg, kunde kanske forstaa just dette, Schulteiss. Jeg tænker ofte ved mig selv, at jeg ikke maa være for egoistisk, — maa øve mig itide til at møde det uundgaaelige" ...

Han stirrede i, hvad hun kunde mene, og hans Ansigt fik mere og mere et grotesk Udtryk af Forfærdelse. Lidenskabelig ivrende udbrød han:

„Men Minka — Minka. Det tør ikke glemmes — ikke lades afsyne, at hun i ét og alt er et Undtagelsesvæsen, som der maa holdes Haand over, — dobbelt Haand over, — særlig hegnes om —. En høist eiendommelig, zart og tender — en udvalgt Natur. Saa fin modtagelig for al Farve, saa let henførlig ... en isandhed fænomenal Evne til at opfange alle Tidens Ideer. En sublim, kostelig Egenskab. Men fa—a—r-

lig, — hendes store, store Fare, den, Deres Moderøie ikke har kunet undgaa at bemærke, som lader hende for en Tid — visselig kun for en Tid, — blændes af enhver Fremtræden, der forstaar at omgi sig med et idealt Skjær. Jeg ser Afgrunden gabe under hendes intet anende Trin. Og, at jeg idag som en Curtius, blind for Undergangen, styrtede mig i den, — jeg angrer det ikke, — jeg vilde styrte mig tusind Gange, kunde jeg aabne hendes Øine." Han strakte Armene vildt ud —. „Denne Hr. Varberg, — en overfladisk Humbugmager" ...

„Ja, jeg véd, De mener det saa godt, Schulteiss ... En Moder og en aandelig Opdrager faar det ikke bedre, — resignere — leve paa Erindringen ... og hvad godt, vi kan ha git hende. Man faar gjøre sig det op" ...

Det lød vemodig, som hun bød Trøst for en fælles Skjæbne.

Hun var næsten ude af Døren, da hun igjen aabnede den:

„Jeg tænker rigtig paa, Schulteiss," lød det straffende, — „De er sandelig lidt for ligegyldig med Deres Udseende. Jeg véd jo, De behøver ikke at bry Dem med saadant noget og kan overse det. Men alligevel, De faar være lidt forfængelig, De ogsaa. Jeg har et vakkert rødt Slips nede i Komoden, som Baarvig ikke vil ha, han liker ikke Farven. Det skal De rigtig bruge, Schulteiss. Det vil klæde Dem akkurat, — rigtig udmærket. Jeg sender det op til Dem, jeg" ...

Døren faldt igjen.

Schulteiss gjorde nogle ubestemte Vendinger; men stansede med optrukne Læber. Han svingede ind foran det lille lakerede Speil, trak Linnedet op i Halskrogen, rettede sig og satte Hage til, knappede Frakken høit og helt op i Brystet og aabnede den igjen ...

Det er friske Farver, man skal ha ... Fru Baar-

vigs Øie har straks begrebet det, — rødt, — blodrødt radikalt, — harmoniserende paa én Gang baade med Person og Anskuelser ...

Gjælder ogsaa i det ydre at fange Opmærksomhed og Fantasi ...

Der fulgte, under stadige Forandringer og Rettelser ved Hals og Bryst, en Række Minespil, — pathetisk truende, intelligent fine, underfundig blide og spydige, fornemt nedblikkende, napoleonsk korte, af og til med en Gestikulation og halvhøie Udbrud: — „aandelige Indianere ... hypnotiserende Damepraktikanter ... Ehe, — ehe — man rammede — blottede den overfladiske Uvidenhed ... satte Staalet ind ... dødende ... lige ind i de mørke Punkter" ...

VI.

„Sover han endnu, Bente?"

„Nei, Endre er oppe," — svarede hun lidt nølende.

„Hyggelig Overraskelse, Du, — faa sin ældste Søn tilgaards efter en saa vellykket Reise ... Nei nei nei, — neigu, om jeg bebreider Dig noget, Bente! De stakkars to tusind Kronerne, Du tænker paa, er saa alligevel det mindste her. Ja, Du faar nu lægge til et Plus af alle de endnu ubetalte Regninger, som vil komme. Men, sér Du, just en slig Mor kan en slig Søn pine Sjælen ud af Livet paa, misbruge og udnytte til sidste Trevl."

„Jeg kan sige Dig, at jeg har talt længe med ham inat, Baarvig. Han var saa ulykkelig, — især for os, som han sa, han havde udsuget og skuffet."

„Ja, de er altid svært villige til at erkjende

sine Synder, den Sort ... Generer dem aldrig at lægge sin Jammerlighed for Dagen."

„Vær ikke haard, Baarvig. Han vil arbeide, undervise heroppe i Egnen, indtil han kan faa noget. Han lægger ikke Skjul paa det for sig selv, han betragter sig som den, der har gjort Fallit og bare vil redde Levningerne. Med sin Sang som Bihjælp mener han, at han uden stor Vanskelighed vil kunne drive det til noget som Skuespiller. Det har altid, siger han, mere været hans dramatiske Talent end netop Sangen, man har udhævet hos ham."

„Altsaa, — nu er det Skuespiller! — Haa, haa, haa", — pustede Doktoren tungt, medens han drev henover Gulvet.

„Lad os huske paa, han drikker ikke, er meget sober og afholdende" lagde Fruen ind.

„Jeg véd, hvad jeg véd, kjære Bente ... en kronisk Tilstand af Nervesvækkelse med eksalteret Funktioneren af Indbildningskraften. I min Tid drak de. Nutildags er de forfaldne til deres vekslende fikse Ideer. Bare de forrige omvankende fordrukne Genier op igjen i ny Skikkelse! De aarker allesammen bare ikke det ene fornødne, at arbeide, — bestille noget. De vender hjem til Fædrehuset med regelmæssige Mellemrum saa sikkert som Almanakken, — uden Klæder og Helse, for hver Gang at udstyres paany og opmuntres og sættes paa Fode. — Kan det, kan det altsammen, Bente. Det er længst forbi med de Tider, da der kunde sprades og ageres interessant forlorent Geni paa det. Det er nu indregistreret som en fast Sygdom. De har en saadan Person slængende noget hvert Steds bortover i Familierne."

„Jeg mener, Du vil ta Livet af mig, Baarvig, — rent ud sætte Panik i mig. Saa vidt er det da med Guds Hjælp ikke gaat med Endre. Naar han

kommer i regelmæssigt Arbeide og Gjænge igjen, saa" —

Doktoren saa paa hende med et eget hastigt Udtryk:

„Joho! — naar Fyren mærker, det blir Arbeide, saa — hu—um ...... Jaja, prøv Du, — det er under alle Omstændigheder det eneste, vi har at gjøre. Sy og klæ ham op, — arranger for ham. Men bland ikke mig ind i det. — Og hør, Bente, la ham ha spist Frokost inde i Stuen, før han kommer til mig."

Bente saa uvis paa ham.

„Jeg vil ikke ha nogen Oprigtighed eller, Skrøbeligheds Opladelse af ham, forstaar Du. Faar han først Privilegium paa at være ynkelig, — paa at drive om som en anden hjælpeløs læk Baad, saa — ja saa," — han slog ud med Haanden, — „er Potten ude."

— — „Naa, kommer ikke Geniet ned, skal bli morsomt at se ham," hørte Doktoren Kjels Stemme i Stuen, da Bente var gaat.

Saa lød der Snakken og Hilsener, og Kjel var meget fornøielig broderlig høirøstet.

Doktoren bladede i en Journal, dyppede Pennen og lagde den bort igjen.

Det bankede, og Døren aabnedes sagte:

„Forstyrrer Dig vel ikke, Far ... Ja her er jeg da —."

„Velkommen skal Du være."

„Ja — ja, det er just ikke med Laurbær, jeg vender hjem denne Gang," sa han og satte sig stille hen i en Stol; — „men saa faar Du bære over med mig."

„Laurbær, — Laurbær ...? Gudbevares, jeg har nok aldrig forlangt saa stort af Dig, Gutten min. Laurbær, det er nu sligt for bare én og to i Landet."

Endres elegante lange Person gjorde et Kast med Overkroppen, og han strøg op i sit smukke mørke Haar:

„Nei, nei, man bør overhodet ikke skryde af det, man ikke har faat."

„Du skal gi Dig paa den Kirketaarnstil nu, Endre, synes jeg. Ta det greit og praktisk, Gut, — som Stillingen er."

„Aa javist, Far, tror Du ikke, jeg ser det," — brød Endre lidenskabelig ud. „Dersom Du vidste, hvor mangen Nat jeg har ligget vaagen og tænkt og maalt mine Kræfter og Chancer og grædt og været saa fortvilet, at" —

„Ja, jeg var ogsaa fortvilet, Du, da Pengene slap op for mig to Aar før Eksamen. Men saa begreb jeg, at der betalte mig ingen for det, og at jeg sjøl fik være Kar og tjene Pengene. Saa gik jeg først ind paa et Kontor, hvor jeg maatte slæbe ti Timer om Dagen, og saa ud som Huslærer. Det sidste, jeg kunde falde paa, var at ynke mig, Du."

„Tror Du, jeg ..." fo'r Endre op, „vil gaa her og tigge, saa tar Du feil af mig, Far. Før kreperer jeg, — før," — han knyttede Næven, — „drog jeg Sten."

„Gad gjerne se det, Endre, at Du var den Kar, som tog et Tag for din økonomiske Uafhængighed. For Snak og Prat og alt det ... Naa, hvad tænker Du saa paa at gjøre? Jeg kan sige Dig, jeg aarker ikke længere at gi Dig videre Støtte. Jeg har formeget paa mig nu, og dine andre Søskende skal ogsaa frem."

„Har aldrig forlangt noget saadant af Dig, Far."

„Hvad for noget, har Du aldrig forlangt noget saadant af mig? — lige efter at Du har ekspederet to tusind og nogle hundrede Kroner ud af Huset. Er Du gal, eller er det Snak og Paf altsammen, som kommer af din Mund. Har Du aldrig forlangt noget?"

„Jeg mener, ikke n u."

„Jogu' forlanger Du n u. Din Mor skal sy Dig

op, og jeg skal klæ' Dig op. Kan Du ikke være grei?"

Endre kilede Monoclen ind i det ene Øie, som om han høist forbauset besaa Situationen, og han byttede Benstilling over Knæet.

,,Hm, — høres temmelig likt en Skrædderregning dette ... Mangler bare Nota ogsaa for Synaal og Traad" ...

,,Aa ja, det maa kjøbes det med. Kommer ingenting af ingenting. Jeg maa nok ud og praktisere for det jeg."

,,Aha! — Den forlorne Søn skal paany ,under behørig Syndserkjendelse, gjennemgræde sin moralske ABC, forstaar jeg."

,,Paany? — Som han nogensinde havde tilegnet sig den."

... ,,bøies og bugtes — og tvinges — og pines ind i den huslige Smaalighed — til Opbyggelse og Ruelse. Hvormeget koster den Knap og den Lap" —

,,Ikke at forbigaa din Mor, Endre, som skal sidde og stræve og sy."

,,Nei, nei, spar mig, spar mig, Far! Skal vi nu bli sentimentale ogsaa," brast Endre ud dirrende mørk og fo'r op. ,,Jeg tænker, nu faar det være nok med at svælge i, — nyde din — din — ... Nok, siger jeg, af at se mig tilstrækkelig nedknuget og ydmyget for din Fod. Dette grænser noget til ... Min egen Mor! — Ikke engang vige tilbage for det Vaaben. Føre hende over min Samvittighed, som om hun sad der i yderste Fortvilelse og sømmede og græd og satte Helsen til og syde sine Fingre tilblods. Det er lidt for pathetisk, Far, — over et Par Bukser! — Var det blot ikke saa forfærdeligt at tænke paa ...

Nuvel, Far, — Du har Ret denne Gang, jeg indrømmer, Du har Ret. Men, dersom Du tænker at kue mig, — knuse mig, — udrydde det, som hedder Ærgjerrighed, i mig, — Følelsen af, at jeg har Ta-

lent, er Kunstner, — for at indsætte nogetslags praktisk Brødstræveri, saa tar Du umaadelig feil af mig. Jeg har Evner, — lar mig ikke træde under Hæl."

„Neinei, la Dig ikke træde under Hæl, Du. Her skal Du faa Ophold isommer og Klæ'r og Reisepenge, det vil sige, alle de ubetydelige Smaating, Du trænger for igjen at kunne vise Dig i Verden."

„Du mener, ydmyget, — knækket for al Selvfølelse — Tak!" —

„Kort og godt, Gutten min, vil Du ha det eller vil Du ikke ha det? Du forlanger nu vel ikke, at jeg skal udstyre Dig med den fornødne Selvfølelse ogsaa."

„Du forstaar ikke en Kunstnersjæl, Far, vrænger mine Ord."

„Vær saa snil og svar mig paa greit norsk: Tar Du imod det, eller tar Du ikke imod det? Jeg er virkelig saa smaalig at betragte det som en Gave, — at regne paa det. Kan Du hjælpe Dig uden mig, saa betragter jeg det som en stor Lettelse."

Endre stirrede fornemt resigneret i Gulvet:

„Der har saa mangen Kunstner maattet kjæmpe frem sit Talent under krænkende og saarende Omstændigheder. Det er som en Mor, der bærer sit Barn frem det; hun betænker sig hverken paa at sulte eller ta Ydmygelsen."

Der skjælvede et rørt Udtryk i hans Ansigt.

„Brrr ... Puf paf og Snak og Dunst! — Er det ikke, fordi Du kasseredes som Sanger, at Du nu kommer hjem. Hvad er det saa for en Kunstner — for et Barn, — Du snakker om?"

„Jeg har blot tat feil af, hvor jeg havde Evnen, hvori jeg var Kunstner, Far," kom det med Selvfølelse.

„Saa vis det i sin Tid. Men vi to skal være klare paa, at fortiden, saa er der ingen Kunstner at glæde sig i, — ingen Triumf, Du! Men kun en forfeilet Løbebane at sørge over, og mange spildte

Aar, dem vi helst ikke snakker om. Hvad, Endre, skulde det ikke gaa an engang at faa naglet Dig til Virkeligheden?"

,,Sandelig et Prosasprog, som man skal lede efter Magen til, — som feier og rykker ud baade Tro og Haab. Man skal just ikke faa Stemning til at bli noget paa det" —

,,Jeg tror, Gud forlade mig, Du vil sige, at nu er den ny Kunstner, Du gik med i Maven, ogsaa dræbt. For alt det, Du har, — baade den, som var, og den, som skal bli, — eksisterer bare i Fantasien. Prøv engang paa at ta Dig sammen og gjøre op, Gut, hvad Du kan og, hvad Du ikke kan. Undersøg for Alvor, om Du endnu sidder inde med noget, hvori Du har saapas Villie, at det ikke blir til bare Luft og Snak ... Hør, Endre," — afbrød Doktoren sig lidt betænkt, ,,jeg foreslaar, at Du tar et Arbeide for mig, saa Du kan sige, Du tjener og gjør ret for dit Ophold, — bare renskrive, pent, skjønner Du, — to Sider hver Dag af denne Journal. Jeg har ikke let for at afse Tid til det. Ta den med Dig op paa dit Værelse. Men Du skal vise mig, hvad Du har skrevet hver Lørdag Morgen og uden at jeg behøver at minde Dig om det. Lad det nu bli mellem os."

,,Du maa tro, Far," udbrød Endre inderlig, — ,,jeg er ikke ufølsom. Jeg ser, — begriber hele din gode Tanke, — om jeg just ikke" ...

,,Te te te te ... Præk igjen ... Gaa nu, Gutten min, jeg har ikke Tid —"

Doktoren sad betænkt og pudsede sine Briller; Ansigtet havde noget blankt svedigt, medens han saa i Glassene mod Dagen.

,,Huhu ja" ...

Han tog Huen, gik ud paa Tunet og snakkede med Gaardsgutten om, naar de skulde skjære Bygageren nedenfor Haven.

Han brød sig ikke om at træffe Bente, som han

vidste, han kom til at plage, og Stuen med Endre i var blet ham ubehagelig.

Han hørte Hjulrammelen af, at Thekla kom nede i Veien, og hvorledes Massi og Arnt og Minka støiede ude paa Trappen og tog imod hende. Thekla lod sig fortiden altid kjøre i Vogn op ad Bakken fra Bruget; der ventedes om et Par Maaneder en liden Efterfølger.

Efterat have udsnakket om Bygget, beset og git Ordre om de to udraadnede Spiler i Havegjærdet og en Stund bekeget Bygningen, hvor Renden hang brudt, vandrede han i Haven og stak med Stokken i Vinløvet under Husmuren.

Kjels joviale Stemme lød af og til ud af Vinduet; han anbragte nok et og andet, som kunde live paa Humøret.

Nu begyndte ogsaa Endre at bli livlig, udfolde sig i et høiere Foredrag, som det syntes.

Pludselig lød et Støn og et Skrig og —, Doktoren lyttede, — som et Fald —

Han fo'r ind; men mødtes i Døren af Minka som hyssende hviskede, at det var Endre, som spillede Hamlet.

Med side Mundviger, som han spyttede bedsk, stansede Doktoren og saa paa.

Der sad de alle med samt Kjel og Thekla som Tilskuere, medens Endre halv laa paa Gulvet og hviskede med tilbagetrængt Lidenskab.

Martrende blodig Selvironi dirrede i Mimik og Røst. Det, trods al sin Villen og Viden, ikke at kunne, — den intelligente skuende og vittige Fortvilelse over sin Afmagt skalv om hans Læber. Han sad over sin Afgrund med et stumt stille sittrende Smil — denne Værkbrudenhed i Glimmeret af intellektuel Begavelse, — og han saa hjælpeløs paa dem ...

Det brød og trak sig i Doktorens Ansigt. Dette v a r jo Endre selv — i al hans Elendighed ...

Doktoren vendte sig braat og trak Bente med sig:

„Kanske ... kanske, Du, — — — dette ser jo virkelig ud som noget ... Vi faar ialfald støtte, hjælpe lidt ... Du faar se til at trøste ham, stakkar. Det var, som han laa paa Stegepanden, Du —"

„Aa Gud for Jammer!" brast Bente ud.

„Naa naa, Mor. Jeg siger Dig, vi faar støtte ham, — gjøre vort for at puste Mod og Selvtillid i ham. Og sætte ham lidt i Kurs, — be Folk hid. Det er v i først og fremst, som maa tro paa ham, de maa se det" ...

* * *

— Kjel var ude i Spiskammeret hos Moderen og smurte paa og nød Honningkage — fersk ankommet fra Byen med nykjernet Smør til, medens en Asiet med samme Delikatesse blev gjort istand til Thekla, som laa og hvilte paa Sofaen inde i Stuen. Han spiste og udtalte sig i Fortrolighed om Broderen ... Han var jo løs i Hængslerne, — frygtelig løs ... Men slig Begavelse! ... „Naturligvis Synd i ham. Men ganske uden Rygstød blir han nu ikke heller. Noch ist Polen nicht verloren ... Svinagtig godt, Mor, — og Smørret kjernet idag? — jeg tænker, det skal være sundt for Thekla, jeg. Hun liker skrækkelig godt Honning — alt, som der bare er Honning i" —

Berthea kom farende. — „Der er et Telegrambud til Dig Kjel, — et Telegram" ...

„Saa la Fyren komme. Han kunde ellers nøiet sig med at lægge det ind nede paa Bruget, synes jeg, som de pleier, istedetfor at fare i Hælene paa mig helt hidop. Jeg vil ha Fred her."

Budet viste sig lidt efter i den halvaabne Spiskammerdør, og Kjel aabnede tyggende Depechen med en Kjøkkenkniv.

Han stirrede noget langvarigt i den; men stak den saa ligegyldig gelassent i Sidelommen.

Det fo'r i Bente, at Sønnens Ansigt, idetsamme han læste, et Øieblik ligesom skyggedes af et graat Overdrag, men det var vel bare hendes vanlige Angst ...

Kjel svælgede hastig det sidste af Honningkagen og greb Tallerkenen.

„Ja nu er det nok Mor, Thekla aarker ikke mere ... aldeles nok, — nok, siger jeg Dig, Mor ... saa, lad mig nu ta det ...

Véd Du, hvad det var?" stansede han med ét. „Det er saamæn sjelfve Bankchef Wahl, som reiser heropefter, — vil studere Distriktet personlig. Der faar gjøres Stas af ham, kan Du skjønne. Om det kniber, faar I be ham hidop, I ogsaa. Han kjører indom mig straks han kommer fra Jernbanen. Det vil sige Klokken tre — halv fire" ...

Kjel saa hastig paa Uhret og grubliserede.

„Blir kort Tid det. Men med min blakke Hest herfra og Fars Karjol saa ...

I faar skydse Thekla hjem lige straks efter Middagen, Mor," raabte han.

Knap fem Minuter efter rullede Karjolen nedover Veien.

— — Ved halv tolv Tiden om Formiddagen, midt i sidste Undervisningstime, saa Schulteiss fra Skolevinduet Kjel fare for stivholdt Tømme i skarpt Trav nedover Doktorbakken.

Det interesserede ham ikke. Det vilde optaget ham mere, om han saa en Kraake eller et flyvende Insekt.

Naar han idelig keg ud af Vinduet, var det for at komme paa det rene med, om Hr. Varberg nu ogsaa begyndte at komme til Middags, — mente at optages som formelig intim ...

Fra i Mandags, han indfandt sig saa nær under Middagen, at Doktoren nødte ham til at bli der og spise, havde Muligheden af Gjentagelser hvilt ham stærkt paa Nerverne. Varberg havde dog hidtil

isommer indskrænket sin Hjemsøgen af Huset til Kaffe- og Thetiderne, da det jo rigtignok uvægerlig endte med disse dybt optagne Spadsereture med Minka. Det var, som den Herre nu ikke længere ønskede et større kritisk Publikum, helst undgik nogen, som kunde falde ham i Talen under hans saa fulminant interessante Ekspektorationer fra høiere mystiske Aandesfærer ...

Det var en grebet kvindelig Discipel, — et sjæleligt underkuet Væsen, — en aandelig Slave, han vilde vinde i hende, — et Medium for sin Eksperimenteren ...

Dog han, — Schulteiss, — gav sig ikke, vilde rive hende fra Uhyret, — kjæ—æmpe til det yderste ...

Vidste ikke h a n, hvad hun tænkte, vidste ikke han, hvad hun følte, — kunde nogen hviske, trænge ind til hendes indre slig som han. Hun elskede ikke Varberg, hun hadede ham jo.

Men, naar han saa iagttog hendes Betagethed selv midt under hendes Frygt og Trods, — hvorledes hun altid mødte ham ligesom fremmed og sky; men dog hver Gang som villieløs fulgte. Og, naar han saa bagefter overrumplede disse hypnotiserede Blikke — op igjen og op igjen det samme, — altid det samme ...

Hun m a a t t e kaldes tilbage til sig selv, — ud af denne forfærdelige erotiske Forblændelse ... se hans — h a n s — udstrakte Arme ...

... Der viste sig nogen langt nede i Veien, — én med tynd Spadserstok stadig svingende. Han stansede i ét væk og saa sig om udover Egnen.

I k k e Varberg!

Aah, det lettede ...

En ung Mand. Jo, han tog af op mod Doktorgaarden.

Berthea kom som rent tilfældig imod ham ude i Gangen.

„En, som ber om at faa hilse paa Sangeren

Baarvig, Frøken! ... Finsland, — Student Finsland ... Rygtet siger, at min Ven Endre er arriveret."

Berthea bøiede sig til Gjenhilsen, fo'r henimod Stuedøren for at kalde Endre ud, vendte sig igjen mod Studenten med en taktfuld Kompliment: — „Værsaagod, vil De ikke træde ind ... Han er vist ... Jeg skal straks ..."

Hun fo'r ud og traf Minka, som dækkede Spisebordet.

„En Student, Minka, som vil tale med Endre, Og nu lige i Middagen, — jeg maa ud og si' det til Mor" ...

Der hørtes snart høilydte bevingede Gjenkjendelsesrøster inde fra Stuen, og Endre præsenterede med megen Pomp Forfatteren og Sangdigteren Alver Finsland:

„Min Mor, — min Søster Minka, — ditto Berthea ..."

Han havde været i Dresden en Tid i Vinter med Stipendium. Endre havde villet foredrage en af hans Sange paa den Koncert der, som ikke blev af.

Han opholdt sig nu hos sin Onkel Finsland, Fløderinspektøren, for at fuldende nogle Digte.

Fru Baarvig besaa ham grundende.

Altsaa, dette unge Menneske var en af Endres Sort, som virkelig var naat frem ...

Ved Middagsbordet tog hun ikke feil af, at der laa en Livets Kampfærdighed i hans Væsen.

Han mærkede sig dem alle, førte sig defensiv beskedent eller tog selvtillidsfuldt Ordet efter Omstændighederne — forholdt sig hele Tiden let spøgende til Berthea, medens han med en smigrende Opmærksomhed lyttede til hver liden Bemærkning af Minka.

Det var underligt at se den lille velbyggede Staalfjer med den brede Pande og det smaalig kløgtige Underansigt. Det var, som det ikke rigtig hang sammen; man vilde gjerne delt det ved Næsen. Af

de kolde blaa Øine med de rappe forstaaende Blink i følte man gjennem hans varme Væsen, hvor uendelig mere egoistisk og koldblodig bedømmende sine Omgivelser, han var, end Endre, stakkar, nogensinde blev.

— — De to Herrer sad siden meget belivede i Lysthuset, hvor Cigarrøgen taagede. Der vankede nyeste litterært og Kunstnyt i knaldende Satser, flaaende Kritik over Dagens Koryfæer; berømte Navne ekspederedes og strøges som Blad af Kvist.

Berthea vimsede om i Hørevidde ved Spireahækken og Blomsterbedene.

Og nu bragtes Kaffen ned til dem i Lysthuset.

,,Berthea, — aa Berthea," — nikkede og vinkede Endre hemmelighedsfuldt, — ,,Du, den snedige af mine Søstre" ...

Berthea protesterede livlig; — hun var slet ikke snedig, Endre huskede hende bare fra hun var liden!

,,Hør nu, Berthea," Endre viftede med Snippen af hendes fjonge Forklæde, — ,,mener Du ikke, Du kunde udvirke os lidt Sving paa Kaffen, for Eksempel lidt — i smaa Glas?"

Berthea fniste hen til Digteren med det lyse Ansigt skinnende af Fryd, og hastig som en Pil sprang hun foldende den blaa Sommerkjole op om sine Bomuldsstrømper og lette Sko.

Hun kom tilbage med en liden Flaske Konjak fra Doktorens Reiseskrin, en Æske Fyrstikker og en rød Voksstabel inde fra Nipsbordet til at tænde Cigarerne ved.

,,Min Søster Berthea, Du overtraf mine dristigste Forventninger."

,,Ja, det er nu, siden Du er kommet hjem akkurat idag," mente Berthea med et skalkagtigt Blik hen til Finsland. — ,,Jeg husker Dig nok, Endre, gjør jeg ét for Dig idag, saa kræver Du det som en Ret imorgen ...

Bi nu" ... Hun strøg en Fyrstikke og tændte Voksstabelen for Finsland.

„Det er mindre farligt med mig da, synes De?" spøgte han.

„For én Gangs Skyld, — for neimæn, om jeg tænder Fyrstikker for Dem ellers, om De kommer igjen."

„Kommer ganske vist igjen ... De høres saa deilig som den unge Dame Sorgenfri."

„Er det et Eventyr det?"

„Nei, bare ét, jeg tænkte mig i det samme."

„Hvad er det om?"

„En ung nydelig Frøken, som aldrig har været, — ja, hvad skal jeg sige, — endnu aldrig har været udsat for — nogetslags Tandpine i Hjertet, Frøken."

„Aah!" — Berthea saa fornærmet ned i Bordet, som hun nok — men bare ikke agtede at svare.

„Min Dame kom med ét ud for det Tilfælde, at hun aldrig strøg Fyrstikker af for Herrer mere, — ikke for nogensomhelst med Undtagelse af en gammel tandløs Pastor. Og det er just Moralen i Eventyret det ... aldrig stryge Fyrstikker; en Dame kan saa let brænde sine smukke —"

„Gud for Tøv" —

Hun blev staaende og fingerere og dreie paa Endres Hat, der laa paa Stenbordet.

„Bi nu, saa skal jeg sætte den første Nellik, som er sprunget ud, i den," — fandt hun saa pludselig paa og fo'r hen til Nellikbedet.

Finsland strøg Hatten af og sprang efter:

„Kunde De ikke forsyne min ogsaa med det samme, saa blev det mere egalt festligt for os."

„Det véd jeg ikke, jeg har slet ikke lovet Dem noget," — næbbede hun kjapt koket derbortefra; men blev staaende betuttet, da Finsland pludselig dreiede af fra den brede singelstrøde Gang.

Han havde skimtet Minkas mørkøiede brunrøde Hode og vakkre Nakke bøiet over Hækken.

,,Siden Deres Søster er saa spansk, tyr jeg til Dem, Frøken Minka," raabte han. ,,Jeg har bedt hende om noget smukt i Hatten. Jeg kan se paa Dem, at De ikke liker Nelliker ... Raa brutale Planter i Familie med Løg. En faar Taarer i Øinene af at lugte paa dem. Og der skal meget uerfarne unge Piger til at goutere dem. Eller ogsaa de vilde firtiaarige. Derfor bruges de ogsaa saa gruelig til at lyve med," — han saa Minka med Betydning ind i Øinene, — ,,af de kloge, kolde Kvinder, som vil eftergjøre Kjærligheden, — forfalske Lidenskaben — — De by'r svidende fortærende Stegeglød, for — for — alt det, de ikke har. Jeg forsikkrer Dem, jeg kom til at ta Hatten af i ét væk for at se, om der ikke var Brand i den, vidste jeg, der stod en Nellik."

,,Men De maa jo være nervøsere end nogen Dame, Hr. Finsland," lo Minka. ,,Jeg skal prøve at vælge mellem bare fromme Blomster, som ikke sætter Deres Indbildningskraft i saadan Bevægelse."

,,Rør ikke ved Indbildningen ... Illusionen! — Den er Livet, Frøken," — udbrød han heftig. ,,Jo stærkere, vi kan eie den, desto intensere lever vi, — desto glansfuldere og mere livberuste surrer vi om i Solskinnet, til — til ... Ja, kan De sige mig det — Sæbeboblen om det store, sorte Hul, som hedder Intet" ...

,,Og det siger De, som er Digter? — Nu? — I en Tid, da man næsten kan gribe ind i Aandeverdenen", — udbrød hun med Overbevisning. ,,Vi har jo utvetydige Svar derfra."

Han smilte med en Skygge af Tungsind.

,,Det bedste Svar paa Tilværelsen faar man ved at tale med et Dødningehode. Det svarer bestandig saa sandt og greit det samme: — Nul — sort Hul ... Nei, Sæbeboblen, det er ogsaa en Tro. Det er hvers Digt om Livet det, — hvers Skjønhedsindbildning. Og det at kunne mangfoldiggjøre den, — gjøre den saa glimrende deilig og farverig for os, — saa fuld

af Lykkeløfter, at vi dumme Kryb dog alligevel et Øieblik jubler, — ja det er Opgaven. Det vil sige, jeg blaaser den først op for mig selv — og saa for de andre! Og det er jo en tilfredsstillende Gjerning," — kom det spydig. — ,,Blinke lidt Solskin ind i et halvmørkt Hul ... Er vi andet end Sommerfugle, som blir indhentet underveis, — hvorfor ikke flyve og flagre, medens vi kan" ...

Minka droges efterhaanden, som han talte, ind i en Stemning, — en ny Verden, hvor denne unge Mand, som holdt Hodet saa vakkert paa Skuldrene, viste og viste hende saa vemodig vidende om, hvor alt laa i en deilig flimrende guldbleg Solnedgang med slig underlig Forgjængelses Dødsgru under.

Hvor han var rig i Sjælen, hvor han var ulykkelig med sit dybe Syn. Blikket saa trodsig satirisk ...

De var kommet dybt ind i det, da Berthea kom slentrende nedover med Straahatten bagover i Nakken og noget matrosraskt over sig. Hun nappede et Solbær her og en Ribs der.

,,Er det om Aander," henkastede hun endelig spidst. ,,Ja, for naar Minka fordyber sig om Aander, — hun og Ingeniør Varberg, saa vogter jeg mig bestandig."

Hun løftede op en rig rød Gren af Ribsene.

,,Jeg bare spiser, jeg," snakkede og tyggede hun med de freidige uregelmæssige hvide Tænder. ,,Men Minka, hun tænker, hun" —

,,Du Minka," sa hun saa halvhøit fortrolig over Hækken; ,,jeg saa just Varberg nede i Veien. Han blir vist utaalmodig, naar han spør efter Dig og ikke finder Dig. Skal jeg vise ham hidned?"

,,Aa nei, Berthea" ... Minka slog det hen med en tvungen Latter, — ,,han er nu ikke s a a uendelig morsom" —

Berthea nynnede saa smaat, gjorde nogle Greb efter Bær i Buskene og trak sig opover.

Lige efter var hun med en vis Fart oppe ved Haveporten og skyndte sig nedover Veien forbi Staburet ...

„Joho, — Minka tænker virkelig, at jeg skal være Barn bestandig, — det er bare hende" ...

Hun drev bortover, til hun mødte Varberg: —

„Gjør som jeg, for jeg er gaat min Vei, jeg, Varberg. De gjør ikke andet i hele Eftermiddag end drøfte Livsspørgsmaal dernede i Haven, Minka og saa en Digter, som hedder Finsland — Alver Finsland, De ... har De hørt sligt Navn. Alver, — ja, det er forresten pent. Han kasserer nok rent alle Aandegreierne og Minka er retnu omvendt, hun, — rent betat. Jeg kom jamæn høist ubeleilig, jeg. Men prøv Dem nu, De, Varberg, — kan De faa det morsommere med dem, saa —

Ja Farvel da, Varberg, jeg gaar hen paa Pynten og ser efter Far."

Hun slængte Hatten efter Hattebaandet, medens hun hastede bortover, keg saa tilbage og rakte Tungen ud efter Varberg og lo og gottede sig.

— Varberg viste sig øverst i Haven. Han gik og stak med Stokken om Bedene i Paavente af, at Minka skulde komme ...

Ingen Tvil om, at hun saa ham dernedefra endnu bedre, end han saa hende; men Hodet vendte altid bort.

„Der, Varberg, — Moreller" ... Massi kom hurtig bort til ham; hun bød af en Kurv. — „Jeg og Arnt har plukket Træet for Mor helt siden Middag. Endre er kommet, maa De vide, og saa en Digter. De er dernede allesammen. Han skal bo over hos Veiinspektøren iaar og digte bare om Elven, — om vor Elv," — oplyste hun.

Varbergs Ansigt blev skarpt. Han stod uvis, før han langsomt slentrede nedover og lod sig præsentere.

Der var da ogsaa Schulteiss, som han ikke kunde fordrage, kommet til og passiarede med Endre ...

Minka hilsede saadan uhyre venligt med de smukke hvide Tænder, som til en rigtig godt kjendt; men havde Opmærksomheden saa interesseret ved Samtalen. Og Endre mødte ham høist elskværdigt, medens Digteren kun havde et let Nik for ham op af sin Underholdning med Minka.

... „Og saa — mere end alt, Frøken, — den er uskjøn," — ivrede Finsland, — „Aandetroen er uskjøn ... Livet belemres med noget skyggeløst, farveløst, tyngdeløst skræmmende, — noget ikke rigtig ihjelslaaet, — en Død, som ikke er død tilgavns, bare halvt. Istedetfor Livets Punktum noget seigt slimet, klamt med Pust af Gravluft. Naar Cæsar, Homér, Shakspeare, Goethe og Byron dør, saa skal de bagefter krybe os om Benene om Nætterne som kolde Padder."

„Ja, ja ja," jagede Schulteiss hidsig fornøiet ind. „Og saa skal alskens Manere og aandelige Kvaksalvere ha Tilladelse til at trække dem efter Klokkestrengen, — i Napoleon og Hannibal og Frederik den store og Dante og Virgil. Tillad mig, — hvad — — tror De ikke, Hr. Digter, dette kunde være just det Helvede, de er dømt til, — deres Skjærsild" —

„Uskjønt, uskjønt det hele," gren Finsland. „Ingen overlegnere Personlighed vilde sætte ind noget, — vove Brystet mod Kniven for at reduceres til et farende, sukkende Gespenst og skræmme Børn og Almue."

„Ja, skal Sagen dømmes efter Skjønhedshensyn, saa" — bemærkede Varberg spydig; — „jeg trode, den videnskabelige Erfaring om Fakta her fik —"

„Skal vi holde os til Erfaringen," gneldrede Schulteiss ind igjennem Busken, — „saa er det høist paafaldende og mærkeligt, at en Aand endnu aldrig har tat Penge ud af Kassen i en Bankforretning.

Det vilde være saa bekvemt for Kasserere, som kom i Bêt, — he, he he, — at henlede Opmærksomheden paa Medier, — vi vilde modernisere vore gamle Hekseprocesser."

,,En Mand som Flammarion, — Astronom, — Videnskabsmand — tør dog neppe frakjendes Kompetence," — vedblev Varberg uanfægtet, — ,,hans ,,Beboede Verdener" ..."

,,Javist, javist, Hr. Varberg, vi kjender det," — bed Schulteiss til ... ,,Disse beboede Verdener, hvor vi efter Døden forfremmes fra Klode til Klode, som man befordrer en Skipper til større og større Fartøier."

,,Og j e g mener, jo mindre Aand des flere Aand e r," — afgjorde Finsland fornemt.

,,Sikkerlig, — man kan spotte og være vittig over det bedste. Det er saa let kjøbt, Hr. Digter; — især, naar man har sin Force i Fantasien," sa Varberg koldt. Minka fik et hurtigt Blik; hun kjendte det saa vel, — h v i s hun understod sig ...

,,Saa let kjøbt — Saa let kjøbt" ... Schulteiss svælgede i Iveren. ,,Jeg skal sige Dem noget," — han mysede, og Hagen blev foragtelig spids. ,,Religionsstifterne har altid været Folk af Aand. De har aldrig fladet ned Udødelighedsforventningen, — aldrig budt en blot banal Gjentagelse, — Skipperbefordringer. Hvad de har dybest antydet, har altid været en hel Bevidsthedsf o r v a n d l i n g til det for os ufattelige, — om De vil, Hr. ... Hr. Varberg, til noget i Lighed med Deres saakaldte ,,fjerde Dimension", hvor vore Begreber ikke længere strækker til. Og ikke blot en fjerde, men en femte, en sjette, en syvende og saa videre *in infinitum*," skreg han. — ,,Det er noget saadant, en Muhamed synes at forkynde, naar han taler om at være henrykket ind i de mange Himle, og Paulus kan ha sigtet til, naar han udtaler, at han saa og hørte Ting, som Menneskene ikke har Sprog til at udsige."

,,Man faar tro, hvad man er istand til at tro," udbrød Digteren. ,,Jeg tror paa, at jeg staar her og spiser de deiligste Kirsebær sammen med Frøken Minka. Og, hvad tror nu De, Frøken?"

,,Om Aander? — Jeg synes ogsaa som De, at de ikke er netop poetiske at tænke paa. Og heller ikke synderlig morsomme," — tilføiede hun opstanasig og stak Hodet helt ned i Busken efter et Bær under Grenen. ,,Men derfor kan de lige godt være til," — kom det bagefter feigt afparerende; hun anede og skimtede Varbergs skarpe Mine og ladede Blik.

,,Og lidt til, Du Minka," — spasede Endre, der var total uforstaaende og udenfor Situationen ... ,,Naar én endelig skal tro paa sligt, — saa hvorfor ikke tro paa én eneste stor Aand, paa én Vorherre med engang istedetfor paa alle disse Specialaanderne, — det gaar rent ned til Negerne ellers. Du skal slet ikke la Dig beføre udi Vantro af denne Digterkroppen, siger jeg Dig."

— — ,,Det forekommer mig, Hr. Endre," — meddelte Schulteiss sig med en tilfreds Gniden i Hænderne, da de gik opover til Theen, — ,,som Hr. Varberg er blet ganske ordentlig trukket tilvands idag ... Ehe — ehe, — han er vor store Populærfilosof her i Egnen ... Og — og De dyppede ham brillant med de Specialaanderne."

,,Jeg, — dyppet Varberg — —. Saa? — jeg" —

,,Aa saa ypperlig. Det slog Spigeren paa Hodet. Frøken Minka kunde aldrig faat et mere overtydende Slagord. Og Deres Ven, Digteren, jeg bukker mig i Ærbødighed. Naar man iagttager disse Kontraster — —. Ehe—he, — — Po—pu—lærfilosofen og saa denne Aandens Mand ... Det er som et Bjerg og et Hul, — som et Bjerg og et Hul" ...

— Minka følte under Aftenens Løb Varbergs Øine koldere og koldere og mere truende. Hun koldsvedede, medens hun gjorde sig hundeydmyg under hans Villie og formodede Vink og anstrengt venlig

søgte at knytte en Samtale og vise sig særlig opmærksom.

Hun havde som en Panik, — var livende vanvittig ræd dette tause, skarpe Ansigt, der tugtede og kommanderede hende langt ned i Nerverne.

Alt dette rædde dunkle mystiske, der stod for hendes opspillede Indbildningskraft, alle disse Mørkloftssyner, hvori hun var blet nedknuget og indestængt, — hun havde idag øinet Kjælderlemmen aaben for et slikkende Solskin, hvori der legte en vild Dagglæde, — intet Hensyn, ingenting mellem Solen og denne Jord!

Hun sad som med Ild og Krampe i Fingertopperne og akkompagnerede, medens Endre sang.

Under en af hans Bravourer stod Varberg ved Pianoet lige ved hende.

„Tør jeg bemøie Dem, Frøken Minka, med at skaffe mig den Bog, De har havt den Godhed at forvare for mig?" — yttrede han kort, da Sangen endte.

Det lød som et koldt, skjærende Sagblad.

Hun fo'r ovenpaa, ledte efter Kommodenøglen, som stod i, og hentede den i Lærred indbundne Bog med spiritistiske Optegnelser.

Hun saa ham i Halvdunkelheden alt staa i Hat og Støvfrakke nedenfor Trappen.

„Men Varberg, hvorfor gaar De saadan fra mig?" — kom det ængsteligt.

„Og det spør De om, Minka, — efterat ha vovet med ussel Latter og Haan at forraade alt det, som aandelig bandt os sammen."

„Men kjære, havde jeg tænkt, at De brød Dem det ringeste om, at vi lo" —

„At v i lo ... Digteren og Frøken Minka, det er blet v i nu, — ét Firma: — vi" ...

Han skridtede henover Veien uden at ændse hende; men stansede pludselig, og hun følte hans Haand fast tungt paa sin Skulder.

„At De vovede, — vovede det!"

Han gnistrede hende nær ind i Øinene, — stivt ... haardnakket kuende — med dette stille, sikkre Smil, der altid opnaaede at lamme hendes Villie. Hendes opjagede Indbildningskraft begyndte at danne sig noget som en grønøiet Tiger ...

Haanden knugede vægtigere og vægtigere ... det var, som den vilde trykke hende i Knæ.

Hun smilte uden at blinke, — vidste, at hun kunde tilfredsstille hans Forfængelighed, — beholde ham som sin Tilbeder, o m hun nu vilde gjøre sig rigtig knust ydmyg, — igjen lade ham føle sin uindskrænkede Magt over hende.

Hun kjendte, nu strøg han hende med den anden Haand lindt over Tindingen, og hvorledes det vilde være saa blidt let at gi efter ...

Men ikvæld kom Opstandslysten over hende som et pludseligt Kasteveir, og hun rev sig med ét vaagen:

„Javist, javist," — udbrød hun, — „jeg maa jo ikke glemme at lyde, naar Du trækker i Klokkestrengen."

„Klokkestrengen ... Skal det være et Navn for vor aandelige Forbindelse, den magnetiske Ledning mellem os?"

„For din Egenkjærlighed og dit Tyranni," — brast det løs.

„Minka!"

„Jeg sa Klokkestrengen, og jeg mente Klokkestrengen!"

„Vogt Dig. Jeg er bange for, at din Tunge holder paa at klippe Strengen over, hvad den saa er."

„Jeg vil ikke behandles som en villieløs Ting," — skreg hun, — „vil ikke, — vil ikke" —

„Villieløs —. Aa ... Som jeg ikke med et halvt Øie ser, hvad Frøkenen egentlig vil, — faa sin Frihed til at summe og surre sig ind i det ny Digterlys, — rigtignok kun en Lygtemand."

Minka følte sig igjen under det truende, gnistrende Blik. Det fastholdt hendes, og hun kjendte, at hendes Modstandskraft begyndte at svigte. Han stod med et grusomt Smil som en, der interesseret piner et Dyr og samtidig iagttager, og han sa med bleg Haan:

,,Du kan opnaa at bli mig ligegyldig; men aldrig at bli løst fra min Villie."

Det blussede med ét pludselig igjen op i hende, Læberne fortrak sig, og hun vred sig bagover halvt som i Krampe.

,,Aa gid, aa gid, jeg aldrig havde kjendt Dig!" skreg hun ude af sig, og, idet hun anstrengt rev sig løs, tog hun nogle Skridt som for at fly ham.

Varberg lo skadefro ... ,,Vær vis, vær vis, Du er som Fuglen i min Haand, hvor Du end flakser" ...

Han løftede Hatten høit, hilsede ironisk og gik hurtig.

Minka stirrede bedøvet efter ham, til han uden at se sig om blev borte nede i Bakken.

* * *

Tor, Gaardshunden gjøde og glefsede og udstødte alskens voldsomme Strubelyd. Det var Kjel, som med lystige Tilraab lod den hoppe over Stokken og over sig selv, medens han skyndte sig opover mod Trappen. Der tog han Massi om Livet og kastede hende foran sig ind i Stuen.

,,Finsland, De her? — Godkvæld ... alt støvet op Endre — Digternæsen er fin den ... Synger I? ... Aa ja, ikke for det, vi har s'gu fin Næse nogen hver i Bygden — —. Snyde mig, skal ikke den staa tidlig op, som lurer os, hi hi hi —. Genialitet, ser De, Digter, er saa mangeslags. Der gives den, som ikke skriver Vers ogsaa. Naa, Minka, spil noget mageløst — saa danser Schulteiss og jeg —. Nei alvor-

lig, saa synger Endre noget, som duer ... De skulde set ham gi Hamlet i Formiddag, Digter, det var s'gu til at bli inspireret rent ud af. Tænk Dem en upoetisk Kar som jeg — en ren Havrebonde paa den Slags, og tog det mig ikke slig, at — —

Apropos, Mor, Du skulde vel ikke ha et halvt Glas Konjak. Ikke for det, jeg har drukket tilstrækkelig idag af alle Sorter. Men jeg trænger uden Omskrivning sagt just akkurat til et lidet fredeligt Glas — eller kanske saameget, som kan udgjøre en passende Toddy til at hvile ud paa ... Turet i Anledning af Bankchefen, ser Dere, i hele Dag — paa adskillige Steder. Det tar paa ... Jeg følger Dig ud jeg, Mor. Det er den hellige Flasken, som Far gir af, jeg agter at klemme lidt" ...

Fru Baarvig forstod, at Sønnen trængte til at udgyde sig. Fra hun i Formiddag, da Telegrammet kom, hørte ham nævne Bankchefen og saa ham fare afsted, havde Ængstelsen ruget over hende, og Brystet, ret som det var, snøret sig sammen for Aandenød. Hun havde faat det som en Øresus med bare Bankchef Wahl, Bankchef Wahl.

Derude i Spiskammeret spændte Sønnen med ét ud med Foden —. Hun saa, han var bleg; men saa glad, at han havde ondt for at styre sig.

„Du Mor! — Det var s'gu en Dyst ... den værste i mit Liv ialfald. Men saa har jeg nu vundet Slaget, ser Du. Tidsnok at gjøre mig vigtig imorgen, — ikvæld vil jeg hvile mig. Jeg h a r da Bankchefen, forstaar Du. Sig ikke et Ord om det; men han er min Gris nu han — —. D e n er vederhæftig, den er i k k e vederhæftig — undertegnet Kjel Baarvig, — saadant Sving, ser Du. Og, sætter jeg nogengang Stregen under d e n Vei," — han gjorde en Gestus — „betyder det, at han skal se sig for.

Hu ja, — lad mig faa et lidet Glas med tør Konjak først, — jeg trænger det s'gu ... Det kan nogengang være Synd i undertegnede, Pluggen din

ogsaa, Mor. Og nu er han trætkjørt — trætkjørt —; men ellers ganske fornøiet Du," — lo han.

Fru Bente saa op i Sønnens af Dagens Nydelser noget tilslørede Træk. Tungen slog ham lidt feil under den ivrige Snakken.

,,Ja, den gjorde godt! — Den er som det blinkende Toppunkt paa mangfoldige tvilsomme Glas og Skaaler, Mor — —. Jeg vilde ikke havt Dig i sligt for aldrig det. Verden er ikke saa bra, Du. Jeg blir Sparebankdirektør før Jul nu jeg — —. Men neigu, om jeg vilde fortælle Dig, hvorledes jeg har brolagt Veien til det, — ikke for aldrig det, Mor. Ja, Du skjønner, det er ikke nogen Forbrydelse. Men, ser Du, der er saa meget, som" — han trak paa Næsen og lugtede, — ,,ikke er saa overensstemmende med Dyden alligevel — ikke just finfint honnet —

Ja, ser Du, for at sige Dig det rentud, Mor; — men dette skal Du ikke sige til Far, Du lover mig det! saa kom det Telegrammet — jeg tænker, Du just ikke mærkede synderlig paa mig, akkurat slig, at værre kunde ikke selve Fanden ha fundet paa det, — ikke, om han havde faat Betaling. Jeg tænkte straks, at Bankchefen havde hørt et og andet dernede i Byen af gode Venner — —.

Og saa maatte jeg ha tre tusind syv hundrede Kroner i Lommen, det nyttede ikke at møde ham uden det. Banken havde min Kvittance for indbetalt i Kassen af Skogkompagniet, og jeg skulde ha sendt dem. Men saa véd Du, den ene Haand maa undertiden vaske den anden i en slig Forretning som min, — Lønninger og Afdrag og sligt ...

Tre tusind syv hundrede Kroner paa Flekken! — Eller ogsaa — Ja, det var det ,,eller ogsaa", Du. Fik den Fyren først saameget som Støvet af en Mistanke, vilde han begynde at rive op slig i Tørven her, at der ikke blev ret mange staaende.

Ingen anden Raad. Jeg hen til Simonsen, — pisked paa ...

Tre tusind syv hundrede Kroner, Simonsen, paa otte Dage — til jeg har været i Byen. Transport saalænge paa hele Plankehaugen.

Hu —. Det holdt haardt; men det gik.

Og saa strygende hjemover — —

Galanteste Vært. Thekla i Dres — overlegen, værdig Matrone og dertil ligsom i Slægt, ser Du. Men bagefter jeg som en Ulv til at trætte om Renterne inde paa Kontoret, saa han tilslut blev rød i Toppen og ropte, at værre Gnuring havde han aldrig været ude for. Han fik ordentlig Respekt. Ja, hvad De er mod andre, saa duer De for mig, sa Bankchefen. De blir rig, De Far" ...

Der trak sig Rykninger i Fru Bentes Ansigt, og hun heldte det varme Vand i Sønnens Glas, saa det kom til at skylle over.

„Er det Dig eller mig, Mor, som er saadan ikke rigtig pr. Kassa med Hensyn til Ballancen ikvæld" — vrøvlede han, — „saadan lidt ustø, — hvad? Her maa slaas betydelig væk af Wasseret, Du, — half and half. Med det klarer man sig" ... Han smagte af Glasset, idet han gik ind.

Fru Baarvig stod igjen ved Spiskammerbænken. Hun rokkede urolig frem og tilbage og trak af og til Veiret trangt.

D e t t e maatte vel være godt paavei til det, man kalder Svindel.

Hun klemte og vred Hænderne —

Stakkars, stakkars Pluggen, Du er alt langt bortenfor der, hvor din Mor kan hjælpe.

Det skumre Skjær fra Vinduet i Juliaftenen lyste paa hendes fortrykte, bevægede Ansigt.

Der kom lette, hastige Skridt, og Berthea stak Hodet ind af Spiskammerdøren.

„Varberg er alt gaat, Mor! Jeg tænker, han fik nok af det jeg, — af at være bare Luft. Minka er rent optat af Finsland nu," ivrede hun fortællesyg, — „bare Finsland. Hun saa neimæn ikke engang

Varberg for denne Digteren. De svæver saa høit saa — Og slig Henrykkelse over det mærkelige Digtet hans, som Endre synger. Varberg gik da lige efter" ...

Fru Bentes Mine fortrak sig under Datterens Sladder som ved noget mere og mere ulideligt.

Nu fløđ Draaben over, og der fløi pludselig op i Udtrykket noget fortvilet ude af sig, der resulterede i et lynsnart smeldende Ørefigen —

„Baade ondskabsfuldt og smaaligt" ... lød det, medens der vankede nok et.

„... Dette blir retnu et Hus, som —. Hvad ér det for noget ondt, som er kommet ind i det," — skalv det høirøstet, medens Datteren hugede sig tudende ved Døren og gløttede forskrækket paa Moderen, der stod dirrende af sin Bevægelse. „Hvad jeg gjør, og hvor jeg ser, er det, som Ulykken sætter sig til. Men jeg siger Jer, — baade Du og Minka og Endre og Kjel, — at, har I saa let for at sætte Jer udover, at I har en Mor, som ikke véd, hvad godt hun skal gjøre for Jer, — ikke bestiller andet end tænker og sørger over Jer Nat og Dag, saa kan det hænde, at ogsaa jeg en vakker Dag siger Tak for mig. Gjør, som I vil, — gaa, — gaa med Jer ud af dette Hus — — Jeg har Arnt og Massi jeg" ...

„Men Mor da, — Mor!" brølte Berthea.

„Dette er ikke mine Børn. Hvad bryr Minka sig om mig — og Du — og Endre og Kjel, — naar der er noget, I faar Lyst paa ...

Kunde jeg saavist la være at bry mig om Jer!"

Hun sank ned paa Kjøkkenstolen og skjulte sin voldsomme Graad i Hænderne.

VII.

Der var en svare Feteren af Bedstefar Baarvig. Han maatte indom til den lille paa Bruget saa tit, det blot lod sig gjøre. Om ikke andet, saa viste de ham frem i Vinduet, naar han strøg forbi i Karjolen, og Bedstefar ikke havde Tid.

Han var inderlig svag for Baard Kjelsen, — Gutten skulde hedde Baard efter ham. Og Baard Kjelsen Baarvig var saa gløg i Øinene der, han laa.

Men Doktor for ham — nei, maa jeg frabé mig. Gaa til den nykomne Læge, Stenvig, han er Specialist i Børnesygdomme, har reist med Stipendium baade her og der ...

Bedstefar Baarvig havde et eget Kast med Hodet, naar han gjorde Svingen ned om Sagbruget, — kjørte tvertigjennem Duren og Skuren og saa udover Tomten med Plankestablerne, Kjels ny Bygning i Schweitzerstil, Zinken paa Taget og de store Vinduer ... Det syntes virkelig nu, som Kjel havde forstaat at aabne sig Portene til en lukrativ Position. Han begyndte unægtelig at indta en økonomisk Stilling i Distriktet, der tillod hans medfødte Næringsvet at lade — som han udtrykte sig, — Søgning og Tømmeraffærer sive sig gjennem hans Sagbrug. Ikke frit for, at Kjel kunde bli Sparebankdirektør heller. Der murredes baade her og der om, hvordan Stemmerne vilde falde. Doktoren havde nu hørt Fugle synge om det paa mere end et Hold.

Kjel bevarede sit sunde uryggelige Vet, han lod sig ikke føre ud i nogenslags Tidens Vidtløftigheder — aldeles uimodtagelig for Idésmitte, — hvad saa hans Mund ellers fo'r med for at tækkes sin stramt idealt theoretiserende Ægtehalvdel.

— — „Vesle Baard i bedste Velgaaende igjen, Bente," meldte Doktoren, som han kom hjem og fik Ulveskindspelsen og Reisestøvlerne af sig, — „saadanne Mavekramper gaar ligesaa pludselig, som de

kommer ... Talte med Doktor Stenvig nede i Landeveien; han kom lige fra dem, og alt iorden ... Han holder Foredrag for Thekla, kan Du skjønne," — blinkede han, — „saa der nok er som en Professorstue derinde nu om Dagene i Børnevisdom. Formeningen om, hvorfor hans Mave har slaat sig gal og, hvorfor den sikkerlig snart vil komme iorden igjen. Thekla, véd Du, forlanger at føres helt ind til den rationelle Grund, hun; og Doktoren afleverer saa mange Forklaringer, som han kan tænke, hun bare vil ta for gode."

„Her ligger Indbydelse til Dig fra Proprietæren paa Rognerud om at være Fjerdemand iaften paa en Whist sammen med Kjel," oplyste Bente. „Men jeg mener nu, at Du skal holde fast ved vor gamle vante Omgang, Baarvig, og ikke la Dig slænge ud af din Bane. Al denne Kjels Selskabereren rundt Bygden med Kort og Toddy er ikke noget for os."

„Aa nei, jeg kan ikke sige, det smager mig at sidde og spille Kort og være Kammerat med min egen Søn og la mig traktere med Vitser. Men man gjør jo noget for at støtte Gutten, ser Du."

„Da synes jeg heller, det er paatide, vi beskytter os mod Sammenrøring. Du er Doktor, Baarvig, Du har betalt din Hæder og Anseelse med et Livs ærligt anstrengt Arbeide, — det skal ingen ta fra Dig, hverken i Ulykke eller Sorg," — udbrød hun i Sindsbevægelse. „Vort Hus skal være v o r t Hus, det, v i har bygget for Gud og Mennesker. Og Kjels Hus skal være Kjels. Vi laaner ingen Ære eller Fordel fra dem, om de saa fik bygget aldrig saa høit."

„Hvad er det, som gaar af Dig, Bente? ... Jeg tror retnu, Du ikke taaler Thekla heller — —. For Kjel, han er nu engang lyst i Ban, han," mumlede han forstemt.

„Javist er hun lidt vigtig," tog han det igjen forsonende op, — „en Smule saadan storviftende,

naar hun feier ind i Stuen. Men saa er Du nu ikke den, som viftes bort, Du heller."

Bente saa paa ham med et underligt Blik ... ,,Vi skal holde vort eget gammeldags slidte Sølv Du, som er stemplet med Baard Baarvigs Navn. Vort Hus staar ikke paa Kjels høie Spekulationer. Det staar og skal staa paa Dig og mig."

,,Svært saa høitidelig Du tar det, Bente. Det er bestandig, som Du ikke aarker at høre om Kjel! Forresten synes jeg nok, han nu snart kunde finde paa at betale mig lidt tilbage," mente Doktoren.

,,Kræv ham ikke, Baarvig, det kunde saa let i Øieblikket falde ubeleiligere, end han netop vil sige. Og, — Gudskelov, havde jeg nær sagt, flere Penge har vi ikke at hjælpe ham med, om han skulde trænge."

,,Aa nei, nu ser det ud, som han hjælper sig selv" ... Doktoren gik og plystrede.

— Thekla tog sin Opgave som Mor alt andet end let. Den Side af Livet, som hun engang var kommet an i, var det hende ogsaa altid en Trang at gjennemsigtiggjøre sig. Hun studerede Tingen. Men der var saa mange Tilfælde med et Barn, hvor Forstanden stod stille. Og saa gik der Bud op til Doktor Stenvig.

Hun trængte, længted efter hans indlysende Forklaringer. Han havde en saa mærkelig Evne til at holde et Spørgsmaal logisk fast. Og, hvor noget alligevel forblev gaadefuldt, vidste den unge Læge saa liberalt, — saa frit for dette autoritetsmæssige Meningstryk, — at lade hende trænge ind til de forskjellige videnskabelige Standpunkter, hvorfra hun saa kunde se og dømme.

Hans Theorier om Børnepleien protesterede saa helt igjennem mod Tvang, — mod at vikle Barnet i hemmende Baand, mod at kvæle dets Hudvirksomhed, saa at sige fra Fødselen, — at hindre Legemet fra Tilgang af Luften. — Altsammen Opstand mod Samfundsvanerne.

Han var ubetinget, — uden nogensomhelst Sammenligning, — af Anskuelser den moderneste Mand, hun havde mødt, siden hendes lykkelige Tid i Hovedstaden, — en Blanding af en Lærer og en Læge! ... Og hun nød, som en hemmelig Medsammensvoren, hans skeptiske Blik og Smil til, hvad der endnu var Børneskik og Brug omkring i Husene.

Nummer ét i hendes Principer var og blev at man først og fremst maatte bevare sig som Menneske. Man maatte være Menneske lige overfor sine Børn, Menneske i sit Hus baade indad og udad. Det var den store, rationelle Grund, hvorfor hun ogsaa var nødt til at overlade Barnet til Amme og Barnepige, for Natteuro og saa videre og saa videre.

— — — — — — — — — — — — —

— De var blet siddende igjen i Stuen hos Baarvigs efter Kaffen, Fru Thekla, Finsland og Minka.

Der var virkelig kommet noget, som lignede et Træk af Tidens Luft deroppe hos Svigerforældrene, fandt Thekla, — siden Digteren Finsland var begyndt at vanke der. For dette overtroiske Nattegespenstet, Ingeniør Varberg, bare gjorde det mørkt i alle Kroge.

Det saa forresten nok saa mystisk ud mellem ham og Minka med alle de Spændinger og Knuder og Humører, — hvad Magt han nu kunde ha over hende. Men saameget var vist, Minka sværmede for Vers fortiden og ikke for Aander ...

En skulde ellers ikke ha let for at sige, hvilken var hvilken af dem. For de kom der stadig begge to, baade Digteren og Ingeniøren, og flængede trolig Huden af hinanden. Men paa en Maade annammede hun dem begge.

Det havde i Eftermiddag været Thekla angelegent gjennem mange direkte og indirekte borende Spørgsmaal at komme paa det rene med det egentlige Princip for Finslands Digtning.

Og Finsland havde pareret, undveget; han var synlig distraheret af Minka.

... ,,Jeg tænker paa," — udbrød hun hedt, — ,,hvilken umaadelig Nytte en Mand med Ordets Gave, som De, kunde stifte, om De tog Dem af et Reformspørgsmaal, lod Dem gribe af Samfundets Nød. For De vil da vel ikke kalde Dem for en aandelig Luksusblomst," — endte hun spydig.

,,Min Blomst hedder Misfornøielse, — Forgjængelighed — Fortvilelse ... Kanske en og anden, som ser og lugter til den, kan faa Driften i sig til at ta op et Arbeide."

,,De skulde tale med Doktor Stenvig, Hr. Finsland," anbefalede Thekla med Vægt. ,,De kan tro, det er en Mand, som har vaagne Interesser, — som har baade gjennemtænkt og gjennemtrængt Tidsspørgsmaalene. Han vil kunne gi Dem et Syn" —

,,Og la mig nedlægge tørket i en Medicinkasse, — som Nytteblomst — til Barnepulver" — udfyldte Finsland.

Minka lo, saa det lyste i de hvide Tænder; hun var forlængst inde i Finslands Aand og Maade at se paa.

,,Samfundet baade roper og skriger efter Hjælp, det kan jeg sige Dem," ivrede Thekla.

,,Nuvel, Frue, jeg er selv en af dem, som skriger. Nogle vil ha Mad, andre vil ha Skjønhed; jeg forer dem — og mig selv saa godt, jeg kan, — hungrer og synger ...

Men, hvad Nytte gjør nu De, Frøken Minka?" afbrød han opsluppet. ,,Jeg skal sige Dem det ... akkurat den samme som Digtet: — De er til. Saa rig overflødig paa Farve, — Brunfarven, — at De ligesom smitter af, hvor De kommer. Man er brun

af Dem som efter Blomsterstøvet langt ind i Sjæl og Erindring, tænker brunt, drømmer brunt — —. Jeg blaaser bare brune Sæbebobler fortiden," lød det.

Fru Thekla blikkede noget betænkelig ved Sæbeboblerne.

,,Hør nu, Frue," raabte Finsland. ,,Der er dem, som faar sin Farve og Frodighed i Sprækkerne af det nedraadnende Samfund. De synger Forkrænkelighedens Sang, medens Solen viger mod Natten og slukner paa Murene" ...

,,Samfundet er i Nød, Hr. Finsland. Saalænge her er saa overvældende Opgaver for alle Hænder, faar Skjønheden sandelig finde sig i at staa lidt i Baggrunden, — vente —"

,,Maa jeg be, — Skjønheden i Spidsen den! — Ligesom Fanen foran Arméen — høit i Luften — som vakt Længsel. En ny, skjønnere Tid blir ikke til uden, at nogen faar Folk til at længes efter den."

,,Det, tænkte jeg, var Nøden, som fremvirkede, jeg."

,,Det, tænkte jeg, var Fantasifolket, — Digter- og Kunstnernaturer jeg, som havde Evnen til at foremale noget bedre."

Thekla syntes lidt betuttet; men lavede sig til at bide igjen.

Der hørtes pludselig Dombjelder, og hun saa ud af Vinduet; men trak Hodet hastig tilbage og sa stramt lummert:

,,Et Menneske med Interesser skulde aldrig gifte sig!"

Det var Kjel, som kom. Han rumsterede og stampede Reisestøvlerne af sig i Gangen og kom ind noksaa illumineret og rød i Ansigtet.

,,Hututu koldt ... Maatte saamæn opgi Kaffewhisten over hos Berg, der kom Damebesøg fra Præstens. Saa fandt jeg paa at kjøre hidop og hente Dig hjem, Thekla."

,,Tak, — nedover Bakken véd Du jo, jeg helst vil gaa."

,,Men saa var det dog et nok saa snilt Indfald af mig, vil Du bekjende det, Snuppen min."

Med den sammentrukne Mund blev Theklas Ansigt under det Humør, hun prøvede at skjule, akkurat til noget som Snuppen.

,,Vrippen, Theklen min, — vrippen," — nærmede han sig hende. ,,Afbrød jeg en høi aandelig Flugt? ... Hjemme rømmer jeg altid Stuen, naar Du og Stenvig begynder at drøfte høiere Materier, — Du kan ikke nægte for det, Theklen."

Thekla naglede stum de to sorte Øine op i Taget.

,,Bare saa forbandet intolerant!" udbrød han. ,,Jeg protesterer paa det bestemteste mod, at Jeres Interesser skal være en Tomme høiere end mine. De ligger paa en anden Kant, det er alt."

Han stod med en laanebevilgende kritisk Mine og ringlede med Nøgleknippet. — ,,Affærer skulde ikke være nogen Kunst! ... For at ta et Eksempel, — Monitor og Merimack i Potomakfloden, Dere. Det var nok et anderledes Drama det end baade Schillers og Goethes, — forandrede Sjøkrigsvæsenet over hele Jorden, saa de gik over til Jern istedetfor Træ ... Og Priserne paa Tømmeret ved vort Sagbrug, — i vor egen Væg, siger jeg Dig, Thekla, — vilde staat noteret ganske anderledes høit nu. Vi to vilde kanske uden det Slag været paa Veie," — han tog sig igjen og fik et kalkulerende Udtryk. — ,,Ja, jeg siger ingenting jeg, — siger bare, være paa Veie til at eie saadan et hundrede tusind. Og, naar jeg nu finder op noget —"

,,Kjære Berthea, gi mig et Glas Vand." Thekla saa nærmest ud, som hun led af Kvalme. — ,,Jeg har saamæn aldrig hørt Kunsten at tjene Penge regnet blandt de høie klassiske," — gav hun af sig.

... ,,Jeg siger, naar nu jeg finder op saadan en Smaating for Eksempel som at faa alle Affærsmæn-

dene her i Egnen, enten de er konservative eller Oppositionsfolk, under én Hat, — min Hat, Du. Og saa hvert Jernbanetog gjør Guld! — — Vi vil forædle Trælasten og udføre direkte, ser Du, — omgaa Byen ... Naa—aa," — han bankede sig med Pegefingeren høit oppe i Skallen, — ,,saa skulde der vel lidt Begavelse til det ogsaa" —

,,Smukkeste Minka," brød Finsland af, ,,faar jeg holde Kanavagarnet for Dem, mens De vinder ... Jeg taaler ikke at se Dem nytte Stoleryggen, — misunder den, rent ud sagt, Stillingen."

Kjel drev skjødesløs ud med Døren halvaaben efter sig.

,,Jeg har aldrig ønsket mig at være en Garnvinde, evindelig en Garnvinde før i denne Verden," — vedblev Finsland. ,,Og her sidder jeg og gjætter det mindste Vink under Øienlaagene, — det er, saa jeg skjælver for, at de skal slaa sig op mod mig. Og det," — stemte han pludselig i, idet han fik Øie paa Varberg, — ,,mens selve Aandemaneren staar i Døren og glor paa mig, — fikserer mig, — som han skulde ville efterse Hjerter og Nyrer ... Nei, De behøver ikke at vinde det ringeste hurtigere, Minka ... De kunde lige saa gjerne forkorte min Livstraad, som de stakkars lykkelige fem Minuter, jeg vel har igjen at hænge ved" ...

Minka vovede ikke at se op; hun følte Varbergs Blik over sine nedslagne Øienlaag.

Naar han var tilstede, kom altid denne overvældende trykkende Kjendsel af hans Magt, hvormeget hun end syntes, hun havde frigjort sig. Hun vidste, hun hadede ham; — det var ikke Kjærlighed! Men der laa alligevel en Angst og skalv langt i Baggrunden for, at hun, trods alt, skulde være befanget i en Dragning til ham, som hun ikke kunde styre.

,,Har De drukket Kaffe, Varberg?" — forhørte hun befippet.

Han smilte eget:

,,Det er en Kjøretur ned paa Isen, jeg foreslaar Dem, Frøken Minka. — De véd nok" —

Han satte sig bag Finsland og saa vuggende i Gyngestolen fast lige paa hende.

Minka var bleg og nøstede nervøst.

,,Mener jeg ikke alle Mandfolk gaar ud fra, at man altid er parat," — faldt Thekla skarpt ind. ,,Nu har D e Lyst til at kjøre, og saa marsch afsted!"

,,Undskyld, Frue, De misforstod mig, det var Frøken Minka, jeg henvendte mig til. Og Dem, Minka, ber jeg med en ældre Vens Ret, — som De nok vil erkjende" ... kom det indtrængende med et blødt, henførende Blik.

Minka kjendte Tonen ...

,,Det ligger mig paa at faa gjøre den Tur ... Og jeg kan jo ogsaa sige Dem Grunden, hvorfor jeg ikke opgir 'min Anmodning," — kom det efter en Pause, da Svaret udeblev, ,,skjønt jeg havde ment først at meddele Dem den, naar vi var ude paa Isen. Jeg er pludselig kaldt til Sektionschef i Distriktet nordenfor, og faar ikke Anledning til at sige Farvel anderledes end her nu i Eftermiddag."

Han fæstede de kolde, kun ligesom dybt inde fra Nethinden fugleagtig blinkende Øine paa hende.

Minka følte, at her kom den uundgaaelige Afgjørelse.

Dette Blik greb hende trods alt; og hun reiste sig mekanisk for at følge.

Idet hun nøstede op det sidste af Garnet, mødte hun Finslands spottende Mine, der med en sagte Latter saa totalt bortviste al Mystik.

Hun satte sig hurtigt igjen: —

,,Tak, jeg ønsker ikke at kjøre med Dem i Eftermiddag, Varberg," — lød det dirrende. ,,Jeg siger Farvel nu," — raabte hun og styrtede ud.

Varberg stod en Stund, som han ventede Muligheden af, at hun kunde komme tilbage.

„Frøkenens høist lyriske Gemyt er underkastet mange vekslende Indflydelser," — lød det giftig.

„Ja, — saa kan jeg kun takke for mange behagelige Timer i dette Hus" ...

Finsland var ud paa Vinteren igjen draget ind til Hovedstaden.

Og hututu, — Minka havde aldrig forstaaet denne Theklas Tale om, hvor ødt og tomt her var for Interesser, før nu. Hvor aandelig dødt og ensomt igrunden for en hungrende Sjæl midt under alt dette tilsyneladende Liv af Mennesker, som arbeidede og kjørte Tømmer og Planker og snakkede om Penge og Forretninger i rastløs Røre, — og Veninder fra Embeds- og Proprietærgaardene, som bare tænkte paa Dans og Forlovelser og Stas, eller længtede til Amerika, naar der var Tale om, at en Pige i vor Tid maatte bli noget selvstændigt. De vovede ingenting herhjemme —

Berthea var saa akkurat en af dem, — føitede og turede overalt, hvor Kjel blev buden, og sladdrede og stak Næsen op i alting og mente igrunden ingenting uden Forlibelse. Bare Rummelrammel ...

Det var saa dødelig kjedt. Hun kunde disse Stier og Veie herhjemme saa umaadelig udenad, — hver Sten, hver Grop, hvert Træ —

Og til Schulteiss betrode hun i bittre Stunder sin hele dybe Livslede.

Han fik hendes Udtalelser, maatte føle med hendes Suk og finde Ord for, hvad hun led, — hvorledes hun gik der uden at faa Luft for nogen af sine Længsler. Han maatte læse det Brev, hun fik fra Finsland, være med paa hendes Begeistring, vide og se, hvorledes hun havde grædt over det og det Sted, — og gjætte og studere ud og jatte med om, hvad

der kunde være ment om hende bag den Vending og netop det Udtryk ...

Og Schulteiss la Hodet paa skakke og trippede og vrængte sig til ja og nei, eftersom han kunde opsnappe, hun ønskede det, — nei til det, han netop lige forud havde udbredt sig og prist og været veltalende over.

Han var blet saa ydmyg og liden nu, han ogsaa maatte svælge ned hendes glødende Henførelse til Finsland, — var, saa at sige, kun angste pinte Øine, der med lynsnare Gløt fangede hendes Ønsker.

Ingen forstod hende uden Schulteiss ...

Det Suk fra Minka var hans Belønning, hans stumme Lykke, det, han blot ventede paa at faa høre op igjen, og som han hørte, saa Aandedrættet stansede i ham. Det gjennemstrømmede ham med en Lykkefølelse, som han kunde leve paa i Dage ...

* * *

Det var, som Kjels Fremgang havde sat Doktoren i en liberalere økonomisk Stemning, der fik sit Udslag i, at han endog med en vis Tilslutning gik ind paa Minkas Ideer om at komme ind til Byen.

Og efter mange Overveielser og megen Betænkning blev det til, at hun skulde faa reise for at faa lagt en sidste Haand paa sin Musikuddannelse. Frøken Endresen, som havde spillet med hende gjennem alle Aarene, var jo flink nok, derom var ikke Spørgsmaal; men hun savnede Autoriteten, Navnet.

Der sydes og klippedes og blev tilskaaret for at udstyre hende, arbeidedes med Tilhjælp af Sypige foruden alt det, som naaleført var, hjemme i Huset.

Bertheas Tunge gik geschæftig: —

„Minka har forresten sluppet let fra det al sin Dag, fordi hun har været saa daarlig til at sy, — — og pene Kjoler har hun faat alligevel ...

Denne Spadserekjolen hendes med de gule Op-

slagene, — hun tænker nok at gjøre Opsigt derinde, kjender jeg hende ret" ...

Minka stod imidlertid over sin Kommodeskuffe ovenpaa og læste op igjen for tyvende Gang et Digt, som Finsland havde sendt hende, og som var betitlet: „Minka".

Hun mønstrede ogsaa nynnende sin besungne brune Skjønhed lidt i Speilet, før hun la Papiret ind i Skuffen igjen.

Ude paa Gangen mødte hun Schulteiss og saa paa ham overmodig hemmelighedsfuldt smilende som optat af nogen glædelig Tanke, hun ikke netop vilde meddele. Endre havde engang git det et Udtryk: „Naar Minka gaar og nyder sig selv, som hun suger paa Sukker" ...

Hun nød, hvorledes hun fik Schulteiss mere og mere til Ørene lykkelig smilende, medens hun fortrolig speilte sig i hans Blik.

Hun var nu opfyldt af Ideen om at realisere Livet som kvindelig Magtpersonlighed, — som Finsland havde udtrykt det: — sole fra sig og virke med Skjønhed.

„Det blir paa Lørdag, jeg skal reise til Byen, Schulteiss" ...

„Aa Gud ja, Frøken Minka, — jeg tør ikke tænke paa, hvor trist og mørkt her vil bli ... Aa Gud, — for mig gaar Solen ned ... Naar jeg ikke længere véd, at De gaar i disse Trapper, — Deres Haand har strøget dette Gelænder" ...

„Ja, Schulteiss, jeg faar neppe nogen mere at tale med som Dem — med Deres rige Aand. Og saa har De bestandig forstaat mig, Schulteiss."

„Siger De det, Frøken Minka! — Ja jeg har set og glædet mig i hver Spire, der er sprunget ud og vokset i Dem. De har været som min Have — min Skjønhedsverden. De har" —

„De skal huske paa, at, vinder jeg nogen Seir derude i Verden, saa er det Dem, der har rustet mig

til det. Jeg vil følge min Natur, ser De, Schulteiss. Jeg vil leve, — vide, at jeg inspirerer dem, som har Kraften og Evnen til at heise ordentlig Seil og vove at bruge dem. Det er det, jeg vil, — jeg siger det til Dem og ingen anden, — jeg vil lægge ud i Verden som kvindelig Pirat!" — raabte hun og knyttede Næven koket imod ham.

„Jeg har sagt Far og Mor, at jeg vil fortsætte mine Musikstudier, — man maa jo altid ha noget, man skal være. Men det, jeg vil, det er at leve og virke som Minka Baarvig, — ikke bry mig om Fordomme; de skal være som Halmstraa for mig. Kanhænde" ... smilte hun mystisk, — „hører De en vakker Dag noget om en Koncert- eller Variétésangerinde, som hedder," — hun prikkede mod sit Bryst — „hedder — Minka ... For Far og Mors Skyld sætter vi ikke Baarvig til. Kanhænde, siger jeg bare —. Man maa fremfor alt søge at vise sig, — komme op og bli set, skal man virke. Og saa — og saa" — hun fortryllede ham med de hvide Tænder, — „kommer Minkas Historie, — Liv — Liv — Liv — Schulteiss. Hun gaar ikke i Hundene og gifter sig som hun — Thekla dernede paa Bruget."

Schulteiss stod forsagt; han prøvede varsomt ...

„De véd jo, der er ingen, der som jeg respekterer, vurderer, skatter Deres høie Mod og Selvfølelse eller tror paa Deres, saa at sige, fødte Berettigelse til at naa selv det sjeldne og udmærkede. De er det lykkede Naturens Værk, som kan tvinge alt til Beundring. Men, som jeg, trodsende Deres Miskjendelse af mine Motiver, advarede Dem mod Ingeniør Varbergs skuffende Henførelser, maa jeg nu ogsaa tillade mig at appellere til Deres saa dybe sunde Instinkt foran — foran en, — jeg maa udtale det, — ikke netop i sig selv saa betydelig som selvberust Digters blændende Forestillinger."

„Vidste jeg det ikke, — kunde jeg ikke se det paa

Dem, — der kom det. De er saa misundelig, at det ordentlig vanskaber Dem."

,,Den Herres Fag er at opstille Fata-Morganaer," — ivrede Schulteiss høirøstet. ,,Som alle svagere begavede Digternaturer forblander han Virkelighed og Ideal, — jeg havde nær sagt, — han spiser og drikker og foredrager i høi Flugt og digter i lav, — ofte ganske tarvelig Pasgang. De er en ideel Natur, Minka. De eier den høie Gave at kunne lade Dem trylle ind i en Aandens Herlighed — jeg besværger Dem" ... skreg han —. ,,Aa, Minka, — De, som ved Deres Skjønhed e i e r Virkeligheden — som selv e r et farverigt bankende Digt, — hvad har Dé med en saa tarvelig Persons aandelige Luftbygninger!"

,,Uf, Schulteiss, De ser nu engang æddergrønt paa enhver anden, som har lidt Forstaaelse af mig, — der maa ingen anden end De ha det. Og nu, jeg netop trænger saa til Støtte — til at opmuntres og faa Mod og Freidighed, — nu ... Jeg kommer aldrig til at glemme Dem det, — at netop, som jeg betrode Dem alt, — saa kunde De alligevel ikke styre Deres egoistiske lille Iversyge; men maatte spytte paa det Digt, Finsland har skrevet til mig. Ja, for det er nu det, som gaar i Dem, — jeg skulde bare ikke ha vist Dem det" ...

,,Minka — Frøken Minka," — brast det løs, — ,,bare lad mig ligge udenfor Deres Port som Gaardshund! Jeg skal slikke Haanden paa Deres Venner, om jeg saa føler Døden i Struben" — —

,,Det gjør mig bestandig ondt, naar De ter og gebærder Dem paa den Maade, Schulteiss —. De gjør mig det jo rent umuligt at tale med Dem om nogetsomhelst ... Men nu maa jeg skynde mig ned og prøve Spadserekjolen min. Helt modern, kan De tro. De skal se den paa mig i Eftermiddag, naar den er færdig. — — Saa véd De, hvordan jeg vil se ud, naar jeg gaar derinde i Byen," — smilte hun.

VIII.

Midt under Flomtiden fik Lars Færgemand fuldt op at bestille. Ret som det var, kom der en Karjol eller Gig eller Trille, som skulde sættes over, eller raabtes han an fra den anden Side, — Distriktets Folk — Affærsmænd, — fra den største af dem alle, Jon Vaaler, som nu anlagde de store Høvlerier, til Fløderfuldmægtigerne.

I de blanke, sølede Veie rullede Kjøredoningerne, saa Gørjen skvat af Hjulene. De smed sig ind af Gaardgrindene til en Eftermiddagswhist eller en Aftenboston.

Og senkvælds maatte Færgelars igjen til. De stod der gjerne to, tre ad Gangen ved Elvebredden og hujede; — der blev ofte ikke Fred før Klokken et, to om Natten.

Der var livligt i Distriktet, — Røre i Anledning af den kommende Generalforsamling i Sparekanken, Lørdag den sekstende Juni.

Ingen Hemmelighed, at der nu arbeidedes for Alvor paa at kaste den gamle Direktion. Væsentlig under Kjels Indflydelse, havde i de to, tre sidste Aar alt flere og flere spekuleret i de ny Udnyttelsesmaader af Skogen, — Fabrikation af Papirmasse, Sagbrug, Høvlerier ...

Det var paatide nu, at den ny Æra i Distriktet tog sit Ryggetag med den gamle. Og der var kun ét Løsen, — at faa Kredit og Tillid for sine Synsmaader ind i Sparebankdirektionen og dermed lettet Adgang til Laan og Forskudskapital.

Kjel holdt sig i denne Tid samvittighedsfuldt borte fra al Boston og Whist udenfor Huset. Han vilde ikke beskyldes for Agitation.

Af og til stansede et Kjøretøi udenfor hans Dør, — nogen, som gav Rapport om Stemmerne eller en og anden, som kunde finde Tiden just nu beleilig til

at udbede sig en Vederhæftighedsattest for et Laan i Byen.

Og Kjel var ikke ubønhørlig, om han end lod sig nøde endel. En tilstrækkelig indigneret Beklagelse af, at det skulde være saa rent umuligt for en Affærsmand at faa Laan i Distriktets egen Sparebank, gjorde gjerne Udslaget; — og slig en Attest var da saa god som en Stemme.

Hænde kunde det jo ogsaa, at Kjel foran passende Person udbad sig en liden Gjentjeneste paa et Papir, der var kommet for pludselig paa ham. Han disponerede overhovedet flust over Navne blandt de Klienter, hvis udenbygds Kredit opretholdtes ved hans Anbefalinger.

„Enkelt, grei Sag det," — kunde han paa sit Sted sige kordialt brutalt — „støtter I mig, støtter jeg Jer i Byen."

— — Kjel slentrede mellem Kontoret og Plankestablerne ...

Inde i Stuen sad Doktor Stenvig som sædvanlig idag igjen og foredrog.

Var der noget, som skulde kunne bringe Kjel til at bryde sin frivillige Arrest og la spænde for Blakken, saa var det vel, naar denne unge Doktorlapsen kom indom og gav sig til at reformere Menneskeheden fra Vuggen af sammen med Thekla. — Pokker til Sjæleudvikling. Thekla gik rent ud nervøs og ventede og var ikke i Humør den Dag, han ikke kom der enten paa Frem- eller Tilbageturen ...

Nu reiste han da endelig. Og Thekla kom ud med ham —

„Adiø — adiø," — jepede Kjel.

Mærkelig nok, — da Karjolen var borte, tog hun Veien opover Doktorbakken til Elvsæt ...

Kjel slentrede langsomt efter ...

Da de begge kom ind i Stuen til Fru Baarvig, og Thekla havde sat sig magelig tilrette, begyndte hun:

„Jeg har et Ærinde til Dig idag, Fru Bente, — det gjælder en almindelig Henvendelse til Doktor Stenvig fra Egnens Hustruer og Mødre om at holde Foredrag paa Kommunehuset over Børnehygieinen og Sundhedspleien. Her maa en Reform til. For den, som engang har sat sig ind i, hvor pervers hele Behandlingen af Smaabørn er, — den er nemlig rent ud menneskemordersk, — er Tilstanden uforsvarlig. Her maa engang begyndes med at arbeide for et socialt Spørgsmaal her i Distriktet ogsaa. Fru Bente Baarvig, ber jeg nu, skrive først paa Listen naturligvis, saa det kan faa ordentlig Indgang med engang."

„Du faar rigtig undskylde mig, Thekla, — vil Du ikke ta Hatten af. Men jeg har selv havt Børn, og har ogsaa en Idé om, hvad min Mand af sin lange Erfaring mener, — og jeg kan ikke sige, at jeg er saa enig i alle Hr. Stenvigs ny Theorier, — de klinger mig lidt bogferske, de, jeg har hørt af dem da. Og saa vil Du indse, at jeg ikke er den rette at gaa til netop med dette."

„Jeg maa sige," — fandt Kjel, — „jeg maa sige, — den Fyren ... den Doktoren. Jeg stirrer rigtig med en vis Forbauselse paa det ... Ja, for det er s'gu nok saa frækt, — for ikke at sige ublut — at ville la sig reklamere i Distriktet fra selve sin Kollegas, — sin Konkurrents, Hus. Dette blir akkurat, som jeg med Sparebanken det, — om jeg vilde be Direktørens Kone tegne sig til at møde op ved et Foredrag imod ham? — Humbug, Reklame! ... Fy Fanden, — Du ser selv, Thekla" ...

„Ja, jeg ser rigtig Sagmug, — og Sagmug — og bare Sagmug, Du, — ikke Luft for en Tidens Tanke," — udbrast Thekla lummert.

„Nei, nei, nei, hør nu, Thekla, — kan Du ikke høre, — jeg mener jo bare, at han benytter sig af din sjeldne Sans for høiere Interesser. Ja, for Thekla er en stor Personlighed, Mor. Og, blir jeg rig, skal

Du ikke mangle Midler til at virke med. Du skal ha mig og ingen anden at takke, siger jeg Dig, Theklen, for, at Du ikke blir siddende og dra efter Pusten i lufttomt Rum med dine Ideer. Om Kvælden Lørdag den sekstende er jeg saavist Sparebankdirektør" ...

Fru Baarvig skvat til —

,,Jeg er det saavist, som jeg lever, Mor. — Og," — kom det bevæget overvældet, idet han strøg ud af Stuen, — ,,naar én ikke tænker paa andet end at bygge en Guldstol for Dig, Thekla, — bære Dig paa den, saa kunde Du gjerne ha lidt Respekt for mit, Du ogsaa."

Fru Bente fik et næsten haardt Udtryk og stansede Thekla, der knyttede Hattebaandene for at gaa.

,,Hør, Thekla, — siden Du nu er her, saa vil jeg be Dig sidde lidt ned og høre paa mig. — Det er noget som en Advarsel, Du ... Du maa ikke fortryde paa det."

Thekla saa forbauset, halv irriteret gjættende paa hende.

,,Der er Ting, man kvier sig for og helst opsætter i det længste. Men saa mener jeg, der er ingen, som kan sige Dig det saa ligetil uden at udsætte sig for at misforstaas som jeg. — Det er om Stenvig, Du."

,,Tænkte jeg det ikke!"

,,Jeg vil rent ud sige Dig, at jeg har mærket saa mange underlige Smil og halvkvædede Viser, at jeg finder at burde la Dig vide det."

Thekla maalte Fru Bentes Skikkelse op og ned et Par Gange, — der var noget overrasket undersøgende — som d e n Slags — fra hende! ...

,,Jeg bryr mig aldeles ikke om, hvad Folk behager at sige eller tænke om mig. Et Venskab, der hviler paa saa mange og stærke Interesser som mit og Stenvigs, kan ikke reflektere paa Bygdesladder. Ethvert aandeligt Forhold mellem Mand og Kvinde faar finde sig i Miskjendelse — endnu —. Jeg siger

endnu, Fru Bente, saalænge der er saa mange, der ser med uopladte Almuebegreber paa alt det, som rører sig af mere udviklet Nutidsliv ... jeg havde blot ikke ventet at høre det optat herfra."

,,Ja, jeg mener nu, at en Hustru baade for sin Mands og sin egen Skyld bør vogte ogsaa om Skinnet."

,,Jeg mener det ikke. Og, skal dette være et Ærind fra Kjel, saa kan jeg kun frabé mig Indblanding, — undskyld, at jeg tar Sagen ligefrem."

,,Kjel har intet med, hvad jeg her siger, det kan jeg forsikkre Dig. Men, naar jeg advarer Dig, saa er det, fordi jeg finder, at denne Almue, som Du kalder os, slet ikke er uden sin Ret."

,,Hvad mener Du, Fru Baarvig?"

,,Det skal jeg sige Dig. Naar en Hustrus Hjerte og Glæde, hendes Sympathi som aandelige Interesser ikke er hos Manden, men hos en anden, saa føler alle sunde Mennesker, at her er noget, som svigter, — om der saa kun er den allerringeste Antydning af det, som til hverdags kaldes Utroskab. Hovedsagen er og blir, at Manden bedrages for det væsentlige, det, som er Kjernen i Forholdet, og sidder der med Skallet igjen. Det er d e t, man har Følelse af her, Thekla, — for ogsaa at tale ligefrem."

,,Har jeg da ingen Menneskerettighed? — Enhver kan jo se, hvor interesseløs, — total uforstaaende, Kjel er for alt udenfor Affærerne, — at for mig k a n han umulig udfylde noget." —

,,Hvorfor tog Du ham saa, Thekla, naar Du saa vel vidste, at hans Glæde aldrig blev din?"

,,Vi skal ikke fordybe os i Lovene for den evige Tilværelseskamp, Fru Baarvig — — —. Men Meningen er altsaa," sa hun med en stor Bøining paa Hovedet, ,,at jeg ikke engang skal levnes Tilladelse til at pleie mine aandelige Interesser. Jeg skal dø i denne Sagmuggen. Men for at sige min Tanke helt ud, jeg agter for min Person at træde alle disse

Spidsborgerhensyn under Fødderne, — — erkjender ingen Lov — ingen — den min egen fri Selvfølelse ...

Ja saa faar jeg altsaa finde mig i at faa Afslag af Fru Baarvig paa min Henvendelse," — sa hun og brød op. — — —

— — Lyset blaffrede inat igjen oppe paa Gulsalen ...

Endelig blev det staaende urørlig paa Kanten af det store malede Langbord.

Efterat Fru Bente idag havde taget op Forholdet med Svigerdatteren, gjærede og bølgede Uroen i hende. Hun havde ikke kunnet stride mod Strømmen, — i sin Tid ikke kunnet kjøle Kjels skyhøie Begeistring for Thekla, uagtet hun havde set lige saa klart som nu, hvor lidt de to vilde passe, hvor det bar hen, og hvor ulykkelig denne Forbindelse maatte bli.

Det var, som Kjels Svindelfantasi grebes af en Slags Besiddelsesmani for alt, som bare laa høiere, end han virkelig kunde række, enten det nu var ideelt eller det gjaldt Pengespekulationer. Hans egen personlige Lykke, stakkar, — den var uigjenkaldelig spildt. Det blev en Nedknusning, som vilde fortsættes og fortsættes under Theklas opskruede Theorivæsen ... Den Svindel, — det Feilgreb, — kom han til at betale til sidste Hvid.

Men det, som saa at sige havde overdøvet dette, — ruget over hende i hele Dag som en stedse voksende, truende, forfærdelig Familieulykke, var Kjels saa sikkre Udtalelse om, at han vilde bli Sparebankdirektør.

Det kom paa hende som et Tordenslag.

Hun saa det ... De Tal, som nu gik op i tusinder, vilde herefter skrives med ti tusinder ... svelle og svindles op som en Flom til hundrede tusinder ... Der vilde bli en hel anden Maalestok for Ruinen: — — et uoverskueligt Hav af Gjæld og Ulykker og Skam —.

Navnet Baarvig vilde forbandes, raabes udover Landet — —.

Hun stod bleg og stiv foran Lyset, Læberne skjælvede af og til, som hun talte eller svarede sig selv. — —

Kjel dukkede frem som den bredryggede, raske Gut, der var den første til at løbe paa Ski og ta Tag og kneb sig saa flinkt til at greie Lekserne uden at læse paa dem, og nu gik han der vanvittig snedig og med det forunderlig betagende trygge, tykke Lag af godmodigt Tække som en fed moralsk Vattersottig. Den første, han bedrog, — midt under alle de bevidste Kneb — var sig selv. Han svimlede sig ind i Illusionerne, — turde ikke tænke paa andet end, at han var paa den store brede Vei til Rigdom bare med Forhindringer, som det var ham en Fryd og Tilfredsstillelse at vise sit gode Hode paa og beseire ... Hun saa og fulgte hans Ansigt, hvorledes det havde forandret sig med Aarene, — han havde faat dette snare lure, i Dybet angste, Blink i Øienkrogen ...

Han var engang lige saa enkel og kort og grei som Massi, — hun, som nu laa derinde og sov og trode saa trygt paa Far og Mor og dem allesammen undtagen paa Berthea, — og saa altid spurgte og undrede sig over Minka — —

Det var til at graate Blod over — — Baarvig, Baarvig, stakkars Baarvig ...

Men det maatte ikke ske, at Kjel nu ogsaa fik Sparebanken under sine Hænder at svindle med. Maatte ikke, om hun saa skulde skrige ud, at Gutten var fallit.

... Det var dette ulykkelige skjæbnesvangre, at Kjel dengang fik gamle Arne Bergersen, som Hvermand vidste var Forsigtigheden selv, med paa dette Skogkompagniet sit. Paa det Navn var det, at Kjel fik draget alle de andre Spekulanter ind i Sagen, saa han med engang kunde svinge sig op til Hode

og Bestyrer for en fremragende Affære i Distriktet, og fik svindlet frem alle disse ny og uprøvede Foretagender.

Der begyndte at dæmre noget som en Idé i hende ...

Hun sad der og saa og prøvede og iagttog den inde ved Lysetanden, medens Stearinet toppede op paa Kanten af, at det randt —

... Den gamle forsigtige Arne Bergersen var absolut en af de to, tre i Bygden, hvis Stemme vilde virke afgjørende i Generalforsamlingen.

Om hun reiste op til ham og betrode ham, hvor fortvilet hun vilde bli, om man valgte Kjel til Sparebankdirektør? —

Grunden? ...

Hun vilde ikke gi nogen — uden den, at hun ansaa ham for aldeles uskikket til det Hverv, — at det vilde bli en ren Ulykke for ham.

,,Det faar ikke hjælpe, Kjel," — mumlede hun med et stivt, stenagtigt Udtryk ... ,,Det er Forræderi. Men jeg er retnu en Mor, som nødes til at dræbe mine egne Børn — —. Og," — hun truede ud, saa Skyggen vistes paa Væggen, — ,,trode jeg ikke, at Du alt v a r fallit — at Skammen alt e r der ... jeg løb hen paa Landeveien og raabte ud, at for min Søn Kjel, Svindleren, maa alle vogte sig" — —

Berthea havde før Jul slaat op med Valentinsen paa Toldstationen og var nu hemmelig forlovet med vakkre Schiølberg paa Sorenskriverkontoret.

Hun underholdt overhovedet sine separate Bekjendtskaber og Forbindelser langt udover Hjemmets Omgangskreds. Der gik ikke det for sig i Bygden, som ikke interesserede hende, — Forlovelser og Giftermaal, Udpantninger og Familierivnin-

ger, og hun var vel inde i, hvor der nu agiteredes for eller imod Kjel, og alt Bygdesnakket om den Sag.

Hun havde da ogsaa gjennem Anna Lund ganske anderledes Besked baade om Endre, som nu holdt paa at indstudere Kong Lear, Hamlet og de store Karakterroller, og om Minka, end netop, hvad de lod se i deres Breve hjem.

Minka bedaarede dem nok rent derinde, — var sammen med Finsland og Digtere og Kunstnere baade sent og tidlig, — nogen skulde male hende og nogen skrive Vers til hende ... De finder hende saa mystisk interessant, skriver Anna. Og i Theatre og Variétéer var de bestandig.

Men om alt det stod der ikke et Muk i Brevene.

Og Schulteiss gik der og snusede efter Posten og alt, hvad hun skrev; han fik tækkes med at betro sig til hende nu ...

,,Ser De, Berthea," — kom han hemmelighedsfuldt, — ,,Deres Søster er ingen negativ nedrivende Personlighed. Hun er noget positivt — en Kraftkilde. Der kommer Klang og Stemning, Fylde og Energi i alt det, hun blot magnetisk berører, — ehe, — den stive Modsætning til Fru Thekla nede paa Bruget. Før droges h u n af andre, — nu hæver hun sig til Kraftudfoldelse ... Nu hæver hun sig, høiner sig, ifølge sin iboende Natur, over d e m. Nu er det hun, som sætter de andres Kræfter i Funktion, — anslaar dem til alle Sider som et Piano. — Hun hengir sig ikke længer til nogen, — inspirerer, bringer dem blot alle til at vibrere, bli fuldtonende hver efter sin Natur. Det er hendes høie Kald, — jeg véd det — fra hende selv. Men hun hengir sig ikke til nogen, — det er det fine — det er Sagen. Ikke sandt, Frøken Berthea," spurgte han med ét bønlig, — ,,men selv hengir hun sig ikke til nogen, — tror ikke De ogsaa det, — tror ikke De ogsaa det?" ... han prøvede at udgrunde Bertheas Øine —

„Dertil er hun altfor ophøiet," — kom det afgjort, idet han dreiede sig om paa Hælen. —

Der var bare et Par Dage igjen til Generalforsamlingen paa Lørdag.

Ikke frit for, at Doktor Baarvig gik noksaa spændt, — havde Følelsen af nok saa stærk Krig i Luften. Han indlod sig jo aldrig paa den Slags Sager, var af Princip Doktor og intet andet end Doktor i Husene, — sympathiserede ellers ikke synderlig med Nyhedsmagerier. Men han vilde gjort en Røverkule af sit Hjerte, om han ikke denne Gang var med. Og isandhed ikke bare for Kjels Skyld. Disse gamle Parykker trængte til et ordentligt Skub, saa Pudderet føg. Saagodtsom helt nægte at lade Distriktets Sparepenge støtte de nyopbrudte Forretningsbaner, — tvinge Affærsmændene til at laane udenbygds mod høiere Renter ... Han begyndte at helde til den Mening, at her vel tiltrængtes en Kjel, som kunde lægge Roret om der i Sparebanken — —. Naa, de om det ...

Han gjorde netop for Gud véd hvilken Gang i disse Dage en Vending paa Gulvet med den Finale paa Overveielserne, da Kjel kom ind bleg og forhastet.

Han kastede sig ned i en Stol og blev siddende taus og stirre.

„Gæli med Sparebanken?" — spurgte Doktoren hvast.

Kjel sad stum.

„Ja—a, man skal ikke stole for let paa, at alt lykkes, Du."

Kjel rystede paa Hodet, saa Doktoren forstod, at han gjættede hen i Natten.

„Jeg siger ikke, det er noget bra, jeg," slængte Kjel af sig. — „Er det ikke, som sjelve Fanden staar

i det. Alting iorden — ubetinget Stemmeflerhed. Den Sag var saa sikker, at jeg kunde sige, jeg hadde den i Lommen helt til nu i Eftermiddag, jeg faar dette Brev. Arne Bergersen vil ikke forny, — gaa med paa flere Forpligtelser for Skogkompagniet. Han sætter os rent ud Stolen for Døren, kræver Opgjør og vil ud af Affæren, opsiger sin Garanti. Og, kan jeg ikke skaffe et vederhæftigt Navn nu straks i hans Sted, staar vi der paa Lørdag som mankerende Debitorer til Sparebanken. Den har bevilget Penge paa den Sikkerhed, — paa alle vore elleve Navne. Og saa, — Adiø Direktøren. Det gaar ikke anstændig an at foreslaa mig engang.

Saa nederdrægtig gjort. Akkurat i Dagene forud, saa jeg ikke skal ha Tid til at faa et nyt Navn istedet. Saa skammelig beregnet, for han véd nok, at, om jeg reiser ud og hverver en ny Mand til Garant, saa nytter det bare til at bringe Skogkompagniets Kredit paa Tapetet og under Diskussion. Var det saavist bare Dagen efter, skulde jeg paa røde Rappet faa tre for én. Men akkurat nu, Du" — — — Kjel stirrede mørk i Gulvet.

,,Ikke det Spor at risikere heller — — ovenpaa og holdent i alle Henseender. Et Udbytte til næste Aar af femti procent og det snaut kalkuleret. De staar der underskrevne som Kautionister én for alle og alle for én, elleve Mand høi — —. Ja, det er ikke nogen Raad for det, jeg faar gi tabt, saa haardt det er," — sukkede han.

... ,,Bare et almindeligt, i Bygden kjendt Navn er nok. Havde jeg ham saavist paa Papiret bare til Mandag eller Tirsdag, saa skulde han faa slippe fra det igjen," — udbrast Kjel; — ,,men nu —

Jaja, tabt er tabt det. Jeg faar ud, trods alt jeg, straks og tigge os til et Navn, — og saa faar Direktørposten ryke."

Det blev stille i Skumringen. Doktoren gik frem og tilbage og blev staaende ved Ruden.

... „Ja dette er haardt, Kjel, — jeg indrømmer Dig det."

Kjel tog et Lommetørklæde op og tørrede Øinene og snød sig ...

„Hør, Kjel," — sa Doktoren lavt, — „Du holder aldrig dit Ord til mig."

„Aa, Du véd nok, Far — at, kneb det, saa" —

„K u n d e mit Navn klare det, Du?"

„Aa meget mindre," henkastede Kjel, — „bare et bygdekjendt Navn" —

„Vilde Du gi mig dit Ord som min Søn — ikke føre mig ud i noget — —. Vil Du gi mig dit ærlige Ord paa, at jeg skal være fri igjen af Papiret paa Mandag eller Tirsdag — helst paa Mandag, Du, — saa skal Du faa mit Navn paa det. Jeg siger mit Navn paa det, Gutten min, for at Du kan bli Direktør nu, der staar saameget paa det for Dig."

Kjel snød Næsen ...

„Siden Du byr mig det, Far ... Dette er rigtig vakkert af Dig ... Jeg skal aldrig glemme Dig det!"

— „Men vi siger intet til Mor — intet til Mor om det, Kjel ... Hun, hun, hun, — hun vil bli for nervøs — —

Kom med Papiret, saa er det gjort — jeg kunde angre det," — sa han hastig.

IX.

Septemberdagen laa blikstille med klar Luft, sparsomt Løv og hist og her en gul Bjerk eller blodrød Asp nede ved Elven, der gik med speilende Glans nedover forbi Gaardene.

Lyden af Karjolhjul durede ekkoagtig lydhørt i Eftermiddagen nede fra Landeveien.

Det var Kjel, som kom. Han slængte Tømmerne fra sig til Tjenestegutten og fo'r ind til Faderen.

,,Det er nu det fjerde Bud, Du har sendt efter mig. Folk nede paa Sagen maa jo tro, her er rent noget paafærde. Jeg véd jo saavel, det er dette Navnet dit, Du vil ha igjen, — slig straks paa sætte Flekken. Og Du skal faa det tilbage. Men mere end menneskeligt kan én nu ikke drive paa det heller."

,,Mere end menneskeligt," tordnede Doktoren, — ,,det er to Maaneder nu siden den Dag, jeg skulde havt mit gode Navn igjen, — to Maaneder, hvor hver Dag har været en Pine, Kjel! — hver Dag, siger jeg" — —

,,Men Far, kan Du ikke høre," raabte Kjel.

,,Nei, vil ikke høre, — vil ha mit Navn tilbage ... to Maaneder Du, hvori jeg ikke har kunnet kjøre ud i Bygden en Dag uden at tænke paa, at nu sidder der én og anden, som véd, at Doktor Baarvig er gledet ud i at spekulere i Skog, — har udleveret sit Navn til Affærer, som gaar ham tyve Gange over Hodet."

,,Aa ja, risikerer at tjene et Par tusind til næste Aar."

,,Ti, Kjel, — hører Du, — ti, eller, ved Gud" — han løftede Armen. ,,Ikke en Dag, siger jeg Dig, af alle de seksti og tre, — jeg har Tal paa dem og Nætterne med, — hvori jeg ikke har kunnet se din Mor i Øinene. Jeg undviger hende, Du. Vi, som har levet som i et Glashus sammen nu i fire og treti Aar. Jeg siger Dig, — ud med Navnet mit, Gut!" Doktoren gjorde et Skridt og et Greb som efter at ta ham i Halskraven —

,,For Fanden," — skreg Kjel, han skjøv en Stol foran sig. ,,Naar Du er gal og ikke vil høre. Jeg siger Dig jo, at Du skal faa dit Navn. Det er jo akkurat det, jeg har været ude og sørget for nu.

Saa jeg engang kan bli kvit denne Jammeren og alle disse imbecile Budsendingerne."

,,Naar, naar, naar, — til hvad Tid?"

,,Jeg véd ikke, om Du vil høre, eller ogsaa maa jeg gaa hjem og skrive Brev til Dig."

,,Naada, naa, snak — ud med det!"

,,Fanden danse mig, om jeg har set Mage. Jeg kommer her med Resultater slig at ... saa at sige med Lommen fuld af Efterretninger saa gode, som jeg selv aldrig engang havde kunnet hverken haabe eller tænke mig, — og saa: — Ud med Navnet, — frem med det! Tak Gud, én ikke skal kværkes til Væggen. Kan jeg for, at dette lille, bra Navnet dit, som Du siger, sidder slig som klistret fast. Var Du mindre anset, saa slap de Dig saamæn nok, — for det skal da ikke netop være for Behageligheden af at ha med Dig at gjøre" ...

,,Naa, naa, naa, naa, — altsaa" —

,,Ja jeg kommer for at sige Dig, at Skogkompagniet har idag kjøbt Resten af Svartskogene — tredive tusind Maal, — slig, at Eierne har gaat ind med os paa lige Deling, Gevinst som Tab, — og, notabene, — alt at skjæres paa min Sag. Kompagniet altsaa udvidet, Gevinsten simpelthen uoverskuelig, for mit Vedkommende et blot og bart Reguladetristykke: Naar elleve tusind Maal har git mig saa og saa meget Sagskur om Aaret, hvad saa de treti tusind, som indeholder den egentlige veksterlige Skog. Og for dit Vedkommende vil det si', at fire for én nu vil løse Dig ud, straks Papirerne blir oprettede. De under Dig simplemang ikke Fortjenesten; — blot Spørgsmaal, om jeg ikke burde benytte Leiligheden til at betinge Dig nogen Overpenge for Aftrædelse."

,,Ikke, — ikke én Øre, — ikke en Øre, Kjel, — jeg vil absolut ha det gjort i Stilhed, — bare Navnet væk. Faar ikke Fred før. Den Dag, jeg faar det tilbage, blir din Far en anden Mand igjen. Gud be-

vare Dig, at Du kunde føre mig ud i dette, som er saa ganske udenfor det, jeg har Sind til at staa i."

,,Det bør kunne ordnes alt i Løbet af næste Uge," — udtalte Kjel grundende.

,,Ja, Far, dette blir nu en hel Fremtid for mig det — at datere fra idag. Og jeg maa sige, jeg holder ikke længere ud at staa og se Flisene ovenfra John Vaalers Høvleri drive ned forbi Bruget. Jeg kommer til at udvide mig med ét jeg ogsaa nu. Jeg gaar med saameget Held i Lommen, at jeg næsten blir ræd selv. Faar nu ned til Thekla og melde hende det. Høi, ja Far, det var et Pust før det kom istand!"

,,Jaja, — det kan være vel nok og ypperligt nok. Men Navnet, Navnet, Gutten min. Det vil være som jeg kommer ud af Slaveriet den Dag, jeg ser det igjen."

,,Neimæn forresten, om jeg trode, Du kunde bli saa overdreven, Far ... Navnet dit skal Du ialfald faa da — og det med Tak til. For det var nu det, som har gjort mig til Sparebankdirektør, — og Resten idag med."

,,Ja, det er ialfald en Trøst," — mumlede Doktoren.

,,Og som Sparebankdirektør vil jeg bli siddende nu, ser Du. Der kan ingen kaste mig længere. Jeg er som Troldet, de engang har faat paa Ryggen, jeg. For, jo mere de gjør af mig, desmere Kredit faar de selv. Op med mig, op med dem selv, ned med mig, ned med dem, — hele den ny Affærsverden heroppe. Jeg er akkurat deres Mand jeg, — jeg selv og ingen anden!" — nikkede han, som han satte Hatten paa.

,,Her kommer Posten, Far," — raabte han ind fra Gadedørstrappen.

— — Doktoren havde læst sine Breve og drev lidt efter med en Seddel i Haanden nedover Havegangen.

Dernede høstede Fru Bente Glasæbler. De turde ikke rystes ned for ikke at bli stødte, — maatte tages ét for ét ved Hjælp af en Trappestige, som Massi støttede, medens Moderen var oppe og plukkede og lod dem forsigtig række ned paa et udbredt Teppe.

,,Ganske pudsigt, Bente, — ikke saa galt ... Tror virkelig, jeg begynder at profitere af Kjel, Du, — faar her sendendes ikke mindre end to hundrede Kroner i Honorar fra Skogeier Haaken Harstad. Jeg skulde ta meget feil af Menneskene, om dette ikke er af et Slags forsigtig Trang til at ha en god Stjerne ogsaa hos Sparebankdirektørens Far. Jeg kan saamæn ikke rigtig skikke dem tilbage heller med Besked, at de ikke hjælper paa Laaneansøgningerne i Sparebanken" ...

Der trillede et Æble ned paa Teppet med en vis Fart.

... ,,har netop god Brug for dem indover til Minka, ser Du."

,,Du skulde ikke spase med dette, Baarvig. Er det virkelig, som Du tænker, saa var dette ikke hyggelige Penge."

,,Aa véd Du hvad, Bente, — saavidt indirekte Sportlèr tør jeg nok ta paa min Samvittighed, for alt det, jeg plukker mig til Slægtens Trivsel. Man faar uvilkaarlig en hel Del andre Indtægter ogsaa Du, naar éns Søn stiger, — i Skikkelse af forøget Estime og Hensynstagen etc. Og Kjel er adskillig paa Toppen nu."

,,Vi maa huske, at saadant kan gaa baade op og ned, Baarvig, — som Blondin, der gaar over Niagara," — mumlede hun.

,,Ja la os endelig drive paa med at se trist og svart. Jo mere Fremgang, des betænkeligere Ansigter. Naar Sagbruget hans nu fyldes med Tømmer fra hele Svartskogen, saa han bare ikke aarker at ta mere og maa udvide sig, saa skal vi sørge og

sukke, Du; og se paa Gutten med disse Øinene, som én kan bli gal af. Ja, for nu er det virkelig lykkets ham at sikkre sig den Side, som er uden Risiko, — Sagskuren, — for hele Skogskompagniet. Det er Fløden det."

,,Ja, maatte det være saa vel. Det er altsammen saa ængstelig storartet, — og — kan der egentlig være Affærer uden Risiko, Baarvig?"

,,Hu, — rent en Galskab. Altid, som der var et Krudttaarn dernede hos Kjel. Naar det gaar fremlængs, skal det gaa baglængs ... Det er blet, saa jeg rent gruer for at komme med en god Efterretning dernedefra, — som Du med Villie tar Glæden fra mig. Jeg gad rigtig vide, om jeg kom og sa, at det holdt paa at ryge overende" —

,,Og det var forbi," — udstødtes uvilkaarlig oppe fra Stigen.

,,Hvad ... Tror jeg ikke, Du sidder deroppe i Æbletræet som en Uveirskraake — — Saa fornøielig, saa opmuntrende Du" ...

,,Saalænge bare ingen Flom dernede fra kan rive vort Hus og dit gode Navn med sig."

,,Tvi, — dette fortærende bestandige, hold Dig undaf, hold Dig undaf, hold Dig vel undaf din egen Søn."

,,En, — to Karjoler nede i Bakken," — varskode Massi. ,,Den forreste er Forvalter Lunde, og saa Inspektøren."

Der kom noget lettet i Doktorens Mine, medens han gik op mod Haveporten.

Ialfald en Anledning til at faa slaaet ihjel Aftenen ved en Boston. Egentlig jo alt bare gode Efterretninger, som burde fortjene sin Toddy.

Massi, som havde været nede paa Bruget om Formiddagen og set til lille Baard, gjenoptog den afbrudte Beretning og Prat med Moderen:

,,Jeg vil aldrig gifte mig med en Dot, Mor."

,,Nei, det holder jeg rigtig med Dig i, Massi."

„Kjel er en Dot."

„H—m" ...

Massi vilde ikke sige hvorfor; men Kjel var en Dot.

Hun stod og grublede lidt.

... „Om jeg nu giftede mig, saa kunde mit Barn godt bli en Opfinder eller en Lærd eller en stor Mand, som kom til at styre hele Staten. Der er ingenting iveien for det, vel?"

„Gud bevare Dig, Massi, gaa ikke med slige Tanker, skru Dig ikke op til nogen Galskaber."

„Men der er da ingenting i v e i e n for det. Jeg spør jo bare. Det kunde jo hænde. Cæsars Mor eller Luthers Mor vidste jo ingenting om, at de skulde faa saadant mærkeligt Barn, de heller ... Eller Napoleons Mor, som fik en Keiser."

„Se Dig om rundt i Bygden, Massi, om Du synes, der gaar nogen Napoleoner eller Hannibaler mellem Ungdommen."

Massi saa ikke overbevist ud.

— „Og tænk paa, hvor skuffet alle Mødrene vilde være over sine Børn, om de havde gaat og drømt om bare Hannibaler og Morten Luthere — — Og hvordan jeg vilde syntes om Jer Børnene, Du, for I er absolut ikke noget af den Sort, nogen af Jer. En Mor skal takke Gud, om hendes Barn er et bra Menneske."

„Ja, men det k u n d e hænde, Mor," — ivrede Massi, „jeg siger jo ikke mere."

„Og den Slags overspændte Tanker, Massi, ender bare med Skuffelser. Den, som har ventet lidet, blir glad, naar han bare faar mere, Du."

„Men havde Du da ventet saa lidet, Mor, — for Du er da gla' nok i os."

„Jeg siger ikke det, Massi," — lo Fru Baarvig, „at ikke din Mor ogsaa kunde ha tænkt, at Livet skulde være som et underligt Eventyr „søndenfor Sol og østenfor Maane og bagom Babylons Taarn",

da jeg var paa din Alder. Men vi lærte os saa fort af med det. Det laa ligesom i Luften dengang at bli nøisomme. Nu er det, som der er slaat op en hel Væg, saa Verden ligger der og blænder, og ingenting er umuligt mere. Men, ser Du, der skal Kraft og Arbeide til, Massi. Og der er nu saa mange, som blir staaende ved bare at fantasere og se sig selv store," kom det bittert. — — ,,Nu ligger det i Luften at drømme og forespeile sig høie Ting og mærkelige Skjæbner. Men jeg ser ikke, ser ikke, det blir andet end Luftkasteller og Skuffelser, — ser ikke, de naar det. Pas Dig for al Indbildning om, at Du er en Undtagelse, Massi" —

,,Men det kan da hænde, Mor, jeg siger jo ikke andet end, at det kan hænde" ...

,,Tror ikke engang, det kan hænde, Du. Hannibals Mor eller Far følte nok, de havde Arten i sig, — det kom ikke saa rent dumpende uventet heller."

Massi saa betænkt ud. Her var noget tilbage at drøfte. Hun forbeholdt det til Schulteiss — — naar hun indbragte det paa en fin Maade og lod, som hun mente Minka.

,,Jeg skal ta Kurven, Mor, og bære op altsammen, bare Du vil komme ordentlig ned af Trappen."

Da Æblerne var bragt op paa Gulsalen, og hun var færdig med at lægge dem udover Bordet, angreb hun Schulteiss, som stod i Gangvinduet og fulgte Arnts to Dynamitsprængninger, der dundrede gjennem Luften henne fra Lysthushaugen og fyldte Høstdagens Stilhed med en vidtrækkende dump Skralden.

— — ,,Jeg vilde rigtig sørge, om Minka gik derinde i Byen og fik sig en dum Mand," begyndte hun saa.

Schulteiss studsede. ,,Er der noget, — har Du hørt noget?" — udbrød han ilsomt.

,,Neida: men jeg siger bare dersom, — og at jeg vilde sørge saa."

,,Isandhed, en høist besynderlig Fiktion af Dig,

Massi, — saa ganske aldeles totalt udenfor Mulighedens Grænser — — medmindre", — han fik igjen et opskræmt Udtryk, — ,,Du har nogen Antydning, om aldrig saa lidet virkeligt Faktum, hvorpaa Du kunde bygge din ... Ingen? — Ingen? ... Virkelig ingen? ... Nei naturligvis ... Ehe, — ehe," — lo han —. ,,Men Du vilde alligevel sørge saa? — Ja det vilde saamæn jeg ogsaa, — en dum Mand, en dum Mand ... isandhed en ganske kostelig, — umulig Idé" — —

,,Ja men sæt nu, at hun tog en dum Mand, — én, som hun indbildte sig var klog, men som var dum. Var det saa ikke sørgeligt?"

,,Umuligt, — bare umuligt."

,,Jeg skal sige Dem, at jeg har belavet mig paa, at hun skulde faa saa rent mærkelige Børn, som jeg saa skulde bli Tante til. Og, naar hun nu" —

,,Et besynderligt Thema ... en, saa at sige, næsten utaalelig græsselig Supposition, som jeg helst vilde forlade ... He he, en ung Piges Naivetet kan isandhed — overraske.

,,Jeg spør ganske simpelt, om ikke en dum Far faar dumme Børn."

,,Jo, — det vil sige — jo, ja, — maaske Moderen til Gjengjæld kan være desto mere begavet. — Overhovedet det Spørgsmaal — har saa mange Sider."

,,Men, om Minka nu holdt af en rigtig smuk og stolt Mand."

,,Minka ... Jeg ber Dig, Massi, Du taler, saa jeg koldsveder."

,,De siger jo selv altid, at Minka er saa mærkelig, — og, naar nu hendes Mand ogsaa var saa mærkelig" —

Schulteiss stod et Øieblik, der bevægede sig et stigende Oprør i ham ...

,,Din Tankegang er ufølt, — lar sig kun undskylde," — udbrød han, — ,,med den uvakte unge

Piges krasse og barduse Forestillinger. Der leger endnu Dukker i dit Hode, trods dine seksten Aar. Den blotte Tanke er" ... Han gjorde et Kast paa Hodet. — ,,Minka! — den stolte Jomfru — med den høie Opgave — og den store Forventning — hun, — hun hengir sig aldrig til nogensomhelst ,,mærkelig", — mærkelig Knebelsbart — mærkelig Skjønhed — mærkelig Fagmand — mærkelig Nordpolsfarer — —. Thi, — og hør og forstaa mig, Du unge Pige, — lad det naa ogsaa ned i dit endnu uklare Sjæledyb! — hun bærer i sit herlige Væsen ubevidst den store Fordring til Kjærligheden, — hun forlanger ikke Gods og Guld, — ikke udvortes fortrinlig Skjønhed, ikke denne eller hin særlige Aandsdygtighed, — intet — intet af den Slags. Hendes ædle, høitdrømmende og i Følelsen dybt bundende Natur kræver at møde den store Lidenskab — en Kjærlighed stærk som Livet og Døden ... og, hvor den brænder — selv i en skrøbelig Skikkelse, — der vil hun den Dag, hendes Øine oplades, engang undrende gi sig hen. En saadan Kjærlighed er bundløs som Elementerne. Det forkrænkelige legemlige gløder i den og Aanden stiger ... Og — og," — han stirrede bleg henrykt ud i Luften, — ,,jeg siger ikke, at den ikke skulde eie Evne til at opvække, skabe Genier ... den, som er over — over al Forstand — over al Forstand" ...

Massi saa med en vis Skræk, hvorledes hans blaa Øienstene ligesom svinglede løsslupne ind paa det hvide.

En Stund efter sad Schulteiss paa sit Værelse og læste et Brev, som Doktoren havde rakt ham fra Whistbordet.

Det Brev, Minka engang havde lovet ham, det længe efterlængtede, — idag var det kommet ...

Lyseblaa, fin Konvolut — parfumeret, — Udenpaaskrift til Hr. Kand. phil. Ananias Schulteiss ... sammenklæbet af Minka selv —:

,,Min kjære Ungdomslærer.

Et fuldt Fortrolighedens Brev — til hvem skulde jeg vove et saadant paa den vide Jord uden til én, — én eneste, — Dem, Schulteiss" ...

Det blændede for Øinene, saa han maatte læse op igjen, og han drog dybt efter Veiret.

,,De min prøvede Ven. For Dem tør jeg vise mig, som jeg er, De vil altid forstaa mig, ha Blik for det, der for mig staar som det herlige, —, at optænde Skjønhed og Idealitet hos Tidens virkende Mænd. De forstaar mig —

Altsaa begynder jeg med mig selv ... Brunt antrukket — med rødt eller gult, — en Hat, som skygger lidt for Ansigtet, eller et Halvslør, saa én ikke ser Øinene uden pludselig uforvarende — blot aner dem. Støvler elegante, høitknappede — De véd, jeg har smukke Fødder, Schulteiss, — saa man faar det raske og alligevel udsøgte, ligesom vare for Smudset, i Trinene.

Men det, jeg har maattet studere ud og ind, til jeg endelig har faaet Tag og Greb i det, er Holdningen, Gangen. Jeg har hørt Herrers Kritik, naar de ser efter en Dame. Det er noget bølgende, de vil ha, og Rankheden. Enten fine Hansker eller ingen. Og en elegant Parasol med nobelt Haandgreb. Bag den leger saa Slangen, Magnetismen, oscillerende fra sit Skjul. Man modtar Hilsener og smiler ... bare smiler til egne Tanker og ser intet" ...

,,Aa Gud, hendes deilige Smil," — sukkede Schulteiss.

... ,,stirrer overrasket. — Og tusind, tusind Improvisationer af det kvindelige Geni, — en Grube af Virkemidler.

Ja saadan er Piraten udrustet, den, som er løbet af Stabelen fra Deres hjemlige Havn, Schulteiss.

Jeg betror mig til Deres dybe Forstaaelse. Deres Sjæl vil ikke formørkes af Mistanken om, at jeg gir mig hen i nogen Svaghed, — i noget, som ligner en ordinær Forlibelse:

Jeg føler, at jeg er nær, — meget nær — ved at ha Finsland i min Magt, at jeg eier en Dragning, en Indflydelse, han ikke kan modstaa. Havde jeg ham først helt, saa jeg kunde sætte al min Glød og Farve ind i hans Digtning, — aa, Schulteiss, elektricere en saadan Mands Pen, saa det egentlig var *mig*, som gnistrede af den, — og han kom til at digte bare Minka!

Men noget er der iveien, som kaster sin Skygge.

Og nu er jeg dobbelt, — to Gange oprigtig, Schulteiss.

Jeg er saa bange for, at De skal forlægge eller miste Brevet paa noget Vis, saa det røber mig, eller Deres Miner gi nogen Mistanke!

Jeg har ikke været i Byen isommer, som Poststemplerne og Datoerne paa Brevene har vist. Jeg har levet paa Turistfærd oppe i Fjeldene i et Selskab af Literater og Kunstnere. Vi har besat tre Sætre og vugget paa et herligt Høifjeldsvand, hvor vi har kunnet se os selv i magisk Speil, og jeg har siddet i Bondedragt og blet malt —

Jeg følte mig som en Prinsesse, en Tilværelse omduftet som af en høiere Aroma, — helt til Finsland saa pludselig igjen tog nedover.

Hvorfor, hvorfor? — det er den Skygge, som formørker ...

Det blev for mig med ét, som hele Aanden i Tingen, det, som havde git al denne berusende Fortryllelse, var borte. Jeg var først mig selv igjen, da jeg iforgaars atter stod herinde i Byen i den samme Luft, som han indaander ...

Her skulde jeg ha fortsat Brevet —

Men tænk Dem, som jeg nu var ude i Skum-

ringen, bøiede en Mand sig nær og saa paa mig ... De Øine staar for mig, — de forfærdelige Øine ... De gjætter, hvem det er — dette græsselige Menneske" — —

,,Varberg ... Aa Gudske —", brast det ud af Schulteiss. —

Han blev siddende og dukke og dukke med Ansigtet i Hænderne og stønne, medens et blegt Solstreif fra Septemberkvælden ligesom sluknede paa ham.

X.

Fru Thekla kom hastig op ad Veien med Paraplyen mod Regnen. Hun gav sig ikke Tid til at faa Galoscher og Kaabe af sig i Gangen, men gik lige ind til Doktoren.

,,Jeg vilde gjerne tale med Dig, Bedstefar Baarvig," — lød det ophidset.

,,Noget paafærde med lille Baard?"

Hun rystede paa Hodet og satte sig hen i Sofahjørnet. Der gjærede noget i hende, og det varede en Stund, før hun yttrede sig.

,,Jeg kommer for at raadføre mig med Dig. Jeg har ligget vaagen i hele Nat, — betragtet Sagen fra alle Sider, — og nu vil jeg gjerne ogsaa se, hvad Familiehensynet siger — helt rundt. Jeg vil vide nøiagtig, hvor langt min Pligt gaar — som Hustru, — over min Pligt som Menneske er jeg klar. Her er et Dilemma, — hvor langt jeg ved Ægteskabet har bundet min Person."

,,Men, kjære Thekla, Du taler, som der var noget alvorligt iveien mellem Dig og Kjel."

Thekla smilte bittert og lagde Hodet bagover mod Sofaryggen:

,,Aa nei, i det Kapitel — for at begynde Oprigtigheden — intet andet end det, at vi overhodet har giftet os."

,,Jeg ber Dig først betænke, Thekla, om det kanske er saa rigtigt at blande din Mands Forældre ind i Jeres Forhold. At Kjel holder af Dig indtil Svaghed, det véd jeg, og at Du ialfald er ham en sand Ven og oprigtig pligttro Hustru, derom er jeg lige overbevist. Jeg respekterer din Karakter, Thekla."

Thekla drog af og til Aanden dybt.

,,Jeg maa be om Oplysning af den eneste, jeg tør betro mig til, nemlig min Mands Far. Jeg spør og spør op igjen, hvad der er en Hustrus Pligt, og hvor langt den strækker sig. Skal jeg bo, spise, drikke, klæde mig, — overhodet delta i en Mands Spekulationer, der for mig utvilsomt udføres med andres Penge."

,,Gud bevare Dig, Thekla, hvad siger Du" — —

,,For mig utvilsomt."

,,Her er Du ude for en Feiltagelse, Thekla," bemærkede Doktoren koldt. ,,Du maa sige mig, hvad Du grunder saadant paa. Har Du noget Faktum at holde Dig til?"

,,Det er netop det, jeg er kommet for at betro Dig. Jeg kom igaar uventet hjem fra Filialen for Udbredelsen af samfundsnyttige Skrifter, og hørte fra mit Soveværelse Kjel ivre høit og søge at berolige nogen inde i Stuen. Der taltes rent ud om Fallit og Fortvilelse i Anledning af den sidste Handel om Svartskogen. Saa jeg fandt, jeg burde tillade mig at lytte nærmere ...

For det var sandelig ikke saa, Kjel havde fremstillet Affæren for mig! — Den fremmede derinde var en af Medeierne i Skogskompagniet. Han hørtes yderst modfalden. De saa høit priste treti tusind Maal, de kjøbte, lod til at ha vist sig i uventet Grad udhuggede, — en Mængde salgbart Tømmer

var tat ud, lige før Eierne fik deres Misère prakket ind paa Kjel og hans Kompagnoner. Og Kjel optraadte med Argumenter af den Slags som, at en daarlig Spekulation maatte oprettes med en god, — — at Kompagniet fik gribe til at kjøbe Skog i stor Skala, om der saa maatte leves paa bare Terminer, indtil der blev Anledning til at gjøre et Kup! Det første, Kompagniet nu havde at vise, var, at det kunde præstere Tømmer ... For til at gjøre Fallit var der altid Tid, gjentog han —

Og nu gad jeg vide Besked om, hvor langt en Hustrus Pligter gaar" —

Doktoren var graa i Ansigtet.

„Det synes, som om Kjel har havt den ikke lette Opgave at berolige en opstaat Panik hos en Kompagnon," kom det koldt ligevægtig — „og at han har tilraadet at prøve at erstatte en uheldig Spekulation med heldigere. Jeg finder, Thekla, at det er en Hustrus ubetingede Pligt at tie med sin Mands Affærer og ikke lægge Tyngde til, — om der skulde forefindes Vanskeligheder."

Thekla nikkede langsomt bittert ... „Jeg er engang gaat ind i det gyldne Bjerg. Jeg forstaar, jeg har at ta Konsekventserne" ...

„Undskyld, Thekla," — afbrød Doktoren pludselig, „at jeg ber Dig gaa nu, — jeg — jeg —"

Doktoren greb efter en Stol, som for at støtte sig.

„Jeg maa sige," — hun reiste sig og trak Veiret dybt — — „jeg gaar ikke med større Klarhed, end jeg kom, — staar ved det samme Dilemma ... Ja saa ber jeg hilse og sige, at din Søns Hustru ikke havde Humør idag til at se ind i Stuen."

Da hun var ude, drev Doktoren ilsomt og koldsved frem og tilbage paa Gulvet. Han fo'r pludselig hen til Vinduet og stødte det op, — og det brød løs i en voldsom Opkastelse.

Det var en Svaghed, han led under, naar han

kom i for heftig Sindsoprør og ikke kunde faa Luft og Udbrud.

Bud efter Kjel! ...

... Kjel steg just i Karjolen for at kjøre ud til et Møde, som pludselig var kommet paa i Skogskompagniet. Kunde først være oppe paa Elvsæt ved Firetiden.

— — Doktoren sad paa sned ved Pulten og hvilte Albuen. Han var hensunket og forgræmmet og saa ikke op, da Kjel traadte ind.

„Naa da, Far ...

Du er Pokkers stille ...

Skal det betyde noget igjen?"

„Du kunde gjerne være lidt oprigtig mod mig, Kjel," kom det stilfærdigt. „Den sidste Handelen om Svartskogen, den var vel bare saa som saa, for ikke at sige" ...

„Hvor har Du hørt noget om det, Far ... Siger nogen noget?" — fo'r Kjel til.

„Nei, — — men — jeg reiser jo der indover paa Husmandspladserne og hører kanske noget af hvert — Skoghuggerne" —

„Hø—ø, — oprigtig — oprigtig ... var det gjort med det! — Skal s'gu gjerne bekjende, at Vandstanden er lav, — ganske lav fortiden. Jeg benægter det naturligvis lige i Synet paa hvemsomhelst, der skulde falde paa at sige det ... Men mellem os — Joho, — det er slig, at vi er snydt paa Svartskogen, — skammelig snydt — og ikke med Maade heller, synes nu jeg da. Men saa rent galt, som jeg først tænkte, er det nu ikke heller, — jeg trode saamæn, at der skulde været rent blaast og bart for alt det, som Tømmer hed, jeg. Det er det nu for det første ikke. Og saa, — kan vi bare vente i nogle Aar, saa har vi Skogen tilvokset og fuld Chance igjen. Det hele reducerer sig til et Spørgsmaal om at vente — kunne holde Eiendommen paa

Haanden saalænge ... Javist vil det ta lidt paa Kræfterne; men saa er vi nu mange nok om at bære det."

Doktoren sad og stirrede aandsfraværende. Panden laa furet.

„Kjel, — kunde Du ikke paa noget, — noget Vis skaffe mig ud af Spillet," — bad han fortroligt. „Det tar rent ud Livet af mig, ser Du. Jeg maa, maa faa slippe fra det ... Hvad, — tror Du ikke, Du kunde gjøre det for din Far, Gutten min. Du har jo saa mange Udveie, naar Du rigtig griber Dig an. Og jeg er da ikke saa forskrækkelig meget værd. Find nu paa at skaffe mig fra det" —

„Det er s'gu ordentlig blodigt." Kjel begyndte at spankulere i et vist Oprør. „Du kan nu vel tænke, Far, at, havde det ikke virkelig knebet, havde jeg for længe siden skaffet Dig dit Navn igjen og ikke ladet Dig staa der, helt fra før ifjor St. Hans af. En raa'r ikke med alt, — og dette Snyderiet som kom saa gement paa. Sligt gjør, at én maa bruge mangedobbelt Tid til alting. Det gaar ikke saa fort, ser Du, at trække Læsset op for Bakke, som at sidde paa og bare age nedover, naar én er i Held."

„Kjel," sa Doktoren og reiste sig med ét. „Jeg vil betale for at slippe undaf, det, jeg kan opdrive, to tusind Kroner. Du skal faa dem kontant."

„Jagu er det Synd, — gruelig Synd, at dette skulde gaa slig. En kunde levere ud Skjorten sin og sælge den, om det hjalp."

„Og Du mener, Du ikke kan gjøre noget ved det, Kjel, — nu snart," — lød det bønlig, — „ikke — om jeg leverer ud de to tusind heller —?"

„Jeg baade kan og skal, Far, naar Du bare vil gi Tid! — Jeg maatte da i Pokkers Skind og Ben kunne fange en Sjæl blandt alle de Navne, jeg disponerer, — ialfald, naar jeg har sligt at faa det til at gli' med som to tusind Kroner."

„Dem skal Du ha, Kjel, paa Pletten, bare — bare jeg faar Navnet."

„For to tusind Kroner er Grønsaape det, — besynderlig Grønsaape, Far, i disse pengeknappe Tider" ...

Kjel gik og grublede og saa i Gulvet: — „Jeg tror s'gu, jeg har Manden ogsaa, — høit anset i Banken — endnu — paa Grund af særlig berømt Promtitude — og saa af min Forgyldning. Jeg bær mig ad, som de gjør med Russen, naar han skal drives i Ilden, Kanoner bag og Opmuntring foran. Det er svinagtig, at Du skal ud med Penge. Men dem vil jeg nu separat skylde Dig, for det er jeg, som" —

„Paa Pulten, — paa Bordet her skal de ligge, Kjel, — bare Navnet!" —

„Forgalt, alle de Penge, der er bundet i Sagbruget. Det er lavt assureret for fem og firti tusind — foruden Plankerne, som varierer. Havde jeg dem saavist løse. Eller det ikke var saa umuligt at opdrive Laan paa den Slags, jeg skulde være Krøsus med en Gang, kjøbe Aaseralskogen! Jeg har fast skriftligt Tilbud om at faa den for fem og treti tusind kontant, har den paa Haanden; Resten af Kjøbesummen faar staa i aarlige Afdrag. Og ved den Skog er der den Mærkværdighed, at den, — virkelig set baade med mine og andres Øine, — er fuld af Trævirke for hundred tusinder, — har staat næsten uhugget tre og tyve Aar. Og det har sin Grund i, at Svartskogen eier baade Flødningselven og Flødningsretten, saa det lidet lønner sig at hugge der, — medmindre, — mærk Dig det, Far, — man eier baade Svartskogen og Aaseral. Da forandres Perspektivet. Nu skjønner Du, hvad jeg stiler paa. Og fem og treti tusind, — fem og treti tusind —. Hadde det været ifjor! Hadde det været bare før Jul, jeg skulde skaffet dem som ingen-

ting. Rognebærrene hænger ikke høiere end, at jeg næsten kan naa dem" ...

„Du Kjel," — betydede Doktoren, idet Sønnen skulde til at gaa, — „det skadede vist ikke, om Du af og til satte Thekla lidt ind i dine Affærer. En Kone tar sig saa let Tanker, naar der er noget, hun ikke forstaar, og hun kan komme til at gaa der paa egen Haand og gjøre sig op alskens Sammenhænger. Jeg siger ikke, Du netop skal vrænge dine Lommer for alt, som er iveien. Men nu for Eksempel dette om Udsigten til Aaseral, det vilde gjøre hende interesseret, ser Du, — opmuntre hende. Hun vil s'gu gaa nok saa spændt paa dit, hun ogsaa, er jeg vis paa, endda det bare er Forretninger" ...

Endre kom en Dag ganske uventet hjem til Fædrenehuset — for at bli der en Tid af Sommeren, som han sagde.

Han havde netop overstaat endel pinlige Forklaringer inde paa Kontoret hos Faderen, fundet ham besynderlig sagtmodig for ham at være og endel medtaget. Han fordrev nu Tiden med at slentre om paa Gaardspladsen geleidet af Massi, hvem han forhørte angaaende Familiens allehaande Anliggender: — om Arnt, som sværmede for Jernbanearbeidet og drev paa med Veianlæg og Ingeniørkunster og Dynamitsprængen oppe paa Lysthushaugen, og, hvorledes Schulteiss mente at faa ham frem til Middelskoleeksamen til Vaaren før at han kunde komme ind paa en teknisk Skole, — selv kunde hun ta den alt iaar. Massi havde Hast; hun maatte ud og lære noget, — ogsaa paa nogetslags teknisk Anstalt. Hun vilde bli Arkitekt, — tegne og finde op og indrette det ene Hus vakkrere end det andet. Tegning og Mathematik var hendes

bedste Fag. Hun vidste alt, hvorledes hun vilde bygge sit eget Hus. Men det kom an paa, om hun var gift eller ei —.

Og det igjen kom an paa, om hun traf én, hun likte rigtig, rigtig godt —

Endre kilede Monoklen i Øiet: —

,,Lige ens alle, enten de bygger i Luften eller af Mursten, saa rykker der tilslut et Mandfolk ind."

Og hvad var det for noget med Berthea, som havde fartet ned paa Auktionen paa Lystad idag. Var hun forlovet med denne Bygdespraden og Auktionariusen Schølberg, eller var hun det ikke. Eller var Massi et Fæ, som ikke kunde gi Greie paa noget saa indviklet.

Nu fik han Øie paa Schulteiss, der kom ud af Gangdøren, og raabte forceret til ham, idet han løftede paa Hatten:

,,Man befinder sig igjen i Familiehjemmet — det moralske Fjøs, hvor man opdrættes og fedes med Illusionernes Foder. For at slagtes, naar man kommer ud paa Verdenstorvet — hvad De? ... Man trænger til en Rekreation engang imellem, ser De, fra sin daglige Strid paa en Løbebane, hvor man just ikke synes at løbe" — nikkede han, som han steg op ad Trappen til ham.

,,Og saa er man da igjen i det mur- og nagelfaste, — spigerfast alt lige til Anskuelserne ... Eller kan én tænke sig noget mere satanisk indrettet paa Bedrag end et saadant vel indmuret Hjem, hvor man kan gaa og illusionere sig op, hvad man vil, man finder dog sin Mad tre Gange om Dagen og sin Seng om Natten. Man kommer ud i Verden med Skræppen fuld af Troskyldighed," — slængte han saa af sig, som Fru Bente kom, og Kaffebrættet bragtes.

,,Jeg tænkte, det var godt ikke at miste formeget af d e n jeg, Endre," — svarede Fru Baarvig

til, — „det blir nu alligevel den freidige Tro, som holder Modet oppe."

„Hører jeg ikke Spigerhammeren smelde igjen ... Troen paa hvad? — paa at det gaar rigtig og retfærdig til i Verden!" — lo han haanlig.

„Aa ja, Du, man kan nok faa sine Skuffelser; men saa er der nu alligevel til syvende og sidst noget, som bærer."

„Spiger og Hammerslag! — Ja, vi er gruelig retfærdige — herinde i Stuen; især, naar vi sidder paa vor grønne Tue. Jeg kommer hjem som en vaad Hund efter den Børnelærdom. Denne uslidelige Naivetet. Men den synes at maatte til, at maatte uophørlig produceres paanyt i Hjemmene, for at der kan bli Folk nok, som er villige til at la sig ta ved Næsen og føre ud i Bedraget. Det er Naturens egen vise Indretning, lader det til."

„Jeg taaler ikke at høre det Sprog, Endre," afviste Fru Baarvig ham heftig.

„Nei nei, Mor, — jeg tier jo ogsaa."

„Jeg skulde skaffet Jer Børn et moralsk smudsigt Hjem i Opvæksten, er det saa, Du mener? Tal ud, Endre."

„Aa nei; men saadan lidt Trækvind og Revner og Sprækker ud til denne Verdens Daarlighed kunde ikke skadet, — lidt af tidlige Erfaringer om denne gyldne Retfærdighed. Man maa ikke snyde — ikke bedrage, — men vel snydes og bedrages. Men jeg skal ikke forstyrre Idyllen, Mor."

Endre slængte det ene Ben over det andet og gav sig til at slurfe Kaffen.

... „Bare, hvorfor jeg endnu ikke har kunnet opnaa at debutere," tog han det hidsig op igjen. „Intriger og Baghaandsveie, Smiger og Kryberi, Sladder og private Interesser. Havde jeg saavist lært hjemmefra at sætte nogen af de Hjul igang, jeg ogsaa! Ellers, — man kan ha Resonancebund baade for en Shakspeare og en Goethe, eie aldrig

saa dyb Opfatning og Følelse, — kommer der for Eksempel én med et Næseskaft eller en Karakterhage eller to Øine, som ruller med hvidt, — med andre Ord: er man ikke en Kulisse, rejiceres man. Og er man en Kulisse, har kun det Smil at udstille, den Røst at skjælve med, det Grin, der kan se ud paa langt Hold som rørt, da, — om én er aldrig saa dum og tom og hjerneløs, han faar gi Shakspeare, han faar gi Schiller. For han er Manden, han ifølge Verdens Retfærdighed! eftersom han er en tom, tom Kulisse."

,,Sandelig, Hr. Endre, — den evige Strid mellem det ydre Skal og Aanden," stadfæstede Schulteiss.

,,Ellers véd jeg saa inderlig godt, hvordan jeg skulde ta dem," vedblev Endre. ,,Jeg har mine Tvil, om det ikke egentlig er Kritiker, jeg er. Man føler neppe slig indædt brændende Indignation uden at der stikker et Kald under. Verden trænger i høi Grad til at se, hvad Kritik er. Og Stillingen vilde med en Gang bli saa velsignet gunstig, Mor, — saa hyggelig, saa trivelig, saa fed. Istedetfor at være én af dem, som kritice res, — en af Objekterne, blev man pludselig én af dem, som kriticerer, som kan pibe eller klappe, som han bare gider, og dræbe en stakkars Skuespiller bare med at gispe. Ja, der er saamæn intet andet at sige om det hele, — hele Stasen," udstødte han blaseret, — ,,andet end, at man faar saadan Lyst til at krepere. Livet faar saa liden Værdi. Havde man endda lidt af disse usle Pengene, — for saa gli'r alting i denne retskafne Verden. Notabene, saafremt De overhovedet kunde tilfredsstillende forklare mig, Schulteiss, om det virkelig var Umagen værd at holde en Villie. Kineseren siger, at Livet er for kort til at det lønner sig at spare sig rig."

Schulteiss vak til. Han sad aandsfraværende, kun optat af ét — at faa vide noget om Minka.

„Men saa indkjørte er vi med denne „bra Verden", hvor Personer af Aand og Idealitet maa petitionere hos Fæhoderne, at Folk som vi, Schulteiss, der er saa inderlig snydte paa vor Ladning af Idealitet, bare trækker, bare trækker, istedetfor en og anden Gang at falde i Tanker over saadan en liden Dynamitpatron, som Arnt driver med derude, — en og anden Gang faa en vis Lyst — en Skjælven — et Sus i Blodet af Oprør — og Plaf overende hele Stasen. Jeg mener blot saadan en liden Leg med Tanken, Mor, — det ubegribelige, hvorfor vi skal holde en plagelig, bagvendt, dum og nederdrægtig Tilværelse i saa overdreven Pris, saa vi ordentlig klorer os til den med Neglene, naar et lidet Slag paa Knaldhætten i Patronen kunde kvittere det hele, — sprænge Porten — kanske til en større Scene istedetfor denne, som én er saa hjertelig kjed af. En stolt Aand kaster — —"

„En stolt Aand fører ikke den Slags viderlig jammerligt Snak, Endre," brød Fru Baarvig ud, — „Du maa undskylde, at jeg siger det; men, er der nogen, i hvis Haand jeg trygt skulde lægge Dynamiten uden at frygte for andet Misbrug end Deklamation og Prat, saa er det i din," hun tog oprørt Kaffebrættet og gik.

„Hr. Endre, undskyld, — Deres Frøken Søster," bøiede Schulteiss sig hen til ham, — „hvordan — tør jeg spørge" —

„Kan hilse Dem, Schulteiss, — hilse Dem fra hende. Ja, — tja" — trak han paa det, „nye Baner, De. Noget, hun sidder inde med. Lad det bli mellem os, Schulteiss — Men hun blev funden forleden i en hypnotisk Søvn. Husked ingenting bagefter. Mærkelig ... Hun er som en dirrende Nervestreng ... ser sig undertiden som to Personer. Hun har vakt en ikke liden Opsigt derinde. Ymtes om, at Finsland skal ha gjort et helt psykologisk Studium

af hende og vil bruge hende til Hovedfigur i en dramatisk Digtning."

Schulteisses Ansigt lyste med ét op:

„Høist, — høist interessant! Gjenstand for Digterens kjølige Reflektion, indtræder kun inspirerende som Sjælen i hans Værk. Men hengir sig ikke, — hengir sig ikke, — er en fri Kraft, sig selv bevidst. Sandelig alt et Resultat!" ...

*   *
*

Doktoren var paa Hjemtur fra Praksis.

Han havde faret i Fattigbesøg paa lange besværlige Sideveie og befandt sig nu i Dagheldingen igjen i sin Karjol magelig rullende paa den brede Landevei.

Han havde ikke kjendt sig saa let og stærk paa længe, — havde han ikke redet paa en stødende gammel Mær to Mile derinde paa Skogen og spaseret paa sin Fod en sidste bakket uveisom Fjerdingvei frem og tilbage, som om ingenting var. Seig, — tyve Aar i Benene.

Han førte Haanden op til Brystsiden, hvor Lommebogen laa, som han følte efter ...

Han havde gjort den Bevægelse én og anden Gang i hele Dag, siden Kjel imorges kaprede ham oppe i Veien udenfor Bruget og bragte ham Papiret, — det med Baard Baarvig paa, som havde kostet ham saa mange fortvilede Timer, han vilde ikke ha dem op igjen for aldrig det. Han kjendte selv, at han holdt paa at bli gammel paa det, at han vilde kreperet, om der ikke endelig var kommet en Løsning. Men nu laa det da der vel bevaret, — han kjendte igjen uvilkaarlig op til Brystlommen ...

Prægtig gjort af Kjel.

Det var, som han i al denne Tid aldrig havde havt rigtig Ro til at tænke, — havde gaat der op-

skræmt og forjaget af Angst, og igrunden ladet alt derhjemme seile sin egen Sjø bare for dette ene.

Pinedød, hvor han skulde hilse paa Bente!

Karjolen rullede saa magelig dissende paa Askeskjækerne. Han havde havt det for travlt med alskens Folk og Patienter og Strabadser før idag til rigtig at kunne sætte sig ind i, — begribe, — nyde sin ny Situation.

Ak ja, — han pustede med et vist Velbehag, — synes jeg ikke alt, man begynder at bli Baarvig igjen. Affærerne hjemme bør tages anderledes haandfast. Der er paa det sidste blet lidt slapt i Kontrollen baade med Minka og Berthea. Paatide man begynder at tænke lidt paa Fremtiden — —

Og der gaar Endre igjen hjemme. Saadan en nervøs sygelig Selvbeskuen med opspillet Reflektion og sit eget mærkelige Jeg i stadig Transparent, — én kan ikke forsvarlig sætte ham an til nogetsomhelst.

Tingen er, han duer ikke, — er umulig, straks det blot lugter af vedholdende pligtmæssigt Arbeide.

Skulde naturligvis være tat i Opvæksten — — — en Dekomposition eller Forbrænding af Villiekraften helt, til Handleevnen tilslut remplaceres af den bare pure Forestilling, og ethvert Arbeide blir ham utaaleligt.

Saa faar de disse hellige Fornemmelser, som maa dyrkes op, — faar Kald, mumlede han en Stund efter bittert. Pokker slide lange taalmodige Aar med Bogen eller Jerngrevet og Plogen og Gampen eller faa Vabler af Tømmerøksen, naar én kan slippe med at staa paa en Bakke og pave sig og snakke om sig selv — sit eget interessante Jeg — —.

... Man har en Følelse af noget unormalt dimmigt over det hele. Absolut en almindelig Hjernesvækkelse i Tiden med Udslag i alskens Nervesyg-

domme. Kunde ha Lyst til at være ung igjen og ta fat paa den Sag, — faa den lagt ordentlig i Dagen. En Følge vistnok af, at der i vor ene Slægts Levetid er gjort en saa overvældende Mængde af indgribende Opfindelser og Opdagelser, at Hjernen ikke formaar at ta imod og fordøie det. Konsekventserne af hver enkelt saa vidtrækkende, forandrer i den Grad Mulighederne og Begreberne, at først en næste Generation og kanske én til, som er født i den ny Civilisation, magter at indforlive sig i det ... Om vi med engang fik daglig Postgang til Mars, vi vilde ikke forbauses mere end en Halvtime og ha vænnet os til det paa en Uge. Vi har ikke Tid til at tænke ud Følgerne for ny Stød paa Hjernen ... En hel ny Kulturepoke, der falder som et Skred over Slægten ...

Doktoren kjørte og kjørte, medens hans Idéer med et Pust af Ungdommens Ærgjerrighed fra den Tid, da der var Spørgsmaal, om han skulde vælge Universitetsveien, svævede over de videnskabelige Opgaver, som netop nu kaldte hans Fag frem til en førsterangs Plads i Tiden.

En ensom rødlig Stjerne over Skogtoppene hildrede sig ind i hans Tankegang ...

Det var knap saavidt, han kunde se i Gjerdestaurerne ved Siden af Veien. Af og til raabtes han an, maatte holde og kjøre forsigtig tilside for et Plankelæs, der knagede frem gjennem Mørket og skulde til Jernbanen.

Han kom ud paa den lange Sandmo og svøbede paa. Brunen kjendte den Strækning, som den maatte ta i skarpt Trav, efter Taalmodighedens Stand hos dens Herre, med Tilløb opover den bratte Kneik, hvor der blev Udsigt til Doktorbakken.

Oppe i Aasen saa han Lys hjemme paa Elvsæt og et blegt maaneagtigt Skjær nedenunder fra Bruget.

... Første Gang paa over et Aar nu, han kunde

kjøre gjennem Bruget og puste som Menneske igjen. Du har ingenting med det, Baarvig, — ingenting, — ikke indladt Dig i nogetslags Sludder. Kommer ikke mig ved det hele, enten det gaar op eller ned —

Hm—m, det vil jeg nu just ikke sige, — røg Kjel, saa — —.

Han har da vist, at han kunde ta et Tag for sin Far. Tør kanske ha kostet ham baade Løfter og Forpligtelser foruden mine to tusind, — han saa, det gik paa Livet for mig — — —

Stakkars Gut, han kom saa urolig og forskyndet ud imorges, naturligvis stadig Papirer og Forlegenheder. Og med Theklas Øine stadig paa sig hjemme. Hun er sandelig høist uskikket med sine Theorier til at staa hos ham under vaklende uvisse Forholde ...

Hestehovene dundrede over den lille Bro inde i Bruget, hvor et stærkt Lys fra Parafinlampernes Reflektorer under Taget slog blindende nedover ham og Hesten —

Hu—i! — faldt der en Gnist ned i Høvlspaanerne, saa alt stod i lys Lue, var Gutten bjerget, han ...

Gud bevare os ...

Pludselig ubehagelig berørt af Tanken, smurte han paa Brunen, saa Karjolen durede ind i Mørket igjen. Farten stansede først høit oppe i Doktorbakken —.

XI.

Idéen, for hvilken Thekla saa ihærdig arbeidede, havde — det kunde hun med Tilfredsstillelse sige sig, — vakt en vis Sensation. Der havde været

et uventet talrigt Møde til Konstitueren af „Foreningen for reformeret Børnepleie", — indfundet sig en hel Del yngre Fruer og Bænkene tæt besat af moderlig interesserede.

Efter Doktor Stenvigs velvillig indledende Foredrag var der fulgt en ivrig og varmt interesseret Diskussion, hvorunder Meningsbrydningerne havde været noksaa hede og skarpe. Selv Doktorens bekjendte Autoritet paa Feltet kunde ikke hindre, at modsatte Synsmaader fremkastedes og aldeles uforknyt sattes under Debat. Diskussionen havde varet nøiagtig i to Timer og fem og tredve Minuter inklusive Stemmegivningen, der efter den haarde Dyst, med fjorten Stemmer mod ni, førte til Foreningens Oprettelse paa Basis af de af Doktor Stenvig opstillede og af Thekla haardnakket hævdede Principer.

Det var under Stemningen af, at der havde været leveret en ordentlig Bataille mod de gamle forældede Synsmaader og Fordomme, — med Øinene endnu blikkende af Iveren fra Tankeføringen og Replikskiftet og Blodet hedt af Seiren, at Fru Thekla under Hjemkjørselen sad i Slæden med Stenvig, der havde paataget sig at kjøre hende fra Mødet op til Doktor Baarvigs, hvor hun skulde hente sin lille Baard.

Med den samvittighedsfuldeste Nøiagtighed gjennemgik hun under Appel til hans Dom Led for Led, hvilke Feil hun kunde have begaat her og der i Debatten under Forsvaret for hans Idéer.

Stenvigs Opmærksomhed var optaget af den varme, skarpe, for ham saa smigrende Meningsudveksling. Tømmerne hang løse, og Hesten stampede nu møisomt opover Doktorbakken.

„Ja saa har vi altsaa vundet vor første egentlige Seir idag for vore Principer," yttrede han med et varmt Haandslag i hendes behanskede høire; — „lad det ikke bli den sidste, Fru Thekla!"

Der gik et Væk gjennem Fru Thekla; — det Skjær af Festlighed, der laa over hendes Ansigt, forsænkedes pludselig hen i noget grublende uvist.

,,For mig gives der ikke noget herligere end ideel Samfølelse, Stenvig. Og derfor er de aandelige Baand" —

,,de, som skaber éns sikkreste Venneforhold," — fuldendte Doktoren enthusiastisk.

Der kom et resolut Udtryk over Fru Thekla. Hun fæstede de to sorte Braadder fast reélt paa ham —:

,,Vi tar os vor egen Skik og Brug, tør nok vove at føre vort eget Sprog, sige ud vore Tanker til hinanden, Stenvig! Og jeg idetmindste har en Trang til helt Opgjør. De véd fuldt ud, hvordan jeg har det, at jeg, — jeg bekjender det ærlig, — har forvildet mig hen i et Ægteskab med en Mand for hvem Begrebet Princip — høiere Interesser bare er et Mundsveir, der ligesaa gjerne kunde tilhøre et helt andet Element end det, hvori jeg kan aande. De véd, at jeg har git ham mine tilfredsstillende Forklaringer, — at mit Haab i Haabløsheden blot var at kunne faa draget min lille Baard op af al denne levende Begravelse. Og De vil forstaa en Aandsfælles Trang til Klarhed og Opgjør, — Klarhed over Deres Tanker og Hensigter — for det Fald, jeg river mig løs. Jeg siger Dem frimodig, at det vil bero paa Dem, om jeg kan forsvare for mig selv og min Søn at knække Lænken — —. Jeg skammer mig ikke ved Spørgsmaalet, det er min Frihed, mit aandelige Liv, jeg kjæmper for."

Doktor Stenvig stirrede med det rødgule Mundskjæg optrukket til dyb Overveielse ud i Luften ...

,,Sandelig, Frue," — udbrød han paa sin fikse, klare Maade, — ,,et af mit Livs store personlige Tvil, om et Aandsmenneske overhodet har Ret til at gaa ind i et Friheden saa bindende Forhold som Ægteskabet ... uden saa at sige nødt og henført af

den uimodstaaligste, mest tvingende Lidenskab, da den eneste Undskyldning er, at man *nolens volens* trækkes ned i Naturstanden igjen." Han lagde sin Haand venskabelig fortrolig over hendes: — ,,Jeg føler mig paa det dybeste greben af Deres ulykkelige Situation, — og, for at gjengjælde Deres Aabenhed og Oprigtighed med den samme Tillid, — jeg nægter ikke, at det personlige Behag har spillet sin Rolle, sin store Rolle, og at en Fremtid under Deres Øine nok kunde forstærke Følelsen til den Grad, at — — — Men for en ungdommelig Tiltrækning af den Art, der aldeles forvirrer Sind og Sanser, har der dog kun høist uegentlig været Plads i vort Forhold, der væsentlig har baaret en Udvikling og Udredning til gjensidig styrkende Klarhed og Herredømme over Livsspørgsmaalene. Som Stillingen er nu, finder jeg den for mit Vedkommende endnu alt for uklar.

De er, hyp, hyp," — der fulgte et Svøbesmeld, — ,,min Ven og aandelige Kampfælle, — et Forhold, jeg haaber, skal vinde i Styrke og Inderlighed efterhvert, som vi arbeider sammen ... Hyp, hyp, — her er sandelig farlig glat heroppe i Elvsætsvingen" ...

— Fru Thekla var steget ud af Slæden hos Svigerforældrene og kommet ind i Stuen.

Hun havde med en knap Hilsen og nogle utaalige pyh, pyh for Heden faat Pelshuen og den prægtige med Ilderskind bredbræmmede Kaabe af og slængt sig hen i Sofahjørnet, hvorfra hun blikkede forstemt ordknap om sig.

Massi skjød en Fodpude til hende, men saa forbløffet uvis op, det forekom hende næsten, at hun sparkede til den.

,,Naa da, Svigerske," — optog Endre det, — ,,har man maaske tabt Slaget, — skal Vuggerne fremdeles vugge paa de gamle Meier her i dette opstanasige Distrikt?"

„Nei, man har vundet det, om Du vil være saa snil ogsaa at paatage Dig at bedrøve din Mor med den Efterretning; jeg vil nødig volde Sorg i Huset.

Og nu skal jeg styrte i mig Chokolade, saa hedt her er før!" pustede hun og hægtede op for Halsen. „Jeg saa din Mor gik ud for at lave den. Det er vel Bertheas Husholdningsuge, kan jeg tænke, siden Fru Baarvig maa gjøre alting selv ... Hvor er hun idag? er der nogetslags Bygdeadspredelse at ty hen til ... Og, man kunde vel spørge, hvor har man egentlig den unge Dame. Hendes Interesser er noksaa mangfoldige, synes det. Er hun optat, — smaaforlovet, med Hr. Auktionarius Schølberg eller den stakkels lille Studenten henne i Præstegaarden. Høist letlivet! Berthea kan med Færdighed sætte op baade kvik Auktionsmine og en stille, pen præstelig ..."

„Jeg beundrer isandhed din blide Tunge, Thekla. Kunde Du nu ikke for Eksempel være lidt mere meddelsom om det berømmelige Møde idag, — jeg tørster efter at høre noget fra Slaget, — begynder virkelig at bli dødelig nysgjerrig."

Thekla værdigede ham ikke et Ord.

„Naa, den svare Tungsindighed tilside. Jeg tilbyder Dig at referere Sagen paa bedste, smukkeste og eleganteste Maade i en Avis som en Begivenhed, et Tidens Tegn heroppe. Aa Snak, bare put det i mig, saa skal jeg anrette det med passende Sauce. Jeg indøver fortiden den journalistiske Teknik, — forbereder mig" —

„Du maa undskylde, Endre; men Verden er saa fuld af Snak før. Og her er netop noget, Du mindst af alle eier Sans for, en reel Gjerning. Ja, tænk Dig det, Du, vi vil foreløbig ikke omtales, ikke før vi faktisk har udrettet noget ... Du synes vist, det er den omvendte Verdensorden, Endre," lød det ubarmhjertig spydig.

„Nei, nu blir Du mig noget for ligt et Sagblad, det siger ordentlig risp, rasp," gav han af sig med et flygtigt Blik gjennem Monoklen. „Man skulde næsten tro, det er Efterdønninger af nogen huslig Scene hjemme."

„Aa nei, der véd Du jo, at alting er glat. Det sidste, som ikke havde noget at betyde, — det har nemlig aldrig noget at betyde for Kjel, — er, at en af hans Kompagnoner staar paa Hægten til at gaa fallit. Men det synes nu bare at være det rene Held, saa opfattede jeg ialfald hans Udlægninger" ...

Fru Baarvig stod, efter at Thekla var reist, i Gulsalsvinduet oppe paa Elvsæt.

Der slog et tungt, mildt Regn mod Ruden i den graalyse Dag, og oppe i de hvide Aassider svartnede Bjerkeriset over Sneen i lange Strøg af Lindveiret.

Kanske mente det Vaar, tidlig Vaar iaar ...

Vinteren havde været saa endeløs lang, — og der kom idag en saadan Trang over hende til engang at se lidt Sol igjen, lidt bar vaad Jord snart, og noget grønt pible frem.

Det var nu to og tyve Aar siden de kom hid til Elvsæt, hun og Baarvig. Hun huskede altid Lindetræerne med de smaa Ruder dengang bag, og den grønne Gadedør med Løvet over, da de holdt sit Indtog.

Hun havde selv plantet Alleen. Hele Haven havde hun anlagt med Frugttræerne og Bærhækkerne og Aspargessengene. Og Lysthushaugen med Aspene, som nu var blet saa store, at de tog en Del af Udsigten nedover Elven bort.

Der havde nu saa længe været Mørke, Is og Sne, — ruget saa tæt og tungt ...

Det var jo saa hver Vinter ... Og ligesom Elv-

sæt opstod igjen knoplys og grøn og spirende om Vaaren med alt Fuglekviddret omkring i Aasen og alle de indestængte Husdyr, som slap ud.

Men iaar — —?

Det var, som det raabte i hende efter noget lyst, efter en Solstraale, — et Skimt af dette blanke, blinkende Vaarskjær, der ligesom kastede saa for skarpt Skin gjennem alle Ruder og Aabninger, — hun skulde ta imod det uden at myse.

De havde varet saa forlænge disse sorte Nætter. Hun begyndte næsten at se sig selv gaa igjen som et Spøgelse her inde paa Gulsalen ...

Denne mørke Udveisløshed og uophørlige Angst for Børnene ... for Minka, som hun ikke vidste, hvor hun havde, og for Berthea, hvor hun bare vidste det altfor vel, — og som en tung, dunkel svævende Trudsel over det hele — Kjel! ... Hans stadig illuminerede Ansigt, hans urolige Væsen og hele forcerede Maade med den høie Røst og det sikkre Skryt, — hun saa igjennem det som Vand Sønnens svedige Fortvilelse bagom. Aa, hun forstod dette hans stygge Galgenhumor, saa hun skalv i Knæerne og trode Faldet kanske vilde ske imorgen den Dag eller i samme Uge. Efter Jul havde han saagodtsom hele Vinteren ikke gjort andet end kjørt og faret, — i Slæde og paa Jernbane opover Distriktet og nedover til Hovedstaden — stadig med Lystighed og Kortaftener og dette gjæstererende Hurraleben ... Vilde han kjøre fra sine egne Piner, eller trode han at skuffe andre — midt under alle disse forskjelligste farende Rygter om, at Skogkompagniets Kredit var saa dybt rystet. Hvordan kunde han faa det til at glide og glide ...

Hun nærede ikke Spor af Tvil om, at det paa noget Vis var Sparebankens Midler, han nu strøde om sig med, — at hun vilde se ham staa for sig som en bleg rystende Tyv og Bedrager, om hun raabte ham Beskyldningen ind i Ansigtet.

Og, var Baarvig blind —.

Tankerne blev tit saa forvirrede, — hun vidste undertiden i sin Angst ikke ret, hvad hun turde ønske ... om det ikke var bedst, Falliten og Ruinen kom straks, medens hun og Baarvig endnu var ved Kraft og kanske Svindelen og Underslæbene endnu begrænsede.

Hun kunde betages af et Raseri, en ustyrlig Trang til at blande sig ind og faa afsløret, afdækket — —

Gangdøren sloges pludselig i, og Doktoren kom med en vis Fart op ad Trappen endnu i Yderstøvlerne. Han havde Kassen med Reiseapotheket i Haanden og satte den ind i Medicinskabet:

„Ole Maagestad holder paa at overgi sit Bo til Skifteretten, Du, — han er en af Kjels Skogkompagnoner" ...

Bente vak til; hun saa med ét hele Korthuset falde.

„Du skjønner da vel saa meget, Bente, at dette er en alvorlig Læk, et Hul i hans Beregninger, — mere end ængsteligt. Krediten rystes og det er Kjel, som skal holde det sammen alt. Jeg er bange, at Du kan ha havt Ret, Bente. Han har egentlig havt saa liden Kapital fra først af at gjøre med, Du" —

„Ja det har jo netop været en af mine Betænkeligheder, Baarvig, at han drev det for stort."

„Gud véd, hvad Enden skal bli," — kom det forknyt. „Og, udenfor Kredsen af disse nyopdukkede Affærsmænd, bare Fiender, bare Folk, som vil ham tillivs. Jeg siger Dig, Bente, dette kunde stanse en vakker Dag. Undrer mig over, at Du ikke ser det. Kjel kan da ikke ta Penge ned fra Himlen, han heller. Han er reist til Byen imorges."

„Fra Himlen, — nei, men min Tanke er, at han nok vil finde Udvei fra dette — denne Gang ogsaa, Baarvig."

Doktoren stod mellem Dørene i Glasskabet. Han strøg pludselig med en fortvilet Geste Haaret fra Nakken af tilveirs:

„Han skulde nu vel aldrig finde paa at stryge til Amerika vel, — la os sidde igjen her med altsammen og hele Skandalen."

Det fo'r i Bente som en pludselig Tanke, — hun havde hidtil kun set for sig Slavedragten.

„Kjære, Du skulde ikke hidse Dig op med alskens selvlavede Ideer. Nei, nei, Baarvig, jeg mener slet ikke, at vi derfor skulde være uforberedte, ikke itide prøve at vænne os til at se Stillingen, som den kan bli, — tænke os selv det værste, saa vi ikke staar der rent overvældede, om noget kommer paa ...

Kjel har jo slig Evne for Udveie. Og med Sparebanken saagodtsom i sin Haand," — begyndte hun forsigtig, „kunde der jo tænkes Fristelser — en eller anden Uregelmæssighed" ...

„Ret saa, lad os tænke os Dommedag med engang. Som om det er Kjel, der gaar med Bankens Penge i Lommen. Som der ikke er en Direktion, en Kasserer — fem Mand høi, — det vil si', fire uden Kjel, — som passer paa. Du mener, de kan gaa og naske dernede som herhjemme i Spiskammeret dit. Jeg skal si Dig, alt sligt er gjort umuligt. Saalænge ikke Bankskabet brydes op, eller Kassereren rømmer. Og vi faar da betænke os lidt, før vi faar istand, at Kjel er Indbrudstyv. Men saa er det, — slip en Forskrækkelse ind i Fruentimmerfantasien, saa skal én se, — Hysteri med engang, — ingen Ende paa Overdrivelse. Du er blet for nervøs paa det sidste, Bente; man maa sandelig vogte sig for at skræmme Dig op. Og jeg, véd Du, kommer paa Dig, stakkar, med det uden at tænke paa, hvad Du taaler. Og saa er nu tilsidst ikke noget mere hændt end, at denne Fyren har gjort Fallit.

... Men Thekla, Thekla Du, — Kjel er istand til

at faa et helt Storopgjør paa dette. Kunde Du ikke se ned til hende, Bente, og prøve at berolige hende" ...

* * *

Doktoren var høist irritabel om Dagene. Han fo'r op ved den mindste Anledning.

Humøret var slig, at Endre trak sig i Halslinningen og svor paa, at han vilde reise. Det lod til, at man ikke taalte hans Nærværelse i Huset, medens han forberedte sig til Journalistiken.

Og Berthea forflygtigede sig stadig ud af den ene Dør, naar Faderen kom ind af den anden. Hun tog, saa at sige under Lufttrykket af Doktoren, altid Tilhold paa den modsatte Kant af Huset — stedse i Ængstelse for, at der svævede nogetslags tordensvangert Krav i Luften over hende, — en Indkaldelse paa Kontoret og Forlangende om fuld oprigtig Aabenhed angaaende et eller andet ubegribeligt Bygdesnak. Hun tilbragte ængstelige Stunder med at finde ud, om det kunde være det eller det, og udpønse tungefærdige Forklaringer for Tilfældet. Kanske noget om Dansemoroen med Schølberg paa Jørstad, da de hjemme trode, hun var i Besøg hos Klokkerens ... eller de anonyme Breve, hun havde skrevet til Fuldmægtig Jakobsen om hans Kjæreste ... eller — — —

Til Bente lød det, naar Doktoren oppe paa Soveværelset i det uendelige havde gjennemgaat og prøvet Kjels Situation:

„Skjønner Du ikke, at jeg leder efter, hvad Du ser, — jeg piner mig ihjel efter det. Du var aldrig dum, Bente, — har aldrig tat feil. Neigu, om jeg begriber Dig. Og saa dette om Sparebanken. Der er nogle Sind, som er født mistænkelige, Du. — Bare, hvordan det kunde falde Dig ind ..."

— — Doktorens Karjol ramlede og skvættede

om Kvælden i Søle og Telegrop henad Landeveien. Der var Spørgsmaal om Difterit henne i Nedrebygden.

Ude i Blæsten paa Sandmoen mødte han Kjel kjørende i Spræengfart til Jernbanen.

Der fo'r et Ryk, en Hede gjennem Doktoren, da Sønnen braastansede med sammenbidte Læber under Anstrengelsen for at holde sin oppiskede Hest igjen.

,,Stryger afsted ind til Byen med Aftentoget, Far, — har Du hørt, om det har pebet — — maa være der imorgen tidlig ... Banken, ser Du," — raabte han, som han slog paa og alt var langt henne i Veien.

,,Banken" ... sad det igjen i Doktorens Øren som et Nødskrig, medens Hjulrammelen svandt henover Moen.

Doktoren kjendte som en Flimren for Øinene. Det var forresten Mavenerverne, som altid slog sig gale i Utide.

Han tog Skindhuen af for at kjøle Hodet mod Veiret ...

Hei, hyp, — Smeld —. Gjaldt at komme betids til Barnet med Difteriten ...

— — — — — — — — — — — — — —

Det var blet sen Kvæld, da Doktoren kjørte tilbage igjen fra Nedrebygden. Han kunde ikke endnu helt konstatere udbrudt Difterit; men havde tat alle Forsigtighedsregler for at isolere Tilfældet og hindre alt smitteførende.

Han havde dumpet og dumpet nedover den vanskelige Bygdevei fulgt med en Lygte af en af Gaardens Folk, der ledede Hesten ved Tømmen, og hvem Doktoren til det sidste indskjærpede og indprægede Vigtigheden af sine Foranstaltninger.

Det var maaneløst paa denne Side af Natten, — mørkt, saa man knapt saa Tømmerne, af og til med et Skimt i en halvsmeltet Sneskavl. Han kunde først vente at være hjemme over Ettiden.

Det havde været ham som en Lise at ha travlt, — Tankerne optat af den mulige Epidemi, og hvad der nu maatte gjøres for at kvæle den i sin første Opkomst, af Indberetninger og Foranstaltninger.

Nu, han var blet alene, havde faat trukket op Skjærfet, som han vilde, og var faldt hen i at høre Hesteføddernes jevne Dilt i Mørket, af og til med Lyden af et Slag fra Hesteskoene, — dukkede med en Gang Kjels stive, opjagede Ansigt igjen frem for ham.

Han havde set Forfærdelsen i det, — læst sig til noget som henimod briste eller bære ...

Og dette Punkt, som han idelig kom tilbage til, — Fristelsen ved Sparebanken ...

Denne stedse voksende Angst, som han slog væk, men som altid kom tilbage, fulgt af flere og flere Grunde, større og større Sandsynlighed.

Kjels stærke Følelse af at kunne beseire Vanskeligheder — hans Sangvinitet ...

Og — haardt udsat, — jaget — kanske med Spørgsmaalet om Eksistensen hver Dag for Øinene ...

Man maatte ikke være et Menneske — — ikke være Kjel, om — —

Bare en Udbetalingsordre fra Direktøren — — et lidet Misbrug af Bevilgningsmyndigheden ...

„Aa haa haah!" — Han stønnede og krummede sig forover ...

„Aa haa haah!" ...

Og, røg Kjel — —

Den Tanke havde staat for ham saa forfærdelig overvældende før.

Men hvad vilde det ha været, — en almindelig Fallit — slig, som hænder og gaar for sig under trange Tider overalt i Handelsverdenen. Han havde maattet gaa fra Huset og Stillingen, ja, og set til at hægte sig fast i noget, han kunde leve af — —. Naa, der døde ingen af det — —

Men dette ...

Doktoren stirrede med stigende Panik ind i en mørk Væg ... Overbevist om bedragersk Forhold til den ham betrode Bank — grebet, arresteret, — dømt paa Slaveri —

Og vi, — Slavens Far, Slavens Mor, Slavens Søster og Bror, Kone og Barn —

Han bed Tænderne sammen og knyttede Næverne ud.

Stakkars, stakkars Gut ...

Og bare de fem og tredve tusind, saa var han ovenpaa, — var ikke Slave — ikke —

Ptru — ptrrua ... Doktoren stansede Hesten og blev siddende ...

Med det var alting klaret ... Med det ja ... Han pustede over Skvætlæderet —

Sludder ... Er jeg gal. — Pokker véd, hvorfor Gampen staar her i Landeveien. Vil Du — han smurte paa.

... Bare de fem og tredve —. Han saa svært medtat ud, Kjel ...

Slaveri er ikke Fantasi det — —. Lille Baard slængt ud af Redet hen i Fattigstel ...

Det begyndende Sus i Mørket af Fossen ved Bruget blandede sig ind i Tankerne ...

Og Kjel, som har gaat der saa sikker og tryg og likt mellem dem. Og saa — Svindler — Storsnyder — Møllestenen, som drager alle de andre tilbunds, — Bedrager, Falskner. Sparebanken som et tomt Gab i Bygden efter ham ...

Fanden véd, hvad jeg har villet med den Cigaren —

Karjolen ramlede afsted i strygende Fart, medens Doktoren rasende af og til stridholdt og saa igjen brugte Svøben.

En Stund efter gik Farten jevnt; men hurtig i skarpt Trav.

Ved Broen inde i Bruget skridtede Hesten langsommere, som den pleiede ...

Der glimtede pludselig i Mørket mellem Høvlspaanerne en fosforagtig Stribe af et Par i Forbifarende afrevne Fyrstikker ...

Doktoren trak et Par Drag af den tændte Cigar. Saa? ...

Han vendte sig hastig og stirrede tilbage den Vei, han havde slængt Fyrstikkerne ...

Sludder — —. Faar bli Blaastens og Høvlspaanernes Sag.

Brunen satte i med sin vanlige Iver hjemover.

Jeg ser egentlig ikke, hvem der skulde komme til at græde, — om Uheldet var ude, — mumlede han oppe i Bakken. Assuranceselskabet — Banken -- saadanne abstrakte Personligheder uden Blod i sig, der ikke har nogen Baarvig eller nogen Bente, som kan vri' Hænderne og krepere af Skam og Sorg — ingen liden Massi, som maa gaa og skjule, at hendes Bror er Slave ...

Sludder ... Fantasier og Væv — Er jeg fra Vettet? ...

Cigaren, som var bidt itu, spyttede han ud oppe ved Elvsætgjærdet.

Han raabte paa Gaardsgutten, som tog Hesten, — forlangte Lygte og Lys. Han maatte ind i det lille Desinfektionsrum i Baarstuen og rense sig efter Difteriten.

Han stod inde i den karboliserede Luft og vaskede sig ...

Skulde noget hænde ... steg det med Angst i ham ...

Ja, — skulde noget hænde, — saa er Kjel i Byen han —

Mener jeg ikke, jeg har en Skrue løs ikvæld, — ren Feber ... Staar her og ræsonnerer, som jeg kunde være den værste —. To uselige bortslængte Fyrstikker, som, — han blaaste ad det.

Det maa ha tat rent formeget paa mig dette, at jeg mødte Kjel ...

*   *   *

Doktoren vaagnede som revet ud af en tung, urolig Søvn eller Drøm ved et Skjær eller en Lysning fra Vinduet ...

Der fo'r en pludselig Rædsel gjennem, ham. Sveden brast.

Han løftede ikke Hodet fra Puden ... blev liggende og se mod Rullegardinet.

... Naturligvis Maanen — —. Fortsættelse af Fantasierne — rent gaat i Blodet ...

Maanen, som — —

Han laa og saa ...

Det dunklede til, saa Gardinet ikke mere kunde ses, — lyste saa op igjen — uregelmæssigt — — —

Væv og Galskab, — Maanen naturligvis, som er staat op —

Han følte en uimodstaalig Trang til at stige op og se ud fra Gulsalen; men følte, han turde ikke.

Han sad opret i Sengen. Snakke til Bente ... Nei ...

Man maatte da høre noget — nogetslags Raab eller Larm, om der var noget paafærde.

Han begyndte sagte tvilraadig at ta Underklæder og Strømper paa. Det var som en Frist og Udvei for Øieblikket.

„Hvad er paafærde, Baarvig?" — spurgte Bente.

Doktoren fik med ét al sin Energi, han sprang op og fo'r ind paa Gulsalen.

„Gud, det blir saa underlig lyst fra Døren, — rødagtig lyst paa Væggen!" raabte Bente, hun var oppe i samme Nu og strøg Fyrstikker til Lyset.

Doktoren stod en Stund ved Vinduet, før han svarede ...

„Det synes virkelig, som der er nogetslags Ildløs dernede" — kom det trangt hæst. — „Kanske bare Pibebrand — —. Du ser jo, det lyser ikke saameget, — næsten ikke — nu" —

Lysningen dernede spandt sig med et pludselig voldsomt rødligt Udbrud op i en tyk hvirvlende, flammeblandet Røg, saa man saa Elven klar aaben mellem Isstykkerne og tydelig hen i Lensmandsgaardene.

Doktorens Mund aabnede sig som til et Skrig, men lukkede sig igjen. Han drog med Besvær efter Aanden.

„Vi maa klæ' os paa, Bente, — se til at komme derned — skikke Hest og Gut" —

„Gud bevare os, Baarvig, — ser Du!" skreg Bente.

Doktoren stod stum. Han havde hidtil famlet i uvis Angst.

Nu blev det gulagtig klart over den halvbare Mark med nedsmeltet Sne. Man løb nedover fra Husmandspladsene, og Folk og Heste kom farende i Landeveien allestedsfra.

Med ét ligesom sluknede Ilden, den hvirvlende Røgsky blev begsort, og Landskabet aldeles mørkt — bare Maanen —

„De faar Bugt med den. De faar Bugt med den!" stønnede han pludselig med et vildt Haab —. „Sprøiten ved Bruget er kommet i Virksomhed og arbeider ... De raar med det ... Der er Folk nok .."

Men pludselig slog Flammerne høit, — — høiere og høiere i Veiret — som en slikkende Kam op i Mørket med en Regn af Gnister fra Sagmugget og Høvlspaanerne.

Doktoren trak Aanden kort, som Luften var hed i Munden, vendte sig med en fortvilet Armbevægelse og skjød ligesom Synet fra sig ... Plankestablerne ... ingen, ingen Tvivl om, det havde fattet i dem — —

Inde i Soveværelset gik Bente fortvilet rundt paa Gulvet og stønnede og vaandede sig ...

,,Gud, — Gud, — fra Synd ud i Misgjerning" ...

,,Heldigt for Kjel," — sagde Doktoren rolig, — ,,at han ikke er hjemme i denne Nat. Han reiste ind til Byen med Aftentoget."

,,Er det sandt? — Baarvig, — Baarvig!" — Hun klyngede sig krampagtigt til ham ... ,,Og jeg, som kunde mistænke ham."

,,Bente, — hold op, hold op, hører Du. — Vil Du være med eller ikke" — —

— Dernede paa Bruget fo'r Doktoren nu med kastet Frak mellem og ovenpaa Plankestilladserne og ledede Slukningen, medens der arbeidedes med Sprøiten, og Straalen forgjæves skyllede og suste ind i et overmægtigt Hav af Glød og Flammer. Hans svedige Skikkelse skimtedes under Røgen og Gnisterne mellem Planke- og Bordstablerne, speidende efter Udveie.

Han var der endnu, medens Træværket begyndte at prasle og knage og falde, til Ilden forbød det.

Og, efterat Forsøget var opgivet paa et Punkt, søgte han haardnakket at lede Slukningen ind i de smalle Gange mellem Stilladserne, indtil Arbeiderne i den kvælende Hede nægtede og raabte, at det dog ikke gjaldt Menneskeliv.

I Dagbrækningen, medens Røgen ulmede tyk og graa nedover Elven, saas Doktoren med forrevne og svedne Klæder endnu i fuldt haabløst Arbeide med at redde en sidste liden Afdeling af Trælasttomten ...

XII.

Det havde været, hvad Kjel selv kaldte en ljuf Vaar og en sval, liflig Sommer. Han havde siddet i Støvfrak under Solseilet paa Verandaen, var blevet fed. Krediten florerede, han var igjen urokket enevældig i Sparebanken, mødte op med Kontanter paa ethvert Punkt, — og alle disse Ymt og Rygter var krøbne ind i deres Musehuller igjen efter den umaadelige Realisation af hans Værdier ved Ildebranden ivaar, — ialt med Plankerne opimod otti tusind Kroner.

Han havde havt fri Luft og Ferie nu i nær seks Maaneder, baade for Reiser og Ordninger af Papirer, — saa at sige kunnet strække og mage sig, hvad han saavel havde trængt til. Bare lidt Tilsyn nede ved Sagbruget, som var under Gjenopbygning.

Aarets Sol havde været ham blid paa mange Vis. Var det ikke, som Thekla ogsaa blev forholdsvis rimeligere og mere pacificeret, og det ikke blot for denne ustyrlige Mani efter at kræve Opgjør og Greie af ham. Men ogsaa i sit enthusiastiske Tilhængerskab til Doktor Stenvig var hun blet moderatere, saa han ialfald slap at se ham i Stuen mere end én Gang om Ugen.

I næste Maaned skulde Maset med at sørge for Navne, for Afdrag og Renter og Fornyelser igjen begynde. Han var jo bra rustet, — lidt Møie med en Veksel her og lidt Overtalelse eller Skræmsel og Imponeren der — Uveirkoften og Reisestøvlerne paa igjen. Men saa var jo det meste ordnet saa viseligt, at han kun havde Høstterminen at klare.

— Dernede paa Bruget, hvor de byggede og sagede og hamrede og tømrede, saas Endre i Straahatten slentrende sin vanlige Formiddagstur, til Cigaren var udrøgt, og han kunde ta en Forfriskning og en ny Havaneser inde hos Kjel.

... „Ikke sandt, Schulteiss," — udviklede han, idet han paa Opveien attraperede ham, — „Fru Thekla tænker firkantet, De. Men nu er Jorden tilfældigvis rund, har Linier baade i Zigzag og krumme som Slanger, — og saa blir Tankegangen liggende derefter ... Hun er en Nøddeknækkerske, som gaar op og ned og knækker Enten—Eller; men Verdens Nødder passer aldrig ind. Total uimodtagelig for dæmonisk Humor — er overhodet ikke humoristisk, — uden Gehør for andet end Tørfisk. Naar Aviserne som faktisk sket isommer, nægter at ta mine Artikler, — enstemmig Komplot, ser De, fordi de truer med at sprænge hele vor bestaltede Spidsborgerkritik, saa har jeg en Sortie, — min Revolver for den Stund, jeg finder at maatte træffe mit Valg.

Ser De, Schulteiss, jeg gjør mig et særskilt Studium af Fossen dernede ... Særlig et Punkt, — en dyb, malende Skumhvirvel lige under den store Vridning i Vandfaldet. Jeg har prøvet at kaste Fliser og Træstykker did. Nu iagttager jeg Tømmerstokkerne, som stuper paa det Sted. De gaar under i hele sin Længde og dukker først op efter et godt Minut. Forstaar De min Tanke, — et saadant melkehvidt hvirvlende, som Champagne skummende Hul, — man kunde rent med Fryd ende sin Tilværelse i det. Jeg stirrer paa det, og altid med mit eget Lig for Tanken. Hatten drivende nedover Elven ... og et Minut efter Eiermanden dukkende høit op og livløs som Tømmerstokken — væk, forbi, — skyllet bort af Livets Strøm."

Schulteiss lagde aandsfraværende al sin præcise Forekommenhed i Svarene, — hørte og hørte ikke, — gik der optat af sit eget —

... Ikke længere end denne Uge ud nu til den Dag, da begge hans Elever, Arnt og Massi, skulde reise ind for at uddannes ved de tekniske Lærean-

stalter, og han selv forlade Elvsæt — og alt det, han havde levet for i disse mange underlige Aar ...

Minka var halvvoksen, da han kom did, — og nu beredte hun sin Prinsessefærd ude i Verden ...

Han stod grundende over den Plet, hvor den Samtale var faldt ... hvor hendes Fod havde staat ... hvorledes han, før hun blev helt voksen, havde været den priviligerede til at staa i halvtimevis og trække Gyngen. Han manede frem hendes friske Latter og unge lette Skikkelse med Skoene foran flyvende i Luften, medens han trak og svedede, og hun altid maatte gynge lidt høiere endnu — og endnu lidt høiere ...

Oppe paa Gangen stod han hensunken i Selvforglemmelse, — holdt Øie med Døren til Gulsalen, — ventede, — nu kom Minka ... trak sig sky bort, naar nogen nærmede sig, eller saa idiotisk op.

Han lyttede ... hørte hendes Skridt i Trappen ...

Der var en Fjel, — naar den undertiden varslende gav sig og knirkede lidt ... hendes Trin var saa anderledes aandig antydende hendes Væsen end enhver andens. Og, naar hendes Skikkelse, idet hun steg op, ligesom lukkede for Lyset, som blændede fra Vinduet ligeoverfor paa Gangen ...

Han kunde sidde bag Pianoet med lukkede Øine og Nakken mod Nodehylden, indtil Berthea eller Massi kom og vilde spille, da fo'r han op, som han havde travlt eller glemt noget.

Sammenrullet i sig selv, faldt han i Tanker ude paa Gadedørstrappen, rettede sig igjen med et lidenskabeligt omskuende Blik. Dette var hans aandelige Eiendom, — hans Grund: Bænken, hvorpaa hun i sin usigelig forskjellige og variable Skjønhed havde siddet ... Trinene, hvorpaa hun havde traadt — —

Hans lange tynde hvide Fingre greb om Gelæn-

deret, som for at holde fast mod nogetslags Strøm, der vilde skylle ham bort —

Ne—ei, — ha—n lod sig ikke fjerne længere fra den Trappe end, at hans Haand kunde slaa Tag i den igjen, naar hun engang kom —

Man havde tilbudt ham Ansættelse hos den ny Sorenskriver. Ehe, ehe, — han lod sig ikke bortføre af Omstændighederne. Han havde lagt sin Plan forlængst, — skaffet sig Anledning til at oprette en Skole for den opvoksende Ungdom henne paa Lensmandsgaarden. Det var kun Lunden og Lysthushaugen og det Stykke Vei over Moen at passere — naar han igjen skulde se hende. — —

* * *

Det var Arnts Kuffert oppe paa hans Værelse og Massis oppe paa hendes. De stod paa Gab med nyt Tøi lagt op paa Stolene ved Siden af, eftersom det blev færdigt og navnet og strøget. Fru Bentes spæde Skikkelse fo'r letvindt didop, saa med nogle mærkede Linneder paa Armen hid, saa med et Sæt Lommetørklæder did, — op og ned den samme Trappe og de to Veie. Det mindste færdige Stykke var Grund til at svippe op med det. Og selv la hun ned, og selv pakkede hun.

Fru Bente syslede med al sin Sjæl optaget af Forberedelserne til Børnenes Reise. Hun pratede med Arnt og hørte under Travlheden, medens han maatte følge op og ned ad Trappen, interesseret hans enthusiastiske Beretning om Jernbanen over Andes med de forfærdelige Stigninger — en paa firti og en paa tredive — og med Massi, som var „saa arg kjed af alle Endres Floskler og Talemaader" — talte endefrem og fortrolig med hende, som hun nu engang havde Greb paa at bli forstaat af.

Og Schulteiss skulde jo ogsaa ha sit Tøi efterset og istandsat.

Det var Fredag — sidste Eftermiddag, før han skulde flytte.

Fru Bente var oppe paa hans Værelse og leverede ham efter Tal det vaskede og strøgne Linned, hvis Rigtighed han idelig bukkende og modtagende erkjendte.

,,Og saa er det sidste Gang, jeg sørger for Deres Tøi, Schulteiss," sa Fru Bente.

,,Undskyld, — tillad mig at forholde mig taus ... Naar jeg ikke her paa Stedet formaar at finde de rette Udtryk for Deres uforglemmelige Godhed" ...

Han saa ulykkelig pint op paa hende.

,,Naar man har ført endel af Livet saa nær sammen som vi, Schulteiss, og baade faat og git, saa véd vi saa vel, at vi begge har at takke.

De har delt mangen Bekymring med mig, i al denne Tid," sa Fruen efter en Pause ... ,,Jeg kommer til at savne det ogsaa, — mangt et fortroligt Ord" ...

,,Det har været endel af min fattige Glæde — min virkelige ..." udbrast Schulteiss kjæmpende med sin Bevægelse.

,,De forstaar én saa godt, — det er det, som er saa trygt ... Og — og," — hun sukkede, — ,,man har saa mange Angester, Schulteiss ... Det blir ikke bedre med Baarvig, De ... Det er, som der er noget iveien med selve Kræfterne, — han falder ligesom saa hen ... Synes De ikke, han tar svært af, Schulteiss, blir saa mager. Jeg er bange for, at han skal være sygere, end han vil sige, — ha faat et Knæk der nede ved Ildebranden ivaar. Aa, — jeg vilde været saa lettet, om jeg saa ham nogengang bruse op og bli hidsig som før. Han er saa forunderlig udeltagende og uinteresseret. Det er rent, saa det plager ham, naar jeg taler med ham om Børnene —

... Og disse to yngste nu, De, som vi skal sende

afsted" — Fru Bente satte sig ned med Tøiet paa Fanget, — ,,det er, som han har været saa lidt med paa det ogsaa. Og jeg som — ja la mig sige det i en god Stund, — har sligt lyst Haab for dem, — føler mig tryggere" ...

,,Javist, Frue, — Evnerne endog betydelig over middels og begge to ihærdige Naturer."

,,Kjære Schulteiss, De har nu git dem det bedste, en Lærer kan gi, — en Undervisning med Aand. De er i visse Stykker en sjelden, en genial Lærer af den Sort, som Elever takker hele deres Liv igjennem. Men, — jeg vilde gjerne sige noget; — det var, som Ønsker og Fordringerne til Livet under al den Aandstilegnelse og de store Udsigter over Tidens Muligheder, saa let fløi sig vilde. Se bare Endre. Arnt og Massi derimod har jeg søgt at holde tæt til Virkeligheden, — været fortrolig imod dem, — ikke unddraget dem vore daglige Møier og Vanskeligheder i Hjemmet, det, man kalder for Sorger, som Børnene skal holdes fri fra, som det hedder; — de véd helt ud, hvad der er iveien baade med Brødrene og Søstrene."

,,H—m, — angaaende Frøken Minka, Frue, saa tillad — undskyld —; men jeg tror isandhed, hun skal retfærdiggjøre selv de høieste Forventninger."

,,Her er saameget Fremtid i Luften, Schulteiss, at en Ungdom, som vokser op med Hodet bare i de Skyer, maa forstyrres. Men Virkeligheden er trang, klemt af svær Konkurrence, stængt for alle svage og uenergiske. Det er ikke min Visdom, men mit Livs Pine, som har ladet mig se det. Jeg trode ogsaa, det bare var at hoppe i det altsammen."

,,Høist træffende, Frue," — svælgede han. — ,,Kun maa jeg for Frøken Minkas Vedkommende forbeholde mig at" ...

,,Javist, Schulteiss. Men ser De nu — ogsaa for Minka ... Det ligger i Tiden, at alle skal være noget — og det er bra det. Men saa vil saa mange

være Talenter og være bevingede. Og saa kommer de ud i Vidtløftigheder og blir ulykkelige. Det er mit store Haab, og det, jeg saa gjerne vilde, De skulde støtte mig i, Schulteiss, at hun snart skal faa fly'd disse Vingerne af sig. For, — er De ikke enig med mig i det, — hun maatte, maatte ud og faa prøve Illusionerne; de var gaat hende for dybt ind i Blodet."

„Frue, tillad mig, for en saa ideelt anlagt Natur som Minkas, turde den indstrømmende ny Tid anskues som en Befrielse af latente Kræfter. Og isandhed, her turde være Plads for at hævde den eksceptionelle Begavelses Ret i Medhold af Historien til at bryde ny Baner" ...

Stakkars ... stakkars Schulteiss, — sa Fruen ved sig selv, som hun gik ned ad Trappen ... altsaa rent sindsforvirret, naar det gjælder Minka ...

Der havde været Stræv den ganske Eftermiddagen helt, til de skulde ned og spise tilaftens. Massi sad paa Reisekufferten, der netop var lukket til Bortfarten næste Morgen.

„Ja, nu drager jeg seks gode Samvittigheder, Mor" ...

Massi begyndte at opregne og strøg Haandfladerne, som hun kvitterede for hver enkelt: —

„Jeg har tat Middelskoleeksamen med 1,25 —

Er færdig med det, jeg skulde, i Mathematik —

Færdig med Perspektivlæren.

Jeg har passet Husholdningsugen min, saa Du aldrig har behøvet at hjælpe mig, Mor, — det maa Du bekjende, — mere end, da jeg var inde og tog Eksamen.

Lært at svømme isommer.

Og nu færdig med Sømmen og gjort af alle Afskedsvisiterne."

„Ja, Massi, ta det greit, Du ... Du begynder i en ny Tid. Og husk paa, den blir akkurat, som I bygger den. Det er et helt Ansvar det, ser Du. Jeg skal sige Dig, Massi, — saapas gammel jeg er, — og træt ogsaa mange Gange, — jeg vilde gjerne levet om igjen i denne Nybyggertid, hjulpet til at faa anderledes Kraft og Dygtighed og Glæde i Livet, end vi har havt, — faat ind mange af dine gode Samvittigheder" ...

XIII.

I Bygden var Julen hengaat med en Række Selskaber, hvor Doktoren altid prompte mødte; men stedse paaberaabende sig presserende Praksis blev borte tidlig om Aftenerne.

Det var ham en Lise at sidde i Slæden, medens Aaskanter og Trætoppe tegnede sig mod Himlen, Maanen skinnede eller Sneen dryssede. At sidde hensunket i Hestediltets Ensformighed, medens Meien knirkede og gled, og Pelskraven ligesom begrov ham dybere og dybere, og kun en Stjernestribe lyste langt oppe, eller et enkelt Snefnug kunde naa ham, — og saa komme væk fra det alt — —

Slæden, medens Brunen lunt travede, var det eneste Sted, hvor han kunde sovne af, saa han ikke drømte eller vidste af sig og skvat op ...

Aaret havde dreiet sig til Nytaarsaften. Elven suste i den stjerneklare Kvæld under sit hvide Snedække med aabent sort Vand nede ved Bruget, hvor Faldet fossede med Isstøtter og Skjæg af lange Naale.

Der blinkede Lys i Vinduerne nede hos Kjel og

var festlig illumineret i Anledning af, at Sagbruget nu stod gjenopbygget og yderligere udvidet.

Thekla og lille Baard og Kjel havde derunder kjørt op i Visit til Doktorens, hvor man tog Nytaarskvælden stille, og Doktoren selv først sent kom hjem fra Praksis.

Han var træt, — aarkede ikke at ta Lille-Baard op paa sit Knæ; men sad hensunken og fulgte hans Bevægelser med Øinene, medens han nippede til sit Porterglas. Bente havde fundet paa, at han skulde drikke Porter om Aftenerne imod sin tiltagende Søvnløshed. Da de tog Afsked, saa han længe paa Baards Hænder og kyssede dem begge ...

Endnu længe, efterat Slæden var blet borte nede i Bakken og Lyden af Dombjelderne svundet, stod Doktoren ude paa Trappen og saa efter dem ...

Bente laa og hørte Fjernslagene af Klokken nede i Kjøkkenet, som slog tolv ... Nytaar!

Hun syntes, Baarvig laa og kastede sig og pustede saa tungt —

„Ja nyt Aar, — Bente," sa han. „Jeg ligger og tænker paa, hvor forskjellig et saadant nyt Aar kan gaa op for Folk. Saalænge der er Haab og Lyst og alt det; men saa er der Mennesker rundt om, som synes, det er bare en ny Møllesten, de skal bære. Men husk paa, Bente, at alt, alt beror paa Modet, paa ikke at la sig nedslaa, saalænge der bare er en Gnist af Haab og Udsigt igjen, — noget, — bare noget at leve for!"

„Jeg blir saa lettet, naar jeg hører Dig tale saa, Baarvig."

— „saalænge der er det ringeste at fægte paa, — det allerringeste. Kjære, jeg ber Dig, husk paa det, Bente, — selv, om jeg skulde glemme det nogengang —

Ser Du," — kom det efter en Pause, — „jeg faar det ikke ud af Hodet ... disse Stakkarer her og der omkring, som nu i denne Nat føler, at de rent ud ingenting længere har at stride for, — fordi — fordi de er blet saa udfattige paa Haab. — Og saa — hu—u, — skulle ta et helt Aar igjen paa sig" ...

„Aa, Baarvig, det er bare Humøret, som lar Dig ligge og ruge saadan."

... „Nogen Du, som kan ha en hemmelig Misgjerning at bære paa. Og der ligger nok mange saadanne nu i denne Nat rundt om i Verden og drages med Samvittighederne. Naar man har levet en Stund og faat Øie op for, hvor meget ukjendt Sorg og Pine der kan rummes paa denne Jord, hvor man kjører og praktiserer og sætter Lys i Vinduerne og illuminerer til Nytaar, saa kan én ikke undgaa Tanker, Du ... Og en saadan Forbryder, — jeg mener én, som har begaat noget alvorligt, for Eksempel et Mord ... som véd, at, om han aabenbarer sig, blev det til Ulykke og Ruin og Jammer for alle hans kjære, han kan igrunden være underlig stillet, — saa at sige afspærret inden fire tause Vægge i ensomt livsvarigt Fængsel hos sig selv — han behøver ikke at dømmes til det ... og transporteres, nei, — — —

— Sæt, at han havde en Hustru, som han holdt af som sit Liv, og Børn, som skulde frem i Verden" ...

„Fy, Baarvig, — dette er saa uhyggeligt, — holde paa med sligt Nytaarsnat."

„Du skal være snil imod mig, Bente, — jeg faar ikke sove, før jeg har ramlet disse Tanker ud. Den Hustru kunde han ikke betro sig til, — fortælle, at han var en Morder, — han mistede hendes inderste Agtelse i samme Stund. — Og selv, om han skulde kunne beholde hendes Kjærlighed" —

„Det kunde godt hænde, Baarvig, det berode sandelig paa meget det."

„Ja, selv om — ser Du, — saa holdt han ialfald daarligt af hende, ifald han paa det Vis vilde drage hende ind i sin Misgjerning som hans tause medskyldige, der ogsaa maatte slaa Øinene ned for Folk og gaa i stadig Angst for Opdagelsen og dens Følger af Skam og Ruin for hende selv og alle hendes, — udsætte hende for at bli Slavens Hustru og ha Slavens Barn ...

Han vilde vendt Forbrydelsens Tyngde mod den, han havde kjærest og vilde det bedst i Verden —

Saa d e r, ser Du, er ingen Fortrolighed, — ingen Ven længere for ham. Han er stængt ude, Du — ude af Paradisets Have, — han er tvunget til at tie, det er Cherubim — —. Det e r saa, Bente. Det er forfærdelig Synd i slige Mennesker."

„Kjære Baarvig, om Du tog lidt Soda eller Nafta, — det er saa mørke, saa fortvilede Forestillinger, Du der ligger og tumler med, at jeg næsten er ræd for, Du fantaserer."

„Aa nei, nei, Bente, — jeg staar mig bedst paa, at Du lar mig faa tumle dette ud. Saa véd jeg, jeg faar sove og ikke før ...

Og saa det, Du ... Den stakkars Konen kunde egentlig aldrig tilgi' ham, at han paa det Vis havde formørket hendes hele Liv, — gjort hende til en Forbryders Fælle. Hun kunde kanske nok holde af ham; men helt tilbunds tilgi', ser Du ... Menneskene kan ikke tilgi' saadant ... Derfor er Tilgivelsen opstillet saa høit over os som Solen i Religionerne. Og saa, — Du ser, — for ham, — for disse Stakkarer med den Slags Vanskjæbne er Nytaarsnatten som en mørk Væg, — nytter ikke at sætte Lys i Vinduerne. For dem er den sidste Gnist gaat ud — slukt ... Det kan kaldes Nytaarsjammer det, Bente ...

Og nu tror jeg, jeg kan faa sove ... Se efter, om der er slukket nede hos Kjel, Du" ...

Han trykkede hende pludselig krampagtig til sig og omfavnede og kyssede hende.

— Om Morgenen paa Nytaarsdag stod Doktoren pelsklædt oppe ved Medicinskabet og ledte og søgte noget frem, inden han steg ned i Slæden. Han havde en Nervefeberpatient og vilde være borte, sa han, inden der begyndte nogetslags Nytaarsgratulation.

Han ligesom mønstrede Vinduerne, idet han kjørte hjemmefra, stansede siden i Svingen et Stykke udenfor Porten og blev siddende og se tilbage mod Huset, saa Gaardsgutten mente, han maatte ha glemt noget, — løftede lidt paa Pelshuen, smeldte saa paa Brunen og fo'r i stærk Fart nedover Bakken. —

Om Formiddagen fyldtes Stuen paa Elvsæt af Nytaarsvisiter ... Bredslæder og Smalslæder med ringlende Dombjelder, Bjørne- og Ulveskindsfælder stod i Række henover Veien paa den for den høie Sne opmaagede Gaardsplads. Egnens Familier var kjørt derop fra Kirken.

Man gratulerede Huset og hinanden med det ny Aar ved Vin og Kage, og Endre var sin Far en høist veltalende Stedfortræder. Han frembar ikke banale Nytaarsønsker, vidste at variere Udtrykkene, saa der kom Glans og Nytaarshumør over det.

Hans Forraad var ikke udtømt, da den sidste efternølende Visit ved Totiden kjørte nedover Bakken, og han selv gemytlig stod bag paa Meierne for at fortsætte at nytaarere nede hos Kjel.

I Doktorbakken mødte han Faderens Hest og Slæde, kjørt af nogen; men gjorde sig i sin tilslørede Tilstand ingen Tanker ved det ...

— Fru Bente kjendte Hesten og gik ud i Gangdøren for at tage imod Baarvig; hun havde følt sig saa beklemt og urolig siden inat.

Det faldt hende ind, at der ikke lød Dombjelder, og at Slæden mod al Doktorens Vane stansede midt paa Gaarden istedetfor udenfor Trappen.

Da en fremmed Mand steg ud af den, var det med ét, som Blodet størknede til Is i hende; og hun støttede sig til Gelænderet for at komme ned — —
— — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — —

Kjel og Endre var reist hen for at hente Faderen.

Doktoren var, — lød det sørgelige Budskab, pludselig overrasket af Døden ved nogetslags Hjerte- eller Nerveslag netop, som han havde drukket et Glas iskoldt Vand efterat have tilset Patienten. —

— Over Gangen fra Smaapigernes Soveværelse hørtes Bertheas Hulken og af og til et lydeligt Hyl ...

— Foran Gulsalsvinduet stod Fru Bente alene i Mørket.

Hun havde staat der siden Skumringen, ubevægelig, urørlig ...

Stemme og Ord fra inat lød op igjen, — hvert ét grant, som det faldt, — tungt ... sukkende ...

Det var blevet hende gjennemsigtigt alt —

Luerne nede fra Bruget sydede og slikkede — og fortærede ... tonede vé — vé i Luften ...

Hun stirrede stivt forstenet — — — — —
— — — — — — — — — — — — — —

— Der hørtes Knirken nedenfor af en varsomt draget Slæde — og sagte Tale ...

Gangdøren knagede langsomt op, og Mænd bar stilfærdig Doktoren op af Trapperne ...

Fru Bente stod urørlig, efterat han var bragt ind til Leiet paa Gulsalen ... vendte sig og stirrede, — — vendte sig og stirrede ...

— — Sønnerne var gaat ned. — —

Da gled hun sagte hen og lagde Ansigtet ned til den Dødes, Kind ved Kind, — stængt — taareløst ...

XIV.

Det var blevet saa stille ensformigt oppe paa Elvsæt, medens de gik der udover Sommeren.

Der kom ingen Doktor og reiste ingen Doktor med Befaling og Opstyr og et Veir foran sig af det, som nu maatte gjøres inden og uden Huse. Der kom ikke Triller og Karjoler kjørende opover Doktorbakken for en liden tilfældig Visits Skyld, ikke stilfærdig gaaende Patienter, der stansede og forhørte sig paa Trappen, om Doktoren var hjemme ...

I Kontoret var alt uforandret, hang Doktorens Piber og laa hans smukke Instrumenter, — Forbindtasken, som den pleiede, paa høire Side af Pulten.

Gaardsbruget var blevet bortforpagtet for Aaret, indtil Eiendommen skulde sælges om Høsten, og styredes nede fra Baarstuen.

Fru Bente syslede stilt med den indre Husholdning og med Haven. Af og til kom der Brev fra Arnt og Massi. Hun havde sikkret deres Opdragelse med Resten af sin Arv, og der spurgtes og svartes i lange omhyggelige Skrivelser tilbage om Anvendelser.

Oppe paa Gulsalen lød Skridtene endnu mere ensomt tyste i det øde Rum med de spredte Møbler, det umalede lange Træbord og de hensatte Sager, der gjorde den halvt til et Pulterloft. —

— „Saalænge der var en Gnist af Haab, — af noget at leve for," — havde Baarvig sagt ...

Det var det lønlige Omkvæd, der lígesom Elven ikke hørtes om Dagen; men susede op for Sindet i de ensomme Stunder foran Gulsalsvinduet —

Minka ...

Hun gik herhjemme nu isommer som et Spørgsmaalstegn for Moderen — som et blaffrende Haab ...

Minka, — hendes Hjertebarn, i hvem hun havde set sig saa rig gjennem de mange Aar ... som hun havde elsket saa til Svaghed, — følte, hun ikke taalte at slippe! ...

Fru Baarvig havde helt siden Hjemkomsten en stigende pinlig Følelse af, at Datteren havde taget Farve af de Omgivelser, hvori hun havde færdets, de Indflydelser, hun havde været undergivet. Denne drømmeagtige Synken hen i sit eget ... Ligesom Sansen svækket for Virkelighedens Grænser og Hensyn — taaget opskruet Selvfølelse. Hun kom ligesom med noget hængende ved fra en anden Luft fuld af sløvede Forudsætninger og Begreber — —.

Og ubehersket nervøs i sin Tale, oprevet i hver Fiber ...

Hun skulde nu faa gaa her i Hjemmet den hele Sommer, styrke og hvile sig, — vinde igjen sin fine Natur, — komme i Ligevægt.

Til Høsten ... ja, til Høsten ... naar alt her paa Elvsæt var revet op ...

Da maatte det prøves at tage fat; — Minka informere i Musik, og hun selv holde Hus for Børnene derinde i Hovedstaden ...

Og Berthea med sine sørgelige Vidtløftigheder bli sat ind paa en Husholdningsskole ...

— — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — —

— Minka undgik omhyggelig at træffe Schulteiss, taalte ikke at se ham, hendes Nerver var aldeles ubeherskelige paa det Punkt. Hun havde opdaget noget forstyrret ved ham fra første Øie-

blik, hun mødte ham igjen; et Blik havde forraadt det og fyldt hende med Skræk. Hun holdt ikke ud den Tanke, at han vogtede og speidede paa hendes Skridt, følte en stigende Utryghed, saa hun kunde skrige af Angst, blot noget rørte sig ved et Gjærde eller nogen Busk.

Og Schulteiss gik og speidede og listede sig i Veiene og den bakkede Skogmark mellem Lensmandsgaarden og Elvsæt. Det gjaldt at faa et Gløt af Minka ...

Han kunde staa fordybet, sammenrullet i sig selv, ved Træerne i Lunden, — vente under Forvisning om, at Dagen vilde aabenbare hende, — mærkede ikke Regnet, ikke Væden, han stod i, ikke Tiden. Han talte med Minka, oplukkede for hende nogen af sine store Idéer, — følte Aandens høie Forening — hviskede, dyrkede, tilbad i Visionen ...

I lykkelige, ensomt hensunkne Stunder hjemme blinkede han mystisk og smilte ved Speilet og mumlede ved sig selv om aandelige Stevnemøder ... om Minka, som hengav sig aldrig ...

Berthea viste sig en Morgen ved Frokosten med forgrædte røde Øine og ophovnet Ansigt.

Der feilede hende intet, — aldeles intet — bare denne Tandpinen.

Samme Formiddag strøg hun ned til Postkassen paa Jernbanestationen med et om Natten skrevet tykt Brev i Lommen, adresseret: — Iowa City, Iowa U. S. North America — Mr. Ole Berg.

Hun forbausede ved et uafbrudt Hjemmevær gjennem alle de fire Uger i Juli.

Saa kom det en Dag ...

Hendes trofaste, stadig vragede Beiler fra Skoledagene, Lensmandens Søn Ole, havde besvaret hen-

des Brev pr. omgaaende: — Aabne Arme, kom, kom! —

Og nu maatte hun ha Reisepenge af Kjel eller Moderen — hun maatte — maatte — — —

— — — — — — — — — — — — — —

Hun efterlod ved Afreisen en, som det syntes, stigende Forvikling af uløselige Gaader, der vistnok længe vilde have optaget Bygdens Gjætningsevne, om ikke Opmærksomheden pludselig var blevet saa udelukkende og voldsomt optaget af Rygter om ny Falliter blandt Eierne af Svartskogen, — og Spørgsmaal om intet mindre end, hvorvidt Kjel Baarvigs Affærer skulde sættes under Administration.

Rygter mødte og krydsede hinanden ...

Det forsikkredes, at Fru Thekla pludselig havde kjørt op til Fogden og forlangt at gjøre Rede og Rigtighed for sit Vedkommende, afleveret fuld Fortegnelse over sine Pelssager, Silkekjoler og Smykker, — Rub og Stub. Hun havde først afstaat fra det, da det oplystes, at den af Kjel selv foreløbig producerede Status viste et Overskud af ikke mindre end seksti tusind — — —

Da Endre med en hans vanlige Væsen høist modstridende hovedkulds Indstormen bragte Rygtet hjem til Elvsæt, lød der ikke et Ord fra Fru Bente.

Dette, som nu begyndte for alle andre, det var hun færdig med —. Forlængst udstridt og opgjort ...

Gjennemlidt alt det, som kunde hænde ... og endnu meget mere ...

Saalænge der endnu er en Gnist af Haab, — husk endelig paa det, Bente, havde Baarvig sagt ...

Hun fik nu værge for det, hun havde igjen —

Hun følte mere og mere, hvor vanskeligt det var at komme tilbunds i Minkas Væsen.

Saa tendre, saa fuld af elskelig Forstaaelse i

Øieblikket, — blev det dog, som der altid maatte begyndes forfra igjen. Og langt inde, der, hvor Afgjørelsen skulde falde, smøg hun sig undaf.

Hun undveg nu helst disse fortrolige Stunder, hvor der varsomt kunde nævnes om Fremtidsudsigter og Planer; der kom som saadant skjult pint Udtryk over hende ...

Paa det sidste var hun begyndt at bli saa urolig, saa pludselig i sin Maade, vak saa opskræmt, indlod sig ligesom kun saa sky, — havde modtat mange Breve og skrevet Breve —

Om Fru Bente aldrig var kommet til at se Udenpaaskriften, havde hun dog forstaat, at det var med Varberg, hun korresponderede.

Og nu hørte hun, at han var kommet til Egnen og bode paa Jernbanestationen.

Det var denne ulyksalige hypnotiske Mysticisme, som det maatte ha lykkets ham igjen at faa Minka hildet ind i.

... Denne Henførelse, som var begyndt med at bedøve eller eksaltere en enkelt Villieevne, og fortsatte med at oprive det ganske Menneske, sønderflænge al Karakter og Selvstændighed, — den maatte ende med et Sjælemord! — Hun saa fortvilende Minka for sig som et villieløst Medium, — Offer for en Eksperimentator — indpustet hans Tilskyndelser — et vandrende Lig ...

— Kjel kom sagte op Gadedørstrappen med Mellemrum og hensunken Stansen.

Han søgte Moderen gjennem alle Værelserne, gik som det kunde være i Mørke og blev endelig staaende og famle ved Døren til Melkekammeret ...

Han hørte Fru Bentes Stemme ude i Rulleboden, hvor hun og Minka ordnede Tøi og lagde sammen Linned til Flytningen.

Som han næsten snublede ind, kom der en pludselig Blegnen, som en frysende Stivhed i Fru Baarvigs Ansigt, det blev saa skarpt.

Kjel rettede sig op til Væggen og stønnede. Det var en Lyd som hæse Begyndelser til Brøl, han ikke aarkede at udstøde ...

,,Konkurs, Mor, — indkaldt til Forhør Klokken tre i Eftermiddag — om Sparebanken" — gav han afbrudt af sig — — ,,og — og iaften blir jeg — arresteret — jeg véd det" ...

Han hang forover med Kroppen, som han ikke kunde bære den, Ansigtet var grønlig blegt, slapt men Angst i Øinene, medens Munden gabede idiotisk —

,,Gaar galt, — Mor," — brummede han hult, — ,,jeg gik bent hjemmefra" — —

Endre kom efter ud i Boden, han var længst paa det rene med Faktum.

,,Her er et Glas Konjak — af din egen, Kjel, — Du trænger til den" ...

Kjel viste det bort med mat Haand.

,,Du faar se til at stive Dig op — —. Ikke — ikke smage —. Man faar vide at møde sin Skjæbne som en Mand — en hvilkensomhelst Skjæbne — ialfald holde en Façade, siger jeg Dig — ikke rentud styrte sammen — — for andet end Døden," — fulgte det theatralsk.

,,Slaveri — ubetinget Slaveri" ... pressede Kjel hæst frem.

,,Her, drik Vand, Kjel," — kom Fru Baarvig, — ,,læg Dig — sæt Dig der i Stolen" ...

Han svælgede et Par Gange af Vandet.

,,I Eftermiddag, Mor — I Ef — —" han skalv paa Haanden, saa hun maatte ta Glasset fra ham.

,,Du maa ikke saa rent la Dig overvælde, Kjel," — Fru Bente strøg og strøg ham som halv fraværende over Ansigt og Haar, medens han pustede

tæt. ,,Gi Dig ikke saa over ... Din Mor, som har baaret og født Dig, Kjel, vil ikke slaa Haanden af Dig."

Kjel ligesom gulpede ... ,,Sla—Slaveri" —

Han sad sløv med hængende Hoved, medens Moderen tørrede ham over Panden.

Endre begyndte at skridte op og ned med korslagte Arme: —

,,Der er Øieblikke, afgjørende Øieblikke, da det er nødvendigt at hæve sig til Oversigten over Stillingen, — søge at bli Herre over Situationen ... Naar de vanlige borgerlige Begreber ikke længere kan bære én, — naar en Mand ligesom er kommet udenfor Samfundets Gjærde, saa tar man Sigte fra det Standpunkt — vælger overordentlige Veie." Han vendte sig: — ,,Forstaar Du mig, Kjel —. Jeg raar Dig til resolut at flygte, rømme Landet — begrave din Eksistens nogetsteds hinsides Atlanterhavet — — for din egen Skyld og for Familiens" ...

Kjel saa dumpt op. Minen sa, at enhver Tanke paa nogen positiv Krafthandling her var spildt.

Endre slængte sig ned paa Væggebænken og lod Benene vippe i bittert Sindsoprør:

,,Slig, som dette staar, kunde man næsten fristes til at være resolut, — med en Gang gi Arnts Dynamitpatroner derinde i Redskabsrummet et Drag med Øksen ... bli aldeles fortvilet — falde paa noget af hvert" ...

Han stirrede en Stund hen paa Kjel —

,,Hør, Kjel, jeg, din Bror, skal følge Dig i Eftermiddag helt, til jeg ser, Du er inde i Retslokalet, — jeg agter at trodse Opinionen" —

Minka fo'r af og til op med et uroligt Ryk og satte sig ned igjen med Hænderne uvilkaarlig for Øinene og stirrede i sittrende Forfærdelse paa Broderens nedbrudte Skikkelse, der netop saavidt ikke faldt sammen.

Pludselig stødte hun ligesom med Haanden Indtrykket blindt fra sig og brød jamrende ud:

,,Nu kan jeg lige saa gjerne sige mit ogsaa ... Du maa vide det, Mor — Jeg, — jeg har ikke formaat at bedrøve Dig med det — Men nu ... Ja, jeg har sagt ja til Varberg! ... Kan ikke andet, — vil heller ikke selv andet," — ivrede hun nervøst ude af sig. ,,Jeg selv vil, siger jeg Dig, Mor, — følge ham, — har bundet mig til ham. Han skal være min Impressario for Seancer ude i Verden — ved mig som Medium bane Indgang for de ny Sandheder."

Fru Baarvig fik med ét som to Lossøine.

,,Du ser paa mig, Mor ... Jeg vil sige Dig, det har allerede været fast afgjort mellem Varberg og mig fra tidlig i Sommer. Det er en Gave, jeg har. Han skal opdrage min eiendommelige Evne ... Jeg maa følge mit Kald". ...

Det frosnede til i Fru Bentes Ansigt ... kom en Forfærdelsens Hvidhed — Afsindets Skygge ...

Der lød igjen ligesom vé — vé ... lange Raab i Luften — som en overjordisk Ynken ...

Hun saa ... hun saa ...

... Minka siddende og ivre og slaa ud med Armene som en automatisk Leddedukke —. Den fortrak sig for hende knirkende af Tomhed ...

Og der gik den anden fremtidsløse og deklamerede om Dynamit ...

Kjel stod pludselig ved Væggen med Halsjernet udstaaende til begge Sider ...

Det blev hende med ét saa svimlende overtyngende mere end Arnt og Massi — Baarvigs Navn — kunde bære ...

— Fru Bente saa langsomt, stivt ildevarslende fremmed paa de tre Børn ...

Hendes stenagtige Ansigt blev askegraat, liggult, medens hun gled ind i Redskabskammeret —

Hun søgte rolig frem Arnts bortgjemte Blik-

kasse med Dynamitpatronerne, — greb saa Øksen og slog til under et vildt Rædselsskrig — — — —
— — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — —

Klokken et Kvarter før elleve om Formiddagen oplevede man i Bygden en voldsom Eksplosion oppe paa Doktorgaarden Elvsæt.

Ulykken maatte være sket ved tilfældig Antændelse af nogetslags opbevaret Dynamit.

Den ene Side af Huset var sprængt i Ruiner, og mellem Tømmer og Splinter laa fire knuste Legemer — Fru Bente Baarvig og hendes tre voksne Børn.

LYSTIGE KONER

SKUESPIL I TRE AKTER

(1894)

PERSONERNE:

Karsten Hegge, Værftseier.
Sara, hans Hustru.
Bedstemor Hegge.
Doktor Finne.
Konsul Ryving.
Fru Jutta Høegh.
Fru Renskaug.
Frøken Fina Wangensten.
En Pige.

Handlingen foregaar i en større norsk Sjøby.

FØRSTE AKT

(Hjemme i Værftseierens Privatbolig. Hyggeligt Arbeidsværelse med solide Møbler. Paa Væggene en Skibsmodel og nogle Sjøbilleder. I Baggrunden Dør til Entréen, til høire Dør ind til den øvrige Leilighed.)

(Karsten Hegge sidder og skriver ved en med Papirer overstrøet Pult. Ved Siden af ham paa Stolen ligger hans Hat og Overfrakke. Sara efterser og ordner forskjelligt i Værelset.)

Sara
(i Morgenkjole, er steget op paa en Stol).

Nei Du, der kan ingen begribe heller, hvor Mandfolk kan finde paa at lægge Cigarstumper. Isch, — tænk helt heroppe i Skibsmodellen paa Væggen! Oline er saamæn undskyldt, hun har nu luftet og feiet i hele Morges, efterat de har holdt Røgeværelse inat; men her opi —? Kan Du høre ... Kan Du ikke se op da, Karsten, — hvad for Slags Varer dit Skib farer med.

(Viser en Cigarstump.)

Hegge.

Nei nei, forstyr mig ikke.

Sara
(hopper ned af Stolen).

Du har ikke faat sovet mere end nogle Timer heller inat, stakkar. Men saa var det nu morsomt, Du, vellykket, — tror jeg ialfald. Du kan ikke begribe min Angst for Vingeléen og Cremen.

Hegge
(distræt).

Saa Du?

Sara.

Og det spør Du om — slig, som jeg var henne hos Dig og sa Dig, hvor angst jeg var.

Hegge.

Begriber Du ikke, at jeg sidder her med hele Værftet paa mig og skriver X for U og seks for sju —

Sara.

Jeg tier som en Mur jeg.

Hegge
(ser op).

Hvad, — hvad nu —

Sara.

Jeg trækker bare Gardinet for, saa Du ikke faar Solen ind paa Dig. Det holdt alt paa at gaa Ild i Haartoppen din.

Hegge
(inde i sit).

Hvad siger Du?

Sara.

Jeg tier aldeles stille, hører Du jo.

Hegge
(noterer Summer fra nogle Papirer).

Seks hundrede og tre og femti ... Tre hundrede og ...

(Leder i Papirerne.)

Sara.

Men at Du virkelig ikke vil huske det, Karsten, at jeg stod og klemte Dig i Armen. Og Vingeléen kom ind som en Suppe, og alle disse Fruerne dine tog slige delikate Miner. Naa, hvad sa Du saa? ... Det er vel det, jeg har været glad i Dig for i hele Nat, skulde jeg mene ... Naa?

Hegge.

Husker det ikke, husker det min Salighed ikke.

Sara.

Folk som vi to, sa Du, som har hundrede Mennesker og et helt Værft at styre med, faar ikke sætte blegt Næb op for en Vingelée.

Hegge.

Sa jeg det? Ja, naar det har kunnet gjøre Lykke hos Dig, saa — (noterer igjen.) Seks hundrede og tre og femti, tre hundrede og —

Sara.

Det har sunget i Ørene mine i hele Nat. Jeg følte mig ligesom vækket — at jeg skulde lade smaa Ting være smaa! Jeg var kommet rent bort i Vingeléen, jeg. Hovedsag blir altid Hovedsag for Dig, om Du er aldrig saa optat og lystig.

Hegge.

Værftet ja!

Sara

(sætter sig hen paa Stolen ved Siden af ham og tar Hatten og Frakken paa Fanget).

Det blir lige nyt for mig bestandig, at jeg virkelig er med Dig paa alt dette. Jeg har ligget inat og drømt og lagt Planer for, hvordan det maa føres med Fasthed og System ogsaa i Huset — den indvendige Side. Du maa tro, jeg føler mig, Karsten, — rent som jeg bærer Værftets store Husnøgle.

Hegge.

Ja, det gjør Du jo ogsaa. Saadan mærkelig deilig Kone, som én blindt hen kan lide og forlade sig paa, saa én ikke engang behøver at tænke paa den Kant.

Sara.

Og jeg faar virkelig ikke ud andet end, at Du er svært forsigtig i Forretninger, Karsten.

Hegge.

Hvad? — Hvad siger Du?

Sara.

Du kan da tænke, jeg grunder over Dig paa al Vis, — jeg maa vide, hvor Du har dit Hjerte henne. Og Værftet er din Sjæls Tanke, det er sandt og vist.

Hegge.

Ja, drive det op!

Sara.

Uf, jeg lurede paa, at Du skulde sige lidt om, at jeg ogsaa var med

Hegge.

Værftet er til for vor Skyld naturligvis. Saa blev det jo Dig alligevel.

Sara.

Ja men om — om —

Hegge.

Om — om — om ... Slig unyttig Theoretiseren. (Vil til at arbeide igjen.) Du — éns Hustru skulde jo være éns skjulte Samvittighed ...

Sara.

Det var pent sagt, Karsten.

Hegge.

Derfor skulde Du ikke komme mig for nær, mens jeg gjør op disse Regnskaberne her — for jeg skjærer mig ganske runde Skiver af Dampskibsselskabets Side.

Sara.

Ikke mere end Du kan forsvare vel, Karsten?

Hegge.

For mit bedre jeg? — betydelig, betydelig mere. Men for vanlig Handelsmoral og Coutume saa — der glider meget ned der. Du skulde vide, hvad for en ubarmhjertig Udsuger, Du er gift med.

Sara.

Brrrrr ... (sætter hans Hat paa sit Hode.) Saadan for-

over sætter Du Hatten, naar Du gaar ned til Værftet om Morgenen. Der er forfærdelig megen Villie under den da, — Damp for hele Dagen.

Hegge.

Ja, det gaar ikke med ømme Talemaader og Elskov dernede.

Sara.

Og saadan skjævt sætter Du den, naar Du skal ud i Selskab, — uhyre flot ...

Hegge.

Sig mig, skal jeg faa Fred til at arbeide i denne Morgenstund, eller skal jeg ikke?

Sara.

Jeg tier bom stille, jeg.

Hegge
(noterer).

... Seks hundrede og tre og femti, — tre hundrede og otte og sytti, — hundrede og en og niti — — (begynder at smaaplystre hen i Tanker.) Det er s'gu Synd i Molly, Du! Manden hendes er opover Ørene forelsket, rent væk og gal i denne unge Enken. Han er fortiden stadig derude paa Landstedet, — piler afsted saa fort, som han bare er færdig paa Kontoret, siger Molly. Og hun har ikke et Øiebliks Tvil om, at de er helt ud enige, de to. Ialfald chikanerer han Molly paa al Vis for at drive hende til at søge Skilsmisse paa nogen elendige Vilkaar. Hun betroede mig Geschichten fra først til sidst igaaraftes.

Sara.

Var jeg Molly!

Hegge.

Hvad saa. Molly er s'gu en saa vakker og nydelig Kone, at hun forsvarer sin Plads, hun behøver ikke at lade sig vrage.

Sara.

Isch ... Men, naar de nu engang ikke holder af hinanden.

Hegge.

Naa —?

Sara.

De maatte da vel helst ønske at fare fra hinanden til længste Kant af Verden istedetfor at vedbli at krangle!

Hegge.

Du er svært letsindig, Sara ... Børnene ... Familien —

Sara.

Aa pyt, — de kan da ikke faa det værre, end de alt har det.

Hegge.

Lad ryke, mener Du. Jeg tror virkelig, Du tilslut ingen anden Moral erkjender end selve den nakne Gud Eros. Han duer lidet i det daglige Liv, Du.

Sara.

Eros, — jeg trode netop, han dude i det daglige Liv, jeg. For, bevare mig vel, hvor dagligdags det blev uden ham. Render de ikke med Børnene ved Skjørterne og skriger efter Manden sin, endda de ser, at han vil ha en anden — og procederer og betaler Advokater. Uf, det blir saa rent modbydelig fladt, Karsten.

Hegge.

Du holder heller med Manden, som stryger sin Vei?

Sara.

Ne—isch, — ikke det heller. Men al denne ufordragelige Lov og Ret paa det. Saadan at bli tilpligtet og dømt til at holde ved Konen sin, som til at indsættes i Tugthus eller Slaveri. — Du Ru-

sken, — Rusken da! En kunde tro, Du var dum. Alle Mandfolk er af Synden formørkede, véd Du det.

Hegge.

Alle Mennesker, staar der.

Sara.

Ja, men jeg taler nu bare om ét, jeg, — om det, vi snakkede om, og det var Kjærligheden. Og den forstaar Mændene sig ikke en Døit paa, aldrig det Snus. For der blir ikke studeret og taget Eksamen i den. De snakker aldrig andet end den argeste Galskab, hvergang de kommer ind paa den Ting. Lykken er, at de er bedre, end de selv véd. — Som sagt, Rusken, jeg gir ikke en Tiøre for, hvad Du siger i det Kapitel. Og var det ikke, fordi jeg holder saa gruelig af Dig —

(Farer hen og trykker hans Hode ind til sit Bryst.)

Hegge.

Nei nei da, — Blækhuset ... Er Du gal — Se nu her — og hele Arket brukket.

Sara.

Aa nei da, — ikke sint nu ... Kjære, jeg skal —. Det var jo bare —

Hegge.

Eros i det daglige Liv, ja. Du beviser sandelig dine Theorier.

Sara.

Vær nu ikke sint, hører Du.

Hegge.

Føre sligt Snak herinde, mens jeg sidder som travlest. Du forstyrrer mig, siger jeg Dig, — — Du — Du — Kan Du ikke skjønne, det gaar ikke an at overfalde et Menneske, som sidder helt inde i en anstrengt Regning med sligt ... Gud hjælpe mig, om jeg véd det Gran af, hvad Du pratede.

Sara.

Nei men kjære Dig da, jeg kom jo bare til —

Hegge.

Hvad til —

Sara.

— at se paa dette Haaret dit — naar det er saa vakkert, og Du ser ud, som Du tænker og blir saa bestemt — (udbryder heftigt) bare, bare det, at det Hode er mit, Du ... (grædefærdig) Du synes vist, jeg er alt for paahængende.

Hegge.

Nei, søten min, naar Du siger, at mit Hode er dit, saa gir jeg mig. Men Eros i det daglige Liv, ser Du, han er — (tar sig og kysser hende) sød ialfald, jeg maatte jo være en Træhest, om jeg ikke mente det. (Det ringer paa Entréklokken.) (Sara farer hastig fra ham og ud af Sidedøren.)

(Doktor Finne træder ind.)

Hegge.

Hvad? Dig Finne ... Saamæn glædelig engang at faa se Dig igjen. Har vi ikke ventet og sukket efter Dig i lange Tider, — baade herhjemme og paa Værftet. For denne Vicedoktoren din han —. Sæt Dig, sæt Dig. Det var ellers en rar Beregning Du gjorde for denne Udenlandsreisen din — bare et halvt Aar, lovede Du, og saa er det draget ud til tre Fjerdingaar.

Finne.

Ja, jeg blev for længe i Wien — interessante Operationer —

Hegge.

Naa, Du vil bli hilset varmt nok. Da Lillegut fik Halssyge her i Høst, kan Du tro, der blev en Jammer paa Sara efter Dig. For denne Vicedoktoren din, som sagt, han —. Sara kan lige saa godt bruge sit eget Hode, siger hun, og det synes Fruentimmerne er det værste, de kan gjøre, véd Du (Finne gjør en hastig Bevægelse hen mod Sidedøren.) Aa nei, nei, — Gutten er fortiden spillende frisk som en Fisk. Men, om Du siden vil se ned paa Værftet ...

Finne.

Du tar Kontorarbeide hjemme i din Privatbolig, ser jeg, hvilket vel vil sige, at Jert Ægteskab fremdeles befinder sig i det første paradisiske Lykkestadium.

Hegge.

Ja, vi har ikke lagt os til hverken Migræne eller Humør ... Disse Hodepinefruer —

Finne.

Og intet Spor af Disput eller Differents i Meninger piblende op.

Hegge.

Hør nu Finne, jeg skal lære Dig noget. Saalænge en Kvinde er forelsket og blindt indtat i Dig, hører Du aldrig noget hverken om Forbehold eller Kontrakter eller Krav paa Rettigheder. Falder hun tilbage til det, saa vær vis paa, Du har hende forloret, det er ligesaa sikkert, som om hun begynder at forsømme Knapperne dine.

Finne.

Altsaa Du staar skinnende af Lykke som en blankstriglet Hest.

Hegge
(svinger op og ned paa Gulvet).

Jo Du, her staar alt vel til, — bare vel ... Næsten he he — i visse Maader altfor brillant. En skal vænne sig til alt, ser Du, ogsaa til at være gift — og kan jo imellem komme til at kjende Husvæggene lidt som en Kasse — saadan lidt lufttæt ... Det er saa kort siden én — Man har jo sin gamle Friluftsnatur —

Finne.

Ja—a, Lykken er anstrængende at bære.

Hegge.

Jeg vil paastaa, jeg er saa vel stedt, som nogen Mand kan være. Jeg kan sige, jeg er paa Raagen og Top af, hvad Ægteskabet overhodet kan by.

Men, er det derfor sagt, at Ægteskabet netop kan by alt. Lidt af éns gamle Frihed til at bevæge sig gaar ialfald fløiten. Jeg mener ikke derfor, at det er for dyrt kjøbt. Langtfra. Og skulde jeg raade Dig til noget, Finne, i din Stilling og dine Omstændigheder og tagende din Natur i Betragtning, saa var det akkurat til at gifte Dig.

Finne.

Tak, tak, Du anbefaler det saa tækkeligt.

Hegge.

Det er bare ét, som er Betingelsen, — den ueftergivelige Betingelse, — og nu vil jeg undervise Dig, Finne, — man maa herske i sit Telt, ubetinget, — uden Prut som Fader Abraham. Iøvrigt med den videste Liberalitet og al Meningsfrihed. Men det er Dig og dit Humør, som fylder Huset, dit og ingen andens, — og for Dig alt er skabt og er til. Saa kan Du være saa evig snil og medgjørlig, som Du vil, — bare ikke slippe Tøilen.

Sara

(i Døren, overrasket).

Nei, Finken! — Er Du kommet hjem ... og Du ser rent udenlandsk ud ...

Finne

(imod hende).

Jeg spør Dig, Sara, hvor er der blet af dine Principer — (gaar hen og hilser og tar hende i Haand). Din Mand gaar her og ræsonnerer som en Stortyrk og Pascha af tre Hestehaler.

Sara

(hen til Hegge og stryger hans Haar).

Ja, men det er min Stortyrk og ingen andens, maa Du vide, Finken ... Han er min Sultan og min Pascha, som bare er forfærdelig vigtig af sin Magt. Saa deilig herlig en Tyran. Det er dette at føle, kjende og vide, at det er bare mod mig, mig alene,

han kan husere og være grætten og urimelig og naadig ... Aah, det er vidunderligt med sligt et Tyranni, Du! Jeg havde ikke Begreb om den Nydelse, før jeg blev forelsket. Om han pryglte mig, naar jeg véd, at der ingen anden er, han kan prygle end mig. Jo, jeg er rigtignok Slave, Finken. Gud bevare mig for at bli andet, saa glad jeg er i den Lænken.

Finne

(reiser sig braat).

Jaja, — alting staar bare yderlig vel til i alle Maader her i Huset. Det er nok for mig det — for idag. Farvel.

(Vil gaa.)

Sara.

Du vil da ikke løbe fra os slig, Finken, — ikke engang saameget som kige paa Gutten!

Finne.

Hellere en anden Gang. Man maa jo vise en svare brændende Iver efter at komme først til hver især af sine Patienter.

Sara.

Du kan da sidde ned og snakke lidt. Vi havde Selskab igaaraftes, maa Du vide, — kom sent i Seng og er lidt forsofne. Karsten havde fundet paa at be sammen endel gamle Venner fra Opvæksten. Du véd, naar man har levet al sin Tid i samme By ...

Hegge.

Gamle Flammer, som er afdøde til Venskaber, begriber Du.

Sara.

Ja, Du kan tro, de er kostelige, naar Karsten siger dem Oprigtigheder, saa de næsten graater og alligevel *maa* le. Han har Privilegium paa det. Og de finder sig i, at han slaar sig vittig paa Mæn-

dene deres slig, at Gudhjælpe os, om de fik høre det. Karsten har dem saa aldeles fra gammelt.

Hegge.

De finder s'gu ikke deres Regning ved at bære det hjem, nei, — men de paaskjønner det saa velsignet, naar jeg flaar dem!

Sara.

Det er saa morsomt, de er helt Kammerater. Og paa det Vis faar jeg vide saameget om, hvordan Karsten har havt det før min Tid, skjønner Du. Det er det, jeg er saa umaadelig nysgjerrig efter, for det er, som jeg maa eie ham helt lige fra hans tidligste Tid. Og de ler og husker op og har saa mange Hemmeligheder sammen — og Vitser, som jeg bare ønskede, jeg forstod. Rigtig saadan et raffineret Kompagni.

Finne.

Snurrigt — — —

Sara.

Hvad er det, Du sidder og mumler om, Finken?

Finne.

Ingenting — — denne underlige Kvindenatur ... At en hidsig forelsket Kone virkelig kan gaa der og snuse til alle Mandens udbrændte Lysetander, og de ryger ikke, svier ikke det mindste i Øinene.

Sara.

Du mener, jeg skulde bry mig om, at Karsten har været forelsket, — naturligvis har han det. Og naturligvis har jeg ogsaa været det baade to og tre Gange, før jeg saa Karsten og blev det for Alvor. Og jeg skal gjerne bekjende, at den ene Gang var det i Dig, Finken. (Finne gjør et uvilkaarligt Ryk.) — Bare holdt paa ... Det var det første Halvaar, da Du bode hos os som medicinsk Student inde i Hovedstaden. Jeg havde virkelig begyndt at sværme og udmale mig Dig som en stille ideal Lærd. Men, da

Du saa en Eftermiddag inde hos Tante hjalp Dig istedetfor Theske med den Blyant, Du havde brugt paa Anatomikammeret, saa forduftede Du — som Ideal da, forstaar sig, — og fik jeg den Ven, Du er blet for mig istedet. Naa—aa, ser Du, — saa blir Du selv ogsaa en Lysetande.

Finne.

Jeg har heldigvis — he he, — aldrig været indbildsk — og (rykker heftig til) — vil ialfald nødig ose i Stagen! (slaar det hen.) Naa da ja, — og saa morede I jer igaaraftes?

Sara.

Ja, vi morede os. Men saa er han saa galant, véd Du, Karsten. Og, saa tog han sig for at følge Fru Molly Ryving hjem, helt indover til der, hvor de bor paa Villaveien. Og jeg, som sad oppe og ventede og ventede for at faa snakke om Selskabet og alting! Han kom ikke hjem før Klokken var over tre.

Hegge.

Aa, man faar offre sig lidt engang imellem. Og et mageløst Maaneskin var det. Molly har en mærkelig Sans for Naturen. Vi drev helt op til Klevberget og saa Havnen og Byen overdrysset med Sølv.

Sara.

Og jeg, som holdt mig vaagen og ventede og biede paa Dig!

Hegge.

Kunde ikke for, at Maaneskinnet var vakkert, ser Du, Vorherre fandt nu engang paa at opvarte med det. Kunde heller ikke for, at Molly var — ikke kjedelig ialfald. Pokkers Erfaringer et saadant Fruentimmer har — (tar Sara under Hagen.) — Hva—ad? — Jeg tror saamæn, man — hm —. Nei, jeg siger ingenting, søten min.

S a r a
(ler).

Nei saamæn, Du mener, jeg skulde bry mig det ringeste om —. Aa nei, men —

H e g g e.

Naa—aa?

S a r a.

Lad mig sidde oppe og vente, mens Du bare —

H e g g e
(plirer og ærter).

Ti—ti—tih — Man — man har dog sine smaa Svagheder ...

S a r a.

Aah! —

(Iler hastig oprørt ud, medens Hegge ler efter hende.)

H e g g e
(lystig).

Begriber Du, Finne — jaloux ... Første Tegn til sligt, jeg har set. (Gaar op og ned.) Altid lidt interessant, — — et opkvikkende Element at indbringe i Ensformigheden. Man stiger i Pris, — blir ekstra — Archi — Stortyrk, — Død og Pine ...

F i n n e.

Vil Du undskylde mig, — vil Du ikke ta mig det ilde op, naar jeg lige ud siger Dig, at her i disse Ting er Du — hm — hm, — —. Ikke Anelse om, at Du krænkede hende. Hun var i Graaten.

H e g g e.

Ne—i, tror Du virkelig det ... Stakkar ... fordi jeg spaste ... Naa, — en liden Scene, — lidt Krydderi ... (vender sig mod ham.) Kjærligheden, den blinde Kjærlighed, begriber Du ikke noget af, Finne.

F i n n e.

Det vil sige, Du stoler paa Bindet.

Hegge.

Jeg siger og forkynder Dig, — blind, stærblind Kjærlighed er Grundbetingelsen for Huslykken. En skal vogte sig vel for at faa Bindet af og bli for seende, da er det Slut paa Plystringen. Jeg er saamæn blind for hende jeg ogsaa, saameget véd jeg da at jugere mig selv.

Finne
(damper af Cigaren).

Og dette har Du fundet ud med Sara! — Puh — puh — En Natur, som kan nyde at agere Slave og trampes paa, bør ikke desillusioneres. Der er noget som et Krudttaarn ved den.

Hegge.

Din Visdom, Finne, er altid saare uudgrundelig, naar det gjælder Sara. Du har vist været endel betat i sin Tid, da Du bode der.

Finne.

Jeg mener bare, at et Pigebarn nutildags har lært sig til at regne anderledes med Virkeligheden, hun vil først og fremst helt og greit kjende Personen. Bagefter gjør hun ham saa gjerne baade til Stortyrk og andet. Eller hvad Slags Mandfolk mener Du, et Fruentimmer nu sværmer for, — om hun sværmer da. De gamle Limpinder af mandigt Væsen eller romantisk opsvungne Knebelsbarter fanger ikke længere. Tror Du det, saa tror Du feil.

Hegge.

Du har noget under med dette, — Du har altid noget under, naar Talen er om Sara ... (med nogen Overvindelse) — Fordi Du tilfældigvis kjender ... Naa, — oprigtig mellem os, — kan jeg sige Dig, at jeg intet mere har at bebreide mig af den gamle kjedsommelige Historie. Alt rent og feiet ... Puh ... Man blir finere, — forbandet anderledes, hm, —

(gjør en betegnende Gestus) moralsk soigneret, — tendre, Du, — naar man har en Hustru ...

Sara
(kommer hastig ind).

Du sa jo, Du vilde ind og se paa Gutten, Finne.

Hegge.

Du siger det saa ekspedit, Sara. Du kan da gjerne se lidt hid ogsaa.

Sara.

Ja nu kan Du ha det saa godt — la Molly trække Dig helt op paa Klevberget i Maaneskin, mens jeg sidder oppe og venter paa Dig!

Hegge.

Trække mig, — prøve sin Magnetstyrke, mener Du? Det er jo ikke andet end Fruentimmers Instinkt det. Me—n, saa kommer det vel ogsaa lidt an paa hvem af Parterne, der —

Sara.

Hvad mener Du? — Sig, hvad mente Du nu?

Hegge.

Ingenting — ingen Verdens Ting, Pigen min.

Sara.

Uf, Du ser saa lystig ud i Øinene. Hvad har Du i Baghaand? Snak, spil ud!

Hegge.

Ingenting — ingenting, siger jeg Dig ... (ærtende) En behøver da ikke netop at bli glubsk og vise Tænder mod den halve Verden — som er Fruentimmerne, — fordi man er indtraadt i den hellige Ægtestand. Der faar da bli saameget igjen af en Mand, at han kan opfylde den almindelige Menneskepligt og vise sig høflig. Rent ud at kræve, at al Slags kvindeligt Tække og Elskværdighed skulde være som udslukte Lys for én, det — det —. Saadan at lægge hele Kvindeverdenen som Lig foran Ægteskabets Dørtær-

skel he he he — — uden saameget som et Kighul ud — det — det —. Minsandten, Du Sara, det —

S a r a.

Nei, nu blir det forgalt med den Minen. Du vil da vel ikke, jeg skal tro, Du gaar der og er sentimental og gjør Erobringer, Hr. Stortyrk! Maa jeg be, jeg tænker, Du staar fast med det, — indrømmer, at Du blev til noget som en Prøveklud og en Nar for dem, — hvad der er høist upassende for en værdig Ægtemand.

H e g g e.

Ja, Finne, — her ser Du Ægteskabsinteriøret —: Man er i k k e jaloux!

S a r a.

Jaloux? — En kunde da vel bli det ogsaa — — Molly kan vist være saa nydelig ulykkelig — ikke sandt Du — i Maaneskin ...

(Som Hegge drager sit Lommetørklæde op, falder en Damehanske ned paa Gulvet. Sara stirrer aandsfraværende paa den. Finne bemærker det, blæser Cigarrøgen op i Luften. I det efterfølgende ser ingen hen til den paa Gulvet liggende Hanske.)

(Noget tonløst) — Hun vil vel ha Dig til Raadgiver mod Manden?

H e g g e.

Ja, hun trænger til Raad og Hjælp, stakkar.

S a r a
(pludselig ivrig).

Skriger han ikke derinde? — Du maa ind og se paa ham, Finken ... (vender sig anstrengt munter.) Du skal se de rare Øinene, han har. De er saa troværdige som — (hendes Blik glider med et eget Udtryk hen paa Hegge) dine, Finken. Fy, den Cigaren — kast den. Gutten faar Hoste ...

(De gaar ind af Sidedøren.)

H e g g e
(gaar langsomt hen og bøier sig for at ta Hansken op, men reiser sig igjen. Begynder saa smaat at slentre, — stanser og slentrer).

Hm—m ... Skal man ta den op — eller la den

bli liggende? — Saa hun den? — Puh — pih — pah — —. Det er s'gu et fint, indviklet Spørgsmaal. Tar man den op, kan det se ud, som man vil skjule noget. Lar man den ligge, vil hun ufeilbarlig komme til at se den, naar hun kommer ind igjen ... Enten Du tar den op eller lar den ligge ... hm — puh — pih — pah — — —. Jeg synes, hun pludselig blev noget underlig ... Aa nei, hun havde nok ikke været saa leende, næsten lystig ... Men — — puh — pih — pah —. Hovedsagen er under alle Omstændigheder, at der gaas ud fra god Tro.

(Vandrer op og ned i Beraad.)

Klogest at sætte sig til at arbeide og la Hansken ligge, saa har man ikke lagt Mærke til den.

(Ser op.)

Egentlig — — hvorfor den røde, skulde jeg ikke kunne sige det ligefrem — staa ved det. Jo—o, — jeg tog den fra Molly, — hm, — rigtignok efter en liden Skjærmydsel, — som Pant paa, at hun kom idag her paa Kontoret. Det hele var forholdsvis uskyldigt —; men — set gjennem Saras Glas, kan det faa Skavanker — puh, — fortrække sig og bli til, Himlen véd hvad for noget.

(Han ser betænkt hen paa Gulvet.)

Kunde ha Lyst til at nappe den ... Nei, nei, nei, — det er for risikabelt — Uf, hvor man kan ha Plager —

(Sætter sig til at arbeide.)

Sara

(kommer. Blir staaende betænkt).

Finne gik ned paa Værftet ... (Idet hun pludselig gaar hen og tar Hansken op). Der ligger en Hanske paa Gulvet, Karsten, — en Damehanske. (Lægger den hen til ham paa Pulten) —. (Ser speidende paa ham.) Den maa Finken vel ha mistet — —

Hegge
(fristet).

Den — den ... Finken ... Nei, den er faldt ud af min Lomme. Jeg havde den der igaaraftes.

Sara.

Saa.

Hegge.

Ja, — tog den i Pant fra Molly.

Sara.

Som Pant?

Hegge.

I Pant ja, — er det saa mærkeligt det? Til Pant paa, at hun skulde komme idag med sine Affærer. Jeg véd jo, hvor uefterrettelig hun er, og at det ellers blir imorgen eller overmorgen eller en anden Dag i Ugen, naar hun ikke træffer mig hjemme. Det kan være vigtigt, ser Du.

Sara.

Saa ... Du tog Hansken fra hende — deroppe paa Klevberget.

Hegge.

Mens vi saa paa Maanen sammen, mener Du, og hun var svigefuld nydelig ulykkelig ... Hvad — er det ikke saa, Du vil ha det til? — Ne—i, det var ikke oppe paa Klevberget, — ikke i nogensomhelst Maaneskinsindfatning. Vi vandrede ganske prosaisk ned over igjen ... Naa, jeg vil ikke benægte, at Maanen fremdeles skinnede da ogsaa. Men nærmest talte vi om Forretninger, — faldt hen i at være lidt — ta det saadan i Spas. Har Du noget imod det?

Sara.

Hvor skulde jeg det. Den stakkars Frue trænger vist saa haardt til Trøst og Opmuntring.

Hegge.

Spydig? — Naa naa naa, jag nu ikke din Fantasi op paa dette. Det blir tilslut en hel melankolsk Hi-

storie om, hvorlunde Du sad og ventede, medens Manden, hin falske, vandrede dernede i Maaneskinnet ... Kunde Du ikke drage lidt paa Smilebaandet — hvad?

(Tar hende under Hagen.)

Sara.

Du skulde lade Dig nøie med, at Du gjorde Lykke hos Fru Molly, synes jeg.

Hegge.

For en Tone — for en Tone ... Værre end ... Rent ud sagt, Du, saa er jeg vant til at styre min fri Vei selv.

Sara.

Aa Gud, Karsten, skulde jeg vel tvile paa Dig — — blot tænke saadan — nogengang — Men den blev mig saa modbydelig denne Parfum af hendes Hanske — at vide den hos Dig!

Hegge.

Jeg vil ha Ret til at bære mig ad, som jeg selv finder passende uden først at spørge hjemme om Fruens Mening. Overhovedet, saadan en Konemand, — der er ikke rigtig Stof i mig til den Slags.

Sara.

Naar har jeg gjort nogen Bemærkning ved din Maade at være paa, Karsten, — bare beundret.

Hegge.

Men nu — nu — kan vi pludselig ikke begribe ...

Sara.

Det piner mig, — vil ikke rigtig gaa ned ... (grublende hen for sig) — Og saa tog Du Hansken fra hende?

Hegge.

I Spøg naturligvis ... (Rasende:) Fanden, at Du ikke kan forstaa det ... I Spøg ... I Spøg, — kan Du høre ... Jeg overmandede ikke Mennesket ... Huh!

— at én virkelig skal være udsat for sligt taabeligt Forhør i sit eget Hus ...

Sara.

Den Hansken er saa nok for mig.

Hegge.

Kjære Sara, hør nu lidt rolig og forstandigt paa mig. Forstaar Du ikke, at man i Spøg kan nappe en Hanske, som stikker ud af Muffen, — især om man har en Tanke paa at faa hende til at huske noget ... Naa, — se det er hele Forfærdelsen, — hele Høitideligheden. — Et tragisk blegt Ansigt! Jeg havde saamæn glemt det hele, jeg ... Fru Molly faar naturligvis Hansken sin igjen saa fort, som hun kommer. Den kan ligge der paa Pulten.

Sara.

Hun kommer da hidned altsaa idag?

Hegge.

Sandsynligvis ... Har Du noget derimod at indvende? Du ser Gudhjælpe mig ud, som Du ikke fatter, begriber endda!

Sara.

Jo—o, fuldkommen.

Hegge.

Hø—øh! — ret saa — galere og galere. Skal det kanske nu betyde, at jeg er blet hjemme her i Formiddag for at vente paa Molly. Aa, saa Pokkeren ... (Samler nogle Papirer, kaster Overfrakken paa sig og griber Hatten.) — Skal jeg paa Kontoret, saa faar jeg afsted nu ... (Hen til hende:) — Søte, søte Ungen min, Du skjønner nu vel, at Du er rent vild paa Kareten i dette ... He, he, Eros i det daglige Liv, Du — —. Og nu vil vi ikke ha mere af det Sludder. Jeg sælger Dig ikke for ti Mollyer, véd Du ... (I Døren:) Adiø — og hils fra mig til Finne. (Med et Indfald.) Kanske han spiser Middag med os, — det var en Idé? — Adiø, Barnet mit.

(Ud i Travlhed.)

Sara
(blir siddende og stirre hen paa Hansken).

Det er, som Varmen er i den endnu ... som den lever ...

(Efter et Ophold.)

Den stygge, stygge Hansken ... Den stygge ...

(Teppet falder.)

ANDEN AKT

(Samme Værelse. Tidlig Søndag Formiddag. Papirerne er ryddet tilside paa Pulten. Der høres Klokkeringning i det fjerne.)

(Karsten Hegge i Skjorteærmer, hvid Vest og graa Benklæder.)

Sara
(afværger med udstrakte Arme, at Karsten ser ud af Vinduet).

Hvad vædder Du, Karsten, — Bedstemor kommer idag. Nei, Du faar ikke se ud. Naa, hvad vædder Du, Mand?

Hegge
(fløiter).

Jeg er fiffigere end som saa.

Sara.

Hvad vædder Du, siger jeg. Ja eller nei.

Hegge.

Du mener mindst en Ring eller en Brystnaal, om jeg taber.

Sara
(halvt nynner).

„Sju Skibe udi Østersjøen, dem vil jeg give Dig" ... Jeg kan altid sætte op noget imod, ser Du.

Hegge.

Tak, som jeg kanske ogsaa faar betale.

Sara.

Ja naturligvis, — hvor skulde det ellers dale ned fra? — Naa? — kommer Bedstemor ... Nei, nei, ikke til Vinduet!

(Med Armene ud for ham.)

Hegge.

Nei.

Sara.

Og jeg siger jo. Og jeg skal sige Dig Grunden ogsaa. Jeg sa hende ude paa Berg i Onsdags, at jeg vilde til Kirke idag. Og da kan Du være sikker! Hun umager sig hverken for min Skyld eller for din Skyld ud saa tidligdags. Men, naar jeg er til Kirke, véd hun, at hun kan faa være alene derinde hos lille Nils og snakke og stelle for ham. Kunde Lillegut bare forstaa alt det, hun siger! ... Det er han, som trækker ... Og nu Du — (drager ham ved Haanden med til Vinduet.) — Kan Du se Bedstemors Baad lige ved Bryggen? Altsaa, min Ven, heraus med noget, jeg liker.

Hegge.

Saa ja, sig bare, hvad det skal koste omtrent.

Sara.

Bare lidt Hovedbrud, Vennen min, — noget, som fortæller mig, at Du holder af mig. Du var saa mageløs til at gjætte før, — finde paa akkurat det, jeg havde Lyst paa. Jeg forsikkrer Dig, jeg kunde leve bare af sligt som et Esel af Tidsler, — bare Blyanten min, som Du skar til og spidsede for mig, om Du vidste, hvor jeg sparer paa den.

Hegge.

Jaja, hvad skal jeg nu skjære til, — en rød Blyant — eller en blaa —

Sara
(ved Vinduet).

Underlig saadan en høstlig blank Søndagsmorgen, Du — Værftet saa folketomt og stille. — — — Og der ror Bedstemors Baad tilbage. Det vil sige, at hun først vil hentes iaften det.

Hegge.

Huf ja, alt det gode Hode hun bruger paa at sno og bugte sig frem, om Veien er aldrig saa bén! Jeg kan ikke dy mig for at snakke fra, endda jeg altid angrer det, for jeg ser, det biter hende.

Sara.

Du vil da vel ikke opdrage din gamle prægtige Mor om igjen. Det er saa galt, Karsten, det skiller hende fra Dig mere, end Du tror. Og hun gjør det bare finere næste Gang ... (lytter.) Der hører jeg hende!

(Karsten skynder sig ud i Entréen og fører Bedstemor Hegge ind.)

Hegge.

God Dag, god Dag, Mor!

Bedstemor
(stakaandet, buser ud af sine Tanker).

Er det ikke mærkeligt, Dere, — alle Mennesker saa har de Næsen midt i Ansigtet og Hagen og Munden under og Øinene paa begge Sider — alt placeret paa samme Vis, — og alligevel er der ikke to Mennesker, som er lige. De er saa forskjellige, at vi rent forundrer os, bare to ligner hinanden. Det er nu Dig, Karsten og din Far, — jeg kom rigtig til at tænke paa det derude paa Vandet i Anledning af lille Nils, det er Bedstefaren i Gemyttet, naar han ligesom spekulerer paa at gjøre os et Peg, men ellers efter Øinene og Trækkene bare Saras Familie.

Hegge.

Det var morsomt, Du kom, Mor! — Jeg havde ikke tænkt det efter, hvad Du sa i Onsdags; men saa saa vi Baaden derude.

Bedstemor.

Aa, jeg skal rigtig sige Dig, Karsten, der paakom mig slig Trang til at gaa i Kirke idag. Det er netop i denne Uge fem og tredive Aar, siden din Far kjøbte Berg. Og saa har det jo gaat godt, som jeg har al Grund til at takke Vorherre for baade i al hans Tid — om vi end havde de svære Aar ja, da alle Fragterne slog feil (bittert opblussende) — aa ja, var det endda det værste! — (Sukker og puster det fra sig.) — Og saa i min Tid ja, — Gud være lovet ... Ta af mig Sjalet, Karsten ... Det Wienersjal fik jeg af din Far Aaret efter ... nei før ... (Sint.) Aah, jeg husker det ikke. Det ser ikke ud paa nogen Ting, som Du mener Dig til Kirke, Sara. Jeg saa hverken Hest eller Anstalter derudenfor heller. Jeg maa sige, jeg stolede paa, at jeg skulde faa Følge jeg efter, hvad Du sa saa bestemt ude hos mig.

Sara.

Jo, Bedstemor; men det er bare lidt for tidlig at reise endnu.

Bedstemor.

Saa, saa — — — Hyhh, — hy—h—yh ... (vifter sig med Lommetørklædet.) — Aa, bring mig en Stol, Karsten, jeg blir saa svimmel. (Sætter sig tilrette i Stolen.) Det er nok det, at én blir for gammel ja — og ikke taaler at røre sig, — og jeg har vel gjort formeget af det idag ... og — og ... én glemmer altid dette med Kræfterne ja.

Hegge.

Hvad vil Du ha, Mor?

Bedstemor.

Ingenting, ingenting, Gutten min, — det bedste for mig er bestandig ingenting, det er saa sikkert det. Det er saa godt at vide, at Du, Sara gaar i Kirke. Saa, om jeg ikke rækker til det nu idag, som jeg ikke gjør, — ak ja, Kræfterne — Kræfterne ... saa blir det dog ikke forsømt. Det er saadant

Eksempel for Arbeiderne paa Værftet, — bare deres Skyldighed, som er øverste foresatte.

Hegge.

Uf, — jeg gaar ind og klæder mig.

Bedstemor.

Gik Karsten? ... Han blev ligesom i slet Humør, synes jeg. (Ser betænkt paa Sara.) — Du Sara, — mens vi er alene, skulde det staa om en eller anden Regning Du, som han blir for grætten for og helst ikke skal vide om, saa har Du mig i Baghaand, véd Du, — om den ikke er for stor da. Og saa kunde Du jo faa det saa til, at lille Nils blev over ude paa Berg en Dags Tid eller to ad Gangen (ler) for at passe Bedstemor. Jeg skulde nok stelle med Gutten, — og saa skulde han jo ha et Silketeppe paa Vognen sin.

Sara
(smilende).

Du skal ha Tak, Bedstemor, — naar jeg nogengang faar saadan Regning —

Bedstemor
(urolig).

Er han kanske heller sliphændt med Penge, Du?

Sara.

Nei, Du kan trøste Dig, Bedstemor, han er nok saa kneben, vil nok saa nødig ud med Penge. Det er altid Forretningen, som sluger.

Bedstemor.

Jaja, Gudskelov! — saadan i det store taget da, — i det smaa daglige saa ... Jeg skal sige Dig, Sara, — og jeg har Erfaring ja ... En Kone maa lære sig til at lirke, — én kommer længst med det — ikke la Manden mærke formeget, hvad én vil, især aldrig sige ham imod. Han vil vide, at han holder Tømmerne, ser Du.

Sara
(ler).

Jeg kan ikke for det, Bedstemor, jeg ser bare saa tydelig for mig, hvorledes disse gravitetiske Mændene er blet kjørte i fordums Dage. Og slige selvstændige høie Miner de har sat under Kjøringen.

Bedstemor
(nikker).

Naar Konen var klog nok ja, — ellers (ryster og rokker paa Hodet.) — ellers ...

Sara.

Karsten og jeg vi snakker nu lige ud vi.

Bedstemor.

De vil ha det til at være saa anderledes nu, ja — —. Saa for høit og for store Vinduer for mig — for at være Hus og Hjem rigtig. Saadan ligesom for aabent og formegen Luft. En kunde ikke rigtig høre Rokken sin her med Hushygge.

Sara
(omfavner hende).

Bedstemor, Bedstemor, Du skulde vide, hvorledes Rokken snurrer her hos os. Det er morsomt at leve, Bedstemor, — Karsten og jeg Du! — det er, som det synger i hele Huset, naar han kommer.

Bedstemor.

Siger Du det — jaja, jaja. Jeg er nok som en gammel forgjemt Sneugle jeg, som ikke rigtig taaler Lyset og trives bedst i de smaa lune Værelserne mine ude paa Berg ... (Mumler betænkt.) Men nogetsteds maa de vel ha sine Kroge nu ogsaa — Mennesker er Mennesker — —. Du Sara, — og der har aldrig endnu været nogenslags Uhygge mellem Jer?

Sara.

Aa jo, én Gang, én eneste, jeg var dum, — virkelig taabelig iversyg, Bedstemor.

Bedstemor.

Aah saa — Du var — —. Jeg skal sige Dig, det fornuftigste, en Kone kan gjøre, er at lukke baade Øine og Tanke paa den Kant, saa hjælper Vorherre én nok igjennem.

Sara.

Paa den Kant? — paa den Kant! — Nei, vi faar da være trygge paa hinanden, ellers var jo hele Spillet ude.

Bedstemor.

Jajaja, — det er saa let sagt. Jeg siger Gudskelov jeg, — hvad skulde det blet, om én ikke havde holdt sig til den, som gjør Mirakler. For Sorgen blir én ikke spart, nei. Men det er saa anderledes Tider nu; én hører baade om den og den, som tar sit Mon igjen. Før maatte de krybe sammen i et Musehul og gjemme baade Sorgen og Skammen. Hjortetak og Hofman ja ...

Sara.

Der er da Ting, én ikke kunde bære; men hvor der ikke er Kjærlighed saa —

Bedstemor
(inde i sit).

Jeg skal sige Dig noget, Sara. Vorherre har de nu havt travlt med at afsætte i al min Tid. Men jeg mener, at kan han gjøre saa ubegribelig en Ting som et Menneske, saa faar han saamæn ogsaa ud med de Mirakler, som hører til for hvert af dem. For neimæn, om vi er født hverken i snesevis eller dusinvis ... (Reiser sig urolig.) Jeg vil ind i Sovekammeret og se til lille Nils, jeg Du ... (Halvt for sig.) Han er nu det, jeg har faat ud af det hele. (Rokker indover til Sideværelset fulgt af Sara.) Jeg siger Dig Farvel nu. Det er gamle Fru Scharfenbergs Geburtsdag idag, og da véd jeg, hun venter mig til Middag med fine Kjødboller i Grønkaal og Faaresteg med Tyttebær ...

(Hun høres derindefra:) Gud, Barnet ligger jo for aabent Vindu — i rent formegen Luft! ...

(Hegge kommer ind med et Slips i Haanden og gir sig til at knytte det foran Speilet. Lidt efter Sara ilsomt; hun er klædt til Kirke med Hat og høstlig Overtøi.)

Sara.

Farvel, Karsten, jeg er saa sent ude, jeg maa skynde mig. (Fra Døren.) Du kan tro, Bedstemor holder en Huskestue med Nils inde i Barnekammeret! Hun skal til Fru Scharfenberg til Middag, saameget Du véd det.

(Ud.)

Hegge

(nikker fra Speilet).

Farvel, Farvel, Ungen min! (vedbliver at knytte og rette paa Slipset.)

(Det klinger af Telefonen i Væggen.)

Hm, — fra Kontorbudet nu? — (gaar hen og ringer og lytter. Udbryder forbauset.) — Fra Konsul Ryving? — om Fruen er i Kirke? ... (I Telefonen.) — Aa, — behag at gjenta ... (Lytter.) — Jo, Konsul Ryving er paa Kontoret og spør efter min Kone — hvad vil han hende? Besynderligt! ... (I Telefonen.) — Svar Konsulen, at min Hustru er i Kirke — (lytter.) ... Om Konsulen kan træffe mig alene hjemme? Det er ham magtpaaliggende at faa en uforstyrret privat Samtale. (I Telefonen.) Værsaagod, jeg er til Tjeneste en Stund her nu, til Kirketiden er ude, da kjører vi i Visiter. (Ringer af.)

Mærkeligt, han lader til først at ville forsikkre sig, at min Kone er ude ... Om Molly naturligvis ... (Hermer efter ham med et eget Tonefald.) „Han agter at forklare mig Stillingen," — renvaske sig og gjøre hende svart. Jo—o—oh ... (kaster en Husfrak paa sig.) Faar byde en Cigar og la ham kjøre paa med sit Snak, — (tar frem en Kasse Cigarer og sætter paa Pulten) — og saa blideligen følge ham tildørs igjen.

(Lukker op Sidedøren og iagttager ind igjennem Værelserne — — raaber:)

Ja ja ja, Mor, ikke saa galt, Gutten vover sig fra Stol til Stol han ... Støt ham ikke, Mor, — vi skal se, om han virkelig naar rundt Væggen paa det Vis ... Bums der ligger han ja ... Ja, der laa vi, Gutten min, — paa vor noksagt. (Gaar didind.)

(Det ringer paa Entrédøren. Hegge kommer hastig tilbage og lukker Døren efter sig. Slænger sig i en Stol. Det banker paa Døren.)

Værsaagod ... værsaagod!

Ryving

(en Herre i stengraa Sommerdres med Guldkjæde og Signet udenpaa Vesten og en elegant Stok med Guldknap træder ind i en vis Fart bukkende med Hatten i Haanden og samtidig speidende om sig).

Undskyld ... men tør man være absolut sikker — tryg for, at vor Samtale blir paa Tomandshaand? Man kan ikke være forsigtig nok i denne Tid, da Snak og Rygter siver saa flittig ud igjennem Væggene og forkyndes med Trommeslag ude i Byen ... Ja, egentlig ikke nærmest i min Interesse.

Hegge.

Vær saa artig at ta Plads, Konsul.

Ryving.

Egentlig ikke nærmest i min Interesse, bemærker jeg.

Hegge.

Her er ingen hjemme. Ellers lytter man ikke ved Dørene her i Huset.

Ryving.

Gudbevares — fy, — det gjør man naturligvis ikke hjemme i mit heller — vi er lige dydige vi ... Ellers er det min Erfaring, at alle Mennesker lytter, naar deres Interesse tilgagns staar paa Spil, — og alle er de som gale efter Sladder, jo nederdrægtigere og lumpnere, desto mere velkomment. Naa ja. — (Sætter sig og vipper med Stokken.) Ellers som sagt, er det ikke netop for min Skyld, jeg —

Hegge.

Aa, genér Dem ikke — for min endnu mindre. Jeg véd ikke, at vi to har nogen Hemmeligheder sammen. Vi har egentlig ikke havt noget videre med hinanden at gjøre.

Ryving.

Ikke uden i Forretninger, nei — en og anden Kommission eller Ordre —

Hegge.

Og saa af og til klinket sammen i Selskaber i Anledning af, at Deres Hustru er min Ungdomsveninde, Molly.

Ryving.

Fuldstændig præcist. Og saa, for at gaa lige paa Sagen, — De finder for godt at støtte min Hustru.

Hegge.

Hm ... ja — og nei —. Kommer an paa, hvad der skal forstaas ved det at støtte.

Ryving.

De støtter min Hustru. De gjør hende det muligt at fremture med sine Bagtalelser mod mig, og alle disse Forvrængninger af vort Forhold, som trommes ud i Byen om Dagene.

Hegge.

Naa, — hun er min gode Ungdomsveninde ... og, hvor jeg kan vise hende en liden Tjeneste, der — — jeg vil ikke fragaa det.

Ryving.

Det vil sige, overalt støder jeg paa Værftschef Hegge; hun disponerer over Advokatraad og feires med separate Indbydelser og Vogn fra Selskaber rundt om, — sande Demonstrationer imod hendes Mand.

Hegge.

Min kjære Konsul Ryving, der er saamæn intet

at gjøre ved Byesmeningen, den er nu engang en fri Sag, kan ikke stoppes.

Ryving
(vipper hidsig med Stokken).

Det er ikke min Anskuelse. Bymeningen kan stoppes, saa fortrinlig stoppes — af den samme Mand, som sætter den igang.

Hegge
(reiser sig og skyver Stolen tilbage).

Jeg tror, vi har talt nok om den Sag nu, Konsul Ryving. Er der noget andet, De vilde ha sagt mig.

Ryving
(blir siddende og vippe med Stokken. Bidende).

Ja, jeg vilde saa gjerne, vi skulde bli enige, — fromt enige, før jeg tog den Hat der og gik. Det forekom mig, at De netop var saa venlig at spørge mig, om der var noget mere, jeg havde at sige Dem. Jo, der er noget mere. Og det er, at (truende:) bryder De ind i mit Hus, saa bryder jeg ind i Deres. Jeg har tilfældigvis Kopien af en Faktura med adskillige besynderlige Bilage for en vis Dame, som tidlig ivinter ekspederedes til Amerika gjennem vort Kontor i Hovedstaden.

Hegge
(kræmter hvast).

Naa saa — Sladder ...

Ryving.

Der laa blandt andet en Kvitance for betalt Logis over paa Holmen her i otte Dage for samme Dame. Datoen viste, at det var lige under sidste Jul. Og — undskyld, man blir jo en Smule videbegjærlig — og sligt morer én, som De véd. Og ved at forhøre og pumpe — ikke Madam Andersen, hun var taus som en Mur, det maa jeg lade hende; men tilfældigvis Tjenestepigen, — saa er jeg i Besiddelse af visse Oplysninger om Værftschefens Op-

hold og Visiter derover i de Dage, som — ikke netop vilde glæde Deres smukke Frue, om der tilfældigvis — — tilfældigvis — skulde komme noget ud.

Hegge
(oprørt).

Jeg skal forsøge ikke at afbryde Dem, Konsul Ryving.

Ryving.

Indrømmer — indrømmer Dem fuldstændig, at udenfor det rene Nødværge er den Sort Vaaben alt andet end fair play — vi kan ha vore Svagheder nogen hver, ja. Men, som Stillingen nu staar, saa —

Hegge.

Jeg er, sandt at sige, nysgjerrig efter at høre Dem tilende. Ellers skulde De faat Svaret straks.

Ryving.

... Men som Stillingen nu er, siger jeg, saa De som Byens Barn, dens mægtige Værftseier og meget mere har hele Opinionen i Lommen og lar den blaase over mig i mit eget Hus, — — saa, kort og godt, byr jeg lige for lige: Skandal hos mig — Skandal hos Dem ... (Slaar ud med Stokken.) — Skal mit i Luften, saa skal Deres ryke med!

Hegge.

Har De nogengang lugtet til svi'd Horn, Konsul? — lugter ikke godt. Folk vil bare drage paa Næsen baade af Dem og Deres Historie.

Ryving.

Koster kun en liden uskyldig Indiskretion, — et lidet Brev uden Underskrift —

Hegge.

Væk med den Stokken, Mand!

Ryving.

Medmindre Hr. Hegge skulde finde det hensigts-

mæssigt at sætte en Stopper for al denne sentimentalt-barmhjertigt interesserede Skvalder, og overlade min Hustrus og mine Differentser til os selv. (Bukker og søger ud Døren.) Jeg er færdig — jeg er færdig — fuldstændig færdig ...

Hegge

(følger efter ham mere og mere høirøstet).

Og De indbilder Dem, at De kan komme hid — lige ind i min Stue og tvinge, tvinge mig, Karsten Hegge ... Jaha, da kjendte De Manden. — — True mig! ... Men det skal De vide, at, har jeg ikke støttet Molly før, saa gjør jeg det nu. (Sara kommer i Sidedøren reiseklædt fra Kirke, — stanser.) Jeg — trues til at svigte Molly, min Veninde gjennem mange Aar! Nei, Konsul Ryving, der skulde meget ryke, før jeg slap Taget nu. (Efter ham ud af Entrédøren.) De skal notere Datoen paa denne Søndag, — De skal se, det er den taabeligste Gang, De nogensinde har gaat, — og det vil sige meget, véd De nok ... Adiø, Hr. Konsul. (Idet han vender sig og træder indenfor Døren, faar han Øie paa Sara, der staar som forstenet.) Du der! ... (Fatter sig.) Er Du alt kommet hjem? — Naa, saa kan vi la spænde for.

Sara

(mørk optat, svarer ikke).

Hegge.

Naada, Du ser saa himmelfalden ud ... Vi var jo enige om at kjøre ud.

Sara

(ryster paa Hodet).

Jeg kjører ikke ud med Dig nu, Karsten.

(Tar hastig Reisetøiet af.)

Hegge.

Du vil ikke være med?

Sara

(udstøder).

Her er noget, — noget, jeg ikke skjønner ...

Hegge.

Se saa, — man har hørt, opsnappet noget halvt ... Konsul Ryving er høikrænket, kan Du vide, fordi der herfra Huset udgaar en Smule Sympathi for den stakkars Konen hans.

Sara

(gaar pludselig hen og ser ham fast ind i Ansigtet).

Faa mig til at begribe det, Karsten. Hvorfor er det, Du har slaat Dig paa, at ta Dig saa af Fru Ryving?

Hegge.

Hvorfor, — hvorfor? Fordi jeg synes Synd paa Mennesket naturligvis. En Ungdomsveninde og saa videre. Og — man driver jo ud i det ...

Sara.

Gid jeg forstod — gid jeg saa —. Der er noget i dette, hvor Du ligesom glipper for mig.

Hegge.

Haahaa, — er det Molly! — Er det virkelig muligt, at det Vrøvl igjen kan komme op i Dig? Véd Du hvad, Sara min, jeg trode virkelig, Du var for stolt, — alt for stolt — til at ville nedlade Dig til simpel smaaagtig Jalousi ... Og overhovedet, den Konkurrence med Molly, Du — —

Sara.

Aa, snak Dig ikke fra det. Hørte jeg ikke paa Tonen mod hendes Mand, hvordan Du er oppe i dette med hele din Lidenskab. Karsten, her er noget under, jeg ikke skal vide ... som Du skjuler for mig —

Hegge

(nærmer sig).

Kjære Sara, indser Du ikke, at Du hidser Dig aldeles vanvittig op.

Sara

(skyver imod ham med Haanden).

Nei, nei, nei, der er kommet noget imellem os ... jeg skjønner det bare ikke.

Hegge.

Hvem Pokker siger ogsaa, at Du netop skal begribe alt!

Sara
(pint).

Der er kommet en Tvil over mig. Gaar jeg her og lever bare paa Fantasi — som i en Taage ... (Med et Udbrud.) Har jeg Dig helt? — jeg er blet saa angst —

Hegge.

Helt — helt — hvad forstaar Du ved helt! Jeg blir s'gu retnu kjed af at staa her og greie ud Naragtigheder. — Helt? — har man hørt sligt, — sligt hyperidealistisk Snak ... helt — med Hat og Støvler, som Du skulde ha slugt mig ... Næ—i, Du har mig ikke helt. Er det Ting, som ikke hver Mand skal vide, Du mener, saa har jeg Hylderne fulde af dem nede i Forretningen. Konen skulde kanske krybe om i Kontorskufferne.

Sara.

Du blir saa overdreven. Jeg føler det, ser det paa Dig, — der er noget, Du ikke vil svare paa, — vil undaf. Aa, Karsten, jeg kan næsten ikke sige det. Der er nu vel ikke nogen dybere Følelse under med Molly.

Hegge
(gaar om og knepser i Fingrene og fløiter).

Bedre og bedre — Heisan ... (Halvt hen for sig.) Og saa Konsulen ... (Vender sig til Sara.) Kjære, søde, deilige Sara min, jeg holder tusinde Gange mere af Dig endda, end da jeg gik og fri'de. Aa, Du skjønner det, — Du véd det nok. Se nu op, hører Du —

Sara.

Jeg har aldrig spurgt Dig ud om dit Liv, før vi blev gifte, Karsten, saa gjerne jeg vilde vide alt, alt om Dig ... og saa underlig det altid drager mig for hvert Skjær af Lys, jeg faar paa det. Men fra

den Dag, det blev saa, at det bare var os to og ingen anden, begyndte en ny Verden for mig. Og tænker Du, det gik saa uden Strid, Karsten! — Aa nei, — det er ikke længer Far og Mor, som tilser, at én ikke gaar hen og forliber sig i Daarskab; — vi er noksaa rædde, Du, prøver os noksaa meget, før vi gir vor Følelse hen ... Og, naar Du vidste, hvordan jeg stred i Angst for mig selv, — og saa, eftersom jeg blev tryg paa Dig, kjendte Visheden randt indover mig med en ufattelig Lykke, — det, at vi eiede hinanden helt — tilbunds — Du og jeg. Vi behøvede blot at hviske til hinanden og havde intet, intet at skjule. Der behøvedes ingen kunstig Tale, ingen anstrengt Lystighed for mig, Karsten.

Hegge
(med Følelse).

Sara, — skræm mig ikke. Jeg siger Dig, jeg elsker Dig. Jeg hader at være pathetisk, men tør nok klemme i med, at det er saameget, som jeg har Natur til ialfald, og det er ikke lidt, Sara! — Saa hør da, vil Du ikke høre mig ...

Sara.

Jeg har været hyperidealistisk ja, nu forstaar jeg, hvad Du mener med det. Din dybeste Fortrolighed har jeg kanske aldrig havt!

Hegge.

Dette begynder at stige noget høit det. Det — det —. Min Fortrolighed, hø, — Du er ganske paa Vildspor. Fehl geschossen ... Lidt Væv og Spaseri med Molly, — hun er jo slig. Fortrolig — fortrolig — hø hø hø hø ... Kjære Dig, om jeg nu betrode Dig noget saadant hyggeligt, Du, — noget for Eksempel som, at jeg var fallit ...

Sara.

Er Du det, Karsten, saa vær vis, jeg skal være det med.

Hegge.

Jeg kan forresten trøste Dig med, at jeg har et heldigt Aar for Værftet, — saa for den Sags Skyld — (Staar overveiende.) — Du skal ellers vel betænke, Sara, at der ikke er saamange Fruentimmer, som er skikket til at bære det, man i Hjertet kanske helst ønskede at indvie dem i. Der er Ting, de ikke har Betingelser for at forstaa. Der er nu engang Forskjel mellem Mandfolk og Fruentimmer.

Sara
(opmærksom).

Du mener da vel ikke, at jeg ikke kan være Dig en jevngod Ven — helt.

Hegge
(resolut).

Nuvel Sara, — det er det, en Mand helst kan ønske og i Stilhed sukker efter, at ha en Ven i sin Hustru, som han kan indvie i sit Liv — tilbunds.

Sara.

Gud, Karsten, her staar én, som bare tigger om at faa slippe ind til Dig!

Hegge
(varsomt prøvende).

Naar Manden ikke tør gi sin Fortrolighed, saa er det naturligvis, fordi det, han har at betro, ikke netop er af de bra Ting — fordi han véd, det maa støde hendes Følelse — stærkt —

Sara.

Kom hid, min Ven! Sæt Dig hos mig. Tal, tal ... Skjul ikke noget. Skaan mig ikke, — om det gjør aldrig saa ondt. Det er Livet for mig, Karsten, om jeg har Dig helt, uden Skygge af Tvil.

Hegge.

Naar jeg fortæller Dig, at det var en Dame —

S a r a.

Jeg siger Dig jo tal, tal min Ven.

H e g g e.

Hun satte op Hatte, Damehatte, og havde en Butik for Pynt og sligt. Jeg gjorde hendes Bekjendtskab før din Tid ombord i en af Fjorddamperne. Og bagefter mødtes vi da. Hun var en pen Pige. Der var noget ualmindeligt ved hende ...

S a r a.

Nei, tal ikke om, hvordan hun saa ud, jeg vil saa nødig faa hende ind i Hodet. Bare — var hun mørk eller blond?

H e g g e.

Aldeles lyst Haar. — Kun maa Du vide for, hvad der kommer siden, at hun havde lige saa stærk Villie — og et overordentligt Næringsvet — og var lige saa ihærdig til at holde fast, som hun var koket. Naa, kort og godt, jeg brød tilslut med hende, — maatte formelig kjøbe mig fra hende med en liden Kapital, saa hun kunde oprette en Forretning inde i —

S a r a.

Sig mig ikke hvor heller, — saa er Du snil, Karsten ... Og Du bryr Dig ikke mere om hende? — tænker ikke mere paa hende? Du forsikkrer mig det, slig — Haand i Haand, Øie til Øie? ... Saa skal det ikke være noget for mig heller. Gudskelov Du, fordi jeg ikke fik vide det ringeste om hendes Udseende — uden saadant altfor lyst Bondehaar.

H e g g e
(betænker sig).

Det er ikke slut endnu, Sara. Du maa belave Dig paa det, Du kanske vil ta Dig mere nær af. Nu kommer det just an paa, om Du vil og kan være den Hustru, jeg trænger, være min Ven, — jeg havde nær sagt forfremmes til min Kammerat — jeg mener for Alvor, med din Kjærlighed i Be-

hold, opta et mørkt Punkt af mit Liv ... Kan Du ikke, — tror Du ikke, Du kan det, saa skal jeg ikke ...

Sara.

Hvad kan Du mene? Du forfærder mig — — Aa jeg forstaar. Du har — Du har — et Barn at ansvare. Saa vist skal det bli vort, om det er det, Du vil.

Hegge.

Aa nei, heldigvis ikke fuldt saa galt; — men galt, tilgagns galt alligevel. Jeg maa vide, Du tilgir mig — paa Forhaand. Gjør Du det, Sara?

Sara.

Ja, Vennen min, hvor skulde Du tale trygt uden her.

Hegge.

Naa ja, hun gjorde fallit, spillede op i den By. Og før Jul kom hun reisende hid.

Sara
(skriger).

Hid — hid til vor By!

Hegge.

Ja, tog Logis over paa Holmen. Hun vilde ha nye Midler til at reise til Amerika for. Blev boende her en halvanden Uges Tid — og, — ja, nu faar Du bære det. Der hænger jo altid Traade ved saadant gammelt — og saa var jeg ikke nok paa min Post og — ta det nu med Forstand, — det har intet med Hjerte eller Følelse at gjøre, intetsomhelst — ja, — jeg maa erkjende, jeg — Forholdet blev paa en Maade fortsat —

Sara
(stirrer hjælpeløs paa ham, — med sagte bristende Stemme).

Var det i de Dage lige før Jul, Du var fraværende saalænge i Forretninger henne i Udhavnen.

Hegge
(tier).

Sara.

Og Du sendte mig alle de Blyantshilsener med Fiskerne —

Hegge
(bøier Hodet).

Sara
(bedende, jamrende).

Sig, det ikke er sandt — aa, sig, det ikke er sandt.

Hegge.

Ja stakkar, stakkar. Jeg forstaar jo, det er ikke saa let at ta det.

Sara.

Aa, vær barmhjertig ... Hvorfor træder Du mig ikke ned med en Gang. Træd mig ned, træd mig ned ... (Kaster sig i Fortvilelse paa Chaiselonguen —) Afskyeligt! — Afskyeligt! —

Hegge.

Stakkar, jeg maa gi Dig Tid ...

(Tar og løfter paa hendes Haand.) Se bare lidt op paa mig, Sara, — bare lidt, hører Du, — saa jeg kan vide, Du virkelig holder det, Du lovede mig ... Vil Du ikke ta mig i Haanden engang? Du véd nok den, som tigger. Jeg taaler ikke at miste et Fnug af Dig. Vær ikke saa fortvilet, jeg aarker det ikke, holder det ikke ud. Vil Du ikke vende Dig om til mig.

(Staar og stirrer.) — Det har været formeget for hende, stakkar! ... Aa, hvor nødig, — nødig jeg vilde ha gjort Dig Sorg, — akkurat den i Verden, jeg vilde ha baaret paa Hænderne.

(Sætter sig med Haanden for Øinene kjæmpende med Graaden.) ... Havde jeg tænkt, havde jeg anet ...

Slip mig ikke, — bare ikke slip mig, Sara ... Ruinér ikke det gode, Du har begyndt i mig — — —

(Brudt i voldsom Graad over hende.)

Min Sommerfugl, har jeg dræbt Dig, har jeg dræbt Dig!

Sara

(reiser sig paa Albuen, sagte).

Det er saa bittert ... bittert ... at føle, at jeg maa holde af Dig, enten jeg vil eller ei.

Hegge.

Du vil prøve at tilgi mig, Sara? ... række mig lidt af Haanden ialfald? Du skal nok se, — bare, bare Du ikke vil slippe mig! ... Aa, kunde jeg gjøre det ugjort. Betænk, jeg har ikke følt, ikke forstaat, — er ikke opdraget som Du. Du siger ikke noget. Men vi to, Du, — slig ordentlig sammen ...

Sara.

Javist, javist ... det er bare saa ... jeg maa bare faa — (trykker ham fra sig) ... Og det var i Dagene før Jul — Nei det er ingenting, det er ingenting, — bare Hodet mit, som — — medens — medens jeg ...

(Krammer Hænderne nervøst.)

Hegge.

Aa, kom ind til mig ... Lovede Du mig ikke, Sara?

Sara

(hult).

Joho—o— Joho—o—

Hegge

(i Sindsoprør, med Tyngde).

Jeg gav Dig en Mands Oprigtighed, Sara! — (bedende) lad mig ikke angre det, — føle, at Du alligevel bare er som de andre Fruentimmer.

Sara

(anstrengt).

Nei, nei, jeg skal —

Hegge.

Min stolte, prægtige, deilige Sara. Om Du

vidste, hvad Du gir mig nu, — hvordan Du grundfæster Dig hos mig. Aldrig — aldrig skal jeg glemme Dig, at Du var saa stor, at Du kunde ta dette. Du maa tro, der er ikke mange Koner, som stod den Prøven ...

Men saa er Du nu ogsaa blet det for mig, som —. Vi vil staa anderledes tæt sammen herefter, Du.

(Gaar bevæget frem og tilbage paa Gulvet og stryger hende af og til over Haaret ...) (Stanser og puster ud.)

Husch ja, — det var en Operation! — —

Nu har jeg en ganske anden Kone jeg ... Hvor dumme Folk kan være, at de ikke skjønner det. Jeg er igrunden saa glad og lettet, at jeg kunde baade plystre og synge.

Jeg siger Dig, Sara, jeg har vundet mig baade Hustru og Kammerat idag. Aldrig har vi havt det slig mellem os. For mig blir dette Hus nu som skuret og feiet og nyt!

Sara

(dumpt med en afværgende Gestus).

Og for mig ...

(Teppet falder.)

TREDIE AKT

(Dagligstue hos Værftseier Hegge. I Baggrunden en Dobbeltdør ud til Entréen. Paa venstre Væg en Kamin med to, tre lave magelige Pudestole foran og nærmere Tilskuerne en Dør med Portierer ind til den øvrige Leilighed. Til høire et stort Vindu. Et Blomsterbord foran det med grønne Planter og et Fuglebur. Paa skraa ved Vinduet et Sybord, hvorpaa Sytøi, med Stol foran og Fodpude. Fremme paa Gulvet et ovalt Bord med Teppe, Lænestole om og en Chaiselongue skraat paa den ene Side. Et Piano med Nodehylde i Baggrunden, Sofa etc. Ellers lunt og komfortabelt udstyret.)

Sara
(staar og hænger et grønt Klæde over Buret, hvori Kanarifuglen).

Aa, gamle Jon, Du piner mig. Du har faat noget saa skjærende og skingrende i Trillen ...

(I Tanker.) At jeg aldrig kan komme bort fra dette! ... Og det, mens jeg — — (Det ringer paa Entréen.) Hys ... (lytter, skynder sig og tar Sømmen) — vi maa ikke la os mærke med, at vi ikke kan bære det, Jon ...

Fru Jutta Høegh
(viser sig i Døren og klapper i Hænderne).

Endelig har vi da faat arrangeret Bazaren, Fru Hegge ... Jo — med alskens List og Stræv, saa gaar det. Alle de Hjul og Indflydelser, som der har været sat igang! — Naa ja, Bazaren blir af den. Og saa er der bare den lille Ting igjen at faa hele Byen sat paa Ende — —. Det maa bli Generalmoro — Trrrr ...

(Med en Gestus, som hun trommer en Hvirvel.)

Sara
(ler).

Uf ja, nei den, som havde slig Lyst bestandig som De.

Fru Jutta.

Naa! — var det nogetsteds, jeg tænkte at finde Lommen proppet med Humør, saa var det rigtignok her hos den unge Fru Hegge. Det er derfor, jeg kom hid allerførst, for at faa Dem med. Jeg har aldrig set Dem andet end lystig for mine Øine.

Sara.

Saadan en fremmed paa Stedet, som jeg, — saa lidet inde i Forholdene.

Fru Jutta.

Da er saamæn jeg inde i dem, jeg — saa tilbunds, forsikkrer jeg Dem, som De kan be Himlen om aldrig at komme, — saa jeg skal nok vise Dem Traadene, hvorefter hver skal trækkes. De har en

Traad allesammen — (gjør en Gestus, som hun trækker i en Leddemand) — nik — nik. — Men Tingen er, at vi andre har halet og draget saa mange Gange i dem, at de blir altid vanskeligere at faa Nap i. Men De, som er ny og unbefangen, og som ingen mistænker, — en Frue saadan stillet, at alle vil føle sig smigret, — De kan trække som i et Brøndtaug op alt, hvad De vil ... De første, som skal ha Voksnæser paa, er Mændene, forstaar De, — men de kan desværre ikke udstilles ... Stor Synd — stor Synd —

Sara.

Og det er Dem, som har sligt Herrevælde, at intet kan bli af her i Byen, uden De er i Spidsen.

Fru Jutta.

Bare sandt — Trrrr ... (Med Gesten, som hun trommer op igjen.) — Naar intet andet nytter, og jeg trommer op saadan med Glans for en ældre Herre og Magthaver, saa falder Jerikos Mure. Det er ufeilbarlig det, — bare, at det ikke lar sig gjøre opigjen mere end ti Gange for samme Person. Det er derfor, jeg nu er ude og hverver ny Trommeslager, forstaar De, en ung, lystig, rask én, som kan ta det op, og derfor lar jeg Dem kige lidt ind i Maskineriet. Aa, De kan tro, der er Oplevelser iblandt, saa én gjerne kunde dø af Moro. Og saa gjælder det at faa skabt og sætte sammen Tombola og Marked med vore Fifdamer i Boderne, — Maskerade — Theater, — saadan rigtig hei Karoussel paa al Vis! Man faar lægge sit hele Menneske til, skal det bli noget.

Sara.

Jeg blir ganske bange for, at jeg skal komme ind i Deres Karoussel.

Fru Jutta.

Og ta de reputerlige Husfædre med Storm, ja

— og Erobringer saa mange paa én Dag, som Asparges paa en Tallerken. Vi regner paa Dem, Fru Hegge. Saa har vi et lidet Skuespil paa Stabelen, denne Farcen, De véd, Sjøkapteinen, som kommer hjem til Hustruen med alt andet end den bedste Samvittighed. Gruelig kvikt, hvordan hun behandler ham! ... Jeg har tat med den flatterende hvide Paryk, hun maa ha, husker De, for at friste Dem. (Kaster en Væske hen paa en Stol.) — Kunde ikke De ta Konens Rolle?

Sara.

Aa nei, nei, — umuligt ... (Med et Udbrud.) Det oprører mig — hele Emnet! — (Tar sig igjen.) — Og desuden, Fru Høegh, jeg forsikkrer Dem, — jeg hjemmefra! — jeg kom ikke til at gjøre andet end at telefonere hele Dagen og høre efter Karsten og Lillegut. Jeg skal sige Dem, jeg skjønner, jeg har absolut min Plads mellem dem, som skal narres og gi Bidrag. Sig bare, hvormeget, De finder er passende, saa skal jeg nok tale med Karsten om det. (Urolig.) De saa ham vel ikke nu, da De gik forbi Kontoret? — han lovede mig saa vist, at han skulde komme op en Trip ved denne Tid i Eftermiddag.

Fru Jutta.

Omforladelse — mange Gange Omforladelse ... Jo, jeg er nok snublet net i det! — Ikke faldt det mig med en Tanke ind, at I endnu skulde være to slige Turtelduer. Neimæn, om jeg da vil forstyrre Jers Fred, — saalænge den varer. Tænk, næsten to Aar! — Man skal ikke forarge de uskyldige, siger jeg. Gud, trække en kurrende Due ud paa Bazarsjau. Det er Papagøier og Snakketøi, som skal til der — —

(Reiser sig hastig.) — Trrrr. (Med Gesten.) ... Ja, mit støiende Tog drager videre det ...

(Tager pludselig i Graad om Sara og kysser hende.)

Naa jaja, jeg trommer afsted om i Byen, jeg —

(Som hun gaar i Oprør uden at se sig om.)

Uforskammet troskyldig Opdragelse!

Sara

(kaster sig heftig hen paa Sofaen).

Bedstemor Hegge

(ind fra Sidedøren og farer nysgjerrig hen til Vinduet).

Saa det var Fru Høegh det? — Fru Fygiby … Hvad var det, hun vilde, Du? … (vender sig) Men, hvad feiler Dig Sara?

Sara.

Bare lidt Hodepine, Bedstemor.

Bedstemor

(gaar om og pusler).

Idag strakte han begge Armene ud, da Bedstemor kom … Og nu sover han saa godt saa. Vi snuser med Næsen vor i Puden ja — saa godt, sa'n — —. Nei, ligger ikke Væsken hendes igjen her … (Kiger ned i den, tar op og beser.) — Naa, her findes nok meget og mangt — Gudhjælpe mig, en hvid Fruentimmerparyk!

Sara.

Det er til et Theaterstykke, som skal spilles paa Bazaren.

Bedstemor

(graver nedi og tar op af Posen).

… Og Pudder de riz … og en kullet Kork …

Sara

(bittert).

Ja, hun skal først bli hvid som et Lig, Konen i Stykket, — det gjør de med Pudder og Paryk, — og saa indtagende og forførende, — og da smør hun Øienbrynene med brændt Kork og sværter under … (Reiser sig paa Albuen og udstøder.) Han har bedraget hende, Bedstemor!

Bedstemor.

Aa ja ja, — det er saa lidt for en Mand, — for Konen er det alt.

Sara
(ophidset).

Hun tar det friskt op hun, — gjør sig mystisk for ham og koketterer med andre.

Bedstemor.

Paa Theatret ja; én smør Sorgen paa sig og smør Sorgen af sig —

Sara
(stigende optaget).

Og saa begynder Komedien. Nu blir det pludselig han, som gaar der paa Livet og sveder over, om han har mistet hende, — over sit Huses Renommée, — og om det kanske ikke er hans Barn engang — (haanligt leende) — Og over sin Ære, Bedstemor! ...

Bedstemor.

Jajaja, hun piner ham, piner ham. Det maa jeg sige, er et godt Stykke. Jamæn er Kunsten nyttig, sig andet!

Sara.

Og tilslut blir han saa klog baade paa Troskab og Kjærlighed.

Bedstemor.

Men Du skulde ikke ærte op Hodepinen din og ligge og spekulere paa sligt, Sara. Jajaja, — saa mangen en Gang Rokken har snurret, mens der er grundet paa de Ting —. Men Nilsemand da! ...

(Gaar ud.)

Hegge
(kommer, slænger endel Papirer hen paa Bordet og sætter Hatten af paa dem). (Sara reiser sig imod ham.)

Faat store Bestillinger idag, — gjort en god Forretning — Jansen & Kompagni ... Naa? — er der noget paafærde?

Sara
(overvældet).

Aa Karsten, Karsten, — det gaar itu for mig, hvor jeg ser ... Er da alle Koner ulykkelige? Gud, hvor det vist staar til, om man kunde se efter

Hegge.

Hvad er det, Du siger, — hvad er det, Du snakker —? Du maa da forstaa, der er mangt mellem Himmel og Jord og ikke gaa ud fra, at Verden er saa rent lammehvid.

Sara.

Man hører saameget, Du; men begriber intet, — ingenting, før man selv —. Bare fortæl mig, Karsten, — Fru Høegh, hvad er det med hende?

Hegge.

Med hende? hvor kan jeg vide det. Hun løber vel om for denne Bazaren nu.

Sara.

Jeg er bange, hun løber for Sorg og Ulykke, jeg.

Hegge.

Hun? — Fru Immerlystig — ulykkelig? — — Hun har ialfald en bra Mand — sjelden Mand — hyggelig og prægtig. Og staar sig udmærket godt. Jaja, en Smule Galantuomo, siger de. Men ikke Spor af egentlig Forgaaelse ... (Eftertænksom, idet han bruger Tandstikkeren.) Der var noget med en Sangerinde for et Par Aar siden ja. Han er noget af en Artist, lidt kunstnergal og gjerne med ved Triumfvognen. Men det bryr hun sig saamæn ikke farlig om. Fornuftigere end som saa ...

Sara.

Fornuftigere end som saa ... Fornuftigere end som saa ... (Lidenskabelig.) Gud, er vi fornuftige, Karsten!

Hegge.

Haaber det ja. Trode ikke, en Kone tog nogen Skade af at være fornuftig.

Sara.

Vi to? ... Tror Du, jeg er fornuftig mod Dig?

Hegge.

Søte Vennen min, hvad gaar der af Dig?

Sara.

Bedstemor gir sine Ymt og sukker, og Fru Jutta Høegh graater og falder mig om Halsen ... Aa, hvad skal jeg tro, hvad skal jeg tro! Det blir sort i alle Kroge ... Hjælp mig, hjælp mig, Karsten, til at faa nogen Tryghed igjen!

Hegge.

Er det der, vi er ... er det der, vi er nu igjen. Hu. — (Tar til Hatten.) — Jeg tror, jeg forsvinder. Disse tragiske Øinene blir næsten irriterende!

Sara.

Jeg skal nok, — bare hjælp mig lidt, Karsten! Du véd, hvor gjerne jeg vil. Alt beror jo paa det for mig. Men, jeg forsikkrer Dig, jeg kan komme hen i de vildeste Mistanker. De utroligste Ting piner mig. Bare det Ungkarlesmilet, Du sætter op, naar Du snakker med alle disse Veninderne dine.

Hegge.

Jeg er saamæn vel deran ... (Svinger betænkt paa Gulvet.) Tsch — tsch ... Det er det med Fruentimmerne, at de kommer saa klink ny i det! ... Sig mig Du, er jeg en Skarv eller Kjæltring?

Sara.

Aa nei, nei; men Kjærligheden er vist en saa udyrket Plante. (Hen for sig i Tanker.) — Og hvor skulde Du ogsaa forstaa det. Der skal en skuffet

Kvindes hele Sjælejammer til. Saa blir hun saa klog, — forfærdelig klog ...

Hegge.

Jeg har tydelig faat selve den nakne Gud Eros ind i min Stue. Vil paa ingen Maade slippe ham ud igjen heller, fast han har nogle forbandet høie Strenge paa Lyraen sin. ... Jaja, jeg ler s'gu ikke af det. Hold dit Tempel for Eros, Du — bare jeg faar sidde paa et af Trappetrinene og ha Præstinden for mig jeg. Jeg stiger i Sproget, hører Du nok.

Sara.

Kan Du ikke tænke Dig, at jeg ogsaa vilde ha Præsten for mig. Og, hvordan vilde Du føle det, Karsten, om — om jeg —?

Hegge.

Gud bevare Dig, Sara, snak ikke saa, — det er Glansen ved Dig, at Du er den, Du er ... Jeg stakkars jordiske Menneske ... Lad os ikke tænke os Jordskjælv, Du!

Sara.

Og Du mener en Kvinde skulde føle det mindre, naar hun véd sig forkastet, nedtraadt, bare med en ussel Part i ham, — som et Skildt for hans Familienavn! — Aa—aa, saa Løgn, saa Løgn!

Hegge
(griber utaalmodig til Hatten).

Ja, god Aften, — jeg véd ikke bedre end at ty ned i Klubben.

Sara.

Vennen min, Vennen min, vær taalmodig med mig.

Hegge
(beroligende).

Saa saa, — lad det nu være godt. — Nu er jo alt over.

Sara.

Jo—o, — jo ...

Hegge.

Ser Du, der har vi Maanen i Vinduet saa tidlig paa Eftermiddagen. Herligt Veir til at ta ud og lufte os i ... Og nu er jo alt godt ... Sig nu, — er ikke alt godt, Barnet mit?

Sara.

Javist, javist ...

(I det følgende begynder det efterhaanden at skumre og spille Lys fra Kaminen).

Fru Renskaug
(kommer).

God Dag. — Nei hvor skjønt, skal man finde Parret solo-mutters — tête à tête alene ... Aa, for et deiligt Veir! — Glat at gaa ellers i den Nysneen. Kommer forresten ikke alene. Har saamæn Doktor Finne og Frøken Fina Wangenstein med mig. Saa gir den gale Pigen sig til at kaste Snebold paa Doktoren her uden for Trappen, og det gad jeg da ikke forstyrre, forstaar I. Ja, for vi maa jo engang se til at faa den Doktoren gift nogetsteds, Karsten. Han faar holde op med at gaa der som et Parti, — som en Krog, der aldrig kan bides over — og skuffe Gud véd hvor mange Forventninger rundt om i Familierne. Og saa uskyldig og stilfærdig, han er, saa jamæn har han Dametække ... Det er aftalt og bestemt det, — han skal ha Fina. Saa nu har hun bare at ta ham. — Ah, saa lunt her er ...

(Gnider Hænderne foran Kaminen.)

Sara.

Tag Hatten og Kaaben af, Fru Renskaug. Jeg tænker en Kop The skal gjøre godt nu. (Ringer og gir Ordre til Pigen. Theen bæres under det følgende ind og serveres af Sara fra Bordet i Forgrunden.) — Og saa ta Plads her nær Kaminen.

Karsten
(medens han hjælper hende Kaaben af).

Saa det er afgjort og besluttet i Raadet det, Benedikte! — Du og Gulli Henschien og Fru Direktøren og Fru Telegraf og saa videre, og saa videre —. Aa jo —

Fru Renskaug.

Jeg siger det naturligvis her, for at Huset skal hjælpe paa. Et Vink her og et Raad der, — en liden Ros paa en Kant og et Skub paa en anden, — saa maa han i Posen. Dig stoler vi paa, Karsten, — ja naturligvis ogsaa paa din Frue.

Sara.

Tak, la mig være udenfor. Doktoren er min gamle gode Ven.

Hegge.

Naar man spør efter, hvem der styrer Legen her i Byen — —? De Herrer Ægtemænd skriver jo under de kurante Forretninger. Men ellers, Du Benedikte — mellem os — hm! ... Magtens Sødme Du ... den mægtige Baggrund, hvortil der maa gjøres Haneben ...

Fru Renskaug
(til Sara).

Karsten har altid været Kjælegutten, som har havt Frisprog, véd De nok, Frue. De kan tro, han var nydelig da han kom hjem som ung Kavaler og havde været paa Kontor i Frankrige.

Sara
(byder hende The).

Jeg har set det Fotografi af ham ude hos Bedstemor ja.

Fru Renskaug.

Han var Helten i vor unge Pigeverden dengang, forstaar De. Vi gik alle og var smaaforlibte i ham.

Sara

(til Karsten, idet hun med Sukkerklypen lægger Sukker op i hans Kop).

Jeg synes retnu Du blir til et Sukkerstykke, som alle har —

Fru Renskaug.

Og hvor det gik paa Kjelke! ... Jeg kom til at tænke paa det netop idag, her er faldt Sne. Husker Du, dengang Du vælted mig, Karsten, nede i Røbergbakken.

Hegge.

Hændt mig med saa mange, Benedikte, — mindes det ikke — —

Fru Renskaug.

Ja, jeg kommer blandt andet for at faa Jer med paa en Kavalkade, — en Slædetur opover Isen i Eftermiddag, mens Maanen er oppe. Ikke sandt, Karsten? Saadan en Tur, Du. Haaber da, I er hyggelige og ikke akkurat finder paa at kjøre Jers egne Koner.

Hegge.

Men for Eksempel Fru Benedikte ...

(Det ringer; ind træder Frøken Fina Wangenstein og Doktor Finne.)

Frøken Fina

(hilser og tar af Hatten).

Doktoren vil bare ind paa Dybsindigheder, og jeg vil bare kaste Snebold. Sig, hvem af os har Ret, Hr. Værftschef, — paa en klar blaa Vinterdag med slig deilig Nysne. Aa, jeg ser straks, at De holder med Doktoren. Derfor spør jeg ikke Dem, jeg spør Deres Frue, — hun er ærlig hun. Sig mig det, De. Aa sig mig det, De ...

Sara.

Kommer bare an paa, om De kastede, saa han fik Respekt, — jeg mener, traf forsvarligt.

Frøken Fina.

Og ikke gav Dem Letsindigheder for Deres Dyb-

sindigheder, fatter De, Doktor. Han stod derude i Gangen og plukkede Snebeter op af Frakkekraven — jeg véd bare ikke nu, om der skal en Undskyldning til. Man blir saa beklemt herinde i Stuen. Derude var det saa meningsløst friskt, saa én helst vilde staat paa Ski nedover alle Bakker ... Aa sig, — kommer det ikke af Luften, Doktor, at én kan bli saa svimlende rent ustyrlig? Sig det, — er ikke det en Undskyldning ... Man begynder med at faa slig Lyst til at bide i Snebolden, og saa — saa — kan man ikke for det, saa kaster man den. Og saa — (nedslagen) — er man pludselig midt inde i det.

Fru Renskaug.

Du er et stort Barn, Fina! Kan Du da aldrig bli voksen?

Fina.

Uf, har jeg nu gjort noget galt igjen!

Finne.

Det var mig en sand Fornøielse at overdrysses af Frøkenens kvikke Vinterhumør.

Fina.

De kan gjerne faa hævne Dem, naar vi kommer ud igjen, Doktor, — jeg skal ikke kaste igjen. Jeg lover Dem det — lover det ... Og, naar jeg lover, saa —

Finne.

For risikabelt, Frøken, — for risikabelt. En tør ikke la sig friste. Jeg traf kanske saa vel, at jeg kom til at maatte kurere det selv.

Hegge
(hen for sig).

Den Fugl Finken ja, — fang den!

Fina
(naiv forskrækket).

Men det er da vel ikke noget saa forfærdelig galt, jeg har gjort, vel?

Finne.

Naa da, Frøken Wangenstein. Se da ikke ud som den livagtige Sønderknuselse og Sjælekval.

Fina.

— Rart — alle snakker de om Sjæl. (Ryster paa Lokkehodet:) Jeg kjender ingenting, — ingenting inde i mit Hode. Jeg for min Part har aldrig mærket til nogen Sjæl jeg — (ryster igjen paa Hodet) — aldrig! ... Har De, Doktor?

Fru Renskaug.

Kors bevare Dig, Fina, skal da alt muligt ud af din ubetænksomme Trant.

Fina.

Neisaamæn, om jeg har, — jeg kan da faa sige det vel, naar det er sandt. Kanske Du, Fru Renskaug, kan faa sat nogen ind i Hodet paa mig, Du, som er saa vis ... Og Lægerne siger selv, de finder slet ingen, alt det de søger og leder baade med Sonder og Knive. — Er det ikke sandt det, Hr. Finne? Aa sig, om det ikke er sandt, Doktor!

Finne.

Hu—m ... beror aldeles paa Tilfældet, — paa det enkelte Individ.

Fina
(med skjælmsk Hovedrysten).

Ja men jeg har ingen, — det er aldeles sikkert det. Jeg er vist meget uheldig.

Finne.

Tvertimod, Frøken, — heldig — uhyre heldig — fri for meget Besvær. Jeg skal sige Dem, det er en Feil af Menneskene at ryste formeget paa Hodet, — naar én bare kunde la være det! For, inden én véd Ordet af, indbilder man sig, at man kjender noget. Og saa kaput — har man al Møisommeligheden og Vidtløftigheden paa Halsen. Hele Kul-

turen, ser De, er blot en slig Sygdom, som er kommet af, at nogen er begyndt at ryste paa Hodet og kjende efter. Ja, den som kunde ha det som De, Frøken! — Ikke sandt ... ingenting? ... ingen Drømme, hvor De steges? intet Savn, som æder Dem op daglig og tar Margen af Dem ... intet Helvede her i — (Han ryster Hodet og peger mod det. Tar sig.) Naada, jeg mener, De lider ikke af Hodepine heller, Frøken?

Fina
(viser Tænder).

Ikke Tandpine engang, Doktor, skjønt jeg liker saa forfærdelig godt alt det, som bare Slikkeri heder.

Hegge
(til Sara).

Hun er s'gu sød, Du! — Pokkers kvik Jente. Finken kunde falde i et værre Garn. — — Hvad — hvad Fanden er Du oppe i nu igjen! — Du ser saa — saa

Finne
(tar Hatten).

Jaja, Frøken Wangenstein, De florerer og perler i Sundhed, ser jeg ... Og her i Huset, Sara, Gutten? ... (til Hegge) — og ellers nede paa Værftet, — ikke noget iveien? — Saa faar jeg videre.

Fru Renskaug
(reiser sig).

Aa, blot et Øieblik, Doktor, saa følger vi med Dem, Fina og jeg. Jeg er jo egentlig kommet i et særligt Ærend til Karsten. (Til Doktoren og Fina.) — Forsvind lidt Dere ...

Finne.

Naa, saa ser jeg ind til Gutten.

Fina.

Aa, la mig ogsaa faa kige paa Skatten, — — Embryonet, er det ikke saa det heder, Doktor?

(De gaar ud af Sidedøren.)

Fru Renskaug
(til Karsten).

Det er om Molly, Du, — Manden hendes, — det Asen, — piner hende nu med at mindske Husholdningspengene til den Grad, at —. Ja, Du skulde blot ha vidst alt det, jeg fik høre igaar! — Og nu byr jeg Jer bare det ene Faktum: Fru Molly Ryving, — mærk Dere, — Fru Konsul Ryving nødes til at frasige sig al Deltagelse i Bazaren, eftersom hendes Mand simpelthen nægter hende Penge til den allernødvendigste Pynt, som maa til, skal hun optræde paa nogensomhelst Maade aktivt. Det var alt opgjort og bestemt, at Molly skulde være den ene Hovedfigur i det store Tableau. Det er saa forargeligt, at ... Og sikkert er det, at ny Vinterhat er hun ikke istand til at faa sig. Det véd jeg ogsaa nede fra Modehandelen. Frøkenen der oplyste mig om noksaa underlige Ting. (Ivrig.) Mellem os, Molly maa ta Hansker og Baand paa Kredit der. Og for den Sags Skyld, véd jeg ogsaa én, som igaar maatte garantere for et nyt fransk Korset for hende.

Hegge.

Det vil sige, det var Dig det, Benedikte.

Fru Renskaug.

Ja, hun maa nu ha noget, — maa ha Penge, skal hun holde Beleiringen ud og ikke la sig drive til denne Skilsmissen hans paa saa ynkelig smaa Tærepenge. Saa jeg lovede hende at se til at finde paa noget. Men, ser Du, Penge de er ikke saa lette at faa. Min Mand vil nu aldeles ikke ha sig indblandet i den Affære. Og Direktøratet — jeg har været der, tør hellerikke. Og Apothekerens, véd Du, er saa fredelige, saa fredelige. — Hu de Pengene! Bare hundrede Kroners Tilskud om Maaneden, og hun var udover det, Molly.

Hegge.

Ingen vil ha Konsul Ryving paa Nakken, nei. Umag Dig ikke til flere, Benedikte.

Fru Renskaug.

Molly skulde sidde der tilskamme og ikke faa være med paa Bazaren! Hun, som er saa ypperlig ved saadanne Anledninger. Nei jamæn vilde jeg heller ta op et uskyldigt Statslaan selv og la Toldkassereren min faa afdrage uden, at han mærker det. Han kommer til at undres over, hvi han blir sat paa Grød om Aftenerne.

Hegge.

Jeg tænker, det simpleste er, at hun hæver Beløbet Vinteren udover hos mig paa Værftets Kassakontor, jeg.

Fru Renskaug.

Siger Du det, Karsten! ... Ja, Du er mageløs, — altid den gamle Kammerat, Du. Jeg er saa glad i Dig, at — (omfavner ham) — et Kys skal Du ha — fra mig ... (kysser ham) og et fra Molly ogsaa, — saa din Kone ser paa det. Gud, fortjener han det ikke, Frue!

(Sara ler eget nervøst.)

Fru Renskaug.

Aa, han er saa prægtig trofast, De.

Sara.

Ja, ikke sandt? ... Saa deiligt for en Kone at høre.

Karsten.

Ikke for megen Paaskjønnelse, Sara! det kunde høres overdrevent.

Fru Renskaug

(til Sara).

Vi er nu en særlig Kreds, maa De vide.

Sara.

Ja, hvad skulde han egentlig med en Kone,

havde jeg nær sagt. De lod sig jo sy sammen alle til ét!

Fru Renskaug
(leende).

Der kan være noget i det. Men De kan tro, vi undte ham det allesammen, da han fik en saa sød og kvik Ledsagerinde paa denne Livets tornestrøde Vei.

Sara.

Ja, — og uden at hun gjorde Skaar i nogen af hans gamle Ungkarlevaner, mener De.

Fru Renskaug.

Og nu vandrer jeg lige herfra og ned til Molly. Og saa i Slæderne, — vi svinger heropom ... (raaber:) — Fina, — hvor er Fina ... Apropros, Karsten, Du husker nu vel Fillipinen med Julie Debes? ...

(Fina og Doktoren kommer.)

Fina.

Nei, den Gutten er da saa rent for nydelig, saa én kunde stjæle ham! Jeg tror, jeg kunde faa Mani for at stjæle Børn.

Karsten
(hen til Fina).

Og ikke Spor af Sjæl, Frøken? Mærkelig, saa Fruentimmerne vinder ved det. Sjæl, ser De, det vil sige Humør og Luner, som igjen gaar over til Hodepine, Migræne og nervøse Attaker — og ender i allehaande Dyblodninger over Kjærlighedens Væsen et cetera, et cetera, som skaber Hushygge.

Fina
(slaar Haanden i hans).

Det skal De ha Tak for, Værftschef. Der er da nogen, som holder paa mig ogsaa!

Hegge.

Aa, det er s'gu ikke vanskeligt det, Frøken. Fluer om Honningfadet, véd De.

Fina

(tar Hatten paa og løber opsluppent ud).

Adiø ... Nu er det Deres Tur, om De vil hævne Dem, Doktor!

(Sara og Karsten følger dem ud mod Entréen. Saa Karsten og Sara alene.)

(Karsten hen til Vinduet. Han lukker det op, samler noget Sne ude fra Vinduskarmen og kaster en Snebold ud.)

(Fina skriger koket angst derude.)

Karsten.

Hun paaskjønte det. Der er da Moro ved hende. De Øinene angler med mange Kroge. Men for en Træhest den Doktoren din!

Sara.

Finken er nu en Mand han.

Hegge.

Du Sara ... Uhu—u, — jeg har en Fornemmelse, — jeg føler det hele Tiden. Du stiller Dig saa vrangt og koldt til det altsammen.

Sara.

Her er saa klamt ...

Hegge.

Ja, her er ikke hyggeligt — med disse Øinene dine paa mig, som de randsagede og vilde holde Forhør.

Sara

(fortvilet).

Aah, ... det er, som jeg ikke ser Dig mere, Karsten. Der er kommet som et Slør, — som noget dødt imellem os.

Hegge.

Var de nu ikke noksaa menneskelig hyggelige, disse Damerne? Ne—i, de vandrede ikke med Liglagener for forlorne Idealer, — saadanne tabte Paradiser at pine en Mand ihjel med! De var kvikke,

lystige, tilfredse. Men det skal vi ikke vide af her i Huset. Jammer og Kvide — hu—u—u—

Sara.

Et gladere Menneske end jeg gik der ikke, Karsten, helt til den Dag, det kom over mig, at Du ikke holdt vort Forhold paa samme Vis helligt som jeg. Aa, der snakkes om Mord og Drab, — naar de vidste, hvorledes al denne løse, slappe Flothed river Troen ud af Brystet paa én!

Hegge.

Saa, — naa saa ... Altsaa disse gamle Veninder og Kammerater, Du ikke taaler. Man skal stænges inde i Baasen. Hør nu, Sara, lad os tale fornuftig engang om det Kapitel. Forstaar Du da ikke, søte Vennen min, at det blev at indskrænke min Horizont til blot ét eneste Menneske, — og, selv om det nu er Dig, saa —. Og, om Du igjen bare skulde ha mig og for Eksempel ikke engang Vennen Finken, saa blev vi jo udelukkede fra hele Verden. Det blev s'gu Kjærlighed med Skylapper det!

Sara.

Og nu denne Molly, som Du antar Dig med slig Iver.

Hegge.

Det er med Konsul Ryving, vil jeg engang for alle sige Dig, jeg i den Sag har Affære. Jeg vilde synes, jeg havde sveget mig selv og mit Navn og Dig og Barnet i Vuggen og Værftet og hele Greia, om jeg ydmygede mig for ham. Det er imod mit Blod, ser Du ... Saa, før jeg sviger Molly nu, før —. Overhovedet, kast ikke Fruentimmersludder i en Mands Vei, Sara. Der er Punkter, hvor han siger: Afveien! — Faa mig ikke til at bli brutal!

Sara.

Aa, — det er blet mig som et utrygt Morads altsammen, jeg tør ikke sætte Foden i det!

Hegge

(begynder desperat at synge).

Talun talun, — talun talun, — tale—i sa'n …

(Sætter sig med Hænderne kneppet for Knæerne.)

Haa haa ja, — naar én vidste, hvor én skulde snu sig. Vi skal holde tragisk Ulykke her i Huset for den store Pan, — denne Ekstrakjærligheds-geisten din, er dø—ød — — (Rasende:) Og, var han det ikke, jeg skulde slaa ham ihjel, kvæle ham, tyne ham mellem disse Fingre, — forfølge ham gjennem alle de Fuger og Sprækker, hvor han bare kunde negles — saadan en Romanfigur … Jeg hader ham, Du, er gaat totalt træt! Du skal ikke plage mig mere, ellers …

(Springer op.)

Sara

(stirrer en Stund paa ham, retter sig pludselig).

Nu begynder jeg at begribe … forstaa disse lystige Koner. Om én ikke finder al Glæden hjemme, saa kan den da findes ude vel? Du har vist Ret, Eros er en altfor nidkjær og farlig Gud for Husfreden!

… Nei, Karsten, Du skal ikke faa Sorg mere af mig! Jeg har vist ikke tat Livet let nok, — muntert og lystigt nok —

Javist; det falder som Skjæl fra Øinene mine. Huset blev ellers for mørkt, og Manden plaget — og træt og — —. Javist ja … Javist ja, skal det bli anderledes.

(Pludselig med forandret Væsen, klapper i Hænderne og trommer.)

… Trrrrrr … rrr …

Hegge.

Kjære Dig, kjære Dig, Sara, jeg vidste nok, Du vilde bli Dig selv igjen, — den rette forrige Sara, som — jeg véd ikke, hvad det var for en Fortryllelse; men den var der. (Ømt.) Og Du vil le igjen, Barnet mit! … Hu, — der har været noget stille tungt under alting paa det sidste. Jeg forstaar,

Du har været saar, stakkar. Men nu, — (tar om hende) nu er det over — over Sara?

Sara.

Og nu vil jeg straks ud og telefonere til Fru Jutta Høegh!

Hegge.

Saa ... hvad?

Sara
(lystig).

At jeg overtar Rollen i hendes Skuespil — med Finken som Ægtemanden —, han, Kapteinen, som kommer hjem med daarlig Samvittighed ... (Udfordrende:)

Og saa begynder Komedien!

(Skynder sig ud.)

Hegge
(forbauset).

Hm ... med paa Bazaren ... telefonere ... Mærkeligt! ...

(Studerer sine Negle:)

Finken som ... som ... Død og Helvede! —

Bedstemor
(ind ad Døren, forsigtig seende sig om).

Du Karsten, — der er nu vel ikke kommet noget mellem Dig og Sara? — noget, hun ikke ... nogen Brist i Skaalen —

Karsten
(opfarende).

Hvorfor spør Du om det, Mor, — slig paa Ræveklør?

Bedstemor.

Du skal være va'r, Karsten, — naar de først begynder at grunde og Tankerne slipper løs. Vidste Manden, hvad der kan gaa i det Hode, han sover ved Siden af, saa —

Hegge.

Hvad er det, Du snakker om ... Hvad er det, Du har Færten af nu?

Bedstemor.

En skal lede efter en Kone som den, Du har, Karsten. Hun staar der, hun staar, hun. Men hun vil ha slig grei Grund under sig, Sara. Og, vender Sindet sig hos hende, saa —. Men, som din Far sa, naar han la de raadne Poteterne underst til Brænderiet: Det, én ikke kan være bekjendt af, skal én gjemme vel ... Jaja, — den store Vaskeballien trænger vi til allesammen — —

(Sara kommer. Bedstemor begynder befippet at lede:)

Strikketøiet mit ... Jeg la det akkurat der, hvor jeg la Brillerne, — naar én bare kunde huske, hvor de var. Jeg er saa vant til, at det skal være paa Berg. — En blir gammel, ja ... Aah, — det ligger vel inde paa Vuggen hos Nilsemand —

(Ud.)

Sara.

Ja, Vennen min, nu har jeg telefoneret. Hun vil bli fornøiet, Fru Jutta. Og saa gjør jeg mig istand til Slædeturen. Jeg har sagt, at de maa spænde for.

Hegge.

Du Sara, Du maa indrette det saa, at jeg ikke faar Benedikte Renskaug at kjøre. Bli udsat for denne viderlige Smadskingen af anden Mands Kone!

Sara.

Aa; men det er da saa uskyldigt, — den gamle Veninden! ... Men saa kan Du jo byde Frøken Fina Wangenstein Pladsen.

Hegge.

Denne Fina! — Oprigtig talt, Du, hun er næsten upassende koket, — og jeg er da en gift Mand.

Sara.

Kjære Dig, — gjør nu det ogsaa noget. Jeg er da sandelig ogsaa en gift Kone; men kan sagtens modta en Elskværdighed for det. (Ivrig:) Men Du, saa har Du jo den tækkelige lille Fru Debes.

Hegge.

Hu—u, — nei, — Mennesket har jo en Fillipine paa mig. Og jeg siger Dig, dette gamle Kluds og Klængeri vil jeg være fri for!

Sara.

Men Fru Molly da? — om Du kjørte Molly, saa kunde jo Doktoren kjøre Fina og mig.

Hegge.

Hør Sara, — om Du vil gjøre din Mand en Tjeneste, — overta denne Furneringen med Penge til Molly, Du.

Sara.

Bare det ikke vil ta sig ud, som Du gir tabt for Konsul Ryving, Karsten. Honnøren, ser Du —

Hegge.

Konsul Ryving? — Prrr — u—uh ... det skulde afficere min Honnør det, enten den løsagtige Fuglen blev behængende med den ene eller den anden af sine Liebhaberier!

Sara.

Men Molly, hun maa støttes, tages under Armen. Du véd, hvor hun regner paa Dig.

Hegge.

Naa, — saa Du er ble't øm af Dig! ...

Sara.

Aa, ja, kjære, jeg har jo svævet her rent naragtig i Indbildninger og Hvedebrødsdage i næsten to Aar. Og nu skjønner jeg med ét, at jeg er gaat træt af det, — henfaldt i alskens sentimentale Grublerier. Vi er da to praktiske Mennesker og

ingen Turtelduer, — maa jo engang bli fornuftigere end som saa.

Hegge.

Fornuftigere end som saa!? ...

Sara.

Aa ja, engang færdige med disse høie Strenge paa Lyraen! — — Hy—i—h ... (puster ud) — det skal bli rent lettende, — komme ud og more sig og faa Luft under Vingerne. Du skal nok faa se, at Du har en Kone, som kan ta sig ud!

Karsten.

Véd Du hvad, Du, dette tegner sig til at bli morsomt — hyggeligt — høist opbyggeligt. Jeg trode forresten, det var en ganske anden Side, der burde holdes oppe. Her er overhodet en for slap Tone. Og med dine Evner og dit Sind vilde jeg heller slaa mig paa at reformere, jeg.

Sara.

Stænge sig inde i Baasen igjen, som Du siger? — Forstaar Du da ikke, søte Vennen min, at det blev at indskrænke min Horizont til kun et eneste Menneske, — og, selv om det nu er Dig, saa ...

Hegge.

Sig mig, Du, svar mig i Himlens Navn, — kunde det ikke bli saa her i Huset, at det bare var os to. Jeg er blet kjed, rent dødkjed af alle disse Mennesker, som bestandig skal lægge sig imellem os. Vi to —. Vi to, Du, alene i Slæden, — ikke saameget som denne Erkevennen, Finken bag paa Hundsvotten engang!

(Der høres Dombjelder af et opkjørende Slædetog og falder et Lysskjær af Fakler gjennem Vinduerne.)

Sara.

Der er de! — Hør, hvor de raaber og ler ... Vi maa skynde os ... (Som hun vil gaa ud imod Entréen:)

Nu maa Du være hyggelig og morsom, Karsten, — for vi er lystige allesammen!

Karsten

(med en skjærende Latter).

Lystig ja — — —

(Teppet falder.)

INDHOLD

AF

ELLEVTE BIND.

	Side
Niobe	1
Lystige Koner	211

Ekedahl
Skinnrygg 152.
Papper som passar

